

Z A L L Á R A N D O R

A SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM KÖNYVTÁRÁNAK TÖRTÉNETE
1926- 1976

Bölcsészdoktori disszertáció

Szeged, 1977.

T A R T A L O M

Bevezetés	3
I. A Szegedi Orvostudományi Egyetem rövid története	5
II. A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára létrehozásának előzményei	11
1. 1921 - 1925	11
2. 1926. Az Orvoskari Könyvtár létrehozása	13
3. 1927 - 1931/32.	15
4. 1931/32 - 1944	16
5. 1945 - 1948	20
6. 1949 - 1950	23
7. 1951 - 1952	26
III. A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára . . .	30
1. Elhelyezés, berendezés, felszerelés	30
2. Költségvetés, gazdasági helyzet	42
3. Személyzet alakulása, munkaszervezet	49
4. Az állomány gyarapítása, apasztása, elemzése . . .	63
5. Az állomány nyilvántartása, elhelyezése	84
6. Feldolgozás, feltárás	90
7. Cserekapcsolatok	104
8. Olvasószolgálat	110
9. Hálózati és területi munka	125
A. Hálózati /intézeti és klinikai könyvtárak/	125
B. Területi, regionális ellátás	133
C. Részvétel országos feladatokban	137
D. Együttműködés	142
10. Különgyűjtemények	144
A. Pályamunkák	144
B. Különlenyomatok	145
C. Egyetemi gyűjtemény és múzeum	146
D. Oktatófilmek	148
11. Szakirodalmi tevékenység, tudományos és oktatómunka	150

A. Tudományos kutatás, szakirodalmi tevékenység	150
B. Oktató munka	154
12. Segédüzemek	163
A. Könyvkötészet	163
B. Fotolaboratórium	167
C. Sokszorosító	169
13. Egyéb tevékenység	172
IV. Összegezés, feladatok, a jövő tervei	176
V. Jegyzetek	184
VI. Források, Irodalom	199
Mellékletek	206
Függelék:	
A Könyvtár jelenlegi és volt dolgozói	229
A Könyvtár dolgozóinak szakirodalmi munkássága	234
Könyvtári kiadványok	244
A Könyvtár gondozásában megjelent egyetemi kiadványok	250
Fényképek a Könyvtárról	255

BEVEZETÉS

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára az 1976. évben ünnepelte fennállásának ötvenéves jubileumát. A Könyvtár történetéről összefoglaló munka eddig még nem jelent meg. Ezért - annak ellenére, hogy a könyvtárak életében ötven év nem hosszú idő - e jubileumot a Könyvtár történetének összeállításával is szeretnénk megünnepelni.

Az egyetemi könyvtár fejlődésének, működésének bemutatásából lemérhető, hogy milyen hatásokkal valósultak meg az egyetemi, könyvtárügyi és társadalmi követelmények a Könyvtár gyakorlatában, miként jöttek létre az oktató- és a kutatómunka támogatásához szükséges könyvtári alapok, a szükségletnek megfelelő, többirányú feladat ellátásához elengedhetetlen feltételek.

Egyetemi és szakkönyvtárunk történetének megírását abban a reményben készítettük, hogy összeállításunk hasznos lesz további munkánk szempontjából, hogy hozzájáruljunk a fenntartó intézmény történetének megírásához, és gyarapítsuk a magyar egyetemi és szakkönyvtárügyre vonatkozó ismeretanyagot is.

Utat mutató, példaként szolgáló könyvtártörténeti munkákra nem támaszkodhattunk. A könyvtártörténeti elemzések és szintézisek elkészítésének még nem rendezettek és véglegesen kialakultak az elvi és gyakorlati vonatkozásai.

A Könyvtár történetének megírásakor Sebestyén Géza elvi megállapítását vettük alapul: "Ha a könyvtárelméletben megállapítottuk, hogy a könyvtárat csak társadalmi összefüggéseiben lehet megérteni, érvényes ez a könyvtártörténetre is Ezért a társadalmi nézőpont, a funkciók vizsgálata magától értetődő követelmény a szocialista könyvtártörténeten belül." [1]

Ennek alapján a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának története sem választható el az egyetem életétől,

csak annak összefüggésében vizsgálható. A fenntartó intézmény fejlődése, életének, sajátos profiljának /oktatás, kutatás, gyógyítás/ módosulásai meghatározó módon hatottak a könyvtárra, annak szolgáltatásaira.

Vizsgálni szeretnénk továbbá mind a Könyvtárnak és társadalmi környezetének kapcsolatát, mind pedig a Könyvtárnak, mint olvasmány- és információ-közvetítő intézménynek társadalmi szerepét és működését. Elemeznünk kell a könyvtáros és a szakkönyvtár értékközvetítő és tájékoztató tevékenységét is.

A funkció és feladatok konkrét megfogalmazása, a fenntartó intézmény életében végzendő feladatok, s a mind szélesebb társadalmi igények kielégítése csak a könyvtári szolgáltatásokból, a könyvtár gyakorlati munkájából mérhető le. Ezért e dolgozatban bemutatjuk a könyvtári területek /épületek, berendezés, felszereltség, stb./ fejlődését, múltbeli és jelenleg helyzetét is. Tesszük ezt azzal a szándékkal, hogy megvizsgáljuk vajon az intézményi és társadalmi elvárások teljesítése megvalósul-e a Könyvtár kialakított gyakorlatában és szolgáltatásaiban, hogy melyek a mindezekhez nélkülözhetetlen feltételek, s a további fejlődéshez szükséges alapok.

Ezen történeti áttekintés megírása közben tapasztaltuk, hogy a rendelkezésünkre álló forrásanyag időszakonkénti hiányai, valamint az adatok ellentmondásossága miatt egy teljesebb intézménytörténet megírásához szélesebb körű kutatások válnak szükségesekké. Ezért, s nem utolsósorban a dolgozat korlátozott terjedelme következtében számos kérdésnek csak átfogó tárgyalására tudtunk vállalkozni, de reméljük, hogy szerény munkánkkal így is sikerült segítséget nyujtanunk a jövő kutatói számára az elemzőbb vizsgálódások elvégzéséhez.

I. A SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM RÖVID TÖRTÉNETE

Az 1872. évi XIX. törvénycikk Kolozsvárott a Jogakadémia és az Orvos Sebészeti Intézet összevonásával új tudományegyetem alapítását mondta ki, amely még abban az évben négy karral - köztük Orvostudományi Karral - megkezdte működését. Ez a kar tekinthető a jelenlegi Szegedi Orvostudományi Egyetem /SZOTE/ közvetett elődjének. [2]

Az első világháború, illetve a trianoni békeszerződés aláírása után az egyetemnek el kellett hagynia Kolozsvárt. Ekkor Szeged városa, mely már másfél évszázada meddő küzdelmet folytatott egyetem felállításaért, felajánlotta, hogy hajlandó a kolozsvári egyetemet Szegeden elhelyezni és működését messzemenő anyagi támogatással biztosítani.

A magyar kormány, méltányolva a városnak az egyetem érdekében tanúsított áldozatkészségét, az 1921. évi XXV. törvénycikkkel a kolozsvári M. Kir. Ferencz József Tudományegyetemet ideiglenesen Szegedre telepítette. [3]

Az egyetem 1921. október 9-én kezdte meg működését Szegeden, kezdetben igen nehéz körülmények között. Az akkor 16 tanszékből álló Orvostudományi Kart hét különálló, eredetileg más célra készült épületben helyezték el. [4]

Szeged városa, ígéretéhez híven, jelentős anyagi áldozatok árán rövidesen új otthont teremtett az Egyetemnek. A város közepén közel 20 katasztrális holdnyi területet ajándékoztak az egyetemnek, melyen a régi városrész lebontása után 1926-tól 1930-ig hat új, korszerűen felszerelt klinikát, a Dóm-téren pedig hatalmas összefüggő épülettömböt építettek fel. Ez utóbbiban helyezték el az Orvostudományi Kar kilenc elméleti intézetét.

A harmincas évek gazdasági válsága az egyetem fejlődésében is bizonyos visszaesést eredményezett. Míg az 1931/32-es tanévben a tanszékek száma 16, az orvostan- és gyógyszerészhallgatóké 399 volt, addig 1934/35-ben a tanszékek

száma 14-re, a hallgatóké pedig 278-ra csökkent. A tanszék- és létszám-csökkenés azonban nem jelentette a tudományos munka színvonalának hanyatlását. Közismert, hogy 1937-ben az Orvosi Vegytani Intézet igazgatóját, Szent-Györgyi Albert professzort, az orvosi Nobel-díjjal tüntették ki.

Az 1940. év - Erdély északi részének és a Székelyföldnek Magyarországhoz történő csatolása kapcsán - új fordulatot hozott az egyetem történetében. Az 1921-ben Szegedre helyezett egyetem visszatér régi székhelyére, Kolozsvárra. Szeged városának két évtizedes áldozatvállalását méltányolva, valamint a közvélemény hatására a kormány a korábbi M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem helyett az 1940. évi XXVIII. törvénycikkkel új tudományegyetemet alapított Szegeden, Jog- és Államtudományi Kar nélkül. A régi egyetem tanárainak nagy része Szegeden maradt, s az újonnan alapított egyetemre nyert kinevezést. Az egyetem 1940. november 12-től új névvel (M.Kir.Horthy Miklós Tudományegyetem), de lényegében változatlanul folytatta működését. Az orvostudományi karon ekkor a tanszékek száma 15, a hallgatóké 246 volt.

A második világháború anyagi és erkölcsi pusztítását az egyetem is megszenvedte. A jogfosztó faji törvények több oktatót az egyetem elhagyására kényszerítettek és számos tanulni vágyó fiatal elzártak a továbbtanulás lehetőségétől. A légitámadások következtében több egyetemi épület megsérült, a Gyermekgyógyászati Klinika teljesen romba dőlt. 1944. őszén a szovjet hadsereg elől visszavonuló német fasiszta alakulatok az egyetem felszerelésének jelentős részét magukkal vitték. Az oktatók és hallgató-ság tekintélyes része a kényszerítő körülmények /katonai szolgálat, deportálás/, illetve a félrevezető propaganda hatására elhagyta a várost. A szovjet hadsereg 1944.

október 11-én szabadította fel Szegedet. Ösztönzésére és támogatásával az egyetem az itthon maradt oktatókkal fűtetlen épületben, nagyon hiányos felszereléssel ugyan, de már november 3-án újra megkezdte működését.

Az ország teljes felszabadulásával a belső rend gyorsan helyreállt és az 1945/46-os tanév kezdetére az Orvostudományi Kar oktatói létszáma teljesen kiegészült; a hallgatók létszáma meghaladta az utolsó béke-tanévben (1938/39) beiratkozottakét. Az anyagi károk helyreállítását az infláció kezdetben késleltette, a pénzügyi stabilizáció után azonban az első hároméves terv keretében az egyetemen is nagyszabású újjáépítési program valósult meg. 1947 és 1949 között újjáépült a Gyermekgyógyászati Klinika, helyreállították a Gyógyszertani Intézetet, a Bőrgyógyászati Klinika, a Szülészeti és a Belgyógyászati Klinika megsérült épületeit.

1948-ban Biológiai Tanszéket állítottak fel, a következő évben pedig az akkori Fogászati Rendelőintézetet önálló Fogászati Klinikává és tanszékké szervezték. Az Egyetem, pontosabban az Orvostudományi Kar három év alatt nemcsak helyreállította a háború alatt elszenvedett károkat, hanem 1949 végén már meg is haladta a háború előtti színvonalat. Csak néhány adat ennek igazolására : a tanszékek száma 1939-ben 16, 1949-ben 18. A tanszemélyzet létszáma: 1939-ben 82, 1949-ben 149. A hallgatók száma 1939-ben 272, 1949-ben 551.

1950-ben ismét gyarapodott a tanszékek, illetve a klinikák száma: felállították a Kórleletani Tanszéket és a II.sz.Belgyógyászati Klinikát. Ebben az évben kapott új, korszerű épületet a Fogászati Klinika is.

Az 1951-es év jelentős állomás általában a magyarországi tudományegyetemek, s így a szegedi egyetem történetében is.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának 27/1951. (I.28.) M.T. sz. rendelete az orvostudományi karokat kivonta a tudományegyetemek keretéből és önálló orvostudományi egyetemekké szervezte őket. [5] Fenntartójuk és irányítójuk az Egészségügyi Minisztérium /Eü.Min./ lett. Ezzel megvalósult Magyarországon a Fodor József által már 1895-ben javasolt és sürgetett önálló orvosképzés.

A SZOTE-n - az egyetem önállósulása után - rendkívül nagyarányú fejlesztési program kezdődött. 1951-ben önálló tanszék lett a Gyógyszerismereti /újabb nevén Gyógynövény- és Drogismereti/ Intézet, létrejött a Sebészeti Anatómiai és Műtéttani Intézet, valamint a II.sz. Sebészeti Klinika. A klinikai ágylétszám egy év alatt 840-ről 950-re növekedett. 1952-ben külön épületet kapott a Biológiai Intézet. 1953-ban a Szemészeti Klinikán 80 ágyas trachoma-osztályt állítottak fel. Saját otthont kapott a Gyógyszerismereti Intézet és az Idegennyelvi Lektorátus. 1955-ben külön épületbe költöztetett a Központi Könyvtár, mely addig az I.sz.Belgyógyászati Klinikán működött. A gazdasági fejlődés mögött nem maradt el a tudományos színvonal emelkedése sem. Az 1948 és 1955 közötti időszakban az egyetem három professzora, Hetényi Géza, Ivánovics György és Jancsó Miklós két-két alkalommal kapott Kossuth-díjat.

A nagyarányú fejlődést az 1956-os ellenforradalom csak rövid időre akadályozta. Már a következő évben továbblépett az egyetem. 1951-től 1957-ig a SZOTE csak Orvostudományi Karral működött, amelynek élén a dékán állt. Az 1957. évi 64. sz. törvényerejű rendelet az egyetem gyógyszer tudományi tanszékeit Gyógyszertudományi Karrá szervezte. [6] Ennek során még ez évben létrejött a Gyógyszerhatástani Intézet.

Ettől kezdve az egyetem két karral működik; mindkettőnek az élén dékán, az egyetem élén pedig rektor áll. Az

önálló orvostudományi egyetem első rektora Jáky Gyula sebészprofesszor volt.

1958-ban felállították a Radiológiai Tanszéket és a Központi Laboratóriumot. 1959-ben létrejött az I.sz.Sebészeti Klinika Tüdősebészeti Osztálya. 1960-1961-ben új szárnyépülettel bővítették a Szemészeti Klinikát. 1960-ban létrehozták az Egészségügyi Szervezéstani Tanszéket, 1962-ben az önálló Biokémiai Intézetet és a II.sz.Fogászati Klinikát. Ebben az évben készült el a 216 személyt befogadó korszerű Semmelweis Kollégium. Az 1962/63-as tanévben megindult a szakosított fogorvosképzés és ennek megfelelően ez időtől az Általános Orvostudományi Karon belül Fogorvostudományi Szak működik. 1963-ban elkészült a Központi Műhely épülete. 1964-ben külön épületbe költözött a Fül- Orr- Gége Klinika. 1966-ban felújították és jelentősen bővítették a Fogászati és Szájsebészeti Klinika épületét. Az 1966/67-es tanévben Marxista-Leninista Tanszéket létesítettek. Az id.Jancsó Miklós Kollégium újonnan készült épületét 1968-ban adták át a hallgatóknak. [7] 1970-ben Számítástechnikai Csoport alakult, 1973-ban átadták az Orvosi Biológiai Intézet modern, új épületét. 1973/74-ben sportpályák épültek, 1974-ben a nővérszállás épülete készült el. 1975-ben Műveise Állomás létesült és létrejött a Testnevelési Tanszéki Csoport.

1976-ban jelentős mértékben fejlesztették a Számítástechnikai részleget, megalakult a Központi Izotóp Laboratórium és a Központi Mikrobiológiai és Kémiai Laboratórium, elkészült az Intenzív Osztály épülete. (1. sz. melléklet.)

A tudományos színvonal jelentékeny emelkedését két újabb Kossuth-díj /Huszák István: 1960 és Julesz Miklós: 1973/ és a 17 tudományok doktora, valamint a 61 tudományok kandidátusa fokozat elnyerése fémjelzi az egyetemen belül.

Ma a SZOTE a legnagyobb vidéki orvostudományi egyetem, 2372 dolgozóval működik, 1782 egyetemi hallgatót oktat, 1311-es ágylétszámával jelentős gyógyító feladatokat lát el.

Az egyetem az orvos- és gyógyszerészképzés, a gyógyítás és a betegellátás területén mindig színvonalasan teljesítette feladatát, de jelentős eredményeket ért el a tudományok művelése, az elmélyült kutatómunka végzése terén is. Kutatóinak, tanárainak kiemelkedő tevékenysége több szakterületen "iskolát" hozott létre:

Szent-Györgyi Albert a biokémia, id.Jancsó Miklós, Rusznyák István és Hetényi Géza a belgyógyászat, Baló József a kórbonctan, id.Issekutz Béla és ifj.Jancsó Miklós a gyógyszerertan, Miskolczy Dezső pedig az ideggyógyászat területén. A magyarországi orvos- és gyógyszerészképzés történetében a SZOTE öt évtizedes eredményes működése komoly jelentőségű; eredményeit bel- és külföldön egyaránt számontartják és elismerik. [8]

A kiemelkedő oktatási, kutatási és gyógyítási eredmények eléréséhez, amelyek elsősorban az egyetem nagytudású tanárainak a tevékenységéhez kapcsolódnak, az egyetem könyvtára mindig igyekezett, s természetesen napjainkban is igyekszik hozzájárulni a maga szerény eszközeivel, olvasmány- és információközvetítő munkájával.

II. A SZOTE KÖNYVTÁRA LÉTREHOZÁSÁNAK ELŐZMÉNYEI

1. 1921 - 1925

Az egyetemi intézmények Kolozsvárról áttelepülve 1921-ben Szegeden igen nehéz körülmények között kezdték meg működésüket. Főleg a klinikák működéséhez szükséges feltételeket nem sikerült a város akkori kiüríthető épületeiben, egészségügyi intézményeiben hiánytalanul biztosítani.

Az új viszonyokhoz való alkalmazkodás, az oktató, a kutató és a gyógyító munkához nélkülözhetetlen feltételek kialakítása és biztosítása sok gondot okozott az egyetemenek.

Mindezek a kedvezőtlen körülmények meghatározták és évekig akadályozták, hátráltatták az intézetek és klinikák könyvtári ellátását is. Az Orvostudományi Kar az ínséges, szűkös körülmények ellenére is önálló orvoskari könyvtár létrehozása érdekében fáradozott. A jegyzőkönyvek tanúsága szerint a kari könyvtár gondolatát nemcsak ébren tartották, hanem tudatosan törekedtek tényleges kialakítására is. Ezen időszakot tekintjük az 1926-ban létrehozott Orvoskari Klebelsberg Könyvtár közvetlen előzményének.

A kari könyvtár gondolatának fenntartása, s a könyvtár mielőbbi megvalósítása érdekében a Karhoz akkor beérkező ajándékok és hagyatékok anyagát elkülönítetten őrizték meg. A hiányos dokumentumokból nem sikerült megállapítani, hogy ezen könyvtári anyagot hol helyezték el. Következtetésünk szerint a Dékáni Hivatal valamelyik helyiségében biztosítottak helyet néhány folyóméter könyv és folyóirat tárolására. Feltételezésünket igazolja, hogy a Dékán jelentette be az 1923.évi Kari ülésen a könyvállomány részére 1 db könyvállvány elkészítését. [9]

A könyvtár kérdésével foglalkozott az 1924.évi Kari Ülés, s meglehetősen sanyarú képet festett a kutatási lehetőségekről. A jegyzőkönyv tanúsága szerint: "A könyvtári

viszonyok a legsilányabbak, nincs központi orvosi könyvtár Irodalmi tanulmányok végett a kutatóknak Budapestre kell utazniuk." [10]

Az önálló kari könyvtár intézményszerű létrehozására irányuló törekvés éppen ezért már 1924 szeptemberében megmutatkozott, amikor a Kari ülés elnöke Hainiss Elemér tanárt bizta meg a "Kari Könyvtár" rendben tartásával. [11]

Egy hónappal később a Kar képviselői Hainiss tanár előterjesztése alapján tanári olvasóterem létrehozását és be rendezését szorgalmazták. [12]

1925-ben Kari határozat született néhány (9 db) külföldi és magyar folyóirat megrendelésére. [13] A megrendelés végrehajtását és a folyóiratok megrendelését adatok hiányában nem lehetett megállapítani.

Az Orvostudományi Kar könyvtári ellátottságáról még mindig lehangoló képet nyújt az 1926. évi nov.hó 1-én tartott tanévnyitó közgyűlésen felolvasott prorektori beszámoló következő részlete: "Könyvtáraink, úgy az Egyetemi Könyvtár, mint a klinikák és intézetek könyvtárai, de különösen a szellemi tudományokat szolgáló szemináriumok nem tudták még megszerezni a legfontosabb folyóiratok, bibliográfiai és enciklopédikus munkák szükséges sorozatait, a nélkülözhetetlen kézikönyveket és tankönyveket, sőt évi budgetjük még arra sem elegendő, hogy a kurrens irodalom legfontosabb részét megszerezzék. Már pedig van egy minimum, minden szakban vannak bizonyos könyvek és folyóiratok, van egy bizonyos könyvtári standard-anyag, melynek birtoklása, figyelemmel kísérése, ismerete a tudományos együttműködés elengedhetetlen premissája. Amíg ezeket nélkülözzük, állandóan az a veszély fenyeget, hogy a szellemi energiát, rég elintézett részletkérdésekre pazaroljuk és amire kutatásunk céljához érkeznénk, ott már mosolyogva várnak mások, kevésbé tehetségesek, de anyagilag szerencsésebbek.

De fenyeget az a veszély is, hogy régi szellemi tulajdonukat megdézsmálják vagy elrabolják, eltorzítják anélkül, hogy mi az ellen a kellő időben védekezhetnénk. Hiába hivatkozunk majd, hogy késésünket igazoljuk, arra az alibire, hogy ebbe vagy abba a munkába nem volt módunkban beletekinteni. A háború után 2-3 esztendőn át, amikor még szünetelt a nemzetközi érintkezés amikor még egyetemünk vándorúton volt, menthettük magunkat izoláltságunkkal, szegénységünkkel, de nem tehetjük ezt ad infinitum, ha tovább is egyetemnek óhajtjuk magunkat nevezni és neveztetni." [14]

A kari vezetés világosan látta tehát a könyvtárak, a szakirodalom alapvető jelentőségét az egyetemi munkában, sürgette az intézményes könyvellátás biztosítását, s hamarosan sikeres lépéseket is tett Orvostudományi Könyvtár létrehozására.

2. 1926. Az Orvostudományi Könyvtár létrehozása.

A Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Könyvtárának felállítására vonatkozó első adatot az 1926. évi nov. hó 26-án kelt III. kari ülésről szóló jegyzőkönyvben találjuk meg: "az intercalares kamatokból egy nagy központi orvostudományi könyvtár állíttassék fel, melyben a tudományos munkálkodáshoz szükséges gyűjteményes munkák és folyóiratok találjanak helyet." [15]

A könyvtár felállításának költségeit a majdnem 3.000.000 koronát kitevő intercalares kamatokból szándékozták fedezni. Még ezen a kari ülésen a Kar úgy dönt, hogy az Orvostudományi Könyvtárat gróf Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszterrel fogják elnevezni. Bizottságot állítanak fel, melynek feladata lesz az induláshoz szükséges könyvek és folyóiratok jegyzékének összeállítása. Hogy mennyire égető probléma volt már ekkor a kari könyvtár

felállítása, abból is látszik, hogy a Kar sürgeti a bizottságot, hogy legrövidebb időn belül tegyen jelentést a végzett munkáról. Három heti munka után a bizottság jelentést tesz a Karnak, mely szerint a klinikák építésére kiutalt intercalares kamatokból gróf Klebelsberg Kuno nevét viselő központi Orvosi Könyvtár /OK Könyvtár/ létesítendő, amelyben "főleg nagygyűjteményes munkák és fontosabb folyóiratok találhatnak helyet." A bizottság jelentéséhez csatolja az egyes szakprofesszorok által összeállított jegyzéket a beszerzendő művekről, amelyek egyelőre egy milliárd korona felhasználásával lennének megvalósíthatók." [16]

A fent említett jegyzék sajnos elveszett; a jegyzőkönyvekből sem derül ki, melyek voltak azok a művek, melyekkel az új Kari Könyvtár megalapítását tervezték. Az elveszett jegyzék minden bizonnyal a könyvtár fejlesztési terve volt és a Kar rendelkezésére álló csekély anyagi fedezetből az előterjesztésnek csak minimális része valósulhatott meg. A későbbiekben utalást találunk arra, hogy a tervezett könyv- és folyóiratérték túlhaladta a felhasználható intercalares kamatok összegét.

Az OK Könyvtár hivatalos működéséhez biztosítani kellett egyrészt a vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárulását, másrészt az intercalares kamatok egy részének felhasználásához a Tudományegyetemi Tanács előterjesztése alapján a miniszteri engedélyt.

Az Orvosi Kar két hónapi intercalarest kért a tervezett OK Könyvtár részére. Ez a terv azonban nem valósult meg, mert az Egyetem Rektora és az Egyetemi Könyvtári Bizottság az Egyetemi Könyvtár /EK/ könyvanyagának kiegészítését 8-10 ezer pengő értékű dokumentum-anyaggal fontosabbnak tartotta, mint az orvoskari könyvtár létrehozását.

Az OK Könyvtár ügyét azután a dékán a vallás- és közoktatásügyi miniszternek szegedi tartózkodása idején előterjesztette. Az előterjesztésnek meglett az eredménye, mert

"a miniszter az intercalaris kamat jövedelméből az Orvosi Kar gróf Klebelsberg Kunó Könyvtára alapjára 12.000 P-t utalt ki." [17]

A nehezen kiharcolt jelentős összeg hosszú évek kitartó, céltudatos törekvését dicséri.

A Könyvtár elhelyezését és fenntartását illetően a Kar véleménye egységes volt. A Könyvtárat az egyik épülő klinikán, vagy még inkább az egyik elméleti intézetben szándékozták elhelyezni. Úgy vélték, hogy az Egyetemi Könyvtárnak kiutalt összegből az Orvosi Karra eső rész az OK Könyvtár továbbfejlesztésére szolgálna fedezetül. Azt tervezték, hogy az elvégzendő könyvtári munkát az Egyetemi Könyvtár egyik tisztviselője lássa el. Az OK Könyvtár élére egyetemi tanárt szándékoztak állítani. A Kar a könyvtári ügyeket az illető professzor által vezetett Könyvtári Bizottság működésével kívánta segíteni.

Az OK Könyvtár vezetésének tisztségét az 1926/27. tanévben Balogh Ernő professzor látta el, míg 1927-ben Budapestre nem távozott. Helyébe az 1927/28. tanévben Jankovics László professzor került.

3. 1927 - 1931/32

1927-ben az OK Könyvtárnak már önálló helyisége volt. A Könyvtári Bizottság élén az 1928/29. tanévtől Baló József professzor állt. A Könyvtári Bizottságban Baló professzornak Poór Ferenc, annak elhunytja után Purjesz Béla, később pedig Kanyó Béla professzor volt segítségére a kari könyvtár ügyeinek intézésében.

Ezen időszak jó jellemzője az OK Könyvtár elhelyezésének és mostoha anyagi ellátásának megváltoztatása érdekében folytatott harc volt. Jelképesnek bizonyult, hogy az Egyetem Almanachjai és Évkönyvei az "Orvostudományi intézetek és gyűjteménytárak" c. fejezetben közlik az 1929/30. tanévtől

kezdve az "Orvoskari Klebelsberg Könyvtár" címét is. Ezt az elnevezést tartalommal megtölteni, megfelelő könyvtári állományt létrehozni azonban azon időszak kezdetleges viszonyai között nem lehetett.

Az OK Könyvtárról a felsőbb könyvtári szervek csak az 1931 évtől kezdve vettek tudomást, miután az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ megkapta az intézménytől a kért könyvtári adatokat. Ebben az összeállításban fektették papírra először, hogy "A Könyvtár az Orvoskar Központi Könyvtára". [18] Ez a meghatározás a kari könyvtárnak az intézeti és klinikai könyvtáraktól való különállását hangsúlyozta tudatosan. Ennek ellenére kellő anyagi ellátás, megfelelő elhelyezés és állandó személyzet nélkül a Könyvtár még a kézikönyvtár szerepét sem tölthette be sikeresen az orvostudományi karon belül.

4. 1931/32 - 1944

Az 1931/32. tanévben az OK Könyvtár az újonnan felépült Belgyógyászati Klinikán nyert elhelyezést. Az önálló könyvtári helyiség a napi rövid nyitvatartás ellenére is igen látogatott volt. Az OK Könyvtárba járó kurrens folyóiratok keresettsége ezt elősegítette.

A Könyvtár berendezése minden anyagi lehetőséget felemésztett, ezért más vonatkozású könyvtárfejlesztésre nem igen kerülhetett sor, legalábbis erre vonatkozó adatokat ma már nem találtunk.

A gazdasági válságot követő pangás az 1934/35. tanév folyamán a Könyvtárban is éreztette hatását. A bevezetett takarékosági intézkedések következményeit a kulturális intézmények sínylették meg leginkább, így az OK Könyvtár is alapvető gondokkal küzdött. Az egyetem költségvetése a válság 5. évében az 1934/35. tanévben

volt a mélyponton. Takarékoság címén a tanszékek számát, a dologi ellátmányokat, a személyzet létszámát évről évre csökkentették. [19]

Ilyen körülmények között, amikor a tanszékeknek is alapvető nehézségeik voltak, nyilvánvaló hogy az OK Könyvtár számottevő fejlesztésére nem kerülhetett sor.

1937-ben a Matematikai és Természettudományi Kar a szakirodalmi ellátás javítása érdekében az Egyetemi Könyvtár Állandó Bizottságának azt javasolta, hogy az Egyetemi Könyvtár tulajdonát képező szakkönyveket és szakfolyóiratokat a megfelelő szakintézetekbe, vagy a tudománykarok könyvtárába helyezték át; továbbá, hogy EK javadalmából az egyes tudománykarok könyvrendeléseit arányosan elégítsék ki.

E javaslatot az Orvostudományi Kar Könyvtári Bizottsága is megtárgyalta, s megállapította, hogy az Orvostudományi Kar Klebelsberg Könyvtár igen nehéz helyzetben van s ehhez viszonyítva az Egyetemi Könyvtárnak aránytalanul nagy a dotációja. Az Orvosi Kar igénye az, hogy jól felszerelt és könnyen használható Kari Könyvtára legyen. Az OK Könyvtár tisztviselője csak kevés időt tölthet a szolgálati helyén, emiatt a Könyvtár használata sok nehézséggel jár. Feltétlenül szükséges lenne, hogy az Egyetemi Könyvtár az eddiginél jóval nagyobb összeget fordítson az Orvosi Kar könyvszükségletének biztosítására, s hogy az OK Könyvtárhoz egy tisztviselőt állandó szolgálatra osszon be. Az orvosi szakirodalmi igényekről az Egyetemi Könyvtár tagjainak nincs tájékozottságuk, éppen ezért a Kar egész folyóirat- és könyvbeszerzését csak saját maga irányíthatja. Az Orvosi Kar érdeke tehát a klinikák és intézetek szakkönyvtárainak és az OK Könyvtárnak az erősítése, fejlesztése. Az Orvosi Kar érdekeinek megfelel a Matematikai és Természettudományi Kar javaslata, amely azonban nem jelenti

az Egyetemi Könyvtár szétosztását vagy visszafejlesztését. Legyen az OK Könyvtár az Egyetemi Könyvtár fiókkönyvtára, de az Egyetemi Könyvtár gondoskodjék oda beosztott tisztviselőivel a fiókkönyvtárnak az Egyetemi Könyvtár rendjével megegyező módon való rendbentartásáról és olyan katalógusok létrehozásáról és kiadásáról, amelyek a tudományszakok minden művelőjének lehetővé teszik a könyvek és folyóiratok terén való leggyorsabb tájékozódást. A Könyvtári Bizottság megállapításait a Kar elfogadta, s a javaslat értelmében átiratban csatlakozott a társkar felterjesztéséhez. A decentralizálással kapcsolatos javaslat elől az Egyetemi Könyvtár igazgatója kitért.

Ezzel egyidőben Budapestről a Felsőoktatási Egyesület Orvosi Szakosztálya átiratban fordult az egyetem rektorához, s ebben az egyetemi és kari könyvtáraknak az utóbbi 10 esztendőben előállott nélkülözéseiről, javadalmazásukról, a beállott csökkentésekről kért számszerű adatokat. Baló professzor, mint a Könyvtári Bizottság elnöke az átiratra válaszolva az alábbiakat jelenti: "Az Orvostudományi Klebelsberg Könyvtárnak semmiféle javadalma nincs, s oly kisméretű helyiségben van jelenleg elhelyezve, amely a célnak nem felel meg. Az orvostudomány gyors haladása égetően szükségessé tenné, hogy kari könyvtárunk legalább évi 10.000 P dotációt és megfelelő elhelyezést nyerjen. Az Egyetemi Könyvtár az Orvostudományi Kar érdekeit kellőképpen kielégíteni nem tudja, mert az orvosi tudomány szempontjai egészen sajátosak. Orvosok Budapesten is csak gyér számmal használják az Egyetemi Könyvtárt, ehelyett inkább az Orvostudományi Könyvtárt és egyéb orvosi könyvtárakat keresik fel. Az Egyetemi Könyvtár fokozottabb javadalmazására és a kari könyvtárak részére állandó dotáció biztosítására igen nagy szükség van." [20]

Az egyetemi és a kari könyvtárak helyzetével azonban sajnos kevesen törődtek ebben az időben. Hogy ezen a téren mi volna a legfontosabb teendő, azt Baló professzor

ismételten és részletesen kifejtette a Felsőoktatási Kongresszus Általános Szakosztályán, Budapesten. Törekvéseit számottevő siker és eredmény nem kísérte, de nem is kísérhette, hisz országos viszonylatban másra kellett a pénz. Ismeretes, hogy 1937-ben új gazdasági válság jelei mutatkoztak. Így az OK Könyvtárnak megfelelő dotáció elnyeréséért folytatott egy évtizedes küzdelme ismét eredmény nélkül maradt.

Az OK Könyvtár, az intézeti és a klinikai könyvtárak a nehéz körülmények ellenére is szerény keretek között - főleg ajándékokból és hagyatékokból - gyarapodtak évről évre.

Az OK Könyvtár számára az 1938-as évektől kezdve még e szerény könyvtári növekedés elhelyezése is egyre nagyobb nehézséget okozott. Az a veszély fenyegetett, hogy átmenetileg a korábban már sikeresen megszüntetett ládákban való tárolást ismét be kell vezetni, esetleg a felesleges könyvanyagot az Egyetemi Könyvtárnak át kell adni.

A Könyvtári Bizottság kérésére a kari ülés ismét arra kényszerül, hogy az OK Könyvtár helyzetével foglalkozzék. Hosszabb vita után a Kar elhatározta, hogy: "1./ Kérdést intéz a Sebészeti és Szülészeti Klinika vezető tanárához, hogy nem tudnának-e a Könyvtár nehéz helyzetén megfelelő helyiség kijelölésével segíteni? 2./ Átír a Tanácshoz s válaszolja az Orvostudományi Könyvtár tarthatatlan helyzetét s annak rendezését kéri, rámutatva többek között arra a lehetőségre is, hogy esetleg az Egyetem Gazdasági Hivatalában gondoskodhatna megfelelő személyzetről. 3./ Felterjesztéssel él a vallás- és közoktatásügyi Miniszterhez, melyben a Könyvtár megfelelő dotációját és elhelyezését kéri." [21]

Az OK Könyvtár fejlesztését szorgalmazó javaslatok, igények, felterjesztések az ország rossz anyagi és elhanyagolt kultúrpolitikai helyzete miatt nem hozhatták azonban

meg a kedvező megoldást.

A két világháború közötti társadalmi rendszer, az uralkodó osztály által képviselt kultúrpolitikai vezetés nem tudott, de nem is akart nagyobb áldozatot hozni a tudomány, a könyvtárügy érdekében. Az ország minden anyagi erejét lekötötte a német rablőháborúhoz való igazodás /1939-1945/, a második világháborúban való részvételért megkapott területek megszállása, szervezése és ellátása is komoly áldozatokat követelt.

1940-ben a Kolozsvári Egyetem újjászervezésével és a Szegedi Egyetem létesítésével különböző tulajdonjogi problémák keletkeztek. Az Orvosi Kar intézeti és klinikai könyvtáraiból méltánylás alapján könyv- és folyóirat-anyag került Kolozsvárra. Az OK Könyvtár vonatkozásában megállapították azonban, hogy állománya szegedi szerzemény, melynek megtartásához a Kar ragaszkodik. [22]

A háborús évek alatt a hadigazdálkodás következtében a kulturális kiadásokat a minimálisra csökkentették. Ezen időszak jellemzője a kultúrkapcsolatok sorvadása, az egyetem és az OK Könyvtár életében az ínség és az elszigetelődés erősödése. A tudományos és egyéb kapcsolatok korlátozása, majd teljes megszakadása a könyv- és folyóiratbeszerzéseket megnehezítette, illetve megbénította. A várható bombatámadások elől az értékes, külföldi folyóirat-anyagot az Orvosi Vegytani Intézet pincéiben helyezték biztonságba. A háború utolsó szakaszában ilyen módon a Könyvtár működése szinte teljesen megszűnt, feladatát erős korlátok közt volt csak képes ellátni.

5. 1945 - 1948

A felszabadulást követően az OK Könyvtár könyv- és folyóirat-anyaga egy évig /1944. október 11 - 1945. október 16-ig/ nem volt hozzáférhető állapotban. Az Orvosi Vegytani Intézet pincéiből és a Belklinikáról a könyvtári

állományt ezután az Egyetemi Könyvtárba szállították, ahol gondoskodtak hozzáférhetőségéről is. Az OK Könyvtár ideiglenes elhelyezése ugyan megoldódott, de az olvasható kurrens folyóirat-anyag hiánya mind égetőbbé vált. Az intézeti és klinikai könyvtárak elhurcolt anyagának nagy részét Sopron környékéről még nem szállították vissza. A meginduló oktatómunka és tudományos tevékenység könyvtári támogatása tehát a felszabadulást követő első időszakban is komoly, gyakran megoldhatatlannak látszó nehézségekbe ütközött.

A nemzetközi kapcsolatok szünetelése miatt maga az Orvosi Kar is igen nehéz helyzetben volt. A hazai eredmények külföldi publikálása teljesen elmaradt, a kutatók a tudományos munka külföldi eredményeiről nem értesülhettek, szaktudományuk nemzetközi helyzetéről nem tájékozódhattak. Az évek óta szünetelő külföldi könyvek és folyóiratok behozatalának hiányát nem lehetett pótolni. Mind jobban előtérbe került "a folyóirat-szegény világban" a különlenyomatok tanulmányozása. A szakirodalmi ellátás nehézségei miatt komoly igény jelentkezett a könyvtárközi kölcsönzés megindítására is.

A nehéz könyvtári helyzetben az Orvosi Kar felismerte a könyv- és folyóiratállomány fokozottabb védelmének szükségességét. Ennek hatására a Kar elfogadta határozatként, hogy "a jövőben az Orvostudományi Kar egyetlen intézetéből sem, a Kari Könyvtárból sem, tanári áthelyezéssel sem, semmiféle módon nem idegeníthető el sem könyv sem folyóirat. [23]

1946 december 1-én ismét helyváltoztatásra kényszerült a Könyvtár: a teljes könyvtári állomány a Szülészeti Klinikára került, ahol 1949 november 1-ig volt ideiglenesen elhelyezve. A klinika professzora és asszisztenciája felismerte és igen megbecsülte a Könyvtár fontos szerepét és jelentékeny támogatással segítette át az újjászülető

intézményt a kezdet nehézségein.

Időközben a Könyvtári Bizottság összetételében is változás állt be. Baló József professzort 1946 folyamán Budapestre nevezték ki, helyette a Bizottság elnöki teendőit Kanyó Béla dr. a Közegészségtani Intézet professzora vette át. Bizottsági tagnak a Kari Ülés Ivánovics György és Korpássy Béla professzorokat választotta meg.

A pénzgazdálkodást lehetetlenné tette az infláció, mely 1945 végén és 1946 első felében a stabilizációig mind nagyobb méreteket öltött. Vásárlás útján történő állománygyarapításra ilyen körülmények között gondolni sem lehetett. Ezen időszak súlyponti feladata a költözések lebonyolítása, a könyvtári állomány felállítása és rendezése, s a könyvtári használat mielőbbi megindítása volt.

1947-ben az EK igazgatója ismét hajlandó lett volna az OK Könyvtár átvételére. Az Orvostudományi Kar egyöntetűen azon a véleményen volt, hogy bár elvileg helyes volna a központi elhelyezés és ügykezelés, de egyelőre ajánlatosabbnak látszik az OK Könyvtár különálló helyzetének fenntartása.

Erre az időszakra esik a hazai és a külföldi intézmények közötti kapcsolatok újjászervezése, az OK Könyvtár anyagában a háborús évek alatt keletkezett hiányok pótlása, az állomány kiegészítése. Hazai és külföldi intézményektől érkezett adományok jelentős mértékben növelték a könyvtári állomány értékét. 1947-ben nyílt meg a lehetőség, hogy államilag szervezett formában meginduljon a külföldi szaklapok behozatala is.

Az Országos Könyvtári Központ részére 1947. III.7-én kelt könyvtári jelentés az alábbiakat közli a Könyvtárról: "A könyvtár neve: Szegedi Tudományegyetem Orvoskari Klebelsberg Könyvtára. Gyűjtési köre: hazai és külföldi orvostudományi és az azzal kapcsolatos kémiai szakkönyvek, folyóiratok, különlenyomatok. Célja: hogy a Kar tagjai

segédszemélyzete és hallgatói a hazai és külföldi tudományos kutatások fejlődését és eredményeit figyelemmel kíséressék és ezzel az egyetemen folyó tudományos kutatást, gyógyítást és oktatást elősegítsék." [24]

Ez az első konkrét megfogalmazása annak a ténynek, hogy a Könyvtár kilépett a volt orvoskari tanári testület zárt jellegű, kézikönyvtár keretéből, s későbbi feladataihoz bízható alapot szolgáltatott.

A könyvtári szolgáltatások iránti fokozódó igény, s a Könyvtár fejlesztését támogató légkörben az egyre szaporodó feladatok ellátása a kialakult és meglévő kereteket kezdte kinőni. A tanári kar egyöntetűen belátta, hogy részfoglalkozású, esetleg alkalmi munkaerőkkel a Könyvtár megnövekedett feladatait nem tudja ellátni, ehhez megfelelő számú és állandó személyzetre van szükség.

1947. december 1-én teljesült az Orvoskar régi óhaja: az OK Könyvtár egy főfoglalkozású szerződéses könyvtárkezelőt, majd egy hivatalsegédet kapott. A függetlenített könyvtáros alkalmazása általános fellendülést eredményezett; jó hatással volt az OK Könyvtár belső életére. Megkezdődhetett a Könyvtár intézetszerű működése. (2.sz.melléklet)

Az Orvosi Könyvtár ezen időszakra eső történetében a Kari Könyvtári Bizottság /1946-tól Kanyó Béla professzor elnök, tagok: Purjesz Béla, Hetényi Géza és Korpássy Béla professzorok/ fáradozásainak köszönhető elsősorban a nehezen kiharcolt előrelépés, az elért fejlődés.

6. 1949 - 1950

A Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumnak "az egyetemi intézeti könyvtárak beépítéséről a megfelelő egyetemi könyvtárakban" tárgyában az 1949. évben kelt javaslatát az Egyetemi Tanács ez év február hó 3-án tartott III. rendkívüli ülésén teljes egészében elfogadta. Ezzel a javaslat

jogerős határozattá vált. Az utasítás beépítette az egyetemi intézeti könyvtárakat a szegedi és a pécsi egyetemi könyvtárak szervezetébe és működésébe; meghatározta az egységes ügymenetet és könyvtárkezelést. A határozat az Egyetem különféle intézeteiben elhelyezett könyv- és folyóiratanyagot egységes egyetemi állománynak tekinti. A könyvek és folyóiratok rendelése, beszerzése, feldolgozása, s az adminisztráció lebonyolítása az Egyetemi Könyvtár útján történik. Az OK Könyvtár tehát az Egyetemi Könyvtár fiókkönyvtára lett, ami azt jelentette, hogy az OK Könyvtár ügyintézése az EK igazgatóságán keresztül történt, az OK Könyvtár szolgálatában és használatában az EK szabályai szerint kellett eljárni és a Könyvtár alkalmazottai az EK állományába kerültek.

A Könyvtár perspektivikus fejlesztése érdekében a Könyvtári Bizottság kérésére az Orvosi Kar segítséget kért a VKM-től az OK Könyvtár megfelelő elhelyezésének végleges megoldásához.

A VKM segíteni nem tudott, ezért az Orvosi Karnak ismét saját magának kellett e kérdést megnyugtatóan rendeznie.

A legelőnyösebb megoldásnak ismét a Könyvtárnak a Belgyógyászati Klinikán való elhelyezése mutatkozott. Azért választották ezt a megoldást, mert felismerték egyrészt, hogy a centrális elhelyezés az OK Könyvtár látogatottságát növelni fogja, másrészt, hogy így egy helyen lesz használható az OK Könyvtár, az Orvostudományi Beszámoló és Belgyógyászati Klinika könyvtári anyaga.

A belgyógyászati klinikai elhelyezés a Könyvtár életében jelentős változást eredményezett. A klinika pezsgő tudományos élete és az egész egyetemen fellendült tudományos munkakedv rövid idő alatt magas követelményeket támasztott a Könyvtárral szemben. A magasszintű követelmények kielégítése tette szükségessé, táplálta és tartotta fenn

a Könyvtár célszerű fejlesztését. [25]

A Könyvtárnak nemcsak a címe, de a neve is megváltozott a Belgyógyászati Klinikán. A Könyvtári Bizottság az EK igazgatójának javaslatára "Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Könyvtára, mint az Egyetemi Könyvtár Fiókja" elnevezést ajánlotta az Orvostudományi Karnak. A Kar az 1949. okt. 28-i ülésen a javaslatot elfogadta. [26]

Az EK-ba való beépülés kétségtelenül számos elvi és gyakorlati előnyt, nyereséget is jelentett, de ugyanannyi gondot, zűrzavart is okozott az OK Könyvtár életében.
(3.sz.mell.)

E szervezeti változás de jure azonban nem jutott kifejezésre, mivel az orvoskari tanári testület továbbra is kari intézetnek tekintette az OK Könyvtárt, s azt saját kebeléből alakított Könyvtári Bizottsággal, illetve annak elnökével vezettette. Külön kari intézetként kezelte az OK Könyvtárt a Gazdasági Igazgatóság is.

Bizonytalanságra és szervezeti tisztázatlanságra utal az a tény is, hogy az Orvostudományi Kar ragaszkodott ahhoz, hogy ha a Könyvtár fontosabb ügyeiben döntenie kell, az EK igazgatója kérje ki az Orvoskari Könyvtári Bizottság /OKB/ véleményét. Az OKB ülésein viszont esetenként csak mint meghívott vendég vett részt az EK igazgatója.

Nem javította a helyzetet az EK 1949.évi jelentésének ismertetése sem, mely még mint az EK fiókéntézményét sem említette meg az Orvoskari Könyvtárt. Mindez azt eredményezte, hogy az 1950.márc.31-i kari ülésen "A Kar valamennyi tagja egyhangúlag aggályának adott kifejezést, hogy a jelenlegi gyakorlat az Orvoskari Könyvtár fokozatos elsorvadásához vezethet." [27] Megoldást az önálló orvostudományi egyetemek, majd saját könyvtáraik létrehozása eredményezett a következő esztendőben.

7. 1951 - 1952

Az egészségügy szocialista átszervezése, korszerűsítése és egységesítése során az orvostudományi karokat kivonták a tudományegyetemek keretéből és önálló orvostudományi egyetemekké szervezték. A vonatkozó kormányhatározatok biztosították az önálló orvos- és gyógyszerészképzést az Eü.Min. közvetlen irányításával. [28]

Ezek alapján a Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Könyvtára előtt - mely eddig az Egyetemi Könyvtár fiókjaként működött - óriási fejlődési lehetőség nyílt. Az 1951. évtől mint a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára, az Orvostudományi Egyetem önálló intézményeként kezdhette meg az egyetemi könyvtárügy alapjainak kiépítését.

Az Eü.Min. 1951. március hó 13-án kelt Ge. 4/1950.X.sz. alatt az alábbi leíratot intézte az egyetem dékánjához: "Az Orvostudományi Könyvtár átszervezésével kapcsolatban kérem közölje, hogy az átszervezés mennyiben érintené a költségvetési keretet, valamint azt, hogy hely szempontjából hogyan akarják megoldani a Könyvtár átszervezési problémáját?"

Az átszervezés igen sok nehézséget hozott felszínre. A dékán válasza szerint hely szempontjából a Könyvtár egyelőre a régi elhelyezésben működött tovább. Az egyetemi könyvtárrá való átalakulása azonban mind költségvetési szempontból, mind a könyvtári munkaszervezés tekintetében a korábbiaktól lényegesen eltérő eljárások bevezetését tette szükségessé.

A könyvtár feladata, hogy a tudományos kutató munkához és betegellátáshoz, továbbá az orvostudományhoz biztosítsa a nélkülözhetetlen könyvtári alapokat. Ehhez figyelembe kell venni az Orvostudományi Egyetem több mint 30.000 kötetes összállományát, továbbá, hogy az új intézmény

nem rendelkezik begyakorlott, könyvtári hagyományokon felnőtt olyan számú könyvtárossal, akik ellátják:

- a./ a kibővített nyilvános szolgálatot,
- b./ az egységes könyvtári adminisztrációt,
- c./ az intézeti és könyvtári állomány kezelését,
- d./ a könyv- és folyóiratbeszerzés és feldolgozást,
- e./ az intézeti könyvtári anyag feldolgozását,
- f./ a központi katalógus szerkesztését,
- g./ s az egyéb könyvtári teendőket.

Az 1951-es esztendő szinte teljes egészében az átszervezéssel kapcsolatos teendőkkel, az önálló könyvtár alapjainak a lerakásával telt el. Közben a Könyvtár a növekvő igények mind jobb kielégítéséről sem feledkezett meg. Ezt használói joggal el is várták. Az év folyamán jelentősen emelkedett a Könyvtár forgalma. A látogatók és a kölcsönzések számának növekedése abból a már említett előnyös helyzetből fakadt, hogy három intézmény állományát egy helyen találhatták meg a Könyvtár olvasói.

A könyvtári funkció kibővítése, az egyetemi könyvtári jelleg a hálózati központi feladatok ellátását is a Könyvtárra ruházta. Az Egyetemi Tanács 1951. évi június 26-án kelt határozata értelmében az egész Egyetem könyv- és folyóiratbeszerzésének adminisztrálását, összehangolását - annak a kihangsúlyozásával, hogy tőkés lapokból csak egy példány járhat - a Könyvtár végzi. [29]

Ennek megfelelően a Könyvtári Bizottság 1951. évi 2. ülésén az egész Egyetem 1952. évi folyóirat-előfizetését felülvizsgálta, s a megváltozott körülmények miatt tervbe vette a Könyvtár szervezeti szabályzatának kidolgozását is. [30]

A központi funkció spontán kialakulása következtében a külföldi könyvek és folyóiratok beszerzése kezdetben a Szegedi Orvostudományi Egyetemen sem "könyvtárpolitikai

meggondolások, hanem inkább a devizatakarékosság biztosításának az eredménye" jegyében történt. [31] Megállapítható viszont, hogy a későbbiekben a központi könyvtári teendők előkészítését, valamint az egész Egyetem könyvtárügyének egységes alapokra való helyezését már tudatos könyvtárpolitikai elgondolások vezették. Ennek értelmében készült el "A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárrendje" is. Ezen összeállítás határozza meg az elkövetkezőkben az Egyetem könyvtárügyének kereteit, a Központi Könyvtár szervezeti és működési szabályzatát. Az Egyetemi Tanács 1951. szept.27-én az elkészült szabályzatot "elfogadja és azt kötelezővé teszi valamennyi intézet és klinika számára, hogy a Könyvtár, valamint az intézeti és klinikai könyvtárak rendje egységes legyen."

Ilyen előzmények után az 1952. évi nov.hó 26-án kelt 18/11/1952.O.E.sz. dékáni leirat rendelkezése értelmében: "1953.január hó 1-től kezdve minden sajtóterméket a Könyvtár vásárol, továbbá minden új szerzeményt Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára feliratú kisméretű bélyegzővel kell ellátni. A régi intézeti és klinikai könyvtárak kör- valamint leltári bélyegzőit 1952. évi dec.31-ig a Könyvtárba be kell szolgáltatni."

Az Egyetem könyv- és folyóirat-beszerzésének továbbá a szakszerű központi leltári és katalógus-építési munkának a biztosításához a könyvtári létszám fejlesztésére is lehetőség nyílt.

A személyzet létszámának növelése révén lehetővé vált a már eddig kialakult könyvtári szolgáltatások további finomítása, elmélyítése, valamint az 1953. január 1-ével kezdődő központi feladatok végzésének előkészítése. Hetényi Géza professzor a Belgyógyászati Klinikán messze-menően támogatta a Könyvtár épületen belüli férőhely igényeit. Így vált lehetővé, hogy 1949 őszén az a három helyiség melyet az építési tervek idején is könyvtári

célokra szántak, azonnal a Könyvtár rendelkezésére állt. Itt a már korábban említett három intézmény könyv- és folyóirat-anyagát az adott lehetőségekhez mérten a hármas tagozódás elve alapján állították fel és kialakítottak a külön olvasóterem, a raktár és a hivatali helyiség. Ez a helyzet képezte a későbbi továbbfejlesztési tervek alapját.

III. A SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM KÖNYVTÁRA

1. Elhelyezés, berendezés, felszerelés

A Kari Könyvtár felállítása érdekében összegyűjtött könyveket és folyóiratokat 1923-tól 1927-ig ideiglenesen a Dékáni Hivatal egyik helyiségében tárolták. Az 1926-ban létrehozott "Orvoskari Klebelsberg Könyvtár" (OK Könyvtár) elhelyezéséről Szabó József dékán, s Hainiss Elemér professzor, a kari könyvtárbizottság tagja intézkedett. 1927-ben a Dugonics-téri központi épületben a Könyvtár kis méretű önálló szobát kapott.

A könyvtári állomány a beérkező ajándékok és hagyatékok révén állandóan gyarapodott, ezért a könyvtári készlet egy részét az Orvoskari Tanácsteremben helyezték el. [32]

Az OK Könyvtár a Belgyógyászati Klinika felépítésekor, az 1931/32-es tanévben új elhelyezést kapott az eredeti építési tervekben megjelölt területen. A Klinika földszintjén, a főbejárattól balra három könyvtári helyiség nyílt: Az első két helyiségben a Klinikai Könyvtár, a harmadikban az OK Könyvtár kapott helyet. Ezt az utóbbi 6 m x 7 m-es szobát mennyezetig érő könyvszekrényekkel, olvasóasztallal és 12 db kárpított székkal, a kurrens folyóiratok részére 1 db 25 fiókos, billenőajtós tárolóval bútorozták be. Az egy teremből álló könyvtár az állomány elhelyezése mellett olvasótermi és hivatali helyiség céljait is szolgálta. Ezen kívül - a bútorzat jellegéből következően - a Kar reprezentatív események megrendezésekor is igénybe vette.

A harmincas évek végén és a negyvenes évek elején a könyvtári állomány elhelyezésének nehézségei ismételten felvetették a Könyvtár fejlesztésének kérdését. Az erre irányuló törekvések azonban nem voltak eredményesek.

Baló József professzor a Könyvtár végleges elhelyezését a morfológiai épülettömb felépítésével remélte megoldani.

A háborús események, a várható bombázások veszélye miatt az intézetek és a klinikák az értékesebb könyv- és folyóiratanyagot pincékben és egyéb védett helyen biztonságba helyezték. A Könyvtár biztonságba helyezett külföldi folyóiratainak egy része az Orvosi Vegytani Intézet pincéiben csőrepedés következtében átnedvesedett. A folyóiratokat átszállították az Egyetemi Könyvtárba s gondoskodtak az anyag szakszerű megóvásáról. A Belgyógyászati Klinikán maradt könyvek és folyóiratok egy részét szintén az EK-ba kellett szállítani. Az EK ideiglenesen csak a könyvtár folyosóján tudott ennek az állományrésznek helyet biztosítani. Ez a helyzet sem a könyvek és folyóiratok biztonsága, sem az EK rendje és a közlekedés szempontjából nem volt megfelelő. Az OK Könyvtár elhelyezése és használatának biztosítása érdekében Orvostudományi Bizottság /Kányó Béla, Ivánovics György, Jancsó Miklós professzorok/ tárgyalta az EK igazgatójával. Ennek alapján az EK különbejáratú, volt tanári olvasóját bocsátották az OK Könyvtár rendelkezésére. Miután a bombasérült romos helyiséget az Orvosi Kar rendbe hozatta, a könyvtári anyagot ismét szakszerűen felállíthatták.

Az EK megindítva teljes könyvtári szolgáltatásait, a Könyvtárban ideiglenesen elhelyezett OK Könyvtár kérdését szükségszerűen felvetette. 1946. júl.10-én az EK igazgatója átiratban kérte az Orvostudományi Kar dékánját, hogy a Klebelsberg Könyvtár anyagát szállíttassa el valamelyik orvostudományi épületbe, vagy bocsássa az OK Könyvtár teljes anyagát az Egyetemi Könyvtár rendelkezésére. Az átirat nyomán s annak a ténynek a hatására, hogy az OK Könyvtár jelentősége a múlttal szemben lényegesen megnövekedett, az Orvosi Kar úgy határozott,

hogy a Könyvtár minél szélesebb körű súrlódásmentes használata érdekében kívánatos a Könyvtár anyagának önálló elhelyezése és kezelése, annál is inkább, mivel az orvoskari intézetek és klinikák nem tudnak külön-külön gondoskodni könyvtáraik könyv- és folyóiratanyagának gyarapításáról sem.

1946 decemberében az OK Könyvtár átköltözött az EK-ból és a Belgyógyászati Klinikáról a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikára. Itt először az üres professzori lakrészbe, majd később, 1947 nyarán a szülőszobák alatti helyiségekbe került, ahol 1949 novemberig volt elhelyezve. A Könyvtári Bizottság az OK Könyvtár megfelelő berendezése érdekében az intézetektől és a klinikáktól nélkülözhető állványokat, polcokat, szekrényeket, asztalokat és székeket kért.

A Könyvtár a Szülészeti Klinikán egy 7 m x 7 m-es és egy 6 m x 3 m-es helyiségből állt. A 30 cm-nél nagyobb gerincmagasságú folyóiratok és a monográfia-állomány a nagyobbik teremben volt elhelyezve. Ez a helyiség, 14 ülőhellyel, egyúttal az olvasóterem céljait is szolgáltatta. Ugyanitt állt tárolókon a kurrens folyóiratanyag is. A kisebb helyiség raktáraként a Könyvtár dolgozóinak munkahelye volt. Raktári célra összesen 164 fm fapolc állt rendelkezésre.

Az OK Könyvtár állományának jelentős gyarapodása felvetette a bővítés kérdését. Ennek megoldására Batizfalvy János professzor, a Szülészeti Klinika igazgatója a Könyvtár helyiségei melletti vizsgálót, valamint ruhatár céljaira egy öltözőt készségesen rendelkezésre bocsátott. A szükséges átalakításokat és a könyvállványok elkészítését a Gazdasági Hivatal rövidesen biztosította. (4.sz.melléklet)

A Szülészeti Klinikán háromszori költözést élt át a Könyvtár, de ez sem szüntette meg a kedvezőtlen működési feltételeket. Amikor a Belgyógyászati Klinikán a professzori szobának használt könyvtárhelyiség felszabadult, Kanyó és Hetényi professzorok előterjesztésére a Kar úgy határozott, hogy az OK Könyvtár a Szülészeti Klinika helyiségeiből 1949 decemberében költözzék vissza a Belgyógyászati Klinikára, ahol három lényegesen nagyobb helyiség áll majd rendelkezésre. Az eddig igen hányatott könyvtári anyag felállítása s az új helyiségekben való berendezkedés a hosszabb időre szóló elhelyezés és fejlesztés igen szerény lehetőségét kínálta.

Az egészségügyi miniszterhelyetttessel - szegedi látogatásakor - az Egyetem vezetői megbeszélték a szétválasztással kapcsolatos kérdéseket. Ekkor vetődött fel a klinikai negyedben lévő, centrális elhelyezésű egyemeletes, volt "Mahrer-ház" (1910-ben épült magánépület) megvásárlásának gondolata az Orvostudományi Egyetem részére. Öt esztendővel később ebben az épületben kapott a Könyvtár végleges helyet.

A Belgyógyászati Klinikán ugyanis az egyre növekvő szakmai feladatok ellátása nyomán, valamint az ugrásszerűen gyarapodó állomány hatására a Könyvtár hamarosan kinőtte a rendelkezésére álló helyiségeket. Hetényi professzor, a Belgyógyászati Klinika igazgatója ekkor a lehetőségek határain belül a segédraktár és az újonnan szervezett könyvkötészet részére klinikai rendeltetésű helyiségeket adott át. [33] Az így megnövekedett alapterület kb 130 m² volt. (5.sz.melléklet)

A nyugodt könyvtári tevékenységet ismét megakadályozta, hogy a könyvtári helyiségek alatt a földem megrepedt és statikai okokból a Könyvtárt 10 nap alatt ki kellett üríteni. [34]

A Kar ezek után, 1955 márciusában úgy határozott, hogy a Könyvtárt a Lenin krt. 109. sz. alatt lévő, s - ahogy említettük - e célra már korábban kiszemelt, volt "Mahrer-ház" földszinti 8 helyiségébe költözteti, ahol a Könyvtár minden irányú fejlődése több évre biztosítható lesz. [35]

A költözés után az épület azonban a túlzott megterhelést nem sokáig bírta, így a pincében szükségessé vált a födém megerősítése. [36] A raktárat 1956 februárjában födémrepedés miatt a hivatali helyiségekbe kellett költöztetni.

A szakmai munkát hátráltató állandó költözés, anyagátrendezés elkerülhetetlen volt. A munka elvégzése után, 1957 tavaszán azonnal megkezdtek az összes helyiségre kiterjesztett falfestési és mázolósi munkákat is.

A könyvtári állomány állandó növekedésének és az olvasói igények fokozódásának hatására az Egyetemi Tanács 1957. október 5-én úgy határozott, hogy az I. emeleten a Szakszervezeti Kultúrtermet átadja a Könyvtárnak. Az intézkedés eredményeként 1957. november 20-án a Könyvtár az új helyiséget "Hallgatói olvasóteremként" megnyitotta.

[37] Az önálló egyemeletes épületben a területbővítés lehetőséget nyújtott a hosszabb időre szóló nagy beruházást igénylő fejlesztésre.

Felvetődött egy központi többszintes raktári fémállványzat kialakításának szükségessége, mivel az intézeti és a klinikai könyvtárak is zsúfoltakká váltak. [38]

Az egyetem támogatta a szándék megvalósítását, s megszerezte hozzá az Eü.Min. jóváhagyását és anyagi támogatását. Ennek alapján alapvetően megváltozott a lehetőség a Központi Könyvtár területi és létszám-fejlesztésére, jövőbeni elrendezésére. [39]

A tervek megvalósítása érdekében született meg az a terv,

hogy az épület összes helyisége fokozatosan könyvtári rendeltetésűvé válják.

A raktárépítés előkészítése során végzett statikai vizsgálatok után, 1958 nyarán az épület Szikra utcai oldalán a födémeket kiiktatták; betonkoszorút és acélgerendákat, valamint a pincében lévő állványszerkezet részére hordozópilléreket építettek be. Az építőipari munkák műszaki átadása 1958. december 15-én megtörtént. A födém kiiktatásával nyert 8 méter belmagasságú helyiségben háromszintes fémállványzatot, s szintenként üvegbetétes kezelőjárdákat építettek. A raktár mind a földszinti feldolgozó és könyvkötészeti, mind az emeleti olvasószolgálati helyiségekből megközelíthetővé vált. Az állványzatot a "Ganz Daru- és Kazángyár" 1958 őszén, ill. 1959 tavaszán megtervezte, legyártotta és beszerelte, majd 1959. július 9-én műszakilag átadta. Ilyen módon mintegy 1100 folyóméter korszerű polcrendszert nyert a Központi Könyvtár; ezzel raktári férőhelyek tekintetében a társegyetemek könyvtárait messze megelőzte. [40]

A háromszintes állványrendszer kialakításánál a férőhely teljes kihasználása érdekében a szintek a szabvány-előírásnál magasabbak lettek: a felső sorokat csak falépcsővel lehet elérni. A közlekedő lépcsők azonban 45°-nál meredekebbek lettek, emiatt a közlekedés veszélyessé vált. Nem került sor tehertovábbító lift beépítésére, ami a későbbiekben az anyag mozgatásánál, figyelembevéve a női munkaerőket, igen sok nehézséget okozott és okoz még ma is. [41]

A balesetveszélyes vaslépcsőket az 1962/63-as években recés gumiborítással, a vaskorlátokat faborítással szereltük fel. A teherfelvonó beszerelésének szükségességét azóta is eredménytelenül szorgalmazzuk, mivel technikailag csak a raktár kiköltöztetésével lenne megoldható.

A raktári építkezés befejezésével a működési feltételek

lényegesen javultak. A földszinti hivatali, beszerző és feldolgozó részlegeket és a könyvkötészetet, s az emeleti olvasószolgálati helyiségeket a két szinttel szervesen kapcsolatban lévő raktár köti össze. A különböző működési területek különállóan, de egymással megfelelő összeköttetésben helyezkednek el.

A raktári elhelyezkedést sajnos nem követte zavarmentes időszak, mert 1960 októberétől 1961. február közepéig az összes könyvtári helyiségben festést, mázolászt és parkettajavítást kellett végeztetni. Ez után ismét komoly nehézségek korlátozták a könyvtári munkát, mert a Gyógyszerész Kar épületének felújítása idején 1961-ben és 1962-ben közel két évig a Központi Könyvtárban helyezték el a Gyógynövény- és Drogismereti Intézet egyik részlegét.

A könyvtárfejlesztés e fellendülési időszakában került sor az Egyetem 20 éves távlati fejlesztési tervének elkészítésére is. Az Egyetemi Tanács elfogadta terveinket, melyek szerint a 20 éves távlati fejlesztési tervben az alábbi fejlesztésre kívánunk sort keríteni:

"11./ A Könyvtár épületének bővítése

A könyvállomány évi 5-7000 kötetes gyarapodása, valamint az olvasóterem egyre fokozódó látogatottsága megköveteli az épület bővítését, ami elérhető lenne a szomszédos üres telek felhasználásával.

Társegyetemünk központi könyvtára már több ízben kérte, hogy hallgatóink részére biztosítsunk külön olvasótermet, mert már a saját növekvő létszámú hallgatói igényeit sem tudja kielégíteni. Egy 120 személyes olvasótermet alakítanánk ki, a gyarapodó könyvállomány elhelyezésére pedig kb 110^2 alapterületű, többszintes tárolóállványok felállítását lehetővé tevő raktárhelyiséget, valamint a dolgozók munkakörülményeinek javítása céljából megfelelő dolgozóhelyiségeket létesítenénk.

Amennyiben a Beloiannis téren épülne a tervezett Központi Könyvtár épülete, ahol a Somogyi Könyvtáron, valamint a Tudományegyetem Könyvtárán kívül Egyetemünk könyvtára is elhelyezést nyerne, bár önálló szervezetét továbbra is megtartaná, a jelenlegi könyvtárépület bővítése helyett, itt létesítenénk a tervezett bölcsődét és napköziotthont.

Az építkezés kezdete: 1974., befejezése: 1977.
Alapterülete: 1.200 m^2 , beépített 1 m^3 : 4.800.
Építkezési költség: 3.800 m/Ft. $1 \text{ m}^3/780 \text{ Ft.}$ "
[42]

1964-ben az Egyetem a könyvtárépülettel összeépített épületet megvásárolta, s átalakította a Gazdasági Igazgatóság karbantartó műhelyei számára. Ezen átalakításhoz csatlakozva sikerült elérni, hogy a hosszú évek óta elégtelen fűtési gondok megjavuljanak, azáltal, hogy az összes könyvtári helyiségbe központi fűtést vezettettek be. A könyvtárban korábban 1960-ig vaskályhákkal, 1961-től pedig cserépkályhával fűtöttek. [43]

A cserépkályhák eltávolításával megszűnt a tüzeléssel járó összes káros hatás és igen értékes férőhelyek szabadultak fel. A műhelyépítkezés keretében a Könyvtár földszintjén a nagyméretű munkahelyiséget egy éltégla választófallal és ajtó beépítésével sikerült megosztani. Így egyrészt kialakult a központi adminisztrátor /titkárnő/ munkahelyisége a vezetői szoba mellett, másrészt a szakmunkát végzők részére nyugodtabb munkalehetőség kínálkozott. A beszerelt központi fűtés szerelvényeinek festése és az átalakítás miatt ismét szükséges festési és mázolósi munkák 1965. júniusában fejeződtek be. [44]

Az egyetem műhelyépületének átépítése során a Könyvtárban működő Könyvkötészet részére a műhelyépületben biztosítottak elhelyezést. Mivel a helyiség nem volt megfelelő - a könyvtár vezetője nem vette igénybe, így a kötészet

továbbra is a könyvtár épületében maradt.

1966 nyarán az eddig a Könyvtár épületében, 3 helyiségből álló szolgálati lakásban lakó házfelügyelő részére az Egyetem lakást biztosított. A felszabaduló emeleti terület két helyiségébe a fotolaboratórium, egy helyiségbe pedig az olvasószolgálatot ellátó könyvtárosok költöztek. Mindkét részleg elhelyezése régen váratott magára, működési feltételeik javítására igen nagy szükség volt. [46]

Az 1967. évben a SZOTE Jegyzetirodában tárolt hallgatói tankönyvek kezelését a Könyvtárhoz csatolták. A tankönyvek átvételéig az Egyetem a Könyvtár közelében lévő Semmelweis Kollégium pincéiben egy kihasználatlan helyiséget bocsátott a Könyvtár rendelkezésére. A helyiség 1968 elején került a Könyvtár kezelésébe "Tankönyvkölcsönző" kialakítása céljából.

A könyvtári állomány állandó növekedése, s az anyag elhelyezésének nehézségei miatt a Könyvtár állandóan szorgalmazta a könyvtári épületben lévő nem könyvtári rendeltetésű helyiségek átadását könyvtári célra. [47]

Az 1969. évben igen sok tárgyalást igényelt és számos nehézséget okozott az a terv, hogy az orvosi könyvtár is csatlakozzék a helybeli JATE Könyvtára által kezdeményezett, s Dóm téren felépítendő közös könyvtárépületben való elhelyezéshez, ill. az építési programhoz. A megalapozatlan társas építkezéssel kapcsolatos elképzelések és remények a SZOTE Könyvtára fejlesztését illetően igen kedvezőtlen helyzetet teremtettek. A jövő bizonytalan kimenetelű tervezése miatt a beütemezett, előzőleg már elfogadott reális fejlesztési igényeket törölték. [48]

A perspektivikus könyvtárépítési ill. bővítési lehetőségek megszűnése fokozottan a könyvtárépületen belül hasznosítható területek megszerzésére, ill. korszerűbb átalakítására terelte a figyelmet.

A raktári férőhelyet bővítve "inkurrens" anyagok tárolására 1970-ben korszerűen átépítettük a Tankönyvkölcsönzőt, és a Békéscsabai Vasipari Szövetkezettel vas könyvpolc-állvány-rendszert készítettünk az anyag elhelyezésére. Az állványzat önhordós; kifüggesztés nélkül van felállítva, így bármikor szétszedhető és más helyen felállítható. Még ez évben az olvasóteremben az összes fapolcot tet-szetős fémállványzatra cseréltük. E szerény fejlesztéssel a raktári férőhely 350 folyóméterrel gyarapodott. [49]

A könyvtár zsúfoltsága miatt célszerű lett volna a ki-használatlan pincehelyiségeket a segédüzemi részlegek számára kifogástalan alagsori munkahelyiségekké átalakí-tani. Erre azonban lehetőség sajnos nem volt. [50]

1971-ben az olvasótermek előterében a mellékhelyiségeket és a szolgálatot ellátó könyvtárosok munkaszobáját kor-szerűen átépítettük. [51] Az átalakítások mellett egyre inkább előtérbe került a könyvtáráépület teljes kül-ső és belső felújítása is. [52] Erre annál is inkább szükség volt, mivel az épület elektromos hálózata annyira elhasználódott és elavult, hogy több alkalommal ismételt kábeltűz keletkezett. Elkerülhetetlenné vált tehát az elektromos vezetékhálózat, a kapcsolók és az egyéb tarto-zékok teljes kicserélése. Az 1972. novemberétől 1973. janu-árjáig tartó felújító munkák eredményeképpen sikerült biz-tosítani a Könyvtár zavartalan, biztonságos üzemelését. [53]

1973 nyarán a Könyvtár földszinti részlegeiből korábban leválasztott, s a Gyógynövény- és Drogismereti Intézet által három évig használt helyiségeket véglegesen vissza-kapta a Könyvtár. Így megvalósult az Egyetemi Tanács még 1963. évi november 3-án tartott II. rendes ülésének 2.sz. határozata, miszerint "a Könyvtár az általa elfoglalt épü-letnek rövidesen teljesen birtokába jusson." (6. és 7. sz. mellékletek)

E területeken - átalakításuk után - részben a könyv-

kötészet, részben a könyvtári munkaszobák kaptak helyet.
(8.sz.melléklet)

A könyvtári feladatok végzéséhez szükséges bútorzat, berendezés és gépi felszerelés biztosítása lényegében a hatvanas évek elejétől történt meg. A bútorzat és a berendezés harmonikus, egységes és célszerű. A gép felszerelések beszerzése a mindenkori realitásokhoz igazodott; a valóban szükséges, a munkát megkönnyítő gépesítésen, eszközbeszerzésen volt a hangsúly. (A bútorzatról és berendezésről a melléklet képei adnak tájékoztatást.)

A jelentősebb gépi felszerelések közül a legfontosabbak: Durst Filmnagyító /1965/, Zeiss Dokumátor mikrofilm-felvevő /1970/, visszanyagító készülék /1971/, Copy Match gyorsmásoló /1971/, Optima 528 írásautomata /1972/, közös Telex lehetőség /1972/, mikrofilm és diamásoló /1973/, Roneo Vickers Cardex-nyilvántartó /1973/74/, Maxima papírvágógép és nyomdai drótfűzőgép /1974/, Mini-Graph katalóguskarton sokszorosító /1975/, Romayor 313 tip.sokszorosító /1976/, könyvtári forgalom-számláló berendezés /1976/.

A megfelelő épületen és felszerelésen kívül a hatékony működéshez elengedhetetlenül szükséges volt a Könyvtár telefonállomásainak fejlesztése is. 1956-ig a Könyvtárnak csak egy fővonala és egy átkapcsolós mellékkészüléke volt. 1961-ben 1/2 soros kapcsolási telefonberendezést, 1966-ban 2/6-os automatát sikerült biztosítani. 1970-ben és 1971-ben az egyetemi crossbar telefonrendszerből két önálló vonalat kaptunk. A crossbar-állomások, valamint a két városi vonallal működő 6 telefon-mellékállomás tökéletesen biztosítja a könyvtári funkciók ellátását.

A könyvtár elhelyezését és felszereltségét vizsgálva, meg kell állapítanunk, hogy a felszabadulásig a Könyvtár elhelyezése igen hányatott volt; a mindenkori gazdasági helyzetet tükrözte. A felszabadulás után az egyetem önállósulása révén a megváltozott művelődéspolitikai és

a fokozódó társadalmi igények hatására viszonylagos javulás jelentkezett a területi igények kielégítése és a felszereltség tekintetében. Ennek ellenére - akár a jelenlegi szintet is figyelembe véve - az olvasótermi és raktári férőhely vonatkozásában az egyetem könyvtári igényeinek ellátáshoz nem kielégítőek a feltételek.

2. Költségvetés, gazdasági helyzet

A felszabadulás előtt az Orvosi Kar Könyvtárának pénzügyi, gazdasági viszonyaira bizonytalanság, a mostoha ellátás és az anyagi alapok hiánya volt jellemző. A Könyvtár az állomány beszerzéséhez, a folyamatos fejlesztéshez rendszeres költségvetési kerettel nem rendelkezett.

Az Egyetemi Könyvtár az Orvostudományi Karra eső ellátmányból átlagosan 1.000 Pengőt engedett át az OK Könyvtár részére. Ezen az igen mostoha helyzeten az Orvostudományi Könyvtári Bizottság javítani szeretett volna. Az 1928/29. tanévben a Könyvtár fenntartása és fejlesztése érdekében azt javasolta, hogy az egyetemi "Acta"-kiadvány orvosi szekciójának jövedelméből könyvtári célokra is áldozzának. A Kar ezen javaslatot nem fogadta el, így az OK Könyvtár továbbra is dotáció, ellátmány nélkül, ajándékokból és egyéb kiadásmentes forrásból volt kénytelen anyagát gyarapítani.

Az alkalmi adományokat nem említve jelentős összegű volt Lord Rothermere 10.000 P-ös adománya, melyből Rothermere alapítványt létesítettek egyetemi tudományos kézikönyvek beszerzésére. Ma már azonban nem lehetett megállapítani, hogy ebből mennyit fordítottak orvosi könyvekre.

Az 1930/31. tanévtől kezdve a könyvtári teendők ellátására megállapított tiszteletdíj felét az Egyetemi Könyvtár, másik felét az OK Könyvtár fedezte. Nagy segítséget jelentett a nehéz anyagi körülmények közt lévő Könyvtár számára a Szegedi Természettudományi Kutatási Bizottság évi átlagos 1.500 Pengő segítése.

Az Orvostudományi Kar a maga részéről csak alkalmi juttatásokkal tudott az OK Könyvtár segítségére lenni. Az orvostudományi fenntartási költségekből - elosztásuk után - évenként átlagosan 700-1000 P-vel a Kar rendelkezett.

Ezen összeget zömében az OK Könyvtár beszerzéseire fordították.

Ezek az alkalmi ellátmányok képezték a könyvtári munkához elengedhetetlen, de meglehetősen szerény pénzügyi alapot. Az OK Könyvtár nem egy esetben állandó dotáció elnyeréséért folyamodott, de egy évtizedes küzdelem sem vezetett eredményre.

Az orvoskari intézetek és klinikák könyvtárai a nehéz körülmények ellenére évről-évre szerény keretek között gyarapodtak. Elősegítette ezt a tanszékvezetők önzetlen áldozatkészsége, valamint a külön jövedelmek és az úgynevezett "kis kasszák" könyvtári célra történő felhasználása. Erre főleg a klinikákon nyílt lehetőség, ahol a módosabb betegektől laboratóriumi, fénytherapiái és egyéb díjakat szedtek be, s ezek az összegek képezték a "kis kasszák" alapját.

Az 1937. szeptember 2-i kari ülés foglalkozott az "egyetemi és kari könyvtárak nehéz anyagi helyzete orvoslásának ügyével". A Kar nyomatékmal hangsúlyozta, hogy "az Egyetemi Könyvtár fokozottabb javadalmazására és a Kari Könyvtárak részére állandó dotáció biztosítására igen nagy szükség van." Ezen megállapításokat jegyzőkönyvileg az illetékesek elé terjesztették. [54] A Kar korábbi állásfoglalását megváltoztatva elhatározta, hogy elfogadja Baló József professzor indítványát és az OK Könyvtár megsegítésére az Orvosi Kar kiadványaiból /Acta/ befolyó jövedelmet az OK Könyvtár céljaira fogja felhasználni. [55] Az OK Könyvtár fenntartása azonban kellő és elégséges anyagi alapok biztosítása nélkül egészen a felszabadulásig minden jószándékú törekvés ellenére is csak nehézségek közt és alacsony szinten sikerülhetett, az anyagiak hiánya ínséges állapotot eredményezett a Könyvtárban. A felszabadulást követően az ország pénzügyi

helyzetének megszilárdításával, a forint bevezetésével a kormányzat az Orvosi Kart is rendszeres és fokozatosan emelkedő ellátmányban részesítette.

1948-ban fordult elő először, hogy az OK Könyvtár bútor- és egyéb szakmai felszerelési igényeit állami hitelből elégítették ki. 1949 óta a Könyvtár arányosan részesedik az elméleti intézetek és klinikák számára biztosított állami hitel megfelelő alrovatán szereplő összegből.

Ekkor az egész Tudományegyetem részére folyóirat- és szakkönyvbeszerzésre biztosított állami hitel 25 %-át az Orvostudományi Kar kapta meg. [56]

A Kar felterjesztésében kérte a VKM-et, hogy a könyvek és folyóiratok beszerzésére szolgáló általány felett közös határozat alapján a Kar maga dönthessen. Ugyan- ebben előadta, hogy a folyóiratokat az OK Könyvtár útján, egységesen kívánja beszerezni. Továbbá, hogy a könyvek beszerzésére fordítható összeg 1/3-át az OK Könyvtár könyvállományának növelésére kívánja fordítani, 2/3-át pedig az intézetek és klinikák könyvanyagának kiegészítésére használja fel. Megjegyezte végül, hogy az Egyetemi Tanács tájékoztatása alapján a tudományos folyóirat- és könyvanyag beszerzését mindaddig közvetlenül a karok, ill. intézetek intézik, míg a minisztériumból arra vonatkozólag más intézkedés nem érkezik. [57]

Megállapítható, hogy az 1949-től 1950-ig terjedő időszakban, amikor a Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Könyvtára, mint az Egyetemi Könyvtár fiókja működött nem volt jó hatással az EK és az Orvostudományi Kar közötti együttműködésre, hogy az 1950-es évre az Orvostudományi Könyvtár részére nem biztosítottak állami hitelt. Az EK igazgatója az 1950. jan.19-i OKB ülésen bejelentette, hogy a f.évi költségvetés előzetes tárgyalásainál az Orvostudományi Könyvtár részére 25.000 Ft-os hitelt kért. Illetékes helyen azonban e tételt törölték. AVKM-ben érdeklődve tájékoztatták, hogy az EK részére megállapított költségvetés szerkesztésekor az OK-ra nem voltak tekintettel, így abból az OK szükségletei

nem fedezhetők. Az OKB javaslatára a Kar póthitelt kért a VKM-től. Az OK előfizetési díjait még 1950-ben is az intézetek és klinikák saját ellátmányukból arányosan fedezték. Az OKB 1950. január 19-i ülésének jegyzőkönyvében ezek után megállapítja, hogy: "Az OK fejlődése nem függhet sem külföldi adományoktól, sem pedig az egyes kari intézmények, vagy az EK mindenkori költségvetésétől. Az OK jó szakkönyvtárrá akkor válik, ha már a f. évben és a jövőben is állandó költségvetési igénnyel és összeggel szerepel, akár mint az EK fiókkönyvtára, akár mint kari intézet."

1950. március hó 19-én a Könyvtári Bizottság megállapítása szerint a Könyvtár átszervezése, az önálló Orvostudományi Egyetemmé válás az Egyetem folyó évi költségvetését nem érinti, mivel a Könyvtárt nem vették fel a költségvetésbe. Szükségesnek tartja azonban, hogy már ebben az évben póthitelt kapjon a Könyvtár, s a jövőben önálló kerettel rendelkezzen, mert csak így tudja feladatát ellátni. Ez a törekvés a kezdeti nehézségek után megvalósult. Az Orvostudományi Egyetem Könyvtára az egyetem önálló központi szervezeti egysége lett, s természetesen központilag részesült az egyetemi költségvetésből, a feladatok ellátásához szükséges egyre emelkedő dotációból. Az egyetem gyorsított fejlesztése, a könyvtári feladatok fokozatos kibővülése az ehhez szükséges ellátmány növelését is maga után vonta.

A könyvtári költségekkel való gazdálkodást nehezítette, hogy a költségek orvoskari, azaz intézeti és klinikai elkülönített költséghelek szerint szerepeltek, s a felhasználásnál, a számlák kiegyenlítésénél erre is figyelemmel kellett lenni.

A fenntartási költségek /víz, villany, fűtés, gáz, telefon; takarítás és irodaszerek/, az alapanygeköltségek /foto és vegyszer, könyvkötészeti alapanyagok/, a karbantartási költségek /épület, felszerelések és gépek/,

gépek, műszerek, szakmai felszerelések, berendezések, bútorzat és egyéb eszközök költsége, a szakirodalom beszerzésének költsége /könyv, kiadvány, folyóirat, különlenyomat/, külső munkavállalónál végzett munkák költsége /köttesítés, leírói, fordítói díjak/ az egyetemi sajtókiadványok költségei és a dolgozók illetményének költségei minden évben részletezetten a Könyvtár rendelkezésére álltak.

Az állandóan emelkedő költségekből a felsorolt években a 9.sz. mellékleten a legfontosabbat, az állománygyarapításra fordított összegeket mutatjuk be. Meg kell azonban állapítanunk, hogy a felhasznált összegek demonstratív emelkedésével nem arányos a beszerzett irodalom mennyisége. Az irodalom beszerzésére fordított összeg, - különösen a külföldi szakfolyóiratok áremelkedése, de általában a sajtótermékek nyomdai és papírárájának nagymértékű emelkedése következtében - folyamatosan növekszik.

Az éves költségvetés tervezésére és benyújtására minden esetben a megelőző évben kerül sor. Az egyetem, ill. az Eü. Min. elsődlegesen a működéshez elengedhetetlenül szükséges összeget biztosítja, s csak ezután kerülhet sor a rendkívüli, nagyobb összeget igénylő berendezési, felújítási és egyéb beszerzési igények elbírálására. Ilyen formában biztosítja egyetemünk az intézetek részére az egyenletes fejlődéshez szükséges anyagi fedezetet. Így kapta meg a Könyvtár is a lehetőséget a központi raktár építésére, az épület könyvtári célzatú átalakítására és felújítására, a központi fűtés beszerzésére és a könyvtári gépek és berendezések megvételére is.

A legtöbb nehézséget a szakirodalom beszerzésénél a devizakeretekkel és a külföldi folyóiratok értékváltozásaival kapcsolatos gazdálkodási és pénzügyi feladatok jelentették. [58] Különösen a 60-as évek elején okozott sok gondot és problémát a devizakeretekhez való igazodás, a devizaelosztásból jelentkező sérelmek megoldása.

Az orvostudományi könyvtári szakirodalom beszerzésére felhasználható devizakeretek elosztása az évek során kialakult séma szerint, empirikus alapon történt. Az elosztás sémáját kezdetben az Egészségügyi Tudományos Tanács alakította ki. Ez a budapesti orientációjú elosztás a szakirodalmi ellátás szempontjából a vidéki könyvtárak és intézmények részére előnytelen volt.

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ /OOKDK/, megalakulása után, nem sokat tudott változtatni a deviza elosztás kialakult módján. Kísérletezés folyt normativa alapján történő elosztás megállapítása érdekében, de a megvalósításra nem került sor. [59] A devizaátszámítási kulcs változásai alapvetően befolyásolták a beszerzési keretek felhasználásának mértékét. Ezért a folyóirat- és könyvellátás tekintetében minden erővel a szinten tartásra kellett törekedni. [60] A külföldi előfizetések koordinálásával ellensúlyoztuk a devizamegkötöttség hátrányait.

Az új gazdasági mechanizmus bevezetése során, 1968-ban a külföldi könyvek és folyóiratok beszerzése már nem a rendelkezésre álló deviza, hanem költségvetési forint függvénye lett. [61] A külföldi szaklapok és folyóiratok drágulása, valamint a megrendelés, s a kifizetés jelenlegi gyakorlata azonban lehetetlen gazdálkodási helyzetet alakított ki. Évek során gyakran hiteltúllépés jelentkezett. A túllépések a könyvtári tevékenységtől, gazdálkodástól független, a Könyvtár által befolyásolhatatlan tényezők következményeként keletkezett.

Ma már közismert tény a folyóiratok folytonos árváltozása, rendszeres drágulása. A 60-as években gyakori kimutatással, jelentéssel kellett dokumentálni és revizori vizsgálattal alátámasztani a Könyvtár vétlenségét. [62] A folyóiratok megrendelésénél a gazdálkodás mindig komoly gondot jelentett, a késve érkezett "árjegyzék"-ben feltüntetett irányáraktól való eltérés, az árdrágulás s az áthúzó

pótszámlák kiegyenlítése miatt. A külföldi folyóiratok árának kiegyenlítése a rendelést követő egy, ill. másfél év után történik, ezért növekvő mértékű drágulást tervezni és arra arányos fedezetet biztosítani nem lehetséges. Az előfizetési árak évi kb. 15-20 %-os emelkedésével a költségvetés fejlődése nem tud lépést tartani.

Akár devizakeretváltozás, akár folyóiratdrágulás fordult elő, a Könyvtári Tanács minden esetben a folyóirat-ellátás szintentartása mellett foglalt állást: ragaszkodott az orvostudományi könyvtári hálózatban elsőként 1953-ban bevezetett és az azóta kialakított koordinálás fenntartásához. Ennek érdekében - szükség esetén - a könyvvásárlásra biztosított deviza-, vagy forintkeretet mindenkor kész volt átcsoportosítani. Ezen kényszerű megoldással sikerült biztosítani minden nehézség ellenére is az évek óta előfizetett külföldi folyóiratok további, zökkenőmentes megrendelését. Ilyen esetekben azonban az intézetek és klinikák könyvbeszerzéseiket csak saját egyéb /EET, MTA, stb./ hitelkeretük terhére végezhetik. [63]

Összegezve megállapíthatjuk, hogy a Könyvtár gazdasági tevékenységéhez szükséges pénzügyi költségvetési kereteket az önálló Orvostudományi Egyetem évenként növekvő összegekkel biztosítja. Ennek következtében a Könyvtár anyagi bázisa, ellátottsága a könyvtári funkciók teljesítését biztosította ugyan, de az intézmény sok esetben nem tudott lépést tartani az egyetem fejlődésével járó, növekvő igényekkel, illetve az ezek nyomán szükségessé vált nagyobb volumenű szakirodalmi ellátás biztosítása számos problémát jelentett a Könyvtár számára. [64]

3. A személyzet alakulása, munkaszervezet

A Könyvtár fejlődésének egyik lényeges meghatározója a könyvtári létszám alakulása, személyzeti ellátottságának, ill. ellátatlanságának kérdése. Az ötven év első huszonöt éve alatt az Egyetem nem tudta a Könyvtár fejlődéséhez szükséges létszámot biztosítani. A második huszonöt évben jelentős létszámfejlesztési intézkedésekre került sor, de ezek is kevésnek bizonyultak az e téren jelentkező lemaradás behozására.

1926-tól megalakult OK Könyvtárnak egy ideig nem volt olyan alkalmazottja sem, aki akár a legszükségesebb könyvtári adminisztratív teendőket is ellátta volna. A Könyvtári Bizottság szorgalmazására az Egyetem az 1928/29-es tanév folyamán az OK Könyvtár adminisztratív teendőinek ellátására napi 2 1/2 órás elfoglaltsággal tiszteletdíjas tisztviselőt biztosított. Tevékenysége kedvezően éreztette hatását; megkezdődhetett - ha szerény keretek között is - a könyvtári munka kialakítása. 1932-től 1947-ig a tiszteletdíjas könyvtáros munkáját napi 3 órában végezte, munkaideje emelését - bár nagyon indokolt és szükséges lett volna - 15 év alatt sem sikerült elérni.

A felszabadulást követően az Orvosi Kar felismerte, hogy részfoglalkozású, esetleg alkalmi munkaerővel a Könyvtár helyzetén nem segíthet. Állandó személyzet szükséges, hogy a Könyvtár feladatainak eleget tudjon tenni. Ezért a Kar 1947 őszén megbízta Korpássy professzort, hogy főfoglalkozású könyvtáros alkalmazása ügyében a szükséges lépéseket tegye meg. E kezdeményezés kedvező eredménnyel járt, amelyet az Orvostudományi Kar 1947. XI. 28-i VII. rendkívüli ülésének jegyzőkönyve az alábbiakban rögzít:

"Megállapodás jött létre a Gazdasági Hivatal igazgatójával, melynek értelmében az egyes klinikák, ill. intézetek által a könyvtárosi fizetésre felajánlott összeget a

Gazdasági Hivatal pénztárában fogja a Dékáni Hivatal befizetni. A Gazdasági Hivatal vállalta az OTI és egyéb járandóságok fizetését, valamint a megbízandó könyvtárosnak havi 240.- Ft kifizetését. Végül a Gazdasági Hivatal igazgatója kilátásba helyezte, hogy amennyiben erre lehetőség nyílik, a könyvtárost véglegesen alkalmazza a Gazdasági Hivatal tisztviselői sorában. A könyvtárosi szolgálat mindennapos, 12-19 óráig megszakítás nélkül tart. A könyvtárost más beosztásra nem lehet igénybe venni. A könyvtáros fizetésének fedezésére a 8 klinika 20-20 Ft-ot, a 8 elméleti intézet 10-10 Ft-ot fizet be havonta a Dékáni Hivatalnak. A Fül-, Orr-, Gégészeti és Stomatologiai Intézet pedig havonta 20-20 Ft-ot fizet be a Kari Könyvtár adminisztratív költségeinek fedezésére." [65]

1947. december 1-én az alkalmaztatás megtörtént. Az események kedvező fordulata révén a főfoglalkozású könyvtárossal egyidőben főállású hivatalsegéd munkábaállítására is lehetőség nyílt. A kibővült egyetemi könyvtári feladatok végzéséhez 1951-ben egy segédkönyvtáros felvételére is lehetőség nyílt. Ettől kezdve a személyzeti helyzet a következőképpen alakult; azaz lépcsőről-lépésre javult:

1953-ban két könyvkötő [66], 1954-ben egy könyvtáros és egy napi 4 órás bibliográfus [67], 1955-ben egy hivatalsegéd, 1957-ben egy raktáros, egy tanszéki segédmunkatárs [68], 1959-ben két napi 4 órában foglalkoztatott fiatalkorú alkalmazott, 1960-ban egy könyvtáros [70], 1964-ben egy adminisztrátor [71], 1967-ben egy könyvtáros [72], 1972-ben egy könyvkötő [73], 1973-ban egy könyvtáros [74] felvételére nyílt lehetőség, valamint egy fő napi 4 órás állás átszervezésére napi 8 órás hivatalsegéd státuszra [75]. 1976-ban a 4 órás bibliográfus állást teljes, 8 órás könyvtárosi állásra sikerült átszervezni [76] és a könyvtári létszám 3 nyomdaipari dolgozóval egészült ki [77].

A jelenlegi 21 fős létszám megoszlása a következő: 1 igazgató, 4 tudományos munkatárs, 5 könyvtáros, 1 raktáros, 1 adminisztrátor, 2 hivatalsegéd, 1 fényképész, 3 könyvkötő és 3 nyomdai dolgozó. (10.sz.melléklet)

1968-69-ig a könyvtári dolgozók különböző alacsony értékű kulcsszámokon /"900", "E" 5.000"/ voltak besorolva. A Gazdasági Igazgatóság rosszul értelmezett, a könyvtári dolgozókra nézve hátrányos felsőbbbséget gyakorolt a Könyvtár bér- és ellátmány-ügyében. Nem volt számunkra konkrét és ismert a bérfejlesztés lehetősége. A hasonló végzettségű egyetemi dolgozókhoz képest a könyvtárosok fokozatosan lemaradtak az átlagos bérszínvonaltól. A különböző kulcsszámok szerinti besorolások növelték az egyenlőtlenséget. E kedvezőtlen helyzet is nagy mértékben hozzájárult, hogy a létszám alakulására nagymértékű fluktuáció volt jellemző.

Az új gazdasági irányítás bevezetése jótékonyan hatott a létszám- és bérgazdálkodásra is. A szervezeti egységek ettől kezdve a rendelkezésükre bocsátott keretekkel maguk gazdálkodhattak. 1971-től lehetőség nyílt arra, hogy a könyvtári dolgozók egyöntetűen az igen előnyös kutatóintézeti "900"-as kulcsszámokra kerüljenek. [78] A hosszú évek alatt kialakult sérelmes bérhelyzet megjavításának szükségességét az egyetem összes illetékese elismerte és 1972-ben jelentős összegű, 8-10 %-os soron kívüli bérkeret szétosztását tette lehetővé. [79] A segédüzemi, könyvkötészeti dolgozók státuszainak könyvtári állásokká történő átszervezését több mint két évtizedes következetes küzdelem után, csak 1976-ban sikerült kiharcolni. [80]

Az 1974. évben az általános béremelés végrehajtásakor a kutatóintézeti kulcsszámoknál az Egyetem csak a Könyvtár igazgatóját kívánta besorolni tudományos munkaköri állásba.

Annak érdekében, hogy a Könyvtár négy dolgozóját tudományos munkatársi státusra sorolják be, komoly érveket kellett felsorakoztatni. Hangsúlyoztuk, hogy a kutatómunka a tudomány minden területén könyvtári tevékenységgel a szakirodalom biztosításával és feltárásával kezdődik. E tevékenységet vagy a kutató, vagy a felsőfokú képesítéssel rendelkező szakkönyvtáros látja el. J.D.Bernal professzor szerint: "Könnyebb ma egy új tudományos felfedezésre jutni, mint megállapítani, hogy a problémát megoldották-e már." Ezért a kutatással foglalkozó intézményeken belül, vagy mellett kialakulnak a szakkönyvtári és dokumentációs részlegek. Az egyetemet végzett, idegen nyelveket magas szinten tudó, a szakmát ismerő, nagy tapasztalattal rendelkező könyvtárosok a kutatók nélkülözhetetlen segítőitársai. Az aktív tevékenység akkor jelentkezik, amikor a kutató részére konkrét kérést kell teljesíteni. A könyvtáros által nyújtott irodalmi adagyűjtés bizonyos megadott témákhoz csak akkor válik lehetségessé, ha az illető könyvtári munkaerő tartalmilag is ismeri nagy vonalakban a kutató témáját. A 3-4 nyelvű szakanyagból sokszor csak nagy fáradtsággal és hosszas kereséssel tudja a szükséges irodalmat feltárni és ezzel válik kutatómunkán belüli megbízható segítőtárssá. Könyvtári tudományos munkatárs tehát nyelvtudás, szakmai ismeret alapján csak olyan könyvtáros lehet, aki fokozottan befogadóképes olyan tartalmi ismeretekre is, amelyek felhasználhatók az alkotómunkában. [81]

A Könyvtár dolgozói közül többen az anyagi elismeréssel párhuzamosan munkavégzésük alapján erkölcsi elismerésben, kitüntetésben részesültek. A jelenlegi létszámból két fő bronz-, négy fő ezüst-, két fő pedig arany törzsgárda-jelvény birtokosa. Egy fő "rektori dicséretben" részesült, két fő "miniszteri dicséret"-et, egy fő "az egészségügy kiváló dolgozója" kitüntetést kapta meg. Két fő

országos elismerésként 15, ill. 20 éves orvosi könyvtárosi tevékenységéért oklevelet kapott. (A Könyvtár jelenlegi és volt dolgozóiról személyenkinti részletezés a függelékben található.)

Az orvostudományi könyvtári hálózat szervezeti és működési szabályzatának 13. §. 4.bek. értelmében minden könyvtárosnak szakképzettséggel kell rendelkeznie, ill. azt alkalmaztatása után 3 éven belül meg kell szereznie. [82]

A rendelkezést figyelembe véve ma már minden könyvtári dolgozó rendelkezik munkakörének ellátásához szükséges, megfelelő szintű szakképzettséggel. A 11 könyvtári tevékenységet ellátó dolgozó közül 6 fő felsőfokú könyvtárosi oklevéllel, 4 fő középfokú könyvtárosi oklevéllel és 1 fő alacsonyfokú könyvtárosi képesítéssel rendelkezik.

A megszerzett szakképesítések tekintetében a társegyetemek könyvtárait a SZOTE Könyvtára megelőzte, mivel Budapesten 3 fő, Pécsen és Debrecenben 1-1 fő a felsőfokú képzettségű könyvtáros.

Sajnos azonban, a képesítések megszerzése nem minden esetben járt együtt a felsőfokon képzett könyvtárosi szemlélet kialakulásával, a szakmai ismeretek fokozatos bővülésével és az egyetem elvégzése után autodidakta szellemi fejlődés igényének kialakulásával. Így mind az elméleti, mind a gyakorlati munkában való részvétel és a munkakör önálló ellátása körülményes és fáradságos. A tudományos feladatokban való részvétel a szubjektív adottságok is gátolják, bár ehhez az objektív feltételek évek óta biztosítva vannak.

Mivel "szakkönyvtáros" és "szakdokumentalista" képzésére nem igen számíthatunk, szakkönyvtárosainkat a közeljövőben

is magunknak kell átképeznünk, betanításukról gondoskodnunk. Könyvtárosaink továbbképzése érdekében rendszeresen részt veszünk szakmai országos és tájértékeztelen, ankétokon, tapasztalatcsere céljából látogatjuk országos nagykönyvtárainkat, tanulmányozzuk és megbeszéljük a hazai és külföldi szakirodalom új eredményeit.

A létszámhelyzet számszerű és minőségi javítása hosszú évek céltudatos törekvéseinek ma sem teljesen kielégítő eredménye. A Könyvtár sok esetben "jóléti intézmény" volt olyan személyek számára, akiknek könyvtárhoz való beosztását nem a rátermettség, hanem szociális, vagy egyéb szempont indokolta. Ilyen helyzetben a létszám kialakítása nem felelhetett meg a szakmai követelményeknek; a Könyvtár vezetőjének véleményét soha nem kérték ki, az alkalmaztatásoknál befejezett tények elé állították. A munkavégzés lelassult, a Könyvtárba került dolgozókból az intézményen belül, a gyakorlati munka során kellett könyvtárost képezni, s a gyakorlati ismeretek megszerzése után kellett őket a szakképesítés megszerzésére rábírn.

Létszámhelyzetünkkel kapcsolatosan összegezve megállapítható: A feladatokkal és igényekkel ma sem arányos a dolgozói létszám. Sem számszerűen, sem minőségileg. A kiegyensúlyozott munkavégzéshez eleve elégtelen létszámból is hosszú évek óta átlagban évente két fő esik ki betegség, vagy gyermekgondozás miatt a munkából. Ezért létszámunk csak a legfontosabb, az elsődleges feladatok elvégzésére elegendő, igen sok fontos kérdés megoldására nem tudunk munkaerőt biztosítani. Az elégtelen létszámhelyzet negatív eredményeit az egyetem kutatói és hallgatói egyaránt megérzik. A dolgozói létszám szükségszerű fejlesztését a Könyvtár vezetése állandóan napirenden tartja, az Egyetem vezetőitől a jogos igények teljesítését kéri. [83]

Az Orvostári Könyvtár vezetését létrehozásától kezdve

két évtizeden keresztül orvosprofesszorok látták el: az 1926/27. tanévben dr.Balogh Ernő professzor, a Kórbonctani Intézet Igazgatója; az 1927/28. tanévtől dr.Jankovics László professzor, a Törvényszéki Orvostani Intézet igazgatója, az 1928/29. tanévtől 1946. január 25-ig dr.Baló József professzor, a Kórbonctani Intézet igazgatója. [84]

A Könyvtár élete, munkája, fejlesztése érdekében a korábbi könyvtárvezetők közül a legtöbbet Baló József professzor tette. Tevékenysége és agilitása a könyvtári ügyek intézésében nagyban elősegítette a Kari Könyvtár szakirodalom-gyűjtő tevékenységét. A szakirodalom fontosságát, az orvosi könyvtár elengedhetetlen szükségességét nemcsak felismerte és nagy szakmai tekintélyével ébren tartotta, de a Kar döntéseit a Könyvtár érdekében mindig kedvezően tudta befolyásolni. A Kari Könyvtár értékeinek kialakításában elvülhetetlen érdemeket szerzett, és Egyetemi Könyvtárrá történő átszervezéséhez jelentékeny módon hozzájárult. Szándékairól, a Könyvtárral kapcsolatos terveiről még ma is felhasználható gondolatokat fogalmazott meg, amelyekkel a helybeli napilapokban is találkozhatunk [85]

1946. február 1-től dr.Kanyó Béla, a közegészségtan professzora vette át Baló professzor megbízatásait. Vezetői tevékenységét a könyvtárügy iránt érzett nagy szeretettel és állandó segítőkészséggel végezte 1949-ig. Nagy műveltségű humanista tudós, polihisztor volt, aki áldozatos lelkesedéssel harcolt, hogy a Könyvtár megfelelő elhelyezést kapjon, fejlődjék és gyarapodjék.

A Könyvtárat vezető Egyetemi tanárok mellett a tiszteletdíjas könyvtárosok közül meg kell említeni a harmincas években dolgozó dr.Nagy Júliát, aki dr.Herepény Ádámtól vette át a könyvtári teendők végzését. 1931. október hó 15-től 1936. március 7-ig kiemelkedő szorgalommal látta el

a könyvtár kezelésének feladatait, mai terminológia szerint mellékállásban. [86]

Az 1936. évtől a felszabadulásig dr.Jezerniczky Margit, az EK igen képzett, nagytudású könyvtárosa végezte ezt a munkát. Orvosi könyvtárosi működése során elévülhetetlen érdemeket szerzett a háborús évek alatt, amikor a front Szeged felé közeledett. A bombázás veszélyétől félve először a Könyvtár legértékesebb folyóiratait, majd a többi is többszörös költöztetéssel a Dóm-téri Orvosi-Vegytani Intézet alagsori és pincehelyiségeibe szállította barátok és ismerősök segítségével. A pincében - polcokra és ládák tetejére felrakva - az értékes folyóiratanyag legnagyobb részét sikerült megóvnia. A felszabadulást követően a pincében elhelyezett folyóiratokat egy csőrepedés miatti elázástól ismét megmentette. Önzetlen tevékenységéért soha elismerést, dicséretet nem kapott, ezért e sorok örökítsék meg nagyszerű helytállását.

Dr.Jezerniczky Margit a sajátos tudományegyetemi könyvtári szervezési forma bevezetésének idején, 1949-től 1950-ig, amikor az "Orvoskari Könyvtár, mint az Egyetemi Könyvtár Fiókja" elnevezéssel működött, az Orvoskari Könyvtár névlegesen megbízott vezetője is volt. [87] A tényleges vezetői jogkört ebben az időben dr.Csillik Bertalan az EK igazgatója tartotta fenn.

A Könyvtár első függetlenített könyvtárosa 1947.dec.1-től Pálffy Gyula lett, aki egyben a Könyvtár első önálló vezetője is volt 1951-től 1961. április 30-ig. [88] Reálgimnáziumi érettségivel rendelkezett, könyvtárosi szakképzettségét igen későn szerezte meg. 1968-ban végezte el az ELTE rendezésében megtartott egy éves elsőfokú dokumentációs szaktanfolyamot. Széleskörű nyelvismeretével, magasintű műveltségével kellőképpen pótolta

szakképzettsége hiányát. Autodidakta könyvtárosként társuk volt a Könyvtár fejlesztését maximálisan támogató professzoroknak. Működésének sikerei a Könyvtár öt évtizede alatt a fejlesztéshez legalkalmasabb időszakokra /1950-1960/ esnek. Erdeme a Könyvtár önálló épületbe költöztetése, a könyvtári alapterületek bővítése és talán legfontosabb a raktárépítés megvalósítása. Szervezési tekintetben érdeme az egyetemi könyvtár hálózati munkájának kiépítése, a segédüzemek /könyvkötészet, fotolaboratórium/ létrehozása. Mindezek mellett, valamint az igen alacsony könyvtárosi létszám miatt, nem tudott azonban a könyvtári munkában kellő színvonalú feltáró és feldolgozó tevékenységet elérni.

A Könyvtár egészen 1960-ig megmaradt az "emlékezetből" való kiszolgálás és tájékoztatás szintjén. A munkaerők elosztása és koncentrálása nem mindig az elsődleges egyetemi feladatok szükségletei szerint történt, e miatt a könyvtári munkában aránytalanságok és torzulások jelentkeztek. Fő cél a könyvtár kereteit és színvonalát meghaladó dokumentáció megvalósítása volt, az alapvető feltáró munka következetes elvégzése azonban hiányzott ennek sikeres véghezviteléhez.

1961. májushó 1-től Zallár Andor lett a Könyvtár vezetője, s 1972. július 1-től ő az igazgatója. [89] Középiskolai tanárként került a Könyvtár élére és szakképzettségét 1962-ben az ELTE-n mint okleveles könyvtáros szerezte meg. Vezető munkájának kezdeti időszakában célja és programja a Könyvtár sokirányú feladataihoz szükséges alapok lerakása, a könyvtári munkavégzés irányainak és arányainak megváltoztatása és következetes kiépítése volt. Ezen elvek megvalósításához ténykedése alatt a jelenlegi könyvtárépület teljes területe könyvtári rendeltetésűvé vált. Az épületen kívül segédraktár létesítését biztosította. Lerakta az egyetemi gyűjtemény

és múzeum alapjait. Másfél évtized következetes munkája után - igen sok visszahúzó nehézség és körülmény ellenére is - a gyengén berendezett, szakmai és egyéb nyílvántartásokat nélkülöző könyvtárból az alapvető egyetemi és szakkönyvtári igényeket kielégítő, jól felszerelt, gépesített, feldolgozott állománnyal rendelkező és információszolgáltatásra, vagy dokumentációs tevékenység végzésére képes bázist alakított ki.

A Könyvtár szakmai munkájának megszervezése és irányítása mindenkor a vezető feladata. Az általa megjelölt irányvonal alapvetően meghatározza a könyvtár szolgáltatásait is. Ezért nem érdektelen - főleg a fenntartó intézmény szempontjából - hogy a vezető milyen szakmai és szemléleti hatást gyakorol a könyvtári üzem életére. Ezen elvi gondolatmenet alapján az Orvostudományi Egyetem Könyvtárában a vezetés koncepciója, és ennek megfelelően a könyvtárosi munka irányai a 60-as évek előtt és után alapvetően különböztek egymástól.

A 60-as évekig a Könyvtár önálló elhelyezésének problémája, a központi raktár építkezése, s ezek mellett a szakképzetlenség, az elavult, régi könyvtárosi szemlélet mind-mind akadályozták a könyvtári munka kibontakozását. Hosszú évekig kedvezőtlenül hatott, de még ma is érződik annak a helytelen gyakorlatnak a hatása, hogy a folyóiratok előfizetését jobb esetben évenkénti beírással leltározták; s könyvekénél, folyóiratoknál megegyezően egy tételnek leltároztak 10-20 kötetet is. A leltári számokat a könyvekbe beírták, a folyóiratokat csak tulajdonbélyegzővel látták el. A központi egyetemi gyarapodási napló anyagát nem részletezték rendszeresen a hálózati könyvtárak részére. Sem az egyetemi, sem az intézeti könyvtári állomány- és értéknílvántartást nem vezették, ezért a főkönyvelésnél nyílvántartott értékekhez képest

milliók különbségek mutatkoztak. Nem volt központi könyv- és folyóiratkatalógus, a feldolgozás rendszertelenül történt, akadozott, a lemaradás állandóan növekedett. A hálózati könyvtárak irányítása csak papíron történt meg. A könyvtárosi munkát segítő bibliográfiákat és könyvészeti műveket nem gyűjtötték és nem szerezték be rendszeresen.

A könyvtárosi forgalomban nem kapható kiadványok /főleg a kongresszusi anyagok/ csak véletlenül kerültek az állományba. A könyvek és folyóiratok raktározási rendje a régi porosz-szabályok szerint alulról fölfelé, balról-jobbra haladt. A raktári rend nem volt biztosított, mert a duplumokat az egyedi anyaggal együtt helyezték el. A folyóiratok raktári elhelyezésénél - állandó kilátástalan küzdelemmel - a sorozatokat mindig kronológikus sorrendben tárolták. A központi raktár több mint egyharmadát rövid idő alatt feldolgozatlan intézeti és klinikai, valamint hagyatéki anyagokkal töltötték fel, növelve a feldolgozatlan állomány mennyiségét. Az elhamarkodottan és tervszerűtlenül összegyűjtött, nagy terhet jelentő inkurrens, elavult könyvtári anyag apasztására - a konzervatív könyvtárosi szemlélet miatt - még gondolni sem lehetett.

Katalógusok hiányában a könyvtári állomány nem válhatott az olvasók, a kutatók közkincsévé. A tájékoztatás és kiszolgálás "fejből" történt, egy két könyvtáros előjogaként. Az alapvető egyetemi közérdeket szolgáló munkák elmaradásához és rendszertelen végzéséhez nagyban hozzájárult, hogy rosszul értelmezett "tudományosságból" az Egyetemen kívüli városi, de a városon kívüli orvosok részére is "egészségtelen" mértékben készültek témabibliográfiák. Az eleve elégtelen létszámból /7 könyvtárosi teendőket ellátó dolgozó/ néha négyen is ilyen feladatot végeztek, megbénítva a feldolgozás és egyéb

alapvető könyvtári munka elvégzését. Ehhez társult a Könyvtár fejlettségének és teljesítőkéességének mértékét meghaladó egyéb egyetemi és más feladatok vállalása is. E röviden vázolt helyzetből is kitűnik, hogy az irányvonalat a 60-as évek elejétől alapvetően meg kellett változtatni. A szakszerű könyvtári munkavégzés alapjait meg kellett teremteni, a nem látványos, de szükséges munkák évekre visszamenő pótlásával.

E folyamat természetesen nemcsak kitartó, következetes munkavégzést tett szükségessé, hanem a korszerű eljárások bevezetését, a megfelelő felszerelések és berendezések beszerzését, a helyes munkafolyamatok és a könyvtári üzemben a megfelelő arányok kialakítását, a munkatársak betanítását és - ha szükség volt rá - a munkára nem alkalmas könyvtárosok folyamatos cseréjét is. Mindezekből következik, hogy meg kellett küzdeni a konzervativizmus összes gáncsoskodásával, a könyvtári vezetés új irányvonalát meg nem értők szándék nélküli és szándékos akadályozó magatartásával is. Ez utóbbi, ha igen sok nehézséget is okozott, lényegében csak lassította, meggátolni azonban nem tudta a Könyvtár alapvető irányvonalának megváltozásával járó, s a közérdeket szolgáló feladatok elvégzését. [90]

A Könyvtárban a vezetés és irányítás kialakult gyakorlata a következő: a modern üzemszervezési elképzelések megerősítésére és fejlesztésére, az orvostudomány szakmai érdekeinek érvényesítése céljából a könyvtárigazgató mellett munkájának támogatása végett kezdettől fogva Könyvtári Bizottság, 1962-től Könyvtári Tanács működik. A Könyvtári Tanács mind a rektornak, mind pedig a Könyvtár igazgatójának tanácsadó, javaslattevő, véleményező testülete. [91]

A Könyvtári Bizottság elnökei: dr.Balogh Ernő /1926/27/, dr.Jankovics László /1927/28/, dr.Baló József /1928/29-1945/46. 1946.I.25-ig/, dr.Kanyó Béla /1945/46

(1946.II.1-től) - 1961/62./ . Az 1962-től Könyvtári Tanács néven működő testület elnökei: Zallár Andor /1962/63-1965/66/, dr.Karády István /1966/67-1968/69/, dr.Ivánovics György /1969/70-1971/72/, dr.Berencsi György /1972/73/, dr.Csillik Bertalan /1973/74-/.

A Könyvtári Bizottság ill. Tanács munkájában mint tagok neves orvosprofesszorok vettek részt: Poór Ferenc, Purjesz Béla, Jáky Gyula, Hetényi Géza, Korpássy Béla.

A Könyvtári Tanács és a Könyvtár igazgatója együttesen igen hatékony vezetési fórumot alkot. A Könyvtár működéséről, szolgáltatásairól és funkciójáról, valamint a jövő terveit illetően közösek és megegyezők az elképzelések, vélemények. A Könyvtári Tanács tevékenysége igen aktív, az aktuális kérdések intézése mellett, mint könyvtárt használó szakemberek jelzik vissza a könyvtári tevékenység eseményeit, eredményeit.

A könyvtári munkavégzést a különböző munkaterületek önálló, ugyanakkor harmonikusan összehangolt szervezeti egysége biztosítja. A Könyvtár szervezeti felépítésének sémája (11.sz.melléklet) a jelenlegi helyzetet tükrözi. A csoportrendszerű tagozódás a jövőbeni esetleges létszámfejlesztéssel egyidejűleg rugalmasan változtatható.

A Könyvtár létszámhoz igazodó csoportrendszerű szervezeti felépítése a Könyvtár feladatainak, funkcióinak, szolgáltatásainak és nem elhanyagolhatóan használatának mindenkor hatályos pénzügyi, gazdasági és szakmai rendelkezések alapján elkészített Szervezeti és Működési Szabályzaton alapul. Az OK Könyvtár első használati szabályzata 1929 november hó 26-án kelt. Nemcsak a Könyvtár használatát kívánta összefoglalni, egyben meghatározta működését is. Az egy oldalas szabályzat a Könyvtár akkori tevékenységéhez kielégítő alapokat szolgáltatott.

[92] (12.sz.melléklet).

Az önálló Orvostudományi Egyetem létrehozása alkalmával a kibővült könyvtári feladatok ellátásához már lényegesen bővebb és részletezőbb szabályzat készült 1951. november 12-én. "A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárrendje" már nemcsak a könyvtárhasználat és ügyvitel kérdéseit részletezi, de kitér a szervezeti vonatkozásokra is. [93]

Az 1956. évi könyvtári törvény alapján átdolgozott és kibővített 1951. évi szabályzatot az Egyetem 1956 márc. 12-én hagyta jóvá. [94]

Az országos orvostudományi könyvtári hálózat megalakulása és az ezzel kapcsolatos rendelkezések nyomán új Szervezeti és Működési Szabályzat került kiadásra. Az új Szabályzatot az egyetem rektora 1962. június 1-én aláírta, majd ezt követően az Országos Orvostudományi Könyvtári Tanács 1962. nov. 3-i ülésén jóváhagyta. [95] Újabb jogszabályok megjelenése, valamint a könyvtári tevékenységben szükséges módosulások miatt az 1962. évi szabályzat átdolgozására és újabb kiadására került sor, az Egyetem Rektora 1967. július 1-i, az OOKT október 2-i jóváhagyásával.

Később a hálózati könyvtárakban tárolt könyvtári állomány ellenőrzésével és a hálózati könyvtárosok irányításával kapcsolatos feladatokat a Gazdasági Igazgatóság áthárította a Könyvtárra. Ennek eredményeként a feladat bővülését a Szervezeti és Működési Szabályzatban is fel kellett venni. Az új szabályzatot az Egyetem Rektora 1970. április 24-én az Egészségügyi Minisztérium 1971. február 10-én kelt 20.299/1971.II/1.sz. leirata alapján jóváhagyta. [96] A fenti szabályzat ma is érvényes az új, az 1976. évi Könyvtári törvény alapján folyamatban lévő újabb változat elkészítéséig. [97]

4. Az állomány gyarapítása, apasztása, elemzése

Az Egyetem szegedi elhelyezése után és az oktatás megindulásakor az intézetek és a klinikák könyvvel és folyóirattal általában egyáltalán nem, vagy legjobb esetben is igen szűkösen voltak ellátva. A kibontakozó Egyetemi Könyvtár szolgálhatott némi bázisul a mostoha könyvtári körülmények közt. Az újra szerveződött könyvtárban adományokból, letétekből, köteles és vásárolt példányokból 70.000 kötet gyűlt össze. [98]

Az Egyetemi Könyvtár az ország pénzügyi stabilizációjának évében, 1924. április hó 10-én nyílt meg 50 személyes olvasótermével. Az olvasótermi anyagban mintegy 7-8000 kötetnyi mű kapott helyet. A szakcsoportok között az orvostudományi csoportban 497 kötet könyvet és 57 kötet folyóiratot; a természettudományiban 1102 kötet könyvet és 94 kötet folyóiratot helyeztek el. A kapott és beszerzett orvostudományi anyagban jelentékeny hézagok maradtak. Változatlanul az adományok és hagyatékok jelentették a legnagyobb segítséget - minden tudományszakban - a szakirodalmi hiányok visszamenőleges beszerzésében. Ezért jelentőségében említést érdemel az 1922. január 19-én elhunyt neves orvosprofesszor, dr. Lechner Károly több mint 3000 kötetes könyv-hagyatéka. Az örökhagyó rendelkezése szerint az anyag az Orvosi Könyvtárat, ill. az Ideg- és Elmeegógyászati Klinikát illette. [99] Az Anatómiai Intézetbe került Kolozsvárról, Apáthy István könyvtárából mintegy 10 kötet könyv.

1922-ben özv. dr. Beregi Józsefné elhalt férjének könyvtárát [100] és dr. Tarnovszky Géza kiváló könyvgyűjtő, nyugalmazott törzsorvos 3071 kötetnyi értékes könyvtárát adományozta a Kar részére. [101] Hasonlóképpen dr. Dobrovits Mátyás pozsonyi kórházigazgató jelentős hagyatéka is az Orvosi Kar, ill. a Bőrgyógyászati Klinika

tulajdonába került. [102] 1923-ban dr.Genersich Gusztáv özvegye, férjének - az egyetem néhai professzorának - könyvtárát az Orvostudományi Könyvtárnak engedte át azzal a kikötéssel, hogy a Kolozsvárról való elszállításról a Kar gondoskodik. [103] Dr.Gyurman Emil főorvos értékes könyvtárának egy részét szintén az Orvosi Karnak, ill. a Belgyógyászati Klinikának adományozta. [104]

1924-ben a Rockefeller Foundation 50 dollárt biztosított folyamatosan a Kar részére. A Kar állománygyarapításra, folyóiratelőfizetésre használta fel ezt az összeget. Alapvetően fontos folyóiratok beszerzése vált ezzel lehetővé /"Journal of Biological Chemistry", "La Presse Médicale", "British Medical Bulletin", "Zeitschrift für Immunitätsforschung"/. [105]

Még ez évben a Tudományt Mentő Bizottság az Orvostudományi Könyvtárnak könyvek beszerzésére 5.000.000 K-t szavazott meg. [106] Ezzel egyidőben az Orvosi Karnak megvételre felajánlott 1074 kötetből álló orvosi és természet-tudományi könyvtárát az Egyetemi Könyvtár dr.Vladár Ernőtől megvásárolta. [107] 1929-ben két jelentős könyvtár állománya jutott az Egyetem birtokába. Dr.Poór Ferenc egyetemi tanár, a Bőrgyógyászati Klinika igazgatója édesapjának, Dr.Poór Imrének, a budapesti egyetemen a dermatológia első tanárának saját, három évtizedes gyűjtésével kiegészített dermatológiai vonatkozású könyvtárát - mintegy 600 kötetet - a klinikának adományozta, a klinikai könyvtár részére kérve, hogy "Poór Imre Könyvtár"-nak nevezzék. Ezen állományrész ismertetésére a későbbiekben még visszatérünk. [108] Poór Ferenc adományozását megelőzően dr.Dobrovics Mátyás, pozsonyi kórházigazgató hagyatéka is a Bőrgyógyászati Klinikára került.

Dr.Hainiss Elemér, a Gyermekgyógyászati Klinika professzora saját tulajdonát képező - zömmel gyermekgyógyászati szakanyagot tartalmazó - könyvtárát a Gyermekgyógyászati Klinikának adományozta. [109]

1930-ban néha dr.Davida Jenő örökösei az Anatómiai Intézetben visszahagyott 113 kötet orvostudományi könyvet az Orvostudományi Könyvtárnak ajándékozták. [110]

J.Loeb, elhunyt New yorki tanár könyveinek egy részét szintén egyetemünknek ajándékozta. [111] id.dr.Imre József, az egyetem nyugalmazott egyetemi tanára 160 db orvosi könyvet ajándékozott a Kari Könyvtár számára.

[112] 1931-ben Tauffer Vilmos professzor magánkönyvtárát a Szülészeti Klinikának adományozta. A Kar úgy határozott, hogy az adományozó levelet berámázva a Klinika könyvtárában helyezték el. [113]

Az Orvostudományi Kar az ezen adományok révén történő állománygyarapítással vetette meg a munkavégzéshez szükséges alapokat. A felsorolt jelentős, nagy értéket jelentő gyűjtemények mellett igen sok szerényebb, gyakran csupán egy-két kötetes ajándék is érkezett, melyeket rendszeresen az OK Könyvtárban helyezték el. Az említett, valamint a már korábban juttatott adományokból származik az OK Könyvtár állományak könyvalapja. Ha lassú ütemben is, de mind az OK Könyvtár, mind az intézetek és a klinikák könyvtári állománya fokozatosan növekedett.

Az OK Könyvtár vásárlás útján történő állománygyarapítása igen szerény volt. Az Egyetemi Könyvtár az Orvoskarra eső ellátmányt (évente 1.000 P.), a Szegedi Természettudományi Kutatási Bizottság átlagos évi 1.500 P. segélyét és az orvoskari fenntartási költségek elosztása után fennmaradó /évenként átlag 700-1000 P./ összeget kurrens folyóiratok rendelésére, ill. beszerzésére fordította. Az 1928/29.tanévtől a mintegy 25 külföldi folyóiratot a helybeli "Városi Nyomda és

Könyvkiadó Rt"útján szerezték be. Az előfizetett folyóiratokat közvetlenül az OK Könyvtár címére expedíálták. Az évek során szerzett rossz tapasztalatok alapján az OK Könyvtár kapcsolatait a Városi Nyomdával az 1934.évben megszüntette. A továbbiakban az "Eggenberger-féle könyvkereskedés" Rényi Károly Bp.IV.Kossuth Lajos u.2.sz. alatti üzlete bonyolította le a rendeléseket. Ez a cég, valamint Fischer Jenő, az "Urban/Schwarzenberg Verlag" orvosi könyvkiadó vállalat magyarországi képviselője intézte az OK Könyvtár külföldi folyóirat- és szakkönyvmegrendeléseit 1945-ig. A hazai folyóiratokat közvetlenül a kiadóktól kapta a Könyvtár.

A szakirodalmi ellátás szintjének emelése érdekében néhány jelentős értékű szaklapot magánszemélyek is előfizettek a Könyvtár részére. A tanári karból Purjesz Béla és Rusznay István professzorok előfizetései jelentettek nagy segítséget. A helyzet azonban sem az Orvostudományi Kar tanárai, sem a tudományos személyzet számára sem volt kielégítő. E miatt a problémák tárgyalása állandóan napirenden volt a könyvtári bizottsági és a kari üléseken.

Az Egyetemi Könyvtár a kari igények teljesítése elől nem tudott kitérni, s néhány, az Egyetemi Könyvtár részére előfizetett folyóiratot átengedett az OK Könyvtár számára. A "Biochemische Zeitschrift", a "British Medical Journal", a "Journal of the American Medical Association", a "The Lancet", a "Journal of Experimental Medicine", a "Journal of Physiology", a "La Presse Médical" és a "Zeitschrift für Krebsforschung"-on felül átadták még a "Minerva Medica", a "Die Naturwissenschaften" és a "Röntgenpraxis" c. folyóiratokat is.

Az 1940/41.tanévben a Kolozsvári M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem újjáalakításával és a Szegedi M.Kir. Horthy Miklós Tudományegyetem létesítésével különböző tulajdonjogi problémák keletkeztek. A Kolozsvári Egyetem

Orvosi Kara igényt tartott az OK Könyvtárban, valamint az egyes klinikai és intézeti könyvtárakban lévő kolozsvári eredetű könyvekre és folyóiratokra. Így a szegedi Belklinikáról Gyurman Emil, az Ideg Klinikáról Lechner Károly, a Bőrklinikáról Dobrovics Mátyás, Poór Imre és Poór Ferenc könyv- és folyóirat-hagyatékait, továbbá Apáthy könyv-hagyatékának és kegyeleti tárgyainak átengedését kérték Kolozsvárra. Az érdekelt szaktanárokkal a kérdéseket megvitatva a Kar úgy határozott, hogy az Apáthy könyv-hagyaték egészében kerüljön Kolozsvárra, Lechner könyvtárából pedig válogatás útján enged át köteteket. Megegyezésre való hajlamának kifejezéseként úgy nyilatkozott, hogy a könyvtárakban levő duplumokat a Szegedi Egyetem Orvostudományi Kara átengedi a kolozsvári egyetemnek. Ilyen formában a Poór-hagyatékból 64 kötetet adtak át. Mivel a Dobrovics Mátyás-féle hagyaték átengedése az itteni klinika számára nagy hiányt jelentett volna, annak megtartása mellett döntöttek. Hasonlóképpen jártak el a Poór-hagyatékkal kapcsolatosan is /kivéve a duplumokat, amelyeket átadtak/ hivatkozással a Poór Ferenc által írottakra, melyek szerint atyjának könyvtárát és saját könyvtárát a klinikának ajándékozza "ama kikötéssel, hogy:

1./ a klinika könyvtára minden időre a Poór Imre elnevezést viselje, 2./ az ajándékozott könyvek a klinika elidegeníthetetlen tulajdonát alkossák."

Végül leszögezték, hogy ennek megfelelően tájékoztatják a kolozsvári Orvosi Kart, továbbá, hogy mivel a Klebelsberg Könyvtár könyvei szegedi szerzemények, a Kar ahhoz is ragaszkodik. [114]

A Könyvtár a későbbiekben is értékes adományokkal gyarapodott. 1943-ban pl. Hinta Elek magántanár édesapja hagyatékából 300 db sebészeti vonatkozású könyvet küldött ajándékba a Sebészeti Klinika számára. [115]

A háborús évek alatt a külföldi könyv- és folyóiratbeszerzés teljesen megbénult. A folyóirat-sorozatokban és könyvekben jelentkező hiányok pótlása a későbbi esztendők nehéz feladatává vált.

Az Orvostudományi Kar tanárai, kutatói és oktató személyzete éppen úgy, mint az egész ország tudományos élete túrelmetlenül várta a háború utáni nemzetközi helyzet normalizálódását, a nélkülözhetetlen kultúrális kapcsolatok kiépítését. A külföldi szakirodalom iránti növekvő igényt mutatja, hogy a Kar ismét kérte az EK-től, hogy "az Orvosi Kart érdeklő, az EK-ban elfekvő külföldi különlenyomatokat katalogizáltassa és az OK Könyvtárnak letétként adja át, mivel e nagyértékű műveket csak így lehet hasznosítani."

[116]

A külföldi kapcsolatok helyreállítása után az OK Könyvtár anyagának gyarapítása elsősorban különböző hazai és külföldi intézményektől érkezett adományok révén történt. A legjelentősebb adományok az "American Book Center"-tól az Országos Könyvtári Központ útján, továbbá a "British Council"-tól és a "Schweizer Spende"-tól érkeztek. [117]

A "World Health Organisation", az "Army Medical Library", a "Central Medical Library Bureau" és a különböző kiadóhivatalok ajándékai szintén említést érdemelnek. Különösen jelentékeny állománygyarapítási lehetőség volt, hogy az "American Library Association"-tól /ALA/ a Rockefeller Foundation" jóvoltából kapott tudományos folyóiratok szétosztásakor az Országos Könyvtári Központ /OKK/ útján mintegy 27-féle külföldi orvosi szakfolyóiratsorozatot kapott az Egyetem az alábbi feltételekkel: Kivétel nélkül minden intézmény, amely az adományból részesült, kötelezte magát, hogy a folyóiratot állományba iktatja, megőrzi, bekötteti és könyvtárközi kölcsönzés útján más könyvtáraknak, avagy tudományos intézményeknek is rendelkezésükre bocsátja. Kötelezte magát ezenkívül mindegyik intézmény arra is, hogy a folyóiratot 1947-től kezdve folytatólagosan továbbra is előfizeti. [118] Ez az anyag a háborús évek alatti

hiányokat, kieséseket pótolta 1941 és 1946 között, ezért különösen értékes volt a szegedi egyetem számára is.

A fenti adományok és az egyéb kapcsolatok útján beszerzett külföldi kiadványok a háborús évek alatt keletkezett elmaradás pótlását jelentették. Erre rendkívül nagy szükség volt, hiszen a háború a magyar orvosokat elszigetelte a tudomány nemzetközi haladásától, s ezért a külföld eredményeit dokumentáló művek nélkülözhetetlenek voltak számukra.

Az 1946-1948-as évekre esik a hazai és külföldi intézmények közötti kapcsolatok hatékonyabb újraszervezése, illetve megteremtése. A külföldi kapcsolatok közül figyelemre méltó az Egyesült Nemzetek Oktatásügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetével az UNESCO-val /United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation/ folytatott levelezés, mely a folyóiratokból főlőpéldányokkal rendelkező különböző külföldi orvosi könyvtárak ajándékanyagának elosztását biztosította. Megemlítendő az Országos Könyvtári Központ vezető és közvetítő szerepe a már említett, de egyéb tudományos kapcsolatok kiépítésében is. Az OKK révén került könyvtárunk kapcsolatba a Szakkönyvtárak Világszövetségével: az ASLIB-bel és a Nemzetközi Dokumentációs Szövetséggel /Federation Internationale de Documentation/, a FID-del.

Jelentékeny előrelépést jelent az OK Könyvtár fejlődésében az 1947. esztendő. Ez évben nyílt meg államilag szervezett formában a szaklapok nagyobb mennyiségű behozatalának lehetősége. A Könyvtár számára elsősorban azokat a nélkülözhetetlen lapokat fizették elő, melyekből ajándékozás folytán 2-3 éves sorozat már rendelkezésre állt. Ekkor került sor a Könyvtár gyűjtőkörének tudatos meghatározására is.

Az Orvoskari Testület a Könyvtár fejlesztését egyöntetűen természetesnek, szinte már hagyományos kötelességének

tekintette. A literatura iránti megbecsülés és igény nemes áldozatkészséget fejlesztett ki. Az OK Könyvtárban az újra meginduló folyóiratrendeléseknél - főleg a referáló lapoknál - az előfizetéseket a kari intézetek és klinikák arányosan indították meg. Így újra megrendelték a "Quarterly Cumulative Index Medicus", a "Biological Abstracts", a "Review of Soviet Medicine", a "Journal of Allergy /with Allergy Abstracts/, a "Journal of Biological Chemistry", az "American Journal of Roentgenology and Radium Therapy" c. folyóiratokat az egyes intézeti röntgen-kiskasszákból, a megrendelt folyóirat azonban az OK Könyvtárban maradt. A "Medicine" c. lap előfizetését Hetényi professzor, a "Journal of Clinical Investigation" c. lapét Purjesz professzor, a "Quarterly Review of Obstetrics and Gynecology" c. lapét Batizfalvy professzor vállalta el, valamennyien személyes költségeik terhére. Ebből a légkörből alakult ki a későbbi nagy könyvtári fejlődést biztosító támogatás és megértés. [119]

A könyvtári állományt nagy léptekben gyarapító ezen időszakra /1947-1949/ esik a Szegedi "Orvostudományi Beszámoló", a felszabadulás utáni első magyar referáló lap megindítása, melyet az I.sz.Belgyógyászati Klinikán adtak ki. Az "Orvostudományi Beszámoló" több tucat különböző hazai és külföldi szaklapot kapott cserepéldányként és referálásra; olyan lapokat, melyek nélkülözhetetlenné váltak az Egyetem sokrétű munkájának teljesítésében. E lapok folyamatosan növelték az orvosi olvasóközönség igényeit.

A szegedi Egyetemi Könyvtárba számos olyan szakfolyóirat járt, mely kizárólag csak az Orvostudományi Kar tagjait érdekelte. Az Orvostudományi Kar Könyvtári Bizottsága 1948 tavaszán az Egyetem Tanácsán keresztül kérte e lapok átengedését, tartós átkölcsönzését. Megállapodás

jött létre, melynek értelmében az EK a Kart érdekő 52 db igen fontos külföldi szaklap legújabb számait minden héten, meghatározott napon 1 hónapi tartamra kölcsönadta. Ilyen formában az OK Könyvtárba járó 18 folyóíraton kívül a fenti lapok is az olvasók rendelkezésére álltak a Könyvtárban. [120]

Ezen ideiglenes megoldás végleges rendezésére 1949-ben a fiókkönyvtári jelleg lehetőségét biztosított. Ekkor az Orvostudományi Kar kérésére a VKM. III. 24-én 214218/1949. VI.1.sz. rendeletével hozzájárult az EK állományában lévő orvostudományi folyóiratoknak és könyveknek az EK fiókjaként működő OK Könyvtárban való elhelyezéséhez. E határozatot az EK végrehajtotta, a kiválasztott folyóiratokat és könyveket az OK Könyvtárba áthelyezte. [121]

A későbbiekben, 1951-ben a szétválás után az Orvostudományi Egyetem az Eü.Min. és a VKM útján az EK állományába tartozó összes orvostudományi könyvet és folyóiratot az Orvostudományi Egyetem Könyvtárának szándékozott átadni. Így a Szegeden található orvostudományi irodalom is egy helyen könnyen megtalálható lett volna és segítette volna a könyvtári állomány gyűjtőkör szerinti kialakítását. Ennek az átadásnak a végrehajtását azonban az EK sokáig nem tartotta megoldhatónak.

1949-től az OK Könyvtár saját állománygyarapításához rendszeres ellátmányt, költségvetési hitelt kapott. A biztosított hitelek lehetővé tették az állomány tervszerű beszerzését és fejlesztését. (9., 13.sz.mellékletek)

Az évről évre emelkedő költségvetési keretek mellett az intézetek és klinikák állománybeszerzésre is felhasználnak egyéb, rendelkezésükre bocsátott MTA, ETT, oktatási, kutatási, stb. célzatú hiteleket is. Ezeknek a mértéke igen jelentős, pl. az 1976. évben könyvbeszerzésre 400.000.- Ft-ot, folyóiratbeszerzésre pedig több mint

200.000.- Ft-ot használtak fel.

Az 1948. évben központilag, országosan rendeződött a külföldi könyvek és folyóiratok beszerzésének kérdése. Szellemi termékeknek külföldről való behozatalára az "IBUSZ" /Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási, és Szállítási Vállalat/ kapott kizárólagos megbízást. A folyóiratbeszerzést a vállalat Hírlapelőfizetési Osztálya végezte az Országos Könyvtári Központ engedélyezése után. [122]

A következő évben az újonnan alakult "Kultúra" Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat vette át az említett igen fontos ügyek intézését. Az Országos Könyvtári Központ előírása szerint a rendeléseket az általa előírt nyomtatványokon lehetett feladni. A külföldi beszerzések országos rendezése előtt a szegedi orvoskari igényeket Fischer Jenő orvosi könyvkereskedő /Bp. VII. Erzsébet körút 27./ elégítette ki.

1962. október 1-től a külföldi hírlapok és folyóiratok belföldi előfizetéseinek kezelésével és terjesztésével kapcsolatos tevékenységet a Külkereskedelmi Minisztérium, valamint a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium közös rendelkezése alapján a "KULTÚRA" Külkereskedelmi Vállalattól a Posta Központi Hírlap Iroda /PKHI/ vette át. [123]

A külföldi folyóiratok érkezése a Kultúra Vállalatnál történő átcsomagolásuk és ismételt expediálásuk miatt igen sok problémát jelentett. A könyvtárak, így a szegedi OK Könyvtár is, igen kiterjedt levelezést folytattak a hibák megszüntetése érdekében. Az OK Könyvtár kezdeményezésére 1954-ben az orvostudományi egyetemek közösen kérték a Kultúra Vállalatot, hogy tegye lehetővé a könyvtáraknak a külföldi lapok közvetlen a kiadótól a megrendelő címére történő szállítását annak érdekében, hogy az előfizetett folyóiratok gyorsabban és sérülésmentesen érkezzenek meg. [124] Javulást e téren azonban csak 1957-től tapasztalhattunk, amikor a Kultúra Vállalat elfogadta a jogos

racionalis igényeket, s ennek megfelelően intézkedett. Így már az említett évben a folyóiratok 80 %-a közvetlenül a kiadóktól érkezett; ezzel jelentősen felgyorsult a szállítás. [125]

A könyveket külföldről az Állami Könyvterjesztő Vállalat, 1972-től fogva pedig a Könyvértékesítő Vállalat Könyvtár-ellátó Osztálya /Import Csoport/ útján szerezzük be.

1949-től az anyagi alap évente folyamatosan történő növekedése mind nagyobb méretű szakfolyóirat- és szakkönyv-beszerzést eredményezett. Az egyetem könyvtári állománya jelentős mértékben növekedni kezdett. Az így kialakult, tervszerűen beszerzett könyvtári állomány a SZOTE kutató-, oktató- és gyógyító munkájának alapjává, fontos szakirodalmi bázisává vált.

A könyvtári állomány mennyiségi és minőségi beszerzését a mindenkor gyűjtőköri elképzelésnek a jellege, az évi hitelkeretek s a hitelkeretek racionalis kihasználása érdekében kialakított koordinálása határozta meg.

Az OK Könyvtár első szabályzata 1929-ben a spontán gyűjtőköréről röviden, még csak "orvosi könyvek és folyóiratok" vonatkozásában tesz említést. [126]

Az 1951-ben kiadott szabályzat már tudatosan fogalmazza meg az Egyetemi Könyvtár gyűjtőkörét. A Szabályzat 2.pontja szerint: "A Könyvtár célja az orvoseképzéshez és a tudományos kutatómunkához, továbbá a betegellátáshoz szükséges szakkönyvek és szakfolyóiratok tervszerű stb." biztosítása. A 7. pont szerint: "A Könyvtár fő gyűjtőköre az orvostudományi folyóirat." [127]

Az 1962. évtől érvényben lévő Szervezeti és Működési Szabályzatok lényegében a jelenleg is érvényben lévővel megegyezően foglalják össze a Könyvtár gyűjtőköri és gyarapítási elképzeléseit. Az 1970. évtől érvényes szabályzat szerint: "6. A Könyvtár gyűjtőköre és gyarapításának módja."

1. A Könyvtár az egyetem központi és tanszéki könyvtárai állományának gyarapítása és korszerű színvonalon tartása céljából gyűjti:

- a. teljes egészében a hazai és a szükséglet szerint a külföldi orvostudományi, állatorvosi és gyógyszer tudományi könyveket, folyóiratokat, bibliográfiákat és egyéb dokumentumokat,
- b. a szükségletnek megfelelően a biológia, fizika, kémia hazai és külföldi irodalmát, különös tekintettel az orvostudománnyal való összefüggésekre,
- c. a szükségletnek megfelelően a marxizmus-leninizmus irodalmát,
- d. a szükségletnek megfelelően a könyvtártudományi irodalmat.

2. A Könyvtár állománya vétel, ajándék és csere útján gyarapodik." [128]

Mindezek után megállapítható, hogy tudatos, tervszerű állománygyarapításról csak az 1950-es évek elejétől beszélhetünk. Ezen időszakot megelőzően a beszerzések részben spontán módon történtek, részben az esetlegesen adott igények és szükségletek kiegészítését szolgálták.

A folyóiratok törzsanyagának kiválasztása és rendszeres biztosítása viszont a tudatos gyarapítást bizonyítja. A felszabadulás előtti időszakban az orvostudomány területén megjelenő folyóiratok és referáló lapok között igen sok standard-lap előfizetése szinte alapkövetelménye volt a szakma művelésének, ezért ezeket minden nehézség ellenére be kellett szerezni. A monográfiák vonatkozásában a spontán beszerzések hiányait a későbbi években könnyebben tudtuk pótolni. A folyóiratbázisban hasonló hiányok pótlására nem lett volna lehetőségünk. Az Egyetem mai, igen gazdag könyvtári állományának beszerzéséhez az országban elsők között - a hitelkeretek és devizális lehetőségek elégtelen volta miatt - az 1951. évben határozott, [129]

s az 1953-ban létrehozott egyetemi könyvtári hálózat adta meg a lehetőséget. A Központi Könyvtár ezen időtől kezdve minden könyvtári anyagot központilag szerez be, a koordinálás szempontjainak érvényesítése mellett. Az egypéldányos beszerzésekkel felszabaduló költségvetési keretek a választék bővítésének lehetőségéhez viszonylag széleskörű beszerzési politika kialakításához vezettek. (14.sz.melléklet)

Mind a folyóiratok, mind a könyvek esetében a régebben többpéldányban igényelt műveket ma már csak egy példányban szerezzük be, s a Központi Könyvtárban helyezzük el őket. A közérdeket szolgáló szemlélet megvalósítása elősegítette, hogy a Központi Könyvtár állománya az egyetemi munka legfontosabb forrása és bázisa lett. A Könyvtár könyv- és folyóiratállománya, a kézikönyvek és a segédletek, az originális és a referáló folyóiratok nemcsak az egyetem, de régió számára is nélkülözhetetlen információs bázist jelentenek. A Könyvtár országos feladatokban való aktív részvétele /könyvtárközi kölcsönzés stb.../ az állomány értékét, a beszerzési politika helyességét igazolja. A fentiek szolgáltatták az alapot ahhoz, hogy a kialakított könyvtári gyűjtőkör és az állomány alapján a Könyvtár az országosan rendezésre került könyvtári gyűjtőkörökhöz igazodva, a szakirodalom beszerzésében országosan együttműködve vehessen részt. A 131/1968. /M.K.11./ M.M.sz. utasítás alapján a SZOTE Könyvtár az orvostudomány, a biológia és a kémia tudományági szakkönyvtára. Ezen meghatározás nyomán a szakirodalmi beszerzésben hatékonyan együttműködünk az említett szakterületek országos kooperációs köreivel. [130]

A külföldi szakirodalom árdrágulása miatt mind az Egyetemen belüli, mind az országos vonatkozású koordinációs tapasztalatok arra ösztönözték a Könyvtárt, hogy a szakirodalmi beszerzéseket a városon belüli intézmények között fokozottabb mértékben hangolja össze. Ennek érdekében

sikerült elérni, hogy a nagy nemzetközi referáló lapok közül a JATE fizesse elő a "Chemical Abstracts" /214.000 Ft/, a SZOTE pedig a "Biological Abstracts" /81.000 Ft/ c. lapokat, s hogy a SZOTE a Szegedi Biológiai Kutató Központtal közösen fizesse elő a "Science Citation Index" /165.000 Ft/ c. kiadványt. [131] További sikerek reményében szorgalmaztuk a "Szegeden található külföldi folyóiratok retrospektív jegyzéke" összeállítását. A jegyzék a koordinált folyóiratbeszerzéshez nyújthatott volna kellő alapokat. Szándékainkat sajnos nem sikerült megvalósítani. [132]

A Központi Könyvtár állománygyarapító munkája során ajánló jegyzékekkel, prospektusokkal látja el a hálózati könyvtárakat. Az állománybeszerzéshez különösen értékes támaszt és segítséget jelentenek a hosszú évek óta összegyűjtött és rendszerezetten tárolt bel- és külföldi kiadói katalógusok és prospektusok. Ezen beszerzési segédleteket nemcsak a Könyvtár munkatársai, de az egyetemi és egyetemen kívüli intézmények is használják.

A költségvetési keret útján történő beszerzések mellett ma is jelentős mértékben gyarapodik a könyvtári állomány ajándékok, hagyatékok és kiadványcsere útján is.

Külön meg kell említeni és ki kell emelni annak jelentőségét, hogy a Könyvtár a felszabadulás után hosszú években keresztül igen számottevő értékben és mennyiségben kapott támogatást a nemzeti tulajdonba vett könyvtári anyagból. Először a Népkönyvtári Központ Könyvfeldolgozó Osztálya [133] majd az ezen munkát 1954.június 1-e után átvevő OSZK Könyvelosztó /KEO/ ajánlataiból kiválasztott művek egészítették ki állományunkat. 1954-ben a 23 alkalommal felajánlott művekből 722 kötetet, 1955-ben a 16 alkalommal felajánlottakból 417 kötetet választottunk ki - legfőképpen lexikális és egyéb műveket - hungarikum anyagunk kiegészítésére. A nagy intenzitással

dolgozó KEO-val 1962-ig számunkra igen előnyös kapcsolatok voltak. [134]

Hagyatéki anyagként az Egyetem elhunyt professzorainak könyveiből és folyóirataiból igen sok értékes kötet bővítette és egészítette ki az állományt. 1962-ben Csik Lajos biológus 51 db, dr. Vidakovits Kamilló sebész 64 db; 1967-ben dr. Batizfalvy János nőgyógyász 29 db, dr. Szél Pál belgyógyász főorvos 27 db, 1969-ben dr. Jáki Gyula sebész /orvostörténész/ 144 db, 1970-ben dr. Purjesz Béla belgyógyász 358 db, 1972-ben dr. Hetényi Géza belgyógyász 385 db, az 1973 évben pedig dr. Julesz Miklós belgyógyász 30 db kötetével gyarapodott az állomány.

Az intézményektől kapott gyűjtemények közül említést érdemel a volt Szegedi Orvosegylet könyvtári állománya, melyből 1964. évben a helybeli Somogyi Könyvtár útján mintegy 350 db könyvet és folyóiratot vettünk át régi anyagunk hiányainak pótlására.

Igen jelentős és egyre jobban kiterjedésszerűedik a hazai és nemzetközi cserekapcsolatok útján kapott könyvek és folyóiratokkal történő állománygyarapítás. (15.sz.melléklet) Az egyetemi kiadvány, a "Studia" segítségével a Könyvtár 171 külföldi és 106 hazai intézménnyel van kapcsolatban. A beérkező anyag igen értékes, jelentékenyen segíti a kutatók tájékozódási lehetőségeit.

Meg kell említenünk, hogy a Könyvtár hosszú évek óta /1969-től/ rendszeresen gyűjti a könyvtárusi forgalomban nem kapható kiadványokat. Ezen művek fontossága elsődleges, mivel zömmel kongresszusok, konferenciák, vándorgyűlések, ankétok anyagát tartalmazzák. Ennek tudatában rendszeresen átnézzük a Magyar Nemzeti Bibliográfiát és a Magyar Orvosi Bibliográfiát s az ilyen műveket azonnal bekérjük. A Könyvtár így összegyűjtött anyaga igen értékes "kongresszusi" információs bázis.

A munkavégzés során a könyvtárak kérték a Magyar Orvostudományi Társaság és Egyesületek Szövetségét /MOTESZ/, hogy mind a négy orvostudományi egyetem könyvtára részére biztosítson tiszteletpéldányokat. A MOTESZ Elnöksége elfogadva e kérést a hozzá tartozó 56 tudományos egyesület, ill. a társaság megjelenő kiadványait rendszeresen elküldi az orvosegyetemi könyvtárak részére. [135]

A fenti kedvező helyzet a jövőben még tovább fog javulni. A Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztálya útján a dél-alföldi régió viszonylatában a Szegedi József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtára a könyvárusi forgalomba nem kerülő könyvekből és folyóiratokból ugyanis kötelesepéldányokat fog kapni.

A Szegedre érkező anyagból az Orvosegyetemi Könyvtár az orvostudományi műveket kapja meg megőrzési és forgalmazási feltételekkel. [136]

Az állomány alakításának, fejlesztésének elengedhetetlen velejárója - különösen szakkönyvtárnál - az állomány apasztása. A gyűjtőkörbe nem tartozó könyvtári anyag kivonása /profilisztítás/, a könyvtári funkciók ellátásához szükségtelen, elavult, felesleges anyagok tervszerű és rendszeres kiiktatása az állományból folyamatosan történik. Ennek elmulasztása nehezíti a katalógusok használatát, a tájékozódást az irodalomban, s a raktárban - értékes férőhelyet elfoglalva - zsúfoltság jelentkezik. A gyűjtőkörbe nem tartozó holt anyag más könyvtárba kerülve ismét élővé válhat. Az állomány rendszeres revíziója, elemzése alapján végzett tervszerű apasztás ma már a korszerű könyvtári tevékenység elengedhetetlen feladata lett. Fényes Miklós is megállapítja, hogy: "Az elavult és fölös példány-állomány kivonása éppenúgy a társadalmi szükségleteket szolgálja, mint adott időpontban azok állománybavétele." [137]

E feladat fontosságát és szükségességét jelzi, hogy a
közkönyvtárak elavult és fölös példány állományának ren-
dezéséről szóló 175/1960. /MK.21/ M.M.sz. utasítás [138]
már nem szolgálhatta a kívánt célokat s ezért új szabály-
zat /3/1975.(VIII.17.) KM.-PM.sz.rendelet/ kiadására ke-
rült sor. A rendelet kiadása rendezte a hosszú évek óta
kifogásolt törlésekkel kapcsolatos lassú, nehézkes ügy-
intézést. [139] A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyv-
tárában az állományapasztás kérdése a 60-as évek elején
jelentkezett. A könyvtári állomány nagymértékű növelése
mellett a központi raktárban tervszerűtlenül felhalmozó-
dott intézeti, klinikai inkurrens és duplum-állományrész
rendezése, feldolgozása elengedhetetlenné vált.

A zsúfoltság megszüntetése, a felesleges /duplum/ és a
gyűjtőkörbe nem tartozó anyag kivonása érdekében az orvos-
tudományi könyvtári hálózatban elsőként már az 1963/64-i
tanévben megkezdődött a tervszerű selejtezés, az állomány
apasztása. [140] 1976. december 31-ig tervszerű munka-
végzéssel 40 törlési jegyzék anyagát vontuk ki az állo-
mányból.

Ezen tevékenység megindításával és végzésével igen sok
nehézséget, akadályt kellett leküzdeni. Alapfeltételként
biztosítani kellett a tökéletes központi katalógusokat,
egyéb állomány és értéknnyilvántartásokat. Mindezek bizto-
sítása után a legnehezebb feladat volt megküzdeni az el-
avult könyvtárosi szemlélet különböző megnyilvánulásaival,
mely szakmai melléfogásnak tartotta az állományba vett
könyvtári anyag törlését. Az állományapasztással kapcsola-
tos törekvések könyvtárunkban a hagyományokhoz sematiku-
san ragaszkodó munkatársak körében ellenzésre találak.
"A tudományos irodalom nem olyan cikk, amely selejtezhe-
tő volna" hangoztatták, s ezen véleményüket tetteikkel
és egyéb akadályozó magatartásukkal is alátámasztották.
[141]

Az akadályok leküzdése, az állományapasztási tevékenység következetes végzése ma már igen kedvezően érezteti hatását. Jelentős mértékben tisztult az állomány, megkönnyítette a katalógusok használatát, a kurrens szakirodalomba való tájékozódást s csökkent a raktárak zsúfoltsága is. Tapasztalható visszajelzésekből, hogy a profiltisztítás révén más könyvtárakba került, az orvosegyetemi könyvtár számára értéktelen anyagok az illető tudományágak kutatói és olvasói számára értékesé váltak.

A tervszerű állományapasztás azt eredményezte és folyamatosan eredményezi, hogy a könyvtári állomány nagyobb hányada élő, aktív anyag. Elhalt anyagból csak olyan művek maradnak meg, amelyek valamilyen formában az orvostudomány és határterületének történetéhez nyújtanak adatokat.

Az állománybeszerzés és apasztás fent részletezett szempontjai mellett említést teszünk a könyvtári állomány elemzéséről és tanulmányozásáról is. Az állomány továbbfejlesztése érdekében a könyvtári állományt rendszeresen figyelemmel kell kísérni, tanulmányozni és elemezni kell. Akkor van rendben egy könyvtár állománya, ha a gyűjtőkörében lefektetett alapelveknek megfelelő megosztásban, kielégítően tartalmazza a szükséges műveket. Egyes szakterületek hiánya éppúgy hiba, mint más felesleges túltengése. Az állomány összetételében jelentkező torzulások és hiányok az elemzések útján és a könyvtárt rendszeresen használók segítségével feltárhatók.

Az elemzési szempontok során az állomány mennyiségének és a potenciális olvasók számának összevetésével szakkönyvtári jelleget figyelembe véve nem kaphattunk felhasználható adatokat, ezért ezzel soha nem foglalkoztunk. Annyit mégis megállapíthatunk, hogy a 129.879 egységnyi állomány a szakkönyvtárak között a nagyobb kategóriájú könyvtárak közé sorolja a könyvtárat. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy az intézmény hosszú évek óta aktívan részt vesz a területi,

a regionális, sőt az országos orvostudományi könyvtári ellátásban.

Az állomány nyelvi megoszlását tekintve csak hozzávetőlegesen adatok állnak rendelkezésünkre. A legnagyobb világnyelveket említve az állomány több mint 50 %-a angol, 20 %-a német, 10 %-a orosz, 5 %-a vegyes nyelvű; 15 %-a pedig magyar nyelvű. A beszerzési politika több mint két évtizedes tapasztalata alapján megállapítható, hogy a művek nyelv szerinti elbírálása nem lehet szempont. A jó és a használható irodalom kiválasztása a tartalom alapján történik, a nyelvi szempont erősen másodlagos.

Az állomány kiadványfajták szerinti vizsgálata során megállapítható, hogy az orvostudomány területén a szakirodalomban való tájékozódás, a kutatómunka alapvető, legfontosabb feltétele a kielégítő mennyiségű és minőségű folyóirat-állomány. A Könyvtár állományának megoszlása kiadványfajták szerint:

72.030 db könyv; 49.592 db folyóirat; 8257 db egyéb dokumentum.

Az állomány legértékesebb része a folyóiratállomány.Értéke lemérhető egyrészt a kért könyvtárközi kölcsönzésekben, másrészt abból abból, hogy az olvasói igényeket a Könyvtár saját anyagából kielégítően el tudja látni. Néhány drága külföldi folyóirat sorozat csak a SZOTE Könyvtárában található, ami önmagában is emeli értékét. A folyóiratállomány gyarapítása évi közel 3,200.000.- Ft-ot, könyvre több mint 1,200.000.- Ft-ot költ a Könyvtár.

Az állomány szakok szerinti megoszlása megközelítő pontossággal mutatja, hogy az egyes szakterületek közötti megoszlás arányos. (16.sz.melléklet)

A könyvtári állomány szakok szerinti megoszlását nézve csak a legátfogóbb szakokat vesszük számba, a megoszlást teljes részletezettséggel nem lehet nyilvántartani. Az orvostudomány fejlődése, differenciálódása, a komplex kutatási

területek kialakulása és összetettsége következtében egyértelműen tiszta profilú könyvekről, vagy folyóiratokról ma már nem beszélhetünk. A könyveknek, de főleg a folyóiratoknak összetett szakmai profiljuk van, igen széleskörű alap- és mellékkutatásokat, összefüggéseket tárnak fel, a legkülönbözőbb szempontok szerint közelítik meg és tárgyalják a kérdéseket. Ezért a könyveknél a szakszerinti megoszlásról a szakkatalógus ad megbízható tájékoztatást, a folyóiratoknál pedig a nagy referáló kiadványok kumulatív mutatói. Tapasztalati megállapításainkat igyekeztünk objektív tényadatokkal is megvizsgálni, ill. megerősíteni. Ennek érdekében az 1967. évben széleskörű felmérés történt az egyetem kutatói között. A Könyvtár lesoksorozsítva szétküldte nekik az előfizetett külföldi folyóiratok jegyzékét, s a folyóiratok értékelését kérte tőlük: "nélkülözhetetlen", "fontos", "ajánlatos", "mellőzhető" és "felesleges" megjelöléseket alkalmazva. Kiegészítésként javaslatot is kért az újonnan megjelent, vagy eddig nem járatott, de szükségesnek tartott folyóiratok közül. A felmérés igen tanulságos és értékes volt, mert 450 egyetemi kutató és oktató véleménynyilvánítását vehettük figyelembe. Állásfoglalásaik alapján igazolódott, hogy az Egyetem szakfolyóiratállománya tartalmazza a legszükségesebb, nélkülözhetetlen folyóiratokat. A javaslatok alapján az is bebizonyosodott azonban, hogy az orvostudomány rohamos fejlődésével az új folyóiratok beszerzése nem tud lépést tartani.

Az 1975. évben A.N.Brandon-nak tanulmányoztuk a "Bulletin of the Medical Library Association" c. folyóiratban a kisebb orvosi könyvtárak törzsállományáról megjelent közleményét.

[142] Hasonló célból vizsgáltuk meg 1976. őszén a folyóiratállományt összehasonlítva E.Garfield: Fontos tudományos folyóiratok c., s a "Nature"-ben megjelent közleményében rangsorolt folyóiratokkal. A "Science Citation Index" 1974. évi 401.000 közlemény hivatkozásainak elemzése alapján elkészített értékelést teljes mértékben objektívnek kell

használni. Mindkét összehasonlítás és elemzés eredménye igen kedvező volt, az Egyetem rendelkezik mindazon szaklapokkal, amelyek rendszeresen a legértékesebb közleményeket tartalmazzák. Hasznos volt az összehasonlítás azért is, mert néhány olyan folyóíratra hívta fel a figyelmet, amelyeknek a beszerzését feltétlenül biztosítani kell. [143]

A könyv- és folyóiratállomány összetételének alakítása, a szükséges vagy felesleges példányszám megállapítása, az egészségtelen eltolódások megszüntetése, a hiányok pótlása mindenkor folyamatosan történik. A Könyvtári Tanács és a könyvtárt rendszeresen látogatók segítsége és az olvasók igényeit közlő "Olvasók kívánságai" c. könyv figyelemmel kísérése mindenkor jó iránytűnek bizonyult. A szakemberek, a könyvtárt munkaeszközként használók aktív részvétele az állomány alakításában mindig hasznos segítséget jelentett, sőt gyakran meghatározó jelentőségű volt.

5. Az állomány nyilvántartása, elhelyezése

A Könyvtár állományának, vagyonának megőrzését szolgáló elsődleges nyilvántartás: a "leltár" vizsgálatánál örvendetes és szerencsés a helyzet, mert az OK Könyvtár régi leltárkönyve, 1928/29-től 1942/43-ig is rendelkezésre áll. A leltárkönyv szerkezetét összehasonlítva jelenleg is használt "alapvető vagyoni okmányunkkal" rámutathatunk bizonyos összefüggésekre, illetve bizonyos következtetéseket vonhatunk le.

1926-ban létrejött ugyan az OK Könyvtár, de az alapokmány rendszeres vezetését csak 1928/29-ben kezdték meg. A leltárkönyvbe tanévenként újrakezdett sorszámozással vezették be a könyveket és folyóiratokat. A nyomdai úton előállított leltárkönyvlapokon külön rovat volt a könyvek és külön rovat a folyóiratok számára. A leltározott művek száma 1942/43-ig a Kari Könyvtárnál egyetlen tanévben sem haladta meg a nyolcvan tételt.

A leltárkönyv alapján megállapítható, hogy az 1928/29-ben megkezdett nyilvántartás kizárólag az új beszerzésekre szorítkozott. A korábbi években összegyűjtött állományról készült nyilvántartás a sok költözés, vagy a háborús események következtében elveszett. Az intézeti és klinikai könyvtárak a Kari Könyvtártól teljesen függetlenül, önállóan végezték el a könyvtári anyag leltári nyilvántartásba vételét.

Az 1947. év végén alkalmazott függetlenített könyvtáros az 1948. évben a fent említett leltárkönyvben leltárba vette a Kari Könyvtárban talált összes könyvet, folyóiratot és különlenyomatot. A felszabadulás előtti tanévenkénti leltározáson annyit változtatott, hogy naptári évekhez igazodott, de átvéve a Könyvtár régi gyakorlatát, a leltári sorszámokat minden évben újrakezdte.

A leltározásnak ez a módja a későbbiekben az egyetemi központi könyvtári funkciók végzésénél is - mint sajátos hagyomány - a leltározási rend alapja lett.

A központi könyvtári tevékenység megindítása előtt az egyetem összes intézményében könyvtári alapleltározást kellett végrehajtani. A gazdasági hivatal segítségével az intézeti és klinikai állományt alapleltározással rögzítették, a leltárkönyveket hivatalosan összesítették és lezárták. A dékáni rendelkezés szerint 1953. január 1-től a könyvek és folyóiratok beszerzését, nyilvántartását és feldolgozását a Könyvtár központilag intézi. [144] A rendelkezés végrehajtásához a "központi leltárkönyv"-et az 1953. évtől évenként újrakezdett sorszámozással a régmúlt gyakorlata alapján folytatták. A leltárkönyv lapjainak rovat-beosztása is megegyezik lényegében a régi leltárkönyv lapjaival. Ennek megfelelően rovat áll rendelkezésre a leltári szám, a kereskedelmi szerv neve, a számlaszám, a gyarapodás kelte, a cím rövid leírása /külön a könyv és külön a folyóirat/, a darabszám, a beszerzési ár, valamint "jegyzet" számára. Nagy lehetőséget mulasztottak el, amikor a régi gyakorlatot vették át és folytatták, mert a központi ügykezelés lehetőséget adott volna a nagykönyvtárakban alkalmazott folyamatos sorszámmal történő leltározás bevezetésére.

A Könyvtár leltári rendszere egységes, de használata - mivel minden évben új leltárkönyvet nyitottak - nehézkes. Ennek ellenére a 60-as évek elején, amikor a folyamatos sorszámmal történő leltározás bevezetésével foglalkoztunk, a keveredés elkerülése miatt a változtatást elvetettük. Az egyöntetűség biztosítása érdekében a hagyományos régi leltári rendszer fenntartása és folytatása volt célszerű.

A nyilvántartás rendszerében történt változás hátrányáról szereztünk tapasztalatot 1953-ban, a központosítással járó új rend kialakításakor. Kisebb mértékben, de ugyancsak zavarónak bizonyult, hogy az 1953-tól érvényben lévő nyilvántartást megkönnyítő intézeti és klinikai elnevezéseket helyettesítő kódszámokat 1956-ban a Központi Könyvtár indokolatlanul megváltoztatta.

Az évenként újrakezdett központi leltárkönyvben a könyv- és folyóiratállományt szervezeti egységenként csoportosítva, napra készen tartjuk nyilván. Ez a nyilvántartás biztosítja az intézeti és klinikai könyv- és folyóirat-gyarapodás évenként csoportosított kimutatását, továbbá az intézményi könyvtárak alleltáraival való egyeztetést, az évenkénti beszerzéseknél a hitelkeret felhasználását, az állomány és érték nyilvántartását szervezeti egységek szerint.

A könyveknek és a folyóiratoknak az együttes nyilvántartása a központi leltárkönyvben nem okoz nehézséget, mert a folyóirat-kötetek leltározására csak azok teljessé válása után kerül sor. Ennek megfelelően a tárgyévi leltárkönyvbe január 1-től december 31-ig csak a könyvek kerülnek beírásra. A könyvanyag lezárása után a folyóiratokat a következő év május - június havában elkülönítetten írjuk be.

Az állománygyarapodás intézeti és klinikai részletezése mind a könyveknél, mind a folyóiratoknál külön naplóban történik.

Az 1953. évtől 1961-ig vezetett központi leltári- és egyéb állomány-nyilvántartások tartalmilag, szakszerűség tekintetében nem kifogástalanok. Sok esetben még ma is feloldhatatlan a leltári bejegyzés különösen az 1953-1956. évek közötti leltárkönyvekben. Előfordul, hogy grafittal történő "foglalt" bejegyzés, vagy csak egy vezetéknév beírására kerül sor. Mindezekről függetlenül alapvetően hibás a nem könyvtári rendeltetésű anyagoknak, működési segédleteknek, műszerkönyveknek, stb. a könyvleltárba való felvétele. A folyóiratok esetében 1960-ig a Gazdasági Igazgatóság igényére az előfizetéseket leltározták. Így vannak olyan tételek, melyek meg sem érkeztek. A napilapok is leltári nyilvántartásba kerültek. Alapvetően hibás volt az a gyakorlat, hogy egy leltári számon sok kötetből álló sorozatot, vagy évfolyamot is állományba vettek. Az ajándékba érkezett műveket minden esetben érték nélkül vették állományba.

Az intézeti és klinikai lebontott állománynyilvántartás a központi leltárkönyv alapján nem készült el minden évben. A hiányosságokat a 60-as évek elején kellett visszamenőlegesen megszüntetni s az egyetem főkönyvelőségével a nyilvántartott könyvtári értékek egyezését biztosítani. [145]

Csoportos leltárkönyv bevezetésére az 1962. évben került sor; sajnálatos, hogy az elégtelen létszámhelyzet miatt ezen nyilvántartás rendszeres vezetése nem volt biztosítható. Ha nem is tekinthető a csoportos leltárkönyv vezetésével egyenértékűnek mégis igen sok esetben hasznosnak bizonyult az a megoldás, hogy a beérkezett könyvek számlamásolatai rendezetten megőrzésre kerülnek.

A periodikus kiadványok ideiglenes nyilvántartása az 1953. évet megelőzően kézzel írt, kisméretű hálózatos kartonokon történt. 1953 január 1-től a nyilvántartás 24.5 cm x 14.5 cm nagyságú nyomdai úton készített hálózatos kartonlapokon vezették. A kartonokat dobozban, betűrendes választólapokkal ellátva tárolták. Az egyes folyóiratokra vonatkozó adatokból csak a kötetszám, az év és a beérkezett füzetek adatai kerültek bejegyzésre. A dobozban elhelyezett nyilvántartólapok adatszegénysége és kezelése nem tükrözte kellően a folyóiratok jellegét, fontosságát.

Az 1964. évben került sor az időszak kiadványok nyilvántartásának korszerűsítésére. Bevezetésre került a kardex-rendszerű folyóirat-nyilvántartás. Ideiglenesen egy felszabadulás előtti, a 30-as években gyártott, régi típusú, 20 tepsis cardex-szekrényt (22 cm x 14 cm-es kartonlapokkal), 1970-ben két 21 tepsis modern Roneo Vickers-féle angol cardex nyilvántartót sikerült beszerezni (21 cm x 13 cm-es kartonlapokkal). [146] 1964-től kezdve a kardex-nyilvántartás tartalmaz minden olyan adatot, amely a folyóirat-nyilvántartáshoz szükséges és hasznos lehet. Így naprakészen rendelkezésre állnak a folyóiratok pontosan nyilvántartott adatai, a beérkezett anyag tényleges ára és a leltározott kötetek leltári száma. A folyóiratok fontosságával

és jelentőségével egyenértékű az ideiglenes nyilvántartás, mely nemcsak a szakmai, de a pénzügyi és gazdasági munkák intézését is megkönnyíti. Elegendő nyilvántartó-szekrény birtokában az évkönyvek, a csere és ajándék útján érkezett periodikák, valamint az elküldött dokumentumok elkülönített nyilvántartására is ilyen módon történik. A kardexeléssel kapcsolatos sok figyelmet igénylő, sokoldalú tevékenységről külön, részletes házi szabályzat gondoskodik. [147]

A Könyvtár az 1965-1966. években behatóan foglalkozott a lyukkártyás nyilvántartások különböző módoszataival. A lyukkártya használhatóságának határait figyelembe véve, alkalmazására nem került sor. [148]

Az állomány elhelyezésének rendje - a SZOTE Könyvtárában is - a nyilvántartott könyvtári állomány védelmét, megőrzését s nem utolsó sorban a használat érdekeit biztosítja.

Három szintes fém könyvvállványzattal berendezett raktárban két szinten a folyóiratok, egy szinten pedig a könyvek kapnak helyet. Az elhelyezés nagyságrendi: zárt sorokkal, betűrend és a numerus currens alkalmazásával történik.

"A" jelzett alatt 27 cm alatti, "B" jelzett alatt 27 cm feletti gerincmagasságú folyóiratokat, "C" jelzett alatt évkönyveket raktározzunk. "D" jelzett alatt 27 cm alatti, "E" jelzett alatt 27 cm feletti gerincmagasságú könyveket helyezünk el. Külön jelzéssel jelöljük meg a különleges használatra elkülönített állományrészeket. "K" jelzett alatt az olvasóteremben a kézikönyveket és a kézikönyvnek minősülő egyéb segédleteket, "S" jelzett alatt a könyvtári dolgozók segédkönyveit, "P" jelzett alatt az egyetemi hallgatók pályamunkáit és végezetül "F" jelzett alatt az oktatófilmeket tároljuk.

Az Egyetem könyvtári állományából 1/3 részt (43.306 egység) a központi raktár 2/3 rész (86.573 egység) a hálózati könyvtárak tárolnak. A Központi Könyvtár állományának elhelyezéséhez 1970 fm, a hálózati állomány elhelyezéséhez 2862 fm

raktári polccal rendelkezünk (8.sz.melléklet). Az elhelyezés területén elsősorban a központi raktár fejlesztése sürgős, kiemelt fontosságú, közérdekű kérdés.

A könyvtári állomány nyilvántartása, raktári elhelyezésének rendje kielégítően biztosítja az állomány megóvását és a rendszeres ellenőrzést. A társadalmi tulajdon biztonsága érdekében végzett ellenőrzés alkalmával történik a hiányok tisztázása. Egyúttal szakmai feladatok végzése is kapcsolódik e munkához: a raktári rend hibáinak kijavítására a raktári katalógus és az állomány egyezőségének megállapítására, az üres raktári számok felderítésére, az elhasznált kötetek kijelölésére, egyes művek selejtezésre történő előjegyzésére is sor kerül.

Részleges állományellenőrzéseket gyakrabban, teljes állományra kiterjedőt ritkábban végeztünk. Az 1967-ben történő ellenőrzés alkalmával feltárt hiányokat "lappangónak" minősítettük: a törlést a legközelebbi ellenőrzés időpontjára halasztottuk. [149]

A létszámhelyzet miatt csak 1976-ban került sor ismételten a teljes állományra kiterjesztett ellenőrzésre. A vonatkozó rendelet alapján a hiányok leírása megtörtént. [150]

A hálózati könyvtárak ellenőrzése - a kötetszám mennyiségét figyelembe véve - az előírásoknak megfelelően kétévenként rendszerben megtörténik.

6. Feldolgozás, feltárás

A könyvtári állomány feldolgozásának, katalógusokban való feltárásának határozott igényével már az 1920-as évektől kezdve találkozhatunk az Orvostudományi ülések jegyzőkönyveiben. Az OK Könyvtár növekvő állományában az olvasók kielégítően kívántak tájékozódni; ha egyszerű formában is, de használatra alkalmas csoportosításban óhajtották feltárni az állományt.

A jegyzőkönyvek tanúsága szerint e kérdéssel a mindenkori Könyvtári Bizottság elnökének előterjesztésére a Kar több alkalommal foglalkozott. [151] A tiszteletdíjas könyvtárkezelők munkaideje e feladatok elvégzésére nem volt elegendő, ezért a katalógizálási feladatokat az Egyetemi Könyvtár segítségével külön díjazás ellenében végezték el.

A könyvekről kézzel írt, egyszerű, a legszükségesebb adatokat tartalmazó címfelvételeket készítettek, s egy korlátozott tájékozódásra alkalmas szerzői, ill. címszavas betűrendes katalógust tartottak fenn. A folyóiratokról hasonló módon cédulakatalógus készült. A folyóiratok keresettségére igen korán arra készítette az OK Könyvtár kezelőjét, hogy a folyóiratállományról sokszorosított jegyzékek útján szélesebb körű tájékoztatást nyújtson. Első lépésként az OK Könyvtárba járó folyóiratokról készített "Kurrens folyóiratok 1933/34. tanévben" c. betűrendes jegyzéket az intézetek és a klinikák tájékoztatására. A jegyzék összeállítása nem okozhatott sok gondot, mert összesen 32 tételel tartalmazott. [152] (17.sz.melléklet)

Az első lépést követően a kutatómunka fokozottabb támogatására két évvel később elkészült az "Orvostudományi folyóiratok katalógusa. Szeged, 1935/36. 12 p." c. sokszorosított kiadvány. A folyóirat-katalógus betűrendben sorolja fel az OK Könyvtár és az összes kari intézetben, klinikán és az Egyetemi Könyvtárban található, valamint

magánszemélyek tulajdonát képező magyar és külföldi folyóiratokat. A jegyzék retrospektív anyagot tartalmaz /170 db külföldi és 105 db magyar többszörös példányszámú folyóiratot/. (18.sz.melléklet)

Az OK Könyvtár 1947-ben a fenti jegyzék mintájára készítette el "A Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Beszámoló Szerkesztőségében található időszakos nyomtatványok jegyzéke 1947/48. Szeged, 1947.

8.p." c. folyóiratjegyzéket. A jegyzék két részre osztva felsorolja a kurrens és a "besorozott", azaz lezárt nyomtatványokat; 119 db külföldi és 84 db magyar kurrens folyóiratot, 282 db külföldi és 53 db magyar lezárt folyóiratot. Minkét részben lelőhelyet, s lezárt folyóiratállományánál évhatárokat is közöl.

Ezen jegyzék adatai alapján a Könyvtár a könyvtárközi kölcsönzés elősegítéséhez az Országos Könyvtári Központ "Külföldi folyóiratok központi címjegyzéke 1945-től 1948-ig" c. kiadvány összeállításához az orvostudományi folyóiratok adatait összesítve megküldte.

A folyóiratjegyzékek hatására igény jelentkezett, hogy főleg az új szakkönyvekből is időnkénti tájékoztató jegyzékek jelenjenek meg. A Könyvtár azonban erre még nem tudott vállalkozni.

A cédulakatalógusokról csak az irattári anyag és személyes tapasztalatok alapján van tudomásunk, a folyóiratjegyzékekből egy-egy példány ma is rendelkezésünkre áll.

E munka összeállítójának 1954 és 1958 között módja volt megismerni és több esetben megkísérelte használni is a régi könyv- és folyóirat-cédulakatalógust. A címleírásokat gépeléssel és kézírással nem szabvány kartonokon készítették, a folyóirat cím-változásokra nem voltak figyelemmel. Ebben az időszakban ezek a katalógusok már sem a szakszerűség, sem a használhatóság szempontjából nem nyújtottak a

tájékoztatáshoz kielégítő alapot. Az "öreg" katalógus hiányosságait az 1953. január 1-től meginduló központosított könyvtári ügykezelésnek kellett volna megszüntetnie, ill. rekatalogizálással új, szakszerű katalógusokat kiépítenie.

A Központi Könyvtár 1951. évi Működési Szabályzatának 8. pontja szerint: "Nyilvántartás és hivatali ügykezelés céljára a következő előjegyzéseket kell vezetni: szerzeménynapló, betűsoros katalógus, szakkatalógus a tizes osztályzási rendszer szerint, helyrajzi katalógus, folyóiratkatalógus és kurrens folyóiratok nyilvántartása" [153]

A szabályzatban a feladatokat kielégítően meghatározták, ezek ellátásához a feldolgozó munka megszervezése, szakszerű folyamatos végzése a könyvtárosok munkája lett volna.

A feldolgozó és feltáró tevékenység értékelését a "Személyzet alakulása, munkaszervezet" c. fejezetben érintettük. Ennek ellenére most ismételten meg kell állapítanunk, hogy a központi feldolgozáshoz szükséges összes szervezési feltétel biztosítva volt ugyan, de az igen gyenge könyvtárosi létszám miatt nem tudták azt következetesen, szakszerűen megvalósítani.

Az 1953-tól állományba vett könyvekről a címleírási szabvány szerint készült címleírás. Az elsődleges címfelvételek alapján a katalógusok szükséglete szerint nem történt meg azonban rendszeresen a cédulák sokszorosítása. Az elkészült katalóguscédulák szétosztására szintén alkalomszerűen került sor. Következetes katalógus-szerkesztésről nem lehet tehát beszélni.

Az 1953 és 1955 között rekatalogizálás indult meg az intézeti és klinikai könyvtárak állományában az 1945-1952 közötti beszerzésekről. A munka elvégzése után a cédulaanyagot a fentiekkel megegyezően kezelték.

Elegendő katalógusszekrény hiányában kb 70-75 cm hosszúságú kartondobozok készültek. A dobozokat csak hosszában

lehetett elhelyezni a polcokon, ill. egy kisebb méretű kezelőasztalon. A keresztbe fordított dobozokhoz lepakulásuk után lehetett csak hozzáférni. A kialakításra váró betűrendes-, szak-, helyrajzi- katalógusok még jó szándékkal és türelemmel sem voltak használhatók.

A periodikus kiadványok ideiglenes nyilvántartása szintén dobozban elhelyezett hálózatos kartonokon viszonylag kielégítően tárta fel a folyóiratanyagot.

1953-tól 1959-ig a katalógusok hiányában a tájékoztatás és a kölcsönzés "fejből" történt. A fenti helyzetből adódóan sem a könyvtárosok nem tudták kellő hatásfokkal az olvasók rendelkezésére bocsájtani, megfelelő szinten biztosítani - a központi feldolgozásból és feltárásból elvárható - könyvtári szolgáltatásokat.

A tájékoztatás feladatát ellátó könyvtárosok központi utasítást, vagy direktívát hiába várva, 1959-ben öntevékenyen elkezdtek először a Központi Könyvtár folyóirat-állományának rekatalógizálását és a raktári rend kialakítását. Ezt követően sor került az intézményi könyvtárak folyóiratanyagára és az 1953-tól 1959-ig beszerzett könyvek címfelvételeinek ellenőrzésére, ill. rekatalógizálására. E munka hosszadalmas és fáradságos volt, 1962-63-ban fejeződött be.

A meglévő címfelvételek felhasználása mellett a munkát szakszerűbbé kellett tenni, mivel korábban testületi szerzőt a címfelvételeken nem tüntettek fel, a sorozati műveket sem katalógizálták egységesen.

Annak tudatában, hogy a katalógus /jelen esetben a központi katalógus/ a könyvtári munka egyik legfontosabb kelléke, a lemaradás s a múlt mulasztásainak felszámolása érdekében a könyvtárosok sem idejüket, sem energiájukat nem kímélték. Kialakult a Könyvtár központi katalógusainak rendszere, mely nélkül sem a könyvtárosok, sem a

kutatók nem tudják ma már munkájukat kellő szinten és hatékonysággal elvégezni.

Az 1964/65-ös évektől kezdve sikerült a Könyvtár feldolgozó részlegét úgy megszervezni, hogy a feldolgozásban a folyamatosság és a szalagrendszer biztosítva lett. Az elégtelen létszámhelyzet ellenére is a Könyvtár ragaszkodik a feldolgozás folyamatainak szisztematikus elvégzéséhez. Így - a nehézségek mellett is - a Könyvtár feldolgozó tevékenysége naprakész. Ennek ellenére szükséges, hogy amint a létszámhelyzet kedvezőbb lesz, a feldolgozás átfutási ideje rövidebb legyen.

A beérkező könyvekről leltárbavételük után azonnal "elsődleges címfelvétel" készül, mely "kísérőlapként" kerül felhasználásra. Az elsődleges címfelvételi kartonon történik a feldolgozás összes egyéb folyamatának elvégzése és kijelölése is: a szakozás, a katalógusok építéséhez szükséges sokszorosítás kijelölése, a könyvvel és leltárnaplóval való egyeztetés. A sokszorosított katalóguscédulák szétosztása és kijelölése után az elsődleges címfelvételi lapokból készül a Könyvtár "Szolgálati katalógusa".

A Könyvtár katalógusainak rendszere igen nagy információs értéket képvisel, kevés kivétellel feltárja az Egyetem könyv- és folyóiratállományát. Az olvasók részére rendelkezésre áll a könyvekről központi betűrendes-, ETO szerinti szak-, és sorozati-katalógus. A retrospektív központi folyóiratkatalógus, a különgyűjtemények katalógusai, s a kongresszusokról készített külön katalógus is szélesíti a tájékoztatás és tájékozódás lehetőségeit. A könyvtárosi munkát segíti a "belső-használatú" folyóirat-duplum és a folyóirat-hiányok katalógusa. A feldolgozó munkát biztosítja és segíti az elsődleges címfelvételi lapokból készült szolgálati könyv- és folyóiratkatalógus. A raktár előterében van elhelyezve a raktári katalógus és az intézeti, klinikai állományt tükröző helyrajzi katalógusok.

Az intézeti és klinikai beszerzésekről a hálózati könyvtárak számára 2-2 db katalógus cédula készül, egyszerűsített betűrendes és szakkatalógus kiépítéséhez. E téren még igen sok a javítani való, főleg a hálózati munka színvonalának emelésével. A gyorsabb tájékozódás érdekében a központi könyvtári beszerzésekről fehér, a hálózati könyvtárak beszerzéseiről rózsaszínű katalóguskartonok készülnek.

A könyvbeszerzések feldolgozásának és feltárásnak, széleskörű hozzáférhetőségének igen hatékony elősegítője és eszköze az 1963 óta folyamatosan megjelenő "Új- külföldi könyvek jegyzéke /I. és II. félévi beszerzések/" c. könyvtári kiadvány.

Az oktatófilmek feltárását és közreadását a filmekről készített, időszakosan kiadott jegyzék teszi lehetővé.

A katalógushálózat rendszere a jelen szükségleteket és igényeket kielégítően ellátja, jó eszköznek bizonyul a művek feltáráshoz.

A címfelvételek sokszorosítása még ma is gondot okoz sok könyvtárban. A SZOTE Könyvtár 1952-ben egy gumihengeres, selyemszítás kézi sokszorosítót készíttetett kisiparosnál. A sokszorosító 1953-ban került használatba. [154] A hengeres kézisokszorosító mellett írógépen is történt cédula-másolás.

Az 1972. évben korszerűbb megoldásként MINI GRAPH /M.100/ katalógus-karton sokszorosító érkezett. A készülék egyértelműen beváltotta a hozzáfűzött reményeket. [155]

A katalógusok között említést tettünk a kongresszusi anyagot tartalmazó katalógusokról. Az orvostudománynál és határterületeinél egyre nagyobb fontossága van a kongresszusokról, konferenciákról, ankétokról szóló kiadványokkal és közleményekkel kapcsolatos gyors tájékozódásnak. Ezért az állományfeltáró munka keretében 1969-től folyamatosan

kigyűjtésre kerül a Magyar Nemzeti Bibliográfiából és a Magyar Folyóiratok Repertóriumából a Könyvtárt érdeklő címanyag. A címanyag rendezetten, katalógusokban feltárva az olvasók rendelkezésére áll.

A Könyvtárban az állomány feldolgozásának és feltárásnak alapkonceptiója ma már a munkavégzés természetes kísérője, elengedhetetlen feltétele lett. Minden ezzel kapcsolatos tevékenységgel az a cél és szándék, hogy minél szélesebb körben hozzáférhető legyen az Egyetem igen értékes könyvtári állománya. Annak igazolására, hogy ezen elképzelés miként valósul meg a gyakorlatban, - a legfontosabb állományrész - a folyóiratállomány feltárásával és közreadásával kapcsolatos tevékenységet külön bemutatjuk.

A Könyvtár szerény lehetőségeivel hosszú évek óta igyekszik az egyetemi és az egyetemen kívüli kutatók szakirodalmi informálásában segítséget nyújtani. Több mint egy évtizedes folyamatosan megvalósul azon törekvés, hogy a Könyvtár a szakfolyóirat-irodalmi ellátás és tájékoztatás alapjaihoz központi retrospektív folyóirat kötetskatalógussal gyors, gyakorlati segítséget nyújtson.

Ismert tény, hogy a természettudományok, különösen az alkalmazott tudományok területén a szakfolyóirat-irodalom exponenciális növekedése, jelentősége és ennek megfelelően a keresettsége hatalmas méreteket öltött. Az utóbbi évtizedekben különösen nehéz lett az eligazodás a periódikus kiadványok között. Olyan mértékben tükröződik ezen folyamat a folyóiratok számának állandó növekedésében, tartalmi, formai, cím és egyéb módusolásaiban, amilyen mértékben a szakterületek differenciálódnak, változnak.

Nehezíti a helyzetet, hogy a folyóiratok fontossága ellenére a könyvtárakban - így a SZOTE Könyvtárában is - a folyóiratok megbízható retrospektív feltárása, a feldolgozott anyag rendezettsége egyik elhanyagolt terület volt.

Ezért az 1959/60-as években már égetően szükségessé vált, hogy a szakirodalmi ellátás megalapozásához a Központi Könyvtárban és az egyetem összes /35/ intézményében lévő folyóiratállomány retrospektív feldolgozása megkezdődjék. Az egységes címfelvételezési elvek kialakítása után a feltáró és feldolgozó munka három évig tartott. A munka során szerzett tapasztalatok alapján a feldolgozás bibliográfiai igényeknek megfelelően készült. Az analitikus címfelvételek autopszia alapján készültek, a címeket nemzetközi folyóiratbibliográfiák felhasználásával azonosítva és pontosítva lettek. Az egyes folyóiratsorozatoknál feltárt változásokat, összefüggéseket utalások teszik érthetővé.

A teljességre törekvő feldolgozás nehéz, fárasztó, időigényes, pontos tevékenység, ennek eredményeként elkészült az egyetemi folyóiratállományt tükröző retrospektív központi folyóiratkatalógus, mely természetesen egyben a kurrens folyóiratkatalógust is magában foglalta.

A létrehozott központi folyóiratkatalógus használhatóságát korlátozó határok felszámolása érdekében előkészület történt a folyóiratkatalógus kötetkatalógusként való kiadatására. Az adatok elsősorban a World Medical Periodicals.3.ed. London, 1961. és a W.M.P. Supplement to the Third Edition, London, 1968. c. kiadványok alapján lettek ellenőrizve. Ezen kívül az adatok pontosításához forrásanyagként felhasználásra kerültek a legfontosabb folyóiratbibliográfiák, ill. jegyzékek is.

A folyóiratkatalógus sokszorosítására első próbálkozásként 1964-ben került sor. Annak ellenére, hogy anyagi nehézségek miatt az előállítás igen gyengén sikerült, az orvostudomány szakterületén elsőként jelent meg e hasznos segédlet. Az 1964. évi kiadás 1480, a második kiadás 1967-ben 1740, a harmadik kiadás 1971-ben 1890, a negyedik kiadás 1975-ben 2131 címfelvétellel jelent meg. (19.sz.melléklet)

A Könyvtár az átdolgozott, kibővített kiadásokban széles körben közreadta az egyetem igen gazdag folyóiratállományának teljes kurrens és retrospektíve feltárt, rendezett anyagát. A katalógusban a folyóiratok körét kibővítve felsorolta a nem folyóirat jellegű időszak kiadványokat is.

A kötetkatalógusban a Könyvtár a kutatói és olvasói használat elsődleges igényéhez igazodva a folyóiratcímeket betűrendben közölte. A periodikus kiadványok adataiból a legfontosabbakat tárta fel: a címeket, a megjelenés helyét, a meglévő évfolyamok, kötetek, füzetek számát és a lelőhelyet. A feldolgozó munka az "Országos Műszaki Könyvtár Folyóirat Katalógusa 1945-1959. Bp. 1960." c. kiadvány rendjéhez igazodott. A címváltozásoknál "előbb" - "utóbb" - "előzmény" - "folytatás" - "közben" megjelölések lettek alkalmazva.

A bibliográfiai igényeknek megfelelően már az első kiadásnál is analitikus, minden címváltozásról önálló címfelvétele készült. Az egyes címek alatt csak az odatartozó évfolyamok találhatók. A többnyelvű címeknél utalások könnyítik meg a használatot. A több mint tíz évvel ezelőtt kialakított és azóta alkalmazott analitikus címfelvételezés helyességét az információs igények könnyebb teljesítése, a megnyugtató bibliográfiai eligazodás igazolta. A szakirodalomból is megállapítható, hogy a "Library of Congress" 1972-től a mindenkori címen való feldolgozás bevezetésére kényszerült. Az eddigi tapasztalatok szerint a kötetkatalógus - több dimenziójú célkitűzéseket figyelembe véve - hasznosan tölti be feladatát.

A nyomtatott retrospektív folyóiratkatalógus régi, de jól bevált eszköz a tudományos tájékoztatásban; a kutatók, olvasók, társintézmények által igényelt információs bázis, melynek segítségével társadalmi igények gyorsabb kielégítése válik lehetővé.

A periodikus kiadványok közötti eligazodás, a megfelelő szintű tájékoztatás, az egyéni tájékozódás ma már "segédeszköz" nélkül az orvostudomány területén is lassú, körülményes, pontatlan. A folyóirat-kötetkatalógus a SZOTE Könyvtárában is kibővítette a könyvtári kereteket és lehetőségeket, áthidalja a könyvtártól való térbeli távolságokból adódó akadályokat, a hálózati, regionális tevékenységhez konkrét alapot, segítséget szolgáltat. Létrehozásával az informálódás lehetősége a Könyvtáron, ill. az Egyetemen kívül intézmények szakemberei számára is biztosítva van.

A kötetkatalógus hasznossága, szükségessége, az információt igénylők ellátása, regionális feladatok teljesítése, az együttműködés teendőinek végzése közben egyértelműen tapasztalható. Lemérhető, hogy mennyire előnyös a feldolgozott folyóiratállományhoz tartozó dokumentumok lelőhelyeinek gyors közlése, s hogy egyre inkább előtérbe kerül a kötetkatalógus segítségével kapható információk gyors, - sok esetben azonnali - megszerzése is.

A jövőt illetően az eddig szerzett tapasztalatok alapján az igények és az érdeklődés fokozódása várható. Ha a lehetőségek megengedik a Könyvtár tervezi a kötetkatalógus értékének és hatékonyságának növelését. Újabb kiadás alkalmával szeretné a szabványosított folyóiratrövidítéseket is közölni s a kötetet tárgymutatóval ellátni. Szándékosan kerül említés ismét "új kiadás"-ról, mivel a folyóiratállomány nagyságát figyelembe véve a változásokat tartalmazó pótkötetek, ill. pótfüzetek kiadása nehezítené a használatot, csökkentené az informálódás gyorsaságát.

A kutatók megszokták, s ma már el is várják a Könyvtártól az állomány naprakész feltárása alapján az azonnali gyors tájékoztatást. Ezért - a használók igényeit szem előtt tartva - a szerényebb előállítású, de tartalában értékesebb,

teljes folyóiratállományt tükröző "műszer" ismételt kiadását tartjuk megfelelőbbnek mint pótfüzetek kiadását.

Ezen szempontok figyelembevételével a kötetkatalógus gazdaságosabb előállításához rendelkezésre áll a Könyvtár Optima 528-as lyukszalagos írásautomatája. [156] Az a kialakult vélemény, hogy ilyen költséges gépi eszközt katalógus kartonok sokszorosítására használni nem gazdaságos, a kötetkatalógusok készítéséhez való felhasználásra alkalmasabb. Az orvostudomány területén szerzett tapasztalatok is igazolják a szakirodalom azon megállapítását, hogy hazai és külföldi vonatkozásban növekszik az igény a nyomtatott retrospektív folyóirat-katalógusok iránt. [157]

A könyvtári feldolgozó munka naprakész állapota lehetővé teszi, hogy a Könyvtár minden nehézség nélkül eleget tegyen a külföldi könyvek és folyóiratok országos bejelentési kötelezettségének. Mind a szakmai központ: az OOKDK, mind az OSZK részére a különböző országos KC-ékban és lelőhelyjegyzékekben való felhasználásra folyamatos a címfelvételek megküldése. Az Egyetem könyvtári állománya így nemcsak a helyi központi katalógusokban, hanem a legszélesebb körű országos nyilvántartásokban is feltártan nemzeti közkinccsé válik. [158]

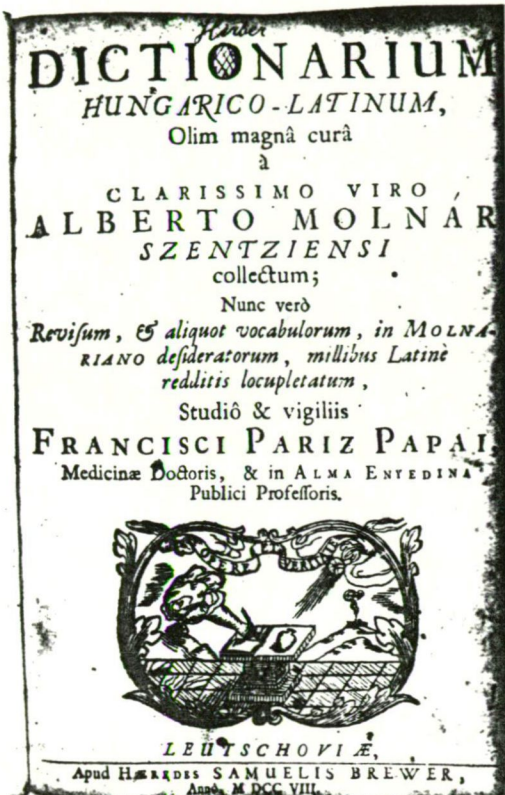
Végezetül a feltáró munka rendszeres, szakszerű végzése során az állományban néhány könyv- és folyóirat-ritkaságot is találhatunk. A szakkönyvtár állományának az értékét természetesen nem a ritkaságok száma jelzi, de az Egyetem könyvtári kultúráját ezek is fémjelzik. Ezért meg kell említeni, hogy a Bőrgyógyászati Klinika Könyvtárában, a "Poór hagyaték"-ban 1 db incunabulum /1488-ból/ és 12 db régi magyar nyomtatvány /1712-1800/ és a ma már igen ritka első magyar orvosi folyóirat, a Bugát-Schedel-féle Orvosi Tár /1838-1948/ kötetei is megtalálhatók. A Központi Könyvtár állományában 1 db régi magyar könyvet /1708-ból/ és 5 db régi magyar nyomtatványt őriz. [159]

Incunabulum a Bőrgyógyászati Klinika Könyvtárában:

BARTHOLOMAEUS Angelicus
De proprietatibus rerum.
[Heidelberg: typogr. operis Lindel-
bachii [Heinrich Knobloch] XII.
Kal. Iun. [21. Mai.] 1488. 2° 326 ff.
Cat. incunab. 506.sz.

RMK a Központi Könyvtárban:

PÁRIZ Ferenc, (Pápai)
Dictionarium Latino-Hungaricum. Collectum a Francisco Páriz Pápai, Medicinæ Doctore.
Lőcse, 1708, S.Brewer. 5-16, 622, 2 p. 19 cm. Elején 4 p. hij.

Koll. I. 1746.

RMK. I. 1746.

/1966.évi beszerzés/

PÁRIZ Ferenc (Pápai)
Dictionarium Hungarico-Latinum.

Lőcse, 1708. S.Brewer
2, 278, 4 p. 19 cm.

Koll. 2.

RMK. I. 1746.

TSÉTSI, Johannis

Observationes orthographico-grammaticae, de recta Hungarice scribendi et loquendi ratione.

[Lőcse, 1708, S.Brewer] 2, 8 p. 19 cm. Végén 4 p. hij.

Koll. 3.

RMK. I. 1746.

RMNY a Központi Könyvtárban:

A'
**SKÁRLÁTOS
HIDEGNEK**
LE-IRÁSA ÉS ORVOSLÁSA,

MELLYETT

K I - A D O T T

R Á C Z S Á M U E L

A' SZABAD MESTERSÉGEKNEK, VILÁGI
BŐLTSESSÉGNEK, ÉS ORVOSI TU-
DOMÁNYNAK TUDÓSA; A' PESTI
KIRÁLYI FELSŐ OSZKOLÁKBAN AZ
EMBERI TEST' ALKOBTÁNNYÁ-
NAK, ÉS A' BORDÉLYOK' SZÁMÁ-
RA RENDELTEGETT ORVOSI GYA-
KORLÁSNAK KÖZÖNSÉGES RENDE-
TANÍTÓJA.

PESTEN N,

NYOMTATTATOTT TRATTNER' BETŰVEL

1 7 8 4.

Ó és Új
DIAETETICA

az az:

AZ ÉLETNEK ÉS EGÉSSÉGNEK
fenn-tartására és gyógygatására,

I S T E N T Ó L

adattatott nevezetesebb Természeti Elz-
közöknek a' szerint való elő-fzámllálása, a' mint
azokra rei kaptak, és eleitől fogva mind ez ideig ma-
gok károokra vagy hafznokra vélek étek
az emberek.

M e l l y b e n,

HAT DARABOKRA

i n t é z v e,

a' maga elébbi Dieteticájának Első Darab-
ját bővebben ki-magyarázta; és fok ide tartozó
régi Szokásokkal 's jeles történetekkel meg-világosítot-
ta, 's egyfzer'smind a' Természetnek Szentséges helyei-
re-is maga Feleinek fok helyeken a' jeget meg-
törte; úgy hogy, ennyi részben, e' munka

TERMÉSZET' HISTORIÁJA

gyanút-is szolgálhaton,

K. MÁTYUS ISTVÁN. M. D.

Nemes Küküllő és Maros-Székből egyesült
Vármegyének R. Physicus.

S Y M B O L Y M 'S Ó L T. C I V.

E L S Ő D A R A B.

POSONYBAN,
FÜSKÚTI LANDERER MIHALY'
költségével, és betűvel.

M. DCC. LXXXVII.

RÁCZ Sámuel

A' skárlátos hidegnek le-
írása és orvoslása mellyett
kiadott - -

Pest, 1784, Trattner. 149 p.
21 cm.

/1966.évi beszerzés/

MÁTYUS István, K.

Ó és új diaetetica az az:
az életnek és egészségnek fenn-
tartására és gyógygatására ...
Pozsonyban, Fűskúti Landerer.

8

- 1 db 1787. XXX. 463 p.
- 2 db 1787. XLVIII. 488 p.
- 3 db 1787. LXIV. 418, IX. p.
- 4 db 1789. XXXVI. 496, III. p.
- 5 db 1792. XXII. 763, IV. p.
- 6 db 1793. XXIX. 784, IV. p.

7. Cserekapcsolatok

A könyvtári munka nem elhanyagolható területe külföldi intézményekkel, egyetemekkel, ill. könyvtáraikkal kölcsönös, az egyetem tudományos tevékenységéhez szükséges csere-kapcsolatok létesítése, fenntartása. A SZOTE Könyvtára elsődlegesen orvostudományi intézményekkel és könyvtárakkal tart fenn cserekapcsolatokat. A külföldi egyetemi kiadványok lehetővé teszik egyetemünk oktatói és kutatói számára a külföldi egyetemek oktatási rendszerével, struktúrális felépítésével és egyéb hasznos tudnivalókkal való megismerkedést. A szaklapok cseréje tudományos információk megszerzésére és kiszélesítésére ad lehetőséget.

1927-től 1930-ig a nemzetközi kiadványcsere az egyetlen állománygyarapítási lehetőség volt, mivel az OK Könyvtár dotáció és ellátmány hiánya következtében anyagát ajándékokból és egyéb kiadásmentes forrásokból volt kénytelen gyarapítani. A cserekapcsolatok kiépítését nagymértékben elősegítette az "Acta Litterarum ac Scientiarum Regiae Universitatis Hungaricae Francisco Josephinae. Sectio Medicorum" c. monográfia-sorozat magas tudományos színvonala, s világnyelveken történt kiadása. Az Acta-sorozat külföldön ismertté és keresetté vált. Egyetemünk világszerte ismert tudósai Baló József, Szent-Györgyi Albert, Miskolczy Dezső, Kramár Jenő professzorok közleményeiket az Acta-sorozatban tették közzé. Az Acták külföldi terjesztését Johann Ambrosius Barth lipcsei kiadó vállalta.

Az Orvostudományi Könyvtárt vezető professzorok nagy érdeme, hogy a tudományos világban szerzett nemzetközi hírnevük révén értékes külföldi szakfolyóiratokkal, könyvekkel gyarapították az állományt, tudományos tevékenységük

meghatározta a könyvtár nemzetközi kapcsolatait is.

Az OK Könyvtár létrehozása után csupán néhány irattári ügyirat tükrözi a cserekapcsolatok adatait. A központi irattár ma is őrzi Baló és Kanyó professzorok külföldi levelezését. Megkülönböztetett, kizárólag a cserével foglalkozó nyilvántartást nem vezettek. Hiányos feljegyzések készültek az ajándékba kapott nyomtatványokról, de azok is csak kizárólag állománygyarapítási szempontból. Ennek ellenére megállapítható, hogy az 1930 és 1938 közötti cserekapcsolatok javarészt finn, francia, lengyel, német, román és közép-amerikai vonatkozásúak.

A második világháborút követő években az Országos Könyvtári Központ közvetítésével külföldi adományok pótolták a háborús hiányokat. 1947-től 1949-ig az egyetemnek igen értékes orvostudományi referáló lapja jelent meg, "Orvostudományi Beszámoló" címmel. Az I.sz. Belgyógyászati Klinikán működő Szerkesztőséghez a referáló lapért cserébe külföldről kb 40 féle tudományos szakfolyóirat érkezett.

A nemzetközi kiadványcsere nyilvántartása 1957-ben - országos felhívás után - kezdődött el. A Művelődésügyi Minisztérium Könyvtári Osztályának közlése szerint "Az Országos Könyvtárügyi Tanács 1957 június 17-i ülésén hozott határozatával az Országos Széchenyi Könyvtárat, mint nemzeti csereközpontot megbízta azzal, hogy a kiadványcsere országos egyeztetése céljából a magyar intézményekről nyilvántartást készítsen." Ennek a rendelkezésnek az értelmében a Könyvtár is kötelezve volt a nemzetközi kapcsolatok évi összesítésére. Az 1957-58-ban mindössze három külföldi intézménnyel volt nyilvántartott kiadványcsere. Mivel az egyetemnek önálló cserealapot biztosító kiadványa nem volt, előfizetett magyar folyóiratokat küldtek külföldre /Acta Microbiol. Acad.Sci.Hung., Gyermekgyógyászat, Kísérletes Orvostudomány/. [160]

A Könyvtár az előfizetett és csereként felhasznált folyóiratok közül csak a "Gyermekegyógyászat" c. folyóiratot küldte közvetlenül, a másik két folyóiratot a Kultúra Kültureskedelmi Vállalaton keresztül. 1959-ben öt külföldi intézménnyel volt cserekapcsolat, ezek közül három volt szocialista országbeli. Az "Institut of Microbiology University of Sapporo"-val, az "Il Lattante"-val /Parma/ és az "Institut Medico-Farmaceutic"-kel /Tirgu-Mures/ ma is élő a kapcsolat. Az alkalomszerűen érkező külföldi ajándékküldeményekről elkülönített nyilvántartást nem vezettek. [161]

A cserekapcsolatok fejlődését az tette lehetővé, hogy saját egyetemi kiadvány állt rendelkezésre. A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve 1959-től, az egyetem kismonográfia-sorozata, a "Studia Medica Szegedinensia" - mely a régi Acta-sorozat folytatása - 1961-től rendszeresen megjelenik. Az idegen nyelven és a nemzetközi színvonal igényességével megjelenő kismonográfiák iránt nagy érdeklődés mutatkozott külföldről. Ennek eredményeként a nemzetközi kiadványcsere megélénkült. A kialakuló értékes, új kapcsolatok egyben az egyetemi kiadványok értékmérőjévé is váltak.

A kiadványcserével kapcsolatban "A 101/1960/M.K.1/M.M.sz. utasítás 14. pontja előírja, hogy a nemzetközi kiadványcserét folytató szervek kötelesek a küldött és kapott csereanyagot továbbá cseretársaikat nyilvántartani és nemzetközi cseretevékenységükről a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztályának rendszeresen jelentést tenni..."

[162] E rendelet alapján az Egyetem a Magyar Nemzeti Bank Deviza Igazgatóságától engedélyt kap sajtókiadványok, egyetemi kiadványok rendszeres külföldi küldéséhez, a megfelelő előírás /"Nemzetközi kiadványcsere" bélyegző/ betartása mellett. Ettől kezdve egyszerűbbé vált a kiadványok küldése; közvetlen kapcsolat jöhetett

létre a Könyvtár és a külföldi intézmények között.

A cserébe érkező és az elküldött kiadványok nyilvántartására a SZOTE Könyvtárban több kísérlet történt. 1960-tól 1965-ig kétoldalu íveken, majd ezt követően kartonokon tartották nyilván az intézmények nevét és címét, valamint az elküldött kiadványok adatait. A Könyvtár 1973-ban már 22 ország 40 intézményével folytat cserekapcsolatot, ebből 6 szocialista ország 13 intézményével és 16 egyéb ország 27 intézményével. A kiküldött kiadványok száma 39 db monográfia, 1 évfolyam periodika és 2 évkönyv.

Az 1974. évtől nyílt lehetőség arra, hogy a nemzetközi cserekapcsolatok nyilvántartása és a külföldi idegennyelvű levelezés szakképzett, nyelvvizsgával rendelkező munkatárs könyvtárosi feladatkörébe kerüljön. Ezzel megvalósult, hogy szakmailag minden szempontból megfelelő, elkülönített kardex-nyilvántartás legyen a kapcsolatokhoz szükséges levelezés folyamatosan történjék. A csere-partnerek címei és a velük történő levelezés a városok nevének betűrendjében van nyilvántartva.

Csere útján az 1976. évben rendszeresen érkezett kiadványok megoszlása: összesen 121 külföldi és 17 kötet magyar periodika. Ebből 61 kötet orvostudomány szakterületi-, 39 kötet általános orvostudományi folyóirat. Ezen kívül 38 db vegyes egyetemi kiadvány is érkezett. Az ajándékba kapott periodikák közül 34 szocialista, 87 tőkés országból való.

Az előfizetett magyar folyóiratokkal történő csere ma sem szűnt meg: 12 magyar folyóiratot küldünk tőkés országba, 7 folyóiratot pedig szocialista országok könyvtáraiba.

A cserekapcsolatok kialakításánál elsődlegesen az orvostudomány szakágainak periodikáit vesszük figyelembe; pl.: "Australian Journal of Experimental Biology and Medical Science", "Current Topics in Membranes and

Transport", "Current Topics in Pathology", "Leukemia Abstracts", "Medicinszkij Referativnűj Zsurnal", "Texas Report on Biology and Medicine", "Trends in Biochemical Sciences", "Modern Concepts of Cardiovascular Disease". Ezek a szaklapok az olvasók számára fontosak és nagyon keresettek.

A külföldi kapcsolatok alapján érkező könyveket is nyilvántartjuk. A jövőben a Könyvtár a jelenleginél részletezőbb nyilvántartásukat szeretné megvalósítani.

A Könyvtár jelenleg 171 intézménnyel folytat levelezést, ezekből 121 féle kiadvány érkezik rendszeresen, 90 intézménynek küld az egyetemi kiadványokból és az előfizetett magyar lapokból. (15.sz.melléklet)

A bel- és külföldi csere-, valamint egyéb kapcsolatokról a kardex-nyilvántartás alapján 1976-ban jegyzék készült az Egyetem Tudományos Bizottsága számára. A kapcsolatok tudománpolitikai jelentőségéről, tartalmi értékeléséről alkotott bizottsági vélemény - amint elkészül - a további munka során a Könyvtár hasznosítani fogja. [163]

A nemzetközi kiadványcsere lebonyolításával a Könyvtár nemcsak könyvtári feladatokat lát el, de közvetítő szerepet is vállal az Egyetem és testvéregyetemei, valamint más külföldi egyetemek közötti együttműködés fenntartásában. A csere útján érkező folyóiratkötetek keresettek, így az egyetem kutatói, oktatói felhasználhatják a kiadványcsere előnyeit.

A Könyvtár a nemzetközi kapcsolatok kialakításánál nem a felesleges állománynövekedésre törekszik. A nem szoros profilhoz tartozó, vagy alacsony értékű kiadványokra

nem tart igényt. Cél ebben a vonatkozásban is az Egyetemen folyó oktató-, kutatómunka szakirodalmi ellátottságának hasznos kiadványokkal történő támogatása.

8. Olvasószolgálat

Az OK Könyvtár megalakulása után a könyvtári anyag forgalmazásáról, a könyvtárlátogatás és használat rendszerességéről - minden jószándékú előzmény ellenére is - csak az 1929. évtől tehetünk említést. A Könyvtári Bizottság nehezen tudta kiharcolni, hogy az Orvosi Kar tiszteletdíjas tisztviselőt, könyvtárkezelőt alkalmazzon az OK Könyvtár számára. Kezdetben, 1929-től 1931-ig a könyvtárkezelő napi 2,5 órában, majd 1932-től 1944-ig napi 3 órában tartott szolgálatot. A könyvtárt főleg helyben-olvasás céljából vették igénybe. A kölcsönzések nyilvántartásához az Egyetemi Könyvtár kölcsönzési elismervényét használták. (20.sz.melléklet) A helyben-olvasási és kölcsönzési alkalmakról adatokat, feljegyzéseket nem találtunk.

A könyvtárhasználat terén a Belgyógyászati Klinikán (1931/32-től 1944-ig), egyetlen helyiségben történt elhelyezés sem eredményezett számottevő javulást. Ez a helyiség szolgált olvasótermül 12 személy részére, de itt végezték a kölcsönzéseket, valamint az egyéb könyvtári teendőket is.

Az OK Könyvtár az 1933/34. évtől az egyetem kutatóinak jobb és gyorsabb tájékoztatása érdekében a könyvekről katalógust, a folyóiratokról évenként betűrendes jegyzéket készített.

A Könyvtár régi munkatársainak és olvasóinak szóbeli közlése alapján tudjuk, hogy a Könyvtár használói elsősorban az Orvosi Kar professzorai, másodsorban a Kar kutatói és oktatói voltak. Főleg a kurrens folyóirat-irodalmat olvasták, de a gyűjteményes munkák is keresettek voltak.

A hallgatók csak kivételesen, professzori engedéllyel látogathatták a Könyvtárat. Az ő rendszeres olvasótermi ellátásukról az EK gondoskodott. Az OK Könyvtár változó

és bizonytalan elhelyezése a háborús években és a háború után komolyan akadályozta a könyvtárhasználat fenntartását, a kölcsönzések lebonyolítását.

1945-ben az EK igazgatója az OK Könyvtárnak az EK külön bejáratú, volt tanári olvasóját bocsájtotta rendelkezésére. A Könyvtár nyilvántartási ideje az ideiglenes megoldás ellenére kedvezően alakult; 9^h-tól 13^h-ig volt használható. A Könyvtár kezelésével az EK egyik dolgozóját bízták meg, tiszteletdíj ellenében. A napi 3 órás nyitvatartás tehát egy órával meghosszabbodott. Bár a Könyvtár nyitvatartási ideje kedvezően változott, az állomány sokáig nem volt hozzáférhető és kölcsönözhető állapotban.

1947 szeptemberében, miután a Könyvtár a Szülészeti Klinika épületében nyert elhelyezést, sor került a Könyvtár nyitvatartásának szabályozására is. A könyvtárt hétfőn, szerdán, pénteken du. 16-18 óra között, kedden, csütörtökön és szombaton 8-12 óráig vehették igénybe az olvasók. További javulást eredményezett, hogy még ez évben sikerült főfoglalkozású könyvtárost alkalmazni. Lehetővé vált a mindennapos 12^h-tól 19^h-ig tartó könyvtári nyitvatartás bevezetése. A két helyiségből álló könyvtárban raktári célok megvalósítása mellett, a nagyobb teremben 14 férőhelyes olvasótermet alakítottak ki, ahol a kurrens folyóiratokat szabadpolcon helyezték el.

A szakmai munka megindulása természetesen a Könyvtár szolgáltatásait is javította. Megindult a rendszeres könyvtárközi kölcsönzés.

1949 decemberében a Belgyógyászati Klinikára történő visszaköltözés ismét fokozatos fejlődést jelentett a Könyvtár munkájában és szolgáltatásaiban. A három helyiségben, kedvezőbb körülmények közt elhelyezett könyvtárban a főfoglalkozású könyvtáros kibővítette a napi nyitvatartás idejét. A kutatók és az olvasók napi 10 órán

át /10^h-tól 20^h-ig/ vehették igénybe a könyvtári szolgáltatásokat.

A könyvtárhasználatot nagy mértékben fokozta, hogy az "Orvostudományi Beszámoló" Szerkesztősége a Könyvtár melletti helyiségben volt, s a szerkesztőmunkában résztvevők a könyvtárt gyakran igénybe vették. E kedvező feltételek biztosításával a Könyvtár forgalma és igénybevétele megnövekedett. A könyvtári forgalom adatait az 1948. évtől rendszeresen nyilvántartották.

	<u>1948</u>	<u>1949</u>	<u>1950</u>
Helyben olvasók száma	521	673	1503
Kölcsönzők száma	303	917	1980
Kölcsönzött művek száma	387	1166	2108
Könyvtárk.kölcsönzés	228	269	287

A feladatok ellátásához a szükséges létszámot fokozatosan biztosították.

1951-ben - rövid időre - az ODK a Könyvtárban dokumentációs alközpontot létesített, figyelőszolgálat megindításával bővítve a szolgáltatásokat. A könyvtárközi kölcsönzések révén érkezett mikrofilmek leolvasásához házilag készített mikrofilmleolvasókészülék is az olvasói igények ellátását segítette. A Könyvtár, állandóan bővítve szolgáltatásait, megkezdte a kutatók által megadott témákhoz irodalomjegyzékek /témabibliográfiák/ összeállítását is. Ezzel megindult az önálló dokumentációs munka.

További fejlődést eredményezett az 1955. évben a Könyvtár átköltözése jelenlegi épületének földszinti 8 helyiségébe. Az új elhelyezés ugyanis lehetővé tette, hogy 20 ülőhellyel rendelkező nagyobb olvasóterem álljon a kutatók rendelkezésére. 1957-ben megnyílt az emeleten a hallgatói olvasóterem, s 1959-ben az összes olvasószolgálati részleg az emeletre költözött. Ettől kezdve az összesen 50 férőhellyel rendelkező emeleti olvasótermek /nagy olvasó, folyóirat-olvasó és

kutató-szoba/ térben is elkülönítetten, olvasószolgálati egységként állnak az olvasók és kutatók rendelkezésére. Megállapíthatjuk, hogy az önálló szervezeti egységként működő Orvostudományi Egyetem Könyvtárában - a létszám növekedés következtében és a fejlődést biztosító körülmények kedvező alakulásával - lassan, de megindult a könyvtári munka rétegződése, egymásra épülő differenciálódása.

Az olvasótermi szolgálat terén pl. munkakör tekintetében elkülönült egymástól az olvasótermi felügyelet, a kölcsönzés, az irodalomkutató tevékenység, a könyvtárközi kölcsönzés és a fotoszolgáltatás. 1955-től 1960-ig a költözések, a fűdém-erősítések és a központi raktár építésével kapcsolatos tevékenység miatt azonban a feldolgozás nem követte a fejlődő igényeket. Ennek következményei leginkább az olvasószolgálati könyvtárosok munkájára voltak kedvezőtlen hatással. Az állomány feldolgozatlansága és a katalógusok hiánya következtében a tájékozódás és tájékoztatás fejből történt. E miatt a szolgálatot ellátók körében sokszor zavar és bizonytalanság keletkezett. Az új könyvtárosok betanításához nem voltak meg a szükséges feltételek. A feldolgozás hiányosságainak megszüntetésével, a katalógusok felállításával az olvasószolgálatot ellátók munkája zavartalanná vált, s ez az olvasók kényelmét, nyugalmát és ami legfontosabb, jobb könyvtári ellátását eredményezte.

Állandó olvasószolgálati csoport kialakítása létszámgondok és a szerteágazó, könyvtárt újrateremtő feladatok elvégzése miatt lassan, fokozatosan valósulhatott meg. Az olvasószolgálatot 2 könyvtáros és 1 nyelvismerettel rendelkező nyugdíjas látta el. A Könyvtár egyéb rekatalogizáló, feldolgozó tevékenységében a Könyvtár egyéb dolgozói is részt vettek.

Hosszú évek gyakorlata, valamint az olvasótermi és tájékoztató szolgálat adatai igazolják (21.sz.melléklet), hogy az egyetemi és az egyetemen kívüli orvosok és kutatók egyre intenzívebben veszik igénybe a szolgáltatásokat. A hallgatói igények ellátása, ill. ellátatlansága külön említést

igénylő kérdés. Mind az oktatók, mind a hallgatók vonatkozásában jelentős könyvtári vonatkozású kérdéseket vetettek és vetnek fel napjainkban is az egészségügyi felsőoktatási reform végrehajtása során szerzett tapasztalataink. Az egészségügyi felsőoktatás reformja, s az általános egyetemi fejlődés minden eseménye összefüggésbe kerül a könyvtári és a könyvtárosi munka fejlődésével. Az oktatási reform végrehajtása a könyvtárak aktív részvétele nélkül nem valósítható meg.

Statisztikai adataink bizonyítják, hogy milyen nagy mértékben emelkedett a tudományos oktatók és az egyetemi hallgatók könyvtári látogatásainak a száma. Az oktatók és a hallgatók létszámának állandó emelkedése várhatóan az eddiginél is jobban fogja fokozni az érdeklődést a könyvtári szolgáltatások iránt. Az előadott tantárgyak differenciálódása, az oktatás módszereinek módosulása, s az oktatásban a gyakorlat arányának növelése egyre fontosabbá fogja tenni a könyv- és folyóiratirodalom használatát.

[164]

Csüry István írja: "A fejlődés tényezői közül elég, ha a legfontosabbat, a hallgatói létszám világszerte, de különösen a szocialista országokban bekövetkező növekedését ragadjuk ki. Ez a jelenség természetesen szükségessé teszi az egyetem befogadóképességének bővítését, felszerelésének növelését, és az oktatói létszám emelését...." [165]

A könyvtáraknak könyvekről, tanulói munkahelyekről és könyvtári szolgáltatásokról /kölcsonzás, tájékoztatás/ kell gondoskodniuk minden új hallgató számára. Sőt, amint az egyetem saját tehermentesítése céljából az oktatás különböző extenzív formáit vezeti be, a könyvtár feladatai még inkább növekednek. A hallgatóság mind tekintélyesebb hányada számára a könyv lesz a tanulmányok legfőbb, már-már egyetlen forrása. E jelenség szükségképpen megnöveli a tájékoztató könyvtáros feladatát és felelősségét: neki kell - éspedig az eddiginél elmélyültebben - foglalkozni

a tanácsra, kalauzolásra szoruló fiatalokkal. [166]

A Könyvtár jelenlegi, összesen 50 férőhelyes olvasótermi-
vel kielégítően el tudja látni az egyetemi, sőt az egyetemen
kívüli szakemberek igényeit. Sajnálatos módon a csekély szá-
mú férőhely miatt az egyetemi hallgatók olvasótermi ellátá-
sáról csak részben - a felsőbb évesekről és a TDK tagokról -
történhet gondoskodás. E téren minden jószándékú törekvés
és igyekezet ellenére reménytelen a helyzet. A Könyvtár
több, mint másfél évtizede eredménytelenül törekszik arra,
hogy a hallgatókat ellássa. Hosszú évek óta a hallgatók
a város egyéb könyvtáraiba járnak, elfoglalják a helyet e
könyvtárak olvasóközönsége előtt. Ötven férőhelyes olvasó-
teremmel a közel 1800 fős hallgatói létszámot ellátni nem
lehet. (22.sz.melléklet) Az oktatás korszerűsítése az
orvostudományi egyetemeken is csak a könyvtárak aktív rész-
vételével valósítható meg. Ezért a Szegedi Orvostudományi
Egyetem hallgatói - könyvtári ellátatlanságuk következté-
ben - hátrányos helyzetben vannak az ország többi egyete-
mének hallgatóival szemben. Az egyetemi évek alatt nem áll
módjukban magukba szívni, átvenni, megtanulni és megszokni
a szakmai kultúráltság orvosi könyvtári vonatkozásait. [167]

Az egyetemi hallgatókat kölcsönözhető tankönyvekkel
1967 decemberéig a Tanulmányi Osztályhoz tartozó Jegyzet-
iroda, annak megszűnése után a Kollégiumok látták el. Ezt
követően a tankönyvek kölcsönzését, rektori utasítás alap-
ján, a Központi Könyvtár végzi. 1968 óta a Semmelweis-
Kollégium pincéjében kialakított "Tankönyvkölcsönző" rész-
legben heti két alkalommal van rendszeres kölcsönzés. Tan-
évek elején és végén az időpontok a szükségleteknek megfe-
lelően módosulnak. [168]

A Központi Könyvtárban és a Tankönyvkölcsönzőben az olvasó-
szolgálati munkacsoport, ma már kellő szakképzettséggel,
összeszokottsággal rendelkező munkatársai /3 könyvtáros/
látják el az egyre növekvő teendőket. A napi 10 órás

(9^h-tól 19^h-ig) szolgálati idő alatt egymást felváltva végzik az olvasótermi feladatokat és kölcsönzéseket. A napi kölcsönzések lebonyolítása mellett - képzettségének megfelelően - 1 fő rendszeresen foglalkozik a könyvtár-látogatók szakirodalmi tájékoztatásával, 1 fő intézi a könyvtárközi kölcsönzés adminisztratív teendőit és 1 fő figyelemmel kíséri a lejárt kölcsönzési határidőket, szükség esetén felszólítja az olvasókat a könyvek, ill. folyóiratok visszaszolgáltatására, és végzi a tankönyvkölcsönzéseket is.

A kölcsönzések nyilvántartásához a Könyvtár szabvány kölcsönző-pultot használ, a bevezetett nyilvántartási rendszer a lehető legegyszerűbb és éppen ezért könnyen kezelhető. A kölcsönzésekről három részes elismervényt kell kitölteni s az egyes részek háromféle szempontból vannak rendszerezve (elválasztva a könyv és a folyóirat): a kölcsönzött mű címe, a kölcsönző neve, a kölcsönzés határideje szerint. A felszólítások a határidő szerint különválasztott cédulák alapján történnek, melyeken természetesen minden szükséges adat szerepel.

A kölcsönzési határidőt a Könyvtár szervezeti és működési szabályzata határozza meg: könyveket 4 hétre, bekötött folyóiratköteteket 2 hétre, folyóiratfüzetet 3 napra kölcsönzünk. Tartós kölcsönzés csak nagyon indokolt esetben lehetséges: ilyenkor 1/2 vagy 1 év a kölcsönzés határideje. Kézikönyvek, szótárak, lexikonok természetesen nem kölcsönözhetők. A Tankönyvkölcsönzőben a kölcsönzés nyilvántartása ettől elkülönítve, személyi kartonon történik.

Az olvasótermi központi katalógusok és a rendelkezésre álló reference anyag szolgál segédletül a tudományos tájékoztatás ellátásában. A Könyvtár irodalomkutatással - az elégtelen személyi létszám miatt - csak korlátozott mértékben foglalkozhat, ennek ellenére minden olvasó azonnali eligazítást és kalauzolást kap a referáló

folyóiratok használata terén, s rendszeresen figyelemmel kísérjük és figyelmükbe ajánljuk kutatási területük legfrissebb irodalmát.

A tudományos tájékozódáshoz és tájékoztatáshoz következetesen kialakított kézikönyv-állomány és a legfontosabb nemzetközi referáló lapok állnak rendelkezésre, melyek az olvasóteremben szabadpolcos elhelyezésben könnyen hozzáférhetők.

A gyors tájékoztató munkában fontos segédletté vált a Könyvtár 1964. óta sokszorosított formában rendszeresen megjelentetett központi, retrospektív folyóirat-katalógusa. A kötet-katalógus az egész Egyetem igen értékes folyóirat-állományát tartalmazza. Használata nemcsak könyvtárosainknak, de kutatóink munkájához is nélkülözhetetlen.

Olvasótermeinkben az 50 férőhely szükség esetén 10 hellyel bővíthető. Az olvasótermek elrendezése elősegíti a differenciált olvasást. Három olvasótermi helyiségben a különböző feladatokhoz szükséges anyag van elhelyezve. A kutatószobában szabadpolcokon található az "Index Medicus" című világszerte ismert és nagyon jól használható referáló lap a "Bioresearch Index" és a "Science Citation Index" kötetei. A kutatószoba "irodalmi felszereltsége" kielégítő, bár az "Excerpta Medica" című referáló lap kötetei már nem férnek a polcokra, s így másik teremben találhatók meg. A kutatószoba nélkülöz néhány ma már közismert és szükséges berendezést: kisméretű gyorsmásolót, magnetofont, kazettáról lehallgatható oktató-, tudományos-, kongresszusi-anyagot. Férőhely hiányában a meglévő mikrofilm leolvasót sem lehet a kutatószobában elhelyezni.

A folyóirat-olvasóteremben tárolókban találhatók az adott év kurrens folyóiratfüzetei a folyóiracímek szerinti betűrendben. Az asztalokon napi érkezési sorrendben megtalálható az Egyetem összes intézetébe, klinikájára és a Központi Könyvtárba járó 900 féle legfrissebb folyóirat.

A Könyvtár a központi beszerzés lehetőségét kihasználva mind itthon, mind külföldön elismert folyóirat-olvasótermi rendszert valósított meg. 1953 óta ugyanis a Központi Könyvtárba érkező folyóiratok és könyvek - feldolgozás után - két hétig napi érkezési sorrendben hozzáférhetők az olvasóteremben, s így az olvasók az újdonságokat közvetlenül tanulmányozhatják: 40 intézmény kurrens anyagát rendszeresen, egy helyen találják meg. A két nyári hónapban, júliusban és augusztusban - az Egyetemi Tanács határozata alapján - a folyóiratok a Központi Könyvtárban maradnak, hogy a szabadságukat töltő egyetemi oktatók és kutatók az irodalmat egy helyen pótlólag átnézhessék. Az összegyűlt folyóiratok szétosztására, intézeti és klinikai felhasználására csak szeptemberben kerül sor. [169] E lehetőség ismeretében a városból és a környékéről is rendszeresen bejáró olvasóközönség alakult ki.

A szakirodalom hozzáférhetőségének e demokratikus, racionalis módját a Könyvtár a hazai orvostudományi könyvtárak között elsőként vezette be. Ezen eljárást megismerve társ-egyetemeink könyvtárai hasonló rendszert vezettek be, ill. ennek átvételét tervezik. A folyóirat-irodalom átnézésével egyidőben a cikkekről - kívánságra - a Könyvtár gyorsmátsolatot is készít. Az asztalon elhelyezett füzeteket csak közvetlenül az olvasóterem zárása előtt lehet a más-napi nyitásig kölcsönvenni. Ez a gyakorlat igen népszerű a könyvtár olvasói körében. A helybenolvasás - a kurrens irodalom tanulmányozása mellett - a raktárban lévő folyó-iratkötetekre is igen jelentős mértékben kiterjed. A Könyvtár értékes folyóiratállományából a hivatkozott iro-dalom 60-70 %-át a látogatók azonnal olvashatják.

A Könyvtár olvasóinak munkáját elősegítik az olvasótermi polcokon gondosan összeválogatott kézikönyvek és segédle-tek. Szabad polcra használhatók a különböző szótárak, kézi-könyvek, enciklopédiák, lexikonok, címtárak, adattárak.

Az olvasók olyan igényeit, melyeket saját állományból a Könyvtár nem tud kielégíteni, könyvtárközi kölcsönzés révén elégíti ki. A könyvtárközi kölcsönzésről mint egyik igen fontos, közérdeket szolgáló kérdésről igen sokszor esett szó szakmai körökben. Jelentőségét a 126/1963./M.K.8./M.M.sz. utasítás külön kiemeli. [170]

A tapasztalatok alapján ismeretes, hogy a hatvanas években e téren még igen sok akadályt kellett leküzdeni. A könyvtárközi kölcsönzés nehezen vált mindennapi gyakorlattá az olvasók jobb kiszolgálása és a könyvtári állomány jobb kihasználása érdekében. Sok könyvtár és intézmény, még ha indokolt formában is, de igyekezett elzárkózni vagy kitérni a kölcsönzések teljesítése elől. A hetvenes években a szakirodalmi ellátásnak ezen az igen fontos területén - alapvető szemléletbeli változások következtében - már jelentős javulás tapasztalható. A szakirodalom beszerzésének nehézségei a könyvtárakat az együttműködés különböző lehetőségeinek kihasználására késztették. A kölcsönösségen alapuló könyvtárközi kölcsönzés az olvasói igények széleskörű kielégítése terén hatékony eszközzé vált. [171]

A Könyvtár a könyvtárközi kölcsönzésben - a belső és külső tényezők javításával - hosszú évek óta eredményesen vesz részt. Belső tényezőként említjük, hogy a könyvtárközi kölcsönzést a könyvtári tájékoztató munka részének tekintjük, melyet szakképzett könyvtáros lát el. A kölcsönzések adminisztrációja egyszerű, a szükséges összes szempontra választ adó nyilvántartás. A Könyvtárba érkező kérések esetében a gyors, zökkenőmentes teljesítés a cél. Az egyetemi állományról készített központi katalógusok, a folyóiratállományt tükröző kötetkatalógus, s az országos lelőhelyjegyzékek rendszeres beszerzése megkönnyíti e munkánkat. Külső tényezőként említjük, hogy a Könyvtárhoz intézett kérések száma - a kölcsönzések adatai alapján - háromszorosa a SZOTE

kutatók kéréseinek. Ez egyrészt az állomány értékét jelzi, másrészt azt eredményezi, hogy a többi intézmények a teljesített kérések alapján a Könyvtár igényeit viszonyossági alapon gyorsan, örömmel elintézik. Annak a kollegiális, baráti kapcsolatnak is érezzük jelentőségét, mely a könyvtárak között lebonyolított tapasztalatcsere-látogatások alkalmával kialakult. Az 1976. évben teljesített 1528 db könyvtárközi kölcsönzés megoszlása a Könyvtárhoz intézett 1187 kérésből 341 hálózaton belüli, 846 pedig hálózaton kívüli kérés volt. Ez évben 63 város vagy község 117 intézményéhez juttattunk el dokumentumokat. A SZOTE kéréseinek száma 341 db volt.

A könyvtárközi kölcsönzések gyors lebonyolításában egyre nagyobb jelentőségük van és lesz a korszerű gyorsmásolási és reprográfiai eljárásoknak és az egyéb technikai eszközök alkalmazásának. A Könyvtár az alapvető gyorsmásolási, s magasszintű reprográfiai eszközökkel hosszú évek óta rendelkezik. 1968 óta a mellettünk lévő épületben, a Gazdasági Igazgatóságnál könnyen elérhető és használható telex-gép is rendelkezésre áll. [172]

A Könyvtár országos szakmai értekezletek alkalmával is javasolta - a könyvtárközi kölcsönzések teljesítésének hatékonysága és a szakirodalmi ellátás érdekében - a területi elvek alapján működő bázis-könyvtárak létrehozását, decentrumok szervezését. Mindaddig míg jobb, megfelelőbb szervezési és szervezeti formát, egyéb fejlődést biztosító megoldást nem lehet kialakítani, az orvostudomány területén ezen racionális gazdaságos szervezési forma a kölcsönzési együttműködéshez előnyösnek látszik. [173] Az újonnan szervezendő tájegységi bázis-könyvtárak gyorsabban teljesíteni tudnák a környék könyvtárközi kölcsönzéseit, mivel az országos központi intézmények, az OOKDK és az OSZK az igények állandó növekedése következtében túlterheltek.

Szakkönyvtárunkban a könyvtári tevékenység központjában a jól kiépített tájékoztató munka áll. Semmi sem határozhatja meg döntőbben a könyvtári igényekkel jelentkező szakemberek és a Könyvtár - azon belül a könyvtáros - viszonyát, mint a tájékoztató munka értéke és színvonala. Az orvosi könyvtár számára a legjobb propaganda, ha kellő eredménnyel, gyorsan tud válaszolni a kérdésekre, ha színvonalasan ki tudja elégíteni az igényeket, vagy kérés nélkül megadja a kutatómunkához a ma már nélkülözhetetlen könyvtári segítséget. A Könyvtár működésében igyekszik ezeket az elveket érvényesíteni és megvalósítani. Szeretne - mint szakkönyvtárnak ez feladata is - az egyetemen belül minden tekintetben adatszolgáltató, információközvetítő intézménnyé válni. A munka tervezésénél és szervezésénél minden esetben ebből indultunk ki.

A Könyvtár tervszerűen törekszik szakképzett, nyelvismerettel rendelkező, tájékoztatásra képes munkatársak alkalmazására. A tájékoztatáshoz megteremtette és állandóan szélesíti az alapokat. Kialakította és létrehozta a központi katalógusokat; kézikönyveket, segédleteket, bibliográfiákat, referáló folyóiratokat szerzett be. Felhasználja az OOKDK központi dokumentációs szolgáltatásait is. Csak a könyvtári állomány feldolgozásához és feltárásához beszerzett kardex, MINI-Graph, fotoberendezések, gyorsmásoló-készülékek birtokában tehet eleget a korszerű tájékoztatás, a dokumentációs-információs tevékenység szükségleteinek. [174]

A tájékoztató tevékenységet jelentős mértékben elősegítik a könyvtári kiadványok és a központi szerkesztésben, ill. gondozásban megjelentetett egyetemi kiadványok. Írásbeli tájékoztatás keretében a Könyvtár recherche-szolgáltatást, irodalomkutatót is végez. Az elfoglalt kutatók részére - ha korlátozott mértékben is - rendszeresen témabibliográfiákat, irodalomjegyzékeket állít össze. A létszámhelyzethez igazodva kizárólag csak az utóbbi két-három év irodalmának összegyűjtésére van lehetőség. A tájékoztató tevékenységhez a Könyvtár alapvetően felhasználja és

a kutatók körében terjeszti a szakmai központ az OOKDK központi szolgáltatásait. A "Gyorstájékoztató Szolgálat" a "Tartalomjegyzék-sokszorosító Szolgálat" és a "Témafigyelő-Szolgálat" megrendelhető anyagát az egyetemi intézetek és klinikák előfizetik és eredményesen felhasználják.

Az 1973. év folyamán a nagy olvasótermet különböző egyetemi épületek felújításai következtében kari ülések és egyéb rendezvények lebonyolításához rendszeresen igénybevették. Az olvasókat és az olvasószolgálati munkát akadályozó rendezvényeket az egészségügyi miniszter rendeletére való hivatkozással sikerült elhárítani. A 25.661/1961.sz. utasítás 12 §. 3.bekezdése kimondja ugyanis, hogy a könyvtárhelyiséget nem könyvtári célra igénybe venni nem szabad. [175] Ismeretes, hogy a tudományos és szakkönyvtárakat a művelődésügyi miniszter 127/1970./M.K.12./ sz. utasítása rendszeres statisztikai adatnyilvántartásra és - szolgáltatásra kötelezi. [176] Az adatgyűjtést a kulturális miniszter minden évben kiadott rendelkezése írja elő. Az említett rendelkezés alapján készített adatgyűjtő jelentés 8. táblájában az évi olvasó- és állományforgalmat összesítve meg kell adni. Az adatszolgáltató ív kitöltési utasítása szerint "a könyvtárlátogatók számában minden személy, aki a könyvtárat helybenolvasás, kölcsönzés vagy a könyvtár bármilyen más használata érdekében felkereste, annyi-szor szerepel, ahányszor az év folyamán a könyvtárat ténylegesen meglátogatta."

A SZOTE Könyvtára 25 éves működése alatt könyvtárlátogatóként csak a kölcsönzőket és az olvasótermeket igénybe vevő olvasókat tartotta nyilván. Az olvasótermet használók maguk töltötték ki a formanyomtatványt. Ezek alapján készültek a naponkénti, havi és évi összesítések. A nyomtatvány kitöltése terhet rótt az elfoglalt kutatókra, olvasókra, és naponkénti adminisztrációt kívánt az olvasószolgálati könyvtárosoktól. Ráadásul kifogásolható és nem valós adatok kerültek az összegezésbe, mivel egyrészt a kutatók,

az olvasók gyakran elmulasztották látogatásuk feljegyzését, másrészt a Könyvtár egyéb nagy forgalmú munkaterületeinek a látogatottsága soha nem volt regisztrálva. A statisztikából hiányzott a könyv- és folyóiratbeszerző, a feldolgozó, a hálózati, az igazgatási, a segédüzemi, a könyvkötészeti és a fotolaboratóriumi munkák nyilvántartása, s az intézeteket és a klinikákat ellátó egyéb központi könyvtári tevékenység összes személyforgalma is. A felsorolt könyvtári területeken dolgozókat - tekintettel a Könyvtár létszámgondjaira - a személyforgalom nyilvántartására csak a munka és teljesítmény rovására lehetett volna kötelezni. Ezért annak érdekében, hogy a könyvtárosok tehermentesíthetők legyenek a látogatók számlálásának és feljegyzésének feladatától és hogy a Könyvtár adatszolgáltatási kötelezettségének teljes értékű adatokkal tegyen eleget, - az önálló könyvtári épület lehetőségeit kihasználva - a lépcsőházban "fényvezérelt dióda" /fototirisztor/ alkalmazásával forgalom-számláló berendezés lett felszerelve. A forgalomszámlálás gépesítésének részletes technikai ismertetése a Könyvtáros c. folyóirat 1976.évi kötetében megtalálható.

Fényvezérelt diódát, illetve fototirisztoros forgalomszámláló berendezést - tudomásunk szerint - a magyar könyvtárakban még nem alkalmaztak. A Szegedi Orvostudományi Egyetem könyvtára az első könyvtári intézmény, amelynek ezen újítás bevezetésével a forgalomszámlálást sikerült korszerűsíteni. [177]

Az aktívan működő olvasószolgálat fenntartásának egyik legalapvetőbb feltétele a kielégítő férőhellyel rendelkező olvasóterem, ahol az Egyetem oktatói, kutatói és hallgatói számára a nyugodt helybenolvasási lehetőség biztosítva van. Ezáltal a nagy értéket képviselő szakirodalmi állomány szélesebbkörű közreadása is megoldható.

A felszabadulás előtt a fenntartó intézmény ezt nem tudta biztosítani. A felszabadulást követő években az Egyetem

számos intézkedéssel támogatta a nagy lemaradás behozását, ám az elért eredmény még ma sem kielégítő. A könyvtári ellátás színvonalát az egyetemi és egyetemen kívüli igények teljesítésében a fenntartó intézménynek az olvasótermi feltételek javításával az elkövetkező időben - figyelembe véve a növekvő igényeket - fokozottabban kell segítenie.

9. Hálózati és területi munka

A. Hálózati /intézeti és klinikai/ könyvtárak

A felszabadulás előtti időszakban mind az OK Könyvtár, mind a klinikai és intézeti könyvtárak a szakirodalom beszerzését szerény lehetőségek közt önállóan végezték. Az OK Könyvtár kialakítása és megerősítése igen lassan, sok nehézség leküzdésével valósulhatott meg. A Kari Könyvtár funkciójából eredően a mai értelemben vett tudatos hálózati tevékenységről - a feltételek hiányában - nem lehet beszélni.

Vizsgálódásunk során, ezen időszak irattári és egyéb dokumentumaiban a hálózati tevékenység nyomait keresve, a Könyvtár 1933/34. tanévi és az 1935/36. tanévi - "Feldolgozás, feltárás" c. fejezetben részletezett - folyóiratjegyzékeit ismételten megemlítjük. Az elkészült jegyzékeket - a tudományos kutatómunka elősegítése érdekében - az intézetek és a klinikák számára is megküldték. A tájékoztatás céljából készült jegyzékeket hosszú éveken keresztül használták, a változásokat kézírásos bejelölésekkel tüntették fel.

A felszabadulás után a könyvtári szolgáltatások iránt fokozódott az igény. Egyértelmű szándékká vált a kari könyvtár megerősítése s bizonyos racionális lehetőségek kihasználása érdekében, központosítási feladatok megszervezése és ilyen jellegű munkák megindítása. Ez a könyvtárosi tevékenység jelentős segítséget jelentett a klinikák és intézetek számára. A növekvő igények kielégítésére a Kari Könyvtár 1947-ben a korábbiakban részletezett folyóiratjegyzékét állította össze. A jegyzéket az intézetek és klinikák s a Könyvtárt rendszeresen látogató olvasók örömmel fogadták, használták. A Szegeden nem található orvosi folyóiratok hozzáférhetősége érdekében a Könyvtár megindította a rendszeres könyvtárközi

kölcsönzést is.

A központosításból eredő előnyök és racionális lehetőségek kihasználására 1949.III.25-én, az Orvoskar VII.ülésén Hetényi professzor javasolta, hogy: "A jövő évben egységesíteni kell a folyóirat-beszerzést, s a cél az kell legyen, hogy az összes számottevő lapok 1-1 példányban járjanak. Ezért a szakprofesszorok jelentsék be jövő évi igényeiket a Kari Könyvtárnak". A Kar döntése szerint erre csak a következő évben kerülhetett sor, mivel a megrendelések arra az évre már megtörténtek. E minden kétséget kizáró határozat híven tükrözi Hetényi Géza kétszeres Kossuth-díjas professzornak, az OK Könyvtár nagy pártfogójának józan ítélőképességét és élettapasztalatát. E kari határozat alapján az OK Könyvtár technikailag segítette az 1950. évi orvoskari folyóiratmegrendelések lebonyolítását és a határozat arra is lehetőséget nyújtott, hogy a Könyvtár a későbbiekben önálló intézményként, központi feladatokat lásson el.

Az önállósult Orvostudományi Egyetem a Könyvtárra bízta a kari könyvtári keretből a könyvtári funkció kibővítését; az Egyetem könyvtári hálózatának, s központi feladatainak ellátását is. Az 1951. évi június hó 26-i Kari Ülés határozata értelmében az egész Egyetem könyv- és folyóirat-beszerzésének ügyintézését - kihangsúlyozva, hogy külföldi lapokból csak egy fizethető elő - a Könyvtár végzi. A fentiek megvalósítását igazolja a SZOTE Könyvtár azóta végzett több mint két évtizedes hálózati munkája, sikeres és sikertelen törekvései. Megállapíthatjuk, hogy a könyvtári hálózat alapjainak lerakása az Egyetemen belüli igények jobb, gazdaságosabb kielégítését célozta. Az Egyetem tanári kara és a könyvtárosok a központosítást és a hálózatot saját kezdeményezésükből hozták létre, megelőzve az 1956-os könyvtári törvény ilyen vonatkozású rendelkezéseit. 1953. január 1. óta a Könyvtár, mint az Egyetem Központi Könyvtára működik; ettől számítjuk a hálózat létrejöttét.

E korszerű döntés jelentőségét nem kell hangsúlyozni. Megteremtették ezzel a Központi Könyvtár fejlődésének alapjait, a hálózatban kialakították az együttműködés feltételeit, az intézeteket és a klinikákat tehermentesítették a központilag elvégezhető mechanikus könyvtárosi munkáktól. Ez idő óta az állománygyarapítás és a feldolgozás egységes munkamódszerekkel, a Központi Könyvtár útján történik.

A központi beszerzés és a feldolgozás a - hálózat szempontjából elengedhetetlen - központi katalógusok létesítésére is lehetőséget nyújtott.

A Központi Könyvtár hálózati tevékenységéhez hathatós segítséget nyújtott az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ 1961-ben megjelent szervezeti és működési szabályzata. [178] A Könyvtár ennek alapján 1961 óta a rendeletben előírt szabályok figyelembevételével egységesítette a hálózati könyvtárak előjegyzéseit, használati rendjét. [179]

Ez a rendelkezés jelentősen megerősítette a Központi Könyvtáron belül a hálózati munkával kapcsolatos törekvéseket. Az Egyetemi Tanács a létszámigényt, mely szerint a feladatok ellátásához két könyvtáros alkalmazása szükséges, elfogadta. A hálózati teendők végzéséhez tehát Egyetemünk 40 intézményének könyvtárügyeit irányító hálózati munkakört kellett kialakítani. Egyetemi érdeké vált az e téren fennálló hiányosságok megszüntetése. Az Egyetem könyv- és folyóirat-állományának analitikus és szintetikus értéknylvántartását /nem leltározását/, a folyamatos selejtezést, az állományapaszta-
tást is meg lehetett indítani. Az e munkakört ellátó könyvtáros alkalmazására azonban csak 1973. januárjától - tehát 20 évvel a Központi Könyvtár létrehozása után - került sor. A hálózati tevékenység - mindezek ellenére - beépült a Központi Könyvtár szervezetébe, egyes munkakörök természetes velejárója lett. 1953-tól a Központi Könyvtár a hálózati könyvtárak számára folyamatosan biztosítja az alábbi

szolgáltatásokat:

- a. Központi könyv-, folyóirat- és különlenyomat-
rendelés /rendelésekkel kapcsolatos reklamáció,
levelezés/
- b. Központi leltározás
- c. Központi katalogizálás
- d. Központi szakozás
- e. Központi katalóguskarton-sokszorosítás
- f. A beérkező folyóiratok nyilvántartása
/kardex/ és szétosztása
- g. A beszerzésekre biztosított hitelkeretek pénz-
ügyi-gazdasági nyilvántartása, gazdálkodás
- h. Bel- és külföldi kiadványcsere
- i. Olvasószolgálat /helybenolvasás és kölcsönzés/
- j. Könyvtárközi kölcsönzés
- k. Tájékoztatás /reference/
- l. Bibliográfia és irodalomkutatás /recherche/
- m. Központi katalógusok
- n. Fotodokumentáció, reprográfia
- o. Állomány-karbantartás, folyóirat- és könyvkötés
- p. Szakmai tanácsadás, könyvtárhasználati bevezetés
- r. Hálózati tevékenység /állomány-egyeztetés és
ellenőrzés/
- s. Törlési ügyek, selejtezés /állomány-apasztás/
- t. Könyvtári és egyetemi kiadványok szerkesztése,
összeállítása.

Az 1976. évtől kezdve a Könyvtár sokszorosító részlege vég-
zi az Egyetem működéséhez szükséges nyomtatványok, kiadvá-
nyok, az integrált jegyzetek előállítását és egyéb sokszo-
rosítási igények kielégítését.

A hálózati tevékenység ellátása során felmérések történtek
az intézeti és klinikai könyvtárakban: megállapítást nyert,
hogy 31 önálló helyiségben 408 ülőhely áll az olvasók ren-
delkezésére.

A folyamatos ellenőrzési feladatok mellett az állomány-
apasztása rendszeres tevékenységgé vált.

A Központi Könyvtár a hálózati könyvtárak kölcsönzési idő-
pontjait jegyzékben összesítette, s az Egyetem kutatói, ill.
munkatársai részére e jegyzéket megküldte abban a reményben,
hogy egyrészt megkönnyíti az irodalom használatát, másrészt
biztosítja az intézeti könyvtárak nyugodt munkáját. [180]

A hálózati munka, mint kétirányú, egymásra visszaható tevé-
kenység hosszú évek minden igyekezete ellenére csak a Köz-
ponti Könyvtár részéről valósult meg; az intézeti könyvtá-
rak az együttműködésben passzívak maradtak. Ennek az okát
a következőkben látjuk. Kevés a szakképzett, a függetlení-
tett intézeti könyvtáros. A hálózatban sajnos mindössze csak
4 főfoglalkozású könyvtáros működik: a Gyógyszerésztudományi
Kar Könyvtárában, a Bőrgyógyászati Klinika Könyvtárában, az
összevont Sebészeti Könyvtárban és az Anatómiai Intézetben.

Az intézeti könyvtárakban egy technikai feladatokat ellátó
megbízott könyvtárkezelő és egy felügyelő orvos tevékenyke-
dik. Az utóbbiak teendőiket egyéb munkáik mellett, a napi
munkaidő alatt, társadalmi munkaként végzik. A társadalmi,
vagy részfeladatokat ellátó személyek gyakran cserélődnek,
ezért betanításuk, szakmai képzésük nehézségekbe ütközik,
irányításuk pedig igen sok kárbavesztett munkát és fáradsá-
got okoz a Központi Könyvtár munkatársainak. Nem megnyugta-
tó megoldás és a Könyvtár véleménye szerint számos hiba
forrása, hogy az intézeti és klinikai könyvtárakban valójá-
ban titkárnő, adminisztrátor, orvosírnok, fordító vagy
asszisztensnő a megbízott könyvtárkezelő főfoglalkozású
munkakörének maradéktalan ellátása mellett. A könyvtárosi
feladatok végzése kényelmetlen pluszfeladat számára. Mivel
a könyvtárkezelők körében nagy a fluktuáció, a Központi
Könyvtár az intézeti és klinikai könyvtárak készleteinek
nyilvántartását és használatát szabályozó rektori utasítás
betartását állandóan szorgalmazza. [181]

A jelenlegi helyzet rendkívül megnehezíti a hálózati könyvtárakban lévő könyvtári anyag használatát, különösen a könyvtárközi kölcsönzések teljesítését és az állomány védelmét.

A Könyvtár 1958-ban Szegeden alapfokú könyvtárosképző tanfolyamot tartott, a végzettek közül 3-4 év elteltével egy sem maradt munkaviszonyban az Egyetemnél. Az egyéb könyvtárosi tanfolyamra beiskolázottak - a Könyvtár által egyénileg, vagy csoportosan kiképzettek - közül szintén kevesen maradtak meg eredeti beosztásukban. A hálózati könyvtárosok közül sokan elvégezték a középfokú könyvtárosképző szaktanfolyamot, de függetlenített könyvtárosi állások hiányában munkahelyet változtattak. Megalapozott az a vélemény, hogy a hálózat aktivitását csak olyan függetlenített, szakképzett könyvtárosok segítségével lehet biztosítani, akik alkalmasak az intézeti könyvtárosi munkakör korszerű ellátására.

Mivel az orvostudományi könyvtári hálózat szervezeti és működési szabályzata alapján a 2000 kötetet meghaladó állománnyal rendelkező könyvtárak számára könyvtárosi létszám biztosítható, a Könyvtár hálózatszervező munkája során arra törekszik, hogy intézeti könyvtárak összevonásával közös könyvtárakat, tömbkönyvtárakat alakítson ki. A Könyvtár javaslata alapján jött létre - 4 intézeti könyvtár összevonásával - 1961-ben a Gyógyszerésztudományi Kar tömbkönyvtára, melyet függetlenített, szakképzett, főfoglalkozású könyvtáros gondoz. [182] A sebészeti klinikák és a Sebészeti és Anatómiai Intézet könyvtárainak átszervezésével hasonló ellátottságú tömbkönyvtár alakult. [183]

A hálózati munka tartalma, módszeressége tekintetében az egyéb szakterületeken működő egyetemi könyvtárakkal való összehasonlítás nagyon tanulságos: a könyvtáraknál megfelelő létszámmal dolgozó hálózati munkacsoportok vannak, az intézeteknél lényegesen több a főfoglalkozású könyvtáros. A hálózati munkacsoport a Központi Könyvtár-rendelet alapján

megszervezett szervezeti egysége. Ezt kimondta a régi 16/1956./O.K.4./O.M.sz. rendelet, majd ennek újabb Műv.Min. 132/1965/M.K.10./M.M.sz. változata is. Ez a rendelkezés hosszú ideig érvényes volt - az orvostudomány területén működő egyetemi könyvtárak kivételével - az egyetemi könyvtárakra. [184]

Országos értekezleten és egyéb fórumokon több mint 10 éven keresztül a Könyvtár hiába hangsúlyoztatta annak szükségességét, hogy az egyetemi könyvtárak említett szervezeti szabályzatának érvényesítését rendeletileg az egészségügy területére is hasznos lenne kiterjeszteni. Ezáltal az orvostudományi egyetemek könyvtáraiban - így a SZOTE Könyvtárában is - nagyobb lehetőség nyílna a szakmai feltételek biztosítására, "hálózati munkacsoport" létrehozására, a hálózattal való foglalkozás folyamatos, tervszerű megvalósítására.

A hálózati tevékenység nem sorolható a látványos könyvtári feladatok közé. Ennek ellenére ott, ahol vállalták a hálózati munka nem kis nehézséget és fáradságot jelentő, sokszor egyhangúnak tűnő folyamatos végzését, előbb-utóbb számottevő eredményeket értek el.

Tudatában kell lenni annak, hogy a hálózat összfogott, egységes irányítása, kézbentartása gazdaságossági és tudomány-szervezési tekintetben nemcsak előnyös, hanem ma már elengedhetetlen feltétele a jobb szakirodalmi ellátásnak.

A központi hálózati könyvtárakban található irodalom nemcsak az Egyetem tulajdona, hanem az egész magyar tudományos élet közkinccse is. Ahhoz, hogy valóban közkinccs legyen, elengedhetetlenül szükséges, hogy a meglévő irodalom naprakész állapotban feltárt, feldolgozott és hozzáférhető legyen.

Mit kell tenni a hálózati munka végzésének elősegítéséhez, mivel lehet a hálózati könyvtárakat nagyobb mértékben segíteni, milyen szervezési feladatokat kell szorgalmazni?

- a. A hálózati munka kellő színvonalának biztosításához elsősorban a Központi Könyvtár megerősítésére van szükség. Biztosítani kell a hálózati munkacsoport tevékenységéhez elengedhetetlen személyi- és egyéb feltételeket.
- b. Meg kell ismertetni és el kell fogadtatni az Egyetemmel az állomány-apsztás szükségességét. A hálózati, azaz intézeti könyvtárak - bizonyos határon túl - nem bővíthetők; az elavult könyvtári anyag kivonása tehát elengedhetetlen feladat.
- c. A Központi Könyvtárnak a jövőben is el kell végeznie a hálózati könyvtárak részére folyamatosan és magasabb színvonalon nyújtott összes központi rutin könyvtárosi feladatot.
- d. A Központi Könyvtárban tovább kell fejleszteni a tájékoztatás és tájékozódás elengedhetetlen segédleteit és eszközeit. Ezek között különös figyelemmel kell lenni a központi könyv- és folyóirat-katalógusok kiépítésére és fejlesztésére, a tájékoztató kiadványok elkészítésére.
- e. A Központi Könyvtárnak arra kell törekednie, hogy a szakintézményekben csak az állandóan használt, nélkülözhetetlenül fontos könyvtári anyag legyen. A nem kurrens állománynak fokozatosan át kell kerülnie a Központi Könyvtár raktárába.
- f. Ahol lehetséges a hálózati szervező munka során segíteni kell a tömbkönyvtárak létrehozását.
- g. Az intézeti és klinikai könyvtárosok megbízását a jövőben is írásban kell közölni, rendelkezés írja elő évente egy alkalommal történő továbbképzésüket.
- h. Az intézményi könyvtárak rendjét, könyvtári nyilvántartásait - a könyvtári ellenőrzések mellett - az Egyetem revizorai is vizsgálják meg és kérjék számon. [185]

B. Területi ellátás

A könyvtári munka kereteinek megerősítése, s az egyetemi főfeladatok ellátása során kialakított szolgáltatások fokozatosan erősödő vonzást gyakoroltak az egyetem kötelékén kívül működő kutatókra és orvosokra. A Könyvtár - a fenntartó intézmény könyvtári ellátása mellett - már az ötvenes évek második felében kiterjesztette nyilvánosan szakkönyvtári tevékenységét Szeged városának és környékének egészségügyi intézményei és egészségügyi dolgozói részére is. Különösen a könyvtárközi kölcsönzés terén segíti szinte erején és teljesítőképességén felüli mértékben a terület, de még az ország távoli részén lévő intézmények szakirodalmi ellátását is. Az orvostudományi könyvtári hálózat szervezeti és működési szabályzata 1961-ben ezen tevékenység végzését kötelezően előírta számára.

Ettől kezdve a mind jobban felszerelt, az igen értékes állománnyal és szakképzett könyvtárosokkal rendelkező Könyvtár területi ellátásának hatósugara messze túlhaladja a város, sőt Csongrád, Bács-Kiskun és Békés megyék területét is. A környező megyékben nagyon sok a SZOTE-n képzett főorvos, orvos, akik a megszokott könyvtári szolgáltatásokért változatlanul a SZOTE Könyvtárát veszik igénybe.

A könyvtári ellátás fejlődése a szakkönyvtári funkció területi kiterjesztésének megvalósuló gyakorlatát tükrözi, s ezt tartalmazza az Országos Orvostudományi Tanács 1964-65. évi fejlesztési terve is. "A három vidéki egyetemnél arra is törekszünk, hogy szolgáltatásaikat a saját hálózatukon kívül terjesszék ki a megye területén működő tanácsai egészségügyi intézményekre is. Ez azt jelenti, hogy perspektivikusan átveszik a megyei alközpont funkciót. Eddigi tapasztalataink szerint ez a folyamat már spontán megindult, ugyanis a megyei egészségügyi intézmények orvosai inkább az egyetemi könyvtárak gazdagabb állományát veszik igénybe, mint a megyei kórház könyvtárát." [186] Az orvostudományi

könyvtári hálózaton belüli egyetemi alközponti, területi és regionális tevékenységünket könyvtári tájékoztató kiadványaink is elősegítik.

A SZOTE Könyvtár szolgáltatásaival évek óta jelentős területi feladatokat lát el a szakirodalmi ellátásban, ezért a Könyvtár igénybevételének potenciális lehetőségét bővíteni, fokozni kellene.

Az orvostudományi könyvtári hálózatban a nagyobb könyvtárak - a SZOTE Könyvtára is - elérkeztek, vagy rövidesen elérkeznek teljesítőképességük végső határához. Ahhoz, hogy az orvostudományi könyvtári hálózat hatékonyságát az igények kielégítése érdekében fokozni tudjuk, egyrészt újabb fejlődést biztosító hálózati struktúra kialakítására lenne szükség, másrészt erőteljesebben kellene megvizsgálni az egyes könyvtárak személyi, technikai és dologi ellátottságának mértékét és színvonalát.

Összehasonlító vizsgálatot kellene végezni az egyéb tudományok területén működő könyvtárakkal, s a tapasztalatok alapján határozottabban, s országos intézkedésekkel kellene biztosítani a jobb szolgáltatásokhoz, a működés fejlesztéséhez szükséges feltételeket. Az Orvosi Könyvtárosok IV. Országos Értekezletén a Könyvtár 1966-ban említést tett, hogy a hatékonyan dolgozó nagyobb alközpontjaink rendelkezések nélkül is fokozatosan átalakulnak tájközponti könyvtárakká. Ennek tartalmi vonatkozásait nézve örvendetes eredmények könyvelhetők el. Javul a terület, a megye, a régió kiskönyvtárakkal rendelkező egészségügyi intézményeiben dolgozó orvosainak ellátottsága, fokozatosan tehermentesíthetők a nagy igénybevételnek kitett országos feladatokat ellátó könyvtárak. Ha figyelembe vesszük, hogy a könyvtári szolgáltatásokat az orvosok és a kutatók nagyobb hányada vidéken veszi igénybe, indokolt és szükségszerű tájegységenként decentrumok létrehozása és a vidéki intézmények megerősítése. [187] E fejlődési folyamat létrejöttét és a szükségleteket az

orvostudományi könyvtári hálózat 1961-ben kiadott szervezeti- és működési szabályzata még nem rögzíthette.

Napjainkban a könyvtári statisztikai adatokból könnyen lemérhető előrelépést, az orvostudományi könyvtári hálózatban is kialakult minőségi változást a hálózati szabályzathoz mint "kiegészítést" évek óta a Könyvtár szorgalmazza kiadatni. Az erre alkalmas és a tájközponti funkció ellátása céljából kiválasztott könyvtárakat az alközpontok és a központ: az OOKDK közötti közbenső szervezeti formának kell tekinteni és feladataik elvégzésére felkészíteni. [188]

Az új szervezeti felépítés érdekében tett javaslatok nem érték el a várt eredményt.

Ennek ellenére változatlanul az a Könyvtár véleménye, hogy az orvostudományi könyvtári hálózatban is indokolt és szükségzerű tájéegységenként a decentrumok, a regionális központok létrehozása. Kialakításukkal fokozni lehetne a tájékoztató munka intenzitását. A tájközponti nagy könyvtárak fokozottabb területi munkája a jövőbeli fejlődés biztosítója lehetne.

A Könyvtár szándékainak és törekvéseinek helyességét igazolta, hogy e szervezeti struktúra indokoltságát az Országos Orvostudományi Könyvtári Tanács is többször elismerte és javasolta megvalósítását. Ugyancsak megerősíti az elképzelések helyességét az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsának megállapítása is: "Mivel az irodalombeszerzés elégtelen volta a felsőoktatás, ill. a tudományos kutatás vidéki decentrumaiban a könyvtárilag ellátottabb fővároshoz képest különösen nagy nehézséget okoz, tovább erősítendő a regionális könyvtárként kijelölt egyetemi könyvtárak." [189] A városi, a megyei, a területi szakirodalmi ellátás javítása érdekében tett aktív tevékenységek a Könyvtár az Egyetem kutatóinak ellátását is segíti és javítja.

Szegeden az utóbbi két évtizedben e téren mindig voltak kezdeményezések és tervek, de a törekvések különböző

nehézségek és szempontok miatt sajnos nem jártak kellő eredménnyel. E célokat szolgálja a szegedi, ill. a megyei könyvtárak összehangolt, közös tevékenységét biztosítani hivatott azon testület, mely 1954-től "Szegedi Könyvtárközi Bizottság" [190], 1964-től "Megyei Könyvtárközi Bizottság" és 1974-től "Könyvtárközi Bizottság" néven működik. [191] A Bizottság az összefogás, az együttműködés különböző formáinak alkalmazását kidolgozva segíti a város és a megye könyvtárügyét. A SZOTE Könyvtára gyakran tett kezdeményező lépést, különösen Szeged városán belül az együttműködésre, elsősorban a szakfolyóirat-ellátás koordinálása tekintetében szeretett volna eredményeket elérni.

Az alapot ehhez az 1964. óta 4 évenként kiadott központi folyóiratkatalógusunk szolgáltatja ma is. E katalógus az Egyetem teljes periodika-állományát retrospektíve tárja fel. Ma már az OSZK által megvalósítás alatt álló országos folyóirat központi címjegyzék /KC/ miatt e szándék elvesztette aktualitását. Évekkel ezelőtt azonban a szegedi könyvtárak folyóiratállományát összefoglaló KC - mint tájékozási és tájékoztatásra alkalmas segédlet - konkrét lehetőséget adott volna a szegedi intézmények közötti, koordinált szakfolyóirat-beszerzés kialakítására. A Szegeden található és elérhető, feltárt és rendezett szakfolyóirat-irodalom jegyzéke a szegedi kutatók tevékenységéhez értékes segítséget nyújtott volna. Ha a szándékokat a szegedi könyvtárakon belül sikerült volna közös erővel megvalósítani, jelentős mértékben megvalósult volna az MSZMP tudománypolitikai irányelveinek érvényesítése s javult volna a szegedi, szeged környéki kutatók szakirodalmi ellátása. [192]

C. Résztétel országos feladatokban

A Könyvtár országos feladatokban való résztételéről csak a felszabadulás utáni időszakban tehetünk említést.

A könyvtári állomány feltárása, annak területi vagy országos szakirodalmi ellátás érdekében való közreadása igen komoly fejlődést jelentő szint a Könyvtár életében.

Az országos szakirodalmi ellátásban való résztétel bemutatása előtt említést teszünk a szegedi dokumentációs központ szervezésének tervéről és sikertelen működéséről.

Az 1950/51. évben az Orvostudományi Dokumentációs Központ /ODK/ dokumentációs központokat szervezett a Debreceni, a Szegedi és Pécsi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában, ahol "alközponti összekötőket" bíztak meg azzal, "hogyan propagálják és terjesszék az ODK szolgáltatásait." Ezen kívül a folyóiratközlemények referáltatását, a fordítások és referátumok cseréjét, a dokumentációs munkában való résztétel kiszélesítését akarták megindítani. [193]

A megindult munka Szegeden számos feladat elvégzését eredményezte, az intézetekben és klinikákon rövid időre dokumentációs aktívahálózat alakult ki. "A terv azonban csak részlegesen és ideiglenesen valósult meg, így az említett központok a központ szolgáltatásait propagáló és kölcsönző állomások maradtak." [194]

Az ODK-nak a Könyvtár segítségével tervezett eme vállalkozása irreális volt. Az Orvoskari Könyvtár kialakításának, újjászervezésének időszakában a feltételek még ehhez nem voltak biztosítva. Az intézeti és klinikai dokumentációs aktívákra hosszú távon, munkavégzés tekintetében, nem lehetett számítani. Ezért az ODK Szegedi Alközpontja rövid ideig tartó működés után megszűnt.

Az országos szakirodalmi ellátás javítása érdekében, a könyvtárközi kölcsönzések megkönnyítéséhez az Országos

Könyvtári Központ /OKK/ kiadta a "Külföldi folyóiratok központi címjegyzékét 1945-től 1948-ig." Az országos jegyzék elkészítéséhez az orvoskari folyóiratok címanyagát a Könyvtár összeállította és megküldte az OKK részére. A Könyvtár az Egyetem folyóiratállományát - ezen első bejelentéstől kezdve - az együttműködés szellemében, az országos vagy szakterületi folyóirat lelőhelyjegyzékek elkészítéséhez készségesen bejelenti és rendelkezésre bocsájtja.

Az orvostudomány területén mint ismeretes, 1950-től 1961-ig az ODK adott ki, 1961 óta pedig az OOKDK ad ki évenként országos lelőhelyjegyzéket, mely az orvostudományi és határterületi folyóiratokat tartalmazza.

Mivel az Országos Széchenyi Könyvtár 1962-ben megindította új országos folyóirat lelőhelyjegyzékét, a hálózaton belül addig használatos jegyzék összeállítása és kiadása úgy tűnt, hogy felesleges. Néhány év távlatából az orvosi könyvtárosok azt tapasztalták, hogy ez az intézkedés munka és egyéb megtakarítást eredményezett ugyan, de gyakorlatilag nem előnyt, hanem hátrányt jelentett az orvosi könyvtári hálózatban működő könyvtárosok és kutatók részére. A hálózatban nélkülözhetetlen segédlethez ugyanis nem kényelmi okokból, vagy megszokásból ragaszkodnak a könyvtárosok, hanem a tájékozódás és a tájékoztatás gyorsabb ellátása érdekében. A kutatók, ill. az olvasók és a könyvtárosok célja e tekintetben egyező: a leg-egyszerűbb és a leggyorsabb formában szeretnék megtudni a keresett folyóirat lelőhelyét.

Különösen a kis orvosi könyvtárak hiányolták a tájékozódás e bevált forrását, a gyors könyvtárközi kölcsönzés alapját. A Könyvtár a megszüntetett jegyzék folytatását gyakorlati tapasztalatok alapján szükségesnek tartotta. Ezáltal nem akarta a "Kurrens külföldi folyóiratok a magyar könyvtárakban" c. jegyzék jelentőségét vagy értékét vitatni. A Könyvtár ismerte és hasznosította az országos

jegyzék minden értékét, de hálózaton belüli használatra az előzőleg már jól bevált segédlet újra megindítását kérte. [195] Tíz évi kihagyás után, a gyűjtőkori együttműködésről szóló 1968. évi rendelkezés hatására, 1971-ben az orvostudományi folyóiratok lelőhely- és rövidítésjegyzéke ismételten megjelent. [196]

Az Egyetem teljes külföldi folyóirat-állományát a Könyvtár először 1961-ben jelentette be az OSZK Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusa és az OOKDK Központi Katalógusa részére. [197] Azóta folyamatosan bejelenti mindkét országos feladatot ellátó intézménynek az évenkénti külföldi folyóirat- és könyvgyarapodását. Igen nagy könnyítést jelent, hogy az OSZK 1973 óta valamennyi könyvtárnak visszaküldi az előző évi folyóirat bejelentések kartonjait, s azokat csak az új állomány-gyarapodási adatokkal kell kiegészíteni. [198]

Az országos állománybejelentési kötelezettségen kívül 1960 óta a Könyvtár minden évben eleget tesz az OSZK Könyvtartudományi és Módszertani Központja évenkénti rendszeres felhívásának (11-1-25/1954.Np.M.sz.utasítás). Ennek megfelelően a Könyvtár a könyvtári és egyéb kutatási, valamint bibliográfiai tevékenységet részletesen bejelenti. Ezzel is hozzájárul a KMK azon szándékának megvalósításához, hogy sor kerülhessen a témák egyeztetésére és az esetleges párhuzamok kiküszöbölésére.

Az orvosi könyvtárak között a Könyvtár - minden külön rendelkezés nélkül - kezdeményező volt, az együttműködés egyéb területein, így az országos és területi konferenciák, ill. értekezletek megtartásában is.

Az 1956-os könyvtári törvény és az orvostudományi könyvtári hálózat 1960-61. évi létrehozása előtt, 1953. március 14-15-én Szegeden rendezték meg az első Országos Orvosi Könyvtárosi Értekezletet. [199] Szepesi Zoltánné megállapítása szerint: "A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára

az ODK-tól függetlenül és hamarabb alakította ki kapcsolatait az Egyetem és a megye könyvtáraival vagy könyvgyűjteményével, sőt ezeket a kapcsolatokat a megyén kívülre is kiterjesztette. 1953-ban Országos Orvosi Könyvtáros Értekezletet hívott össze, amely a könyvtárügy időszerű kérdéseivel foglalkozott és lépéseket tett a könyvtárközi együttműködés megjavítására." [200]

A kezdeményezés hatására 1954-ben Budapesten került sor a II.Országos Értekezlet megrendezésére. Az orvostudományi hálózat megszervezése után az OOKDK a hagyományok folytatójaként az országos értekezletek jelentőségének megfelelően háromévenként megrendezi az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók összejövetelét. 1963-ban a III., 1966-ban a IV., 1969-ben az V., 1973-ban a VI. és 1976-ban a VII.Országos Értekezlet megtartására került sor Budapesten.

Az OOKDK az országos értekezleteken kívül "tájértkekezletek" rendezésével illetve rendeztetésével /pl. Zalaegerszeg, Miskolc, Szeged, Pécs, Debrecen/ is segíti és erősíti az orvostudományi hálózatban az együttműködést, a könyvtárak összefogott, jobb szakmai munkájának az intézését.

A Könyvtár az orvostudományi könyvtári hálózatban elért eredményei alapján nagy aktivitással /előadások, korreferátumok, hozzászólások/ vállalt részt mind az országos értekezletek mind a tájértkekezletek munkájából. 1968.szeptember 25-26-án került sor Szegeden az OOKDK és a SZOTE Könyvtár által rendezett tájértkekezlet megtartására a Dél-Alföld és a Tiszántúl egészségügyi intézményeinek könyvtárosai és tanácsadói részére. Az értekezletet a Szentesi Megyei Kórház Könyvtárának kellett volna rendeznie, de mivel az ehhez szükséges feltételekkel még nem rendelkeztek a Könyvtár vállalta a rendezés munkáját. Vállalta annak ellenére, hogy az 1967-1968-as évek - személyi problémák miatt - nem voltak a legmegfelelőbbek ilyen feladat lebonyolítására.

A Könyvtár az orvosi könyvtári hálózaton kívül egyéb országos értekezleteken is részt vett. Fontossága miatt kiemeljük ezek közül az első "Egyetemi Könyvtári Konferenciá"-t, melyet Szegeden tartottak 1959. december 10-12-én. Hasonló fontosságú volt az "Egyetemi és Főiskolai Könyvtárosok II. Országos Konferenciája", melyet 1975. szeptemberében rendeztek meg Miskolcon. Mindkét konferencián a bennünket alapvetően érdeklő kérdések kerültek megtárgyalásra; mind részvételünkkel mind véleménynyilvánítással segítettük az értekezlet munkáját. [201]

Hálózati, regionális és országos feladatokban való részvétel vonatkozásában alapvető jelentőségű a tudományos és a szakkönyvtárak gyűjtőköréről, valamint a szakirodalom beszerzésében való együttműködésről szóló 1968. június 1-én megjelent 131/1968.M.M.sz. utasítás. [202] A gyűjtőköri együttműködés előkészítése és rendezése során a Könyvtár a KMK útján vállalta, hogy az orvostudomány, a biológia és a kémia szakterületén kiemelt intézményként gyűjtőköri együttműködő könyvtárnak jelöljék ki. [203] Azóta mint tudományos szakkönyvtárnak, már rendeletileg is gyűjtőköri állománygyarapítást, együttműködést, kölcsönös tájékoztatást s a kooperációs körök feladatainak ellátását kell végezni.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy a Könyvtár az Egyetem feltartott könyvtári állományával segíti az országos szakirodalmi ellátás megvalósítását. Erejéhez és lehetőségeihez igazodva retrospektív jegyzékek közreadásával szélesíti a könyvtárak országos együttműködését. Országos értekezletek iránymutató, időszerű megállapításait felhasználja továbbképzés és a könyvtári szolgáltatások kiszélesítése érdekében.

D. Együttműködés

A SZOTE Könyvtár hálózati-, területi- és országos orvosi szakirodalmi ellátásban végzett közel 25 éves munkájának irányvonalait az együttműködés fontosságának tudata és következetes alkalmazása jellemezte. A gyakorlati tapasztalatok és a szakirodalom megállapításai a Könyvtár számára - rendelkezések nélkül is - bizonyították, hogy a tudományos együttműködés szükségessége világszerte egyre erőteljesebben jelentkezik. A tudományos kutatás szakirodalmi és tájékoztatási igénye mennyiségileg és minőségileg egyaránt növekszik, különösen a természettudományok és az alkalmazott tudományok területén.

A könyvtárak, főleg a szakkönyvtárak - egyrészt a szakirodalom volumenének exponenciális arányú növekedése és drágulása miatt, másrészt a jelenlegi könyvtári szolgáltatási rendszerek lassúsága következtében - mindenütt nehéz helyzetbe kerültek. Ha a publikált szakirodalom gyarapodásának üteme gyorsul, vagy megmarad a jelenlegi szinten, könyvtárainkban hamarosan tarthatatlan helyzet alakul ki. Ezért, a nehézségek leküzdése érdekében, egyre inkább előtérbe lép a könyvtári és a dokumentációs intézmények kooperációjának nemcsak gondolata, de elengedhetetlen megvalósulása is.

A XX. század második felének könyvtárai - így a szocialista típusú könyvtárak is - szolgáltatásaik javulását csak a munkamegosztás, a kollektív összefogás és együttműködés megvalósításától remélhetik. A tapasztalat igazolja, hogy könyvtárainkban az állománygyarapítás lehetősége egyre csökken. Egy-egy könyvtár a maga költségvetési keretére /korábban deviza keretre is/ támaszkodva képtelen mindazt az irodalmat beszerezni, feldolgozni, tárolni, amely a gyűjtőkörébe tartozó szakterületeken egyre növekvő

mennyiségben megjelenik.

A kooperációtól várható előnyökről lemondani ma már sehol nem lehet. Nálunk anyagilag jobb helyzetben lévő országok is foglalkoznak az állomány-gyarapítás koordinálásának gondolatával nem csak egy intézményen, városon, vagy országon belül, de nemzetközi méretekben is. A gyűjtőköri együttműködés a gyakorlatban is megvalósult Angliában, a Szovjetunióban, az USA-ban, NDK-ban, Lengyelországban és a Skandináv államokban /Scandia terv/.

A szakirodalommal való ellátás racionális felételeinek, az ellátási szint megtartásának és javításának problémája hosszú évek óta állandó témaként szerepel mind a hazai, mind a külföldi könyvtári szakkérdések között. Mindezek ismeretében megállapíthatjuk, hogy a SZOTE Könyvtára 1953-ban bevezetett egyetemi hálózati tevékenysége, orvostudományi könyvtári hálózati munkája, a Szeged városán belüli, a területi és az országos feladatok ellátásában való részvétele annakfelismerése, hogy a jelen, de még inkább a jövő feladatainak megoldását a kollektív összefogás, az együttműködés jelentős mértékben segíti.

[204]

10. Különgyűjtemények

A SZOTE Könyvtárban a könyvtári általános anyagot meghatározott szempontok és indokok alapján szervezett különgyűjtemények és különgyűjtemény jellegű állományrészlegek bővítik.

Elkülönítést és speciális kezelést igénylő állományrészlegek:

- A. Pályamunkák
- B. Különlennyomatok
- C. Egyetemi gyűjtemény és múzeum
- D. Oktatófilmek

A. Pályamunkák

A hallgatók által benyújtott pályamunkáknak könyvtári elhelyezésére az Általános Orvosi Kar 1961. október 31-én tartott II.rendes ülésén - Kanyó professzor javaslata alapján - hozott határozatot. A 97/1961-62.O.E.sz. határozat értelmében a Dékáni Hivatalban, ill. a Tanulmányi Osztályon őrzött pályamunkák a Könyvtárba kerültek, nyilvántartási és feldolgozási kötelezettséggel. A határozat kimondta, hogy a pályamunkákkal együtt kezelendők az illetékes professzorok bírálatai is. [205]

Az 1926-1960 közötti időszakból meglévő 281 db pályamunkát, rekatalogizálása után, az állomány jellege miatt a Könyvtár elkülönítve tárolja és külön is kezeli. A gyűjtemény használata korlátozott; csak helybenolvasásra vehető igénybe.

Az egyetemi hallgatók évenként benyújtott pályamunkái - a fentiek szerint - folyamatosan a Könyvtárba kerülnek, egységes kezelésük és megőrzésük biztosított. 1976. december 31-én ez a különgyűjtemény 1186 egységből állt.

B. Különlenyomat

A felszabadulás előtt az Orvosi Kar oktatóinak és kutatóinak megjelent közleményei, különlenyomatai elvértve, tiszteletpéldányként kerültek az OK Könyvtár állományába. Tudatos gyűjtőtevékenység sokáig nem alakult ki, a szórványosan érkező anyagot elkülönítetten, feldolgozatlanul őrizték. Az Orvostudományi Egyetem évkönyveinek kiadásával kapcsolatban - melyeket a Könyvtár szerkesztett - lehetőség nyílt az Egyetem szakirodalmi tevékenységének bemutatására is. Az első évkönyv 1958/59-ben már tartalmaz bibliográfiát, de a szakirodalmi tevékenységet az intézetektől és klinikáktól csak jegyzékeken kérték be. [206] Az ilyen formában elkészített bibliográfia nem szolgálhatott megbízható egyetemi dokumentációs célokat. Ezért könyvtári előterjesztésre az Általános Orvosi Kar 1961. decemberi IV. ülésén úgy határozott, hogy a tanszékek a meglévő különlenyomatokból egy példányt küldjenek a Könyvtárba könyvtári felhasználásra. [207] A határozat alapján a Könyvtár az 1960. évben megjelent tudományos közlemények különlenyomatait visszamenőleg bekérte s gondoskodott arról, hogy a beérkezés minden évben rendben megtörténjék. [208]

A rendszeres bekérés és tudatos gyűjtőtevékenység révén a különlenyomat-állomány jelentősen megnövekedett. Különösen sok példányhoz jutottunk professzoraink hagyatékaiból s az intézeti, klinikai könyvtárak rendezése során. A Könyvtár a gyűjtést az Egyetem szegedi működésének kezdetétől /1921-től/ minden hazai és külföldi folyóiratban megjelent egyetemi közlemény különlenyomatára vagy másolatára kiterjeszti.

Az Egyetem szakirodalmi tevékenységének dokumentálása érdekében ezen különgyűjteményi anyagot 1960-tól nemcsak katalógusok, hanem rendezett bibliográfiában is közreadjuk.

C. Egyetemi gyűjtemény és múzeum

Az egyetemi pályamunkák, az egyetemi dolgozók közleményeinek, különlenyomatainak elkülönített gyűjtése, az Egyetem életével kapcsolatos fotodokumentációk archiválása, a kiállítások, az egyetemi kiadványok és az egyetemi bibliográfia készítése során szerzett tapasztalatok kötelezően felvetették a múlt emlékeinek védelmét. 1967-ben a Könyvtár olyan utasítás kiadását kérte, mely szerint az Egyetem összes intézményében kötelezően gyűjtsék és őrizzék meg az intézetek működésére, múltjára, s az intézetekben dolgozók életére, munkásságára vonatkozó írásos és egyéb dokumentumokat. [209] Különösen az Egyetem 50 éves jubileuma alkalmával kiadott egyetemtörténeti kiadványok összeállításánál szerzett tapasztalatok ösztönözték a Könyvtárt e kérésre. [210] A Könyvtár igazgatója 1970. december hó 10-én "Egyetemi gyűjtemény és múzeum létesítése" érdekében előterjesztést nyújtott be az Egyetem Rektori Tanácsához:

"Az 50 éves jubileumi kiadványok munkálatai során látom, hogy az Egyetem múltjának dokumentumai, emlékei mennyire hiányosak. Tudomásom szerint emlékeink gyűjtésére és megőrzésére a korábbi évtizedekben intézkedés nem történt. Ezért a lehető legnagyobb nehézséget jelenti a háború előtti, de a felszabadulást követő időszaknál is a legfontosabb történeti anyag felkutatása.

Most még megmenthető és összevonva megőrizhető minden arra érdemes történeti dokumentum.

Tisztelettel javaslom; haladéktalanul hozzuk létre az egyetemi gyűjteményt és múzeumot! Gyűjtsük össze az Egyetem tárgyi, személyi, írásos és képelemékeit, amelyekből az elmúlt 50 év történeti múltja végigkísérhető.

A múzeum szervezetiileg a Központi Könyvtár egyik részlege lehetne.

A Központi Könyvtár állományából kigyűjtetem mindazon könyvtári anyagot, ami e gyűjteménybe tartozik. Az egyetemi kiadványok, kutatóink könyvei, disszertációi, különlenyomatai, a pályamunkák, fénykép-archívum, stb. mind ezen anyagot fogja gazdagítani." [211]

Az Egyetem vezetői megtárgyalták az előterjesztett javaslatot s ennek nyomán az alábbi választ adta a Raktori Tanács:

"Egyetemi gyűjtemény és múzeum létesítése tárgyában benyújtott javaslatát a Raktori Tanács elfogadta. A múlt hagyományainak ápolása és emlékeinek gyűjtése és megőrzése, feltétlenül kívánatos és dícsérletes kezdeményezés.- Megjegyezni kívánom azonban, hogy a múzeum létesítése nem járhat dologi vagy személyi igényvel és ilyen az Egyetem költségvetésében sem tervezhető. Amennyiben ilyen módon a kérdés megoldható és a szükséges feltételek megvannak rá, az egyetemi gyűjtemény és múzeum megvalósítható." [212]

A Raktori Tanács elvileg jóváhagyott határozatát kellett a következő években gyakorlatilag megvalósítani, s a múzeum elhelyezésére és kialakítására ettől kezdve valóban céltudatosan törekedni.

A Könyvtár számba vette, hogy mivel rendelkezik, milyen meglévő gyűjteményei vannak és mik a további lehetőségek. Kiderült, hogy a könyvtáron belül különgyűjteményként e célra rendelkezésre állnak az egyetemi pályamunkák, a különlenyomatok, Egyetemünknek a könyvtári törzsállományból leválasztott kiadványai, kutatóink könyvei, disszertációi; az Egyetem életéről, épületeiről s az Egyetem keretében működő személyekről készített, rendezett fényképparchívum. A felsorolt állományrészek, a fényképparchívummal együtt, több mint 10.000 egységet jelentettek. Elvileg a múzeum anyagának tekintendők - az illetékesekkel egyetértve - a rektori tanácssteremben lévő igen értékes nagyméretű portrék, amelyeket

neves festőművészek készítették elhunyt professzorainkról, továbbá a Karok és az egyetemi tanács üléseinek bekötött jegyzőkönyvei, valamint egyéb dokumentumok és emlékek is.
[213]

A múzeum kereteibe tartozik a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika birtokában és tárolásában lévő éremgyűjtemény is. A Klinika volt professzora, néhai Prof. Batizfalvy János gyűjtését utóda néhai Prof. Szontágh Ferenc életében tovább gondozta és gyarapította. 1976-ban a "Batizfalvy-éremgyűjtemény"-t védetté nyilvánították és megőrzésével az Egyetemet bízta meg. [214]

Az Egyetem intézeteiben és klinikáin még fellelhetők értékes - a szegedi orvostudomány fejlődéséhez, az Egyetem történetéhez tartozó - tárgyak, eszközök, felszerelések, bútorzatok és iratok. Összegyűjtésükről, kezelésükről és múzeumi megőrzésükről a Könyvtár szándékozik gondoskodni.
[215]

D. Oktatófilmek

A központi könyvtári funkciók kiegészítése és ellátása folyamán a 16 mm-es tudományos és oktatófilmek tárolása, vetítógéppel együtt kölcsönzésük is a Könyvtár feladatkörébe került. Az 1950-es években az intézetek és klinikák önállóan szerezték be az oktató munkához szükséges orvostudományi kisfilmeket. A rendelések koordinálása, a meglévő filmek feldolgozása és az állomány tervszerű fejlesztése érdekében a filmek központi megőrzésre a Könyvtárba kerültek.

Az 1961. évtől kezdve, az egyetemi igényeket egyeztetve, a filmek megrendelése is a Könyvtár útján történik. [216]

A könyvektől, folyóiratoktól, különlenyomatoktól eltérő állományrész elkülönített kezelésének igényét felesleges hangsúlyozni. Az 1961. év végén a meglévő 67 db oktatófilmről tartalmukat ismertető, s a vetítéshez szükséges egyéb

adatokat feltüntető részletező címfelvételek készültek. Ennek alapján a Könyvtár első ízben 1962-ben, majd 1972-ben szakonként csoportosítva jegyzéket állított össze róluk. A filmek kölcsönzése, használata jelentősen emelkedett; az oktatás, a továbbképzés, a tudományos munka elősegítéséhez nélkülözhetetlen segédletté váltak. A gondos gyarapítási munka eredményeként 1976 december hó 31-én 195 db tudományos és oktatófilmmel rendelkezett a Könyvtár.

A filmek tartalmuk szerint megoszlának az orvostudomány legkülönbözőbb szakterületei között. Megítélésünk szerint legértékesebbek a műtéti szakágakra vonatkozó filmek: a gégészet, az agysebészet, a traumatológiai, a sebészet és a szülészet területére tartozók.

Az oktató filmek megőrzése, kezelése és gondozása a vetítőgéppel együtt a közeljövőben átkerül az Egyetemen létrehozott Oktatástechnikai- és Szakdidaktikai Csoport hatáskörébe. A filmek rendeltetésüknek legmegfelelőbb helyre fognak így kerülni, ahol a vetítéssel kapcsolatos személyi és technikai feltételek biztosítva lesznek.

A "hagyatékokról", melyek az idők során részben, vagy egészében összeolvadtak a Központi Könyvtár, ill. az intézményi könyvtárak állományával "Az állomány gyarapítás" c. fejezetben szólnunk.

A különgyűjtemények, s az intézmény történetével kapcsolatos emlékgyűjtemény anyagának tervszerű gyűjtésével és gondozásával a Könyvtár kiszélesíti az Egyetem életére vonatkozó adatszolgáltatás alapjait. Az intézmény- és tudománytörténeti szempontból kívánatos muzeális gyűjtemény kibontakoztatása a közeljövőben az Egyetem vezetőinek támogatásával elvégzendő feladat. [217]

11. Szakirodalmi tevékenység, tudományos és
oktatómunka

A. Tudományos kutatás, szakirodalmi tevékenység.

A könyvtártudományi és egyéb /nem könyvtártudományi/ kutatási tevékenység elméleti vonatkozásait ez alkalommal nem tárgyaljuk.

Az orvostudományi egyetemek könyvtárai - így a SZOTE Könyvtára is - 1951-től hosszú éveken keresztül saját fejlődési problémáikkal voltak alapvetően elfoglalva. Ezért a Könyvtárban a könyvtártudományi kutatás, a szakirodalmi munkásság megindulása a 60-as évek elején egybeesik a könyvtári szervezetben, a szolgáltatásokban jelentkező eredményekkel, előrelépésekkel, a könyvtárosi létszám minőségi alakulásával. A felsőfokú könyvtárosi szakképzettség megszerzését az ELTE Könyvtártudományi Tanszék könyvtárosképzése tette lehetővé.

Előmozdították a munka kibontakozását azok a központi intézkedések is, amelyekkel az 1960-as évektől az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központja és a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtár Osztálya rendszeresen a Könyvtár segítségére volt. [218] Ez időtől kezdve egyre intenzívebben tapasztalható, hogy a magasabb szintű könyvtárosi munka minőségének emeléséhez szükségszerű és elengedhetetlen, hogy a könyvtárak is bekapcsolódjanak a tudományos kutatásba és a szakirodalmi tevékenységbe.

Egyetemi alközponti feladatok végzése, valamint a területi ellátás során a Könyvtár szolgáltatásai kibővültek. Az így szerzett tapasztalatok alkalmával új eljárások kerültek bevezetésre. A könyvtárosok a munka eredményeiről megvalósításáról közleményekben számoltak be. Ennek megfelelően a könyvtárosok könyvtártudományi tevékenységét a hétköznapi könyvtári, gyakorlati feladatok

elvégzése alakította. Mint egyetemi könyvtárnak igazodni kell a szakterület, az Egyetem igényeihez s ezért folyamatosan részt kell venni az Egyetem életét dokumentáló kiadványok összeállításában, szerkesztésében és kiadásában is. Ezáltal a Könyvtár a fenntartó intézménnyel szorosabb kapcsolatot alakított ki. Az egyetemi kiadványokkal kapcsolatos munka kapcsán egyrészt egyetemtörténeti kutatásra és dokumentációra, másrészt könyvtártudományi feladatok végzésére is nagyobb lehetőség kínálkozik. A könyvtárosok az Egyetem dolgozóinak szakirodalmi munkásságából szakbibliográfiákat állítanak össze, ezáltal helybeli /egyetemi és könyvtári/ igényeket elégítenek ki. A kutatási és publikációs tevékenység koncepciója megegyezik Zsidai József megállapításával: "Könyvtártudományi kutatások gerincét a könyvtár közvetlen feladataihoz kapcsolódó témák kidolgozása képezheti." [219] A Könyvtár a könyvtári kiadványok összeállításánál és kiadásánál is ezen elgondolásokhoz igazodik.

A Könyvtár a központi folyóirat-kötetkatalógus 1964. évi első kiadásával és a folyamatosan megjelenő újabb kiadásokkal széles kör részére hozzáférhetővé teszi az Egyetem gazdag folyóirat állományának bibliográfiai igényességgel, retrospektíve feltárt és rendezett anyagát, valamint a kurrens állományt is. A nyomtatott kötetkatalógus jól bevált eszköz a tudományos tájékoztatásban, a könyvtárközi kölcsönzésben, a folyóirat-nyilvántartásban és a lelőhely megállapításában. Kutatók, olvasók, társintézmények által használt információs-bázis, melynek segítségével a szakirodalmi igények kielégítése válik lehetővé. A kiadvány növekvő jelentősége és hasznossága az orvostudománynak és határterületeinek kutatása szempontjából a négy kiadás során szerzett tapasztalatokból lemérhető. Az információs tájékoztató tevékenység ezen ismert, de gyakorlati fontosságát kellően nem értékelt segédletével a Könyvtár elsőként jelentkezett az orvostudományi könyvtári hálózatban. [220]

Az Egyetem folyóirat-állományának tudományos igényű feltárása és közreadása egyetemi, regionális és országos igényeket, tehát társadalmi szükségletet elégít ki. [221]

Az Egyetem új külföldi könyvbeszerzéseiről nyújt gyors információt az 1963 óta folyamatosan megjelenő "Új külföldi könyvek jegyzéke" c. könyvtári gyorstájékoztató, melyet a Könyvtár kezdetben negyedévenként, később félévenként állított össze.

Az egyetemi kiadványok, a SZOTE évkönyvei és az "Acta Medica" folytatásaként megjelentetett "Studia Medica Szegedinensia" kiadvány - hosszú szünet után - újraindítását a Könyvtár, illetve a Könyvtári Bizottság kezdeményezte. [222] A kiadványok szerkesztése, összeállítása, gondozása és kiadása könyvtári feladatkörbe került és odatartozik ma is.

Az 1958/59-es tanévtől folyamatosan megjelenő évkönyvek az Egyetem életéről, működéséről, személyi vonatkozásairól szolgáltatnak pontos adatokat. Az évkönyv utolsó fejezete az Egyetemen dolgozók szakirodalmi munkásságának a bibliográfiája. A szakbibliográfia különlenyomat formájában önálló kiadványként is megjelenik. A "Studia Medica Szegedinensia" című sorozatnak 1961 óta 10 kötete látott napvilágot. Szerkesztése, sajtó alá rendezése a Könyvtárban történik. A sorozat kötetlen időközökben, idegen nyelven megjelenő tudományos kismonográfiákat tartalmaz.

1971-ben - szintén könyvtári szerkesztésben - az egyetemi oktatás 50 éves jubileuma alkalmával megjelentek a "Scientific Research at the Szeged University of Medicine", a "Szeged University of Medicine" (angol és magyar nyelven) és a "Szegedi Egyetemi Almanach 1921-1970" c. kiadványok. A "Szegedi Egyetemi Almanach" c. biobibliográfia az Orvostudományi Egyetem kutatóinak, dolgozóinak életrajzi és tudományos működésükre vonatkozó adatait tartalmazza. E mellett feltárja az Egyetem 50 éves működése alatti szervezeti és vezetési tagozódást intézeti, klinikai és központi

intézményi vonatkozásban. A "Szegedi Egyetemi Almanach" fontos segédlet a jövőbeli tudomány-, felsőoktatás- és egyetemtörténeti kutatásokhoz. A jubileumi kiadványok szerkesztése és kiadása pénzügyi fedezetet nem tett szükségessé, anyagi ráfordításra csak a nyomdaköltségek fedezésére volt szükség. A könyvtárosok napi munkájuk mellett végezték a kiadványok szerkesztését, összeállítását, sajtó alá rendezését és a szükséges korrektúrákat. A kiadványok szerkesztése és kiadása ilyen körülmények között nagy megterhelést jelentett munkavégzés tekintetében a Könyvtár egésze számára. [223]

A megjelentetett egyetemi kiadványok elkészítése mellett az Egyetem rektora és a Könyvtár vezetője több alkalommal foglalkozott 10, illetve 20 éves időszakot felölelő egyetemi szakbibliográfia összeállításával. [224] Az erre irányuló kutatómunka azóta is folyamatban van; a kiadvány munkálatainak befejezése és megjelentetése objektív feltételek hiánya miatt még várat magára. Hasonló a helyzet más megkezdett, illetve elkészült kiadatlan szakbibliográfiák esetében is. Többször felmerült az Egyetem történetének részletező megírása is, de a fenti okok miatt csak a történet rövid összeállítására kerülhetett sor. [225]

A kiadványok készítése közben igen sok gondot jelentett, hogy az orvosi terminológia magyar nyelvű helyesírási kérdései országosan megoldatlanok. Az egységes magyar orvosi nyelv kialakítása, rögzítése - véleményünk szerint - akadémiai szintű orvosi és nyelvészeti kollégium feladata lenne. [226]

Az orvosi könyvtárakban folyó kutatások végzésében elsődlegesen irányadó az egészségügyi miniszter 14/1961.(Eü.K.8.) Eü.M. számú utasítása a könyvtári kutatómunka szabályozásáról. [227]

A Könyvtár helyi adottságai, anyagi és személyi ellátottsága szintén nagy mértékben befolyásolja a könyvtári kutatások helyzetét és jellegét. [228]

A tudományos és szakirodalmi tevékenység feltételek hiányában nem épülhetett még be a mindennapi könyvtárosi munkába, egyelőre kizárólag a szabadidő terhére történik. Kedvező létszámviszonyok és az objektív feltételek megléte esetén könyvtártudományi munkásságunk bekapcsolódhatna az Egyetem területén és az országban folyó kutatómunkába is. A Könyvtár dolgozói által végzett kutatómunkának és az eredmények publikálásának "társadalmi haszna" - mivel ráfordítást nem igényel - kimutatható; a Könyvtár erőfeszítései tehát ezen a területen pozitívan értékelhetők. [229] Az elmondottak alátámasztására és az elvégzett kutatómunka és szakirodalmi tevékenység bemutatására a függelékben ismertetjük a Könyvtár dolgozóinak szakirodalmi munkásságát, a megjelent könyvtári kiadványokat, valamint a Könyvtár gondozásában és a könyvtárosok szerkesztésében megjelent egyetemi kiadványokat.

B. Oktatómunka

A szakirodalmi és bibliográfiai ismeretek oktatásának kérdése az orvosi könyvtári hálózatban az Orvosi Könyvtárosok 1963.évi 3. Országos Értekezletén merült fel először. Ezt követően mind külföldön, mind belföldön a szakirodalmi oktatás iránti igény jelentősen megnövekedett. Ezért az 1965. évben a 4. Országos Értekezleten az egyetemi könyvtárosok szekcióülése behatóan foglalkozott a szakirodalmi és forrásismereti oktatás időszerű kérdéseivel, tárgyalta a "medikusok és fiatal orvosok olvasóvá neveléséről." [230] A szekcióülés ajánlása szerint: "Mind a négy egyetemi könyvtárnak feladata a orvosok olvasóvá nevelése. Ezért a négy egyetem vezetője és azok, akik a könyvtárhasználat oktatásával eddig érdemben foglalkoztak, az év folyamán üljenek össze és dolgozzanak ki közös tematikát és tantervet, különös tekintettel a BOTE és a SZOTE eddigi tapasztalataira. 1967-ben mind a négy egyetemi könyvtár kezdje meg az oktatást, 2 év múlva tapasztalataik alapján korrigálják a tantervet, és terjesszék fel az Egészségügyi, valamint a

Művelődésügyi Minisztériumhoz. A tanterv jóváhagyása után lehet bizonyos évfolyamok számára az oktatást kötelezővé tenni." [231]

Mi tette szükségessé és időszerűvé e témakör országos értekezleten való megtárgyalását, s az ajánlás meghozatalát?

Nemcsak a tudományos élet színvonalának féltése, a hallgatók és a kezdő orvosok tájékozatlansága volt az egyedüli ok, amely a szakirodalmi ismeretek oktatásának bevezetését sürgette. A felsőoktatási reform, melynek során az oktató-, kutatómunka módosult, jelentősen érezte hatását. Az új feladatok ellátását könyvtárainknak szélesebb körű és elmélyültebb tájékoztató munkával, a könyvtári értékek intenzívebb kihasználásával a korábbiaknál jobban kellett támogatniok. Ismeretes, hogy a reform során az oktatás anyagában és módszerében egyaránt korszerűsítésekre került sor, melyek végrehajtásánál a könyvtárakra közvetlen feladatok hárultak.

A hallgatók jobb, gyakorlatibb felkészítése nem nélkülözheti tehát bevezetésüket a szakirodalom és forrásainak ismereteibe, az önálló munka alapján való tájékozódás módszereibe. [232] Ezek alapján az egyetemi könyvtáraknak - annak ellenére, hogy igen nagy nehézségekkel küzdenek az egyetemi hallgatóság könyvtári férőhely-igényének ellátása terén is - fel kell készülniük a hallgatók egyre igényesebb tájékoztatására is. Az egyetemi könyvtárak potenciális olvasóközönségének ellátására egyik napról a másikra felkészülni nem lehet, ezért a gondos felméréseket, előkészületeket mielőbb meg kell kezdenünk. Figyelembe kell venni, hogy a fiataloknak szakmai tanácsokra, kalauzolásra van és lesz szükségük; így szerzett ismereteiket az egyetemi évek elvégzése után is hasznosítani fogják.

A cél annak elérése, hogy a könyvtárak előbb vagy utóbb olyan felkészültséggel rendelkezzenek, hogy az egyetemi oktatás keretében a képzés egyik jelentős tényezőjévé válhassanak. Mivel az oktatás is a könyvtárak és könyvtárosok

bevonásával fog történni, a megszokott könyvtári munka újabb fejlődést ígérő feladatkörrel bővül.

A művelődésügyi miniszter 169/1966 /M.K.21./M.M.sz. utasítása a minisztérium saját főfelügyelete alá tartozó egyetemekre vonatkozóan intézkedik a szakirodalmi ismeretek oktatásának bevezetéséről. [233] A rendelet az orvostudományi egyetemekre nem vonatkozik ugyan, de az e kérdéskörrel kapcsolatos teendőkkel foglalkozni kell, a megvalósításuk lehetőségét meg kell teremteni. Fakultatív, vagy kötelező oktatási forma alkalmazásával az orvostanhallgatókat fel kell készíteni hivatásuk gyakorlására a szakirodalomba való eligazodás területén is. Az orvostudományi és a határterületi szakirodalom iránti tájékozódási igények mennyiségileg és minőségileg egyaránt óriási mértékben megnövekedtek. Az egyre áttekinthetlenebbé váló irodalomban az eligazodást, a szükséges segédeszközök és módszerek megismerését és használatát már az egyetemi évek alatt könyvtári, ill. könyvtárosi segítséggel meg kell kezdeni.

Az orvostudományi egyetemeken a szakirodalmi és forrásismereti oktatás különböző formáinak bevezetése erősen kihat a könyvtárfejlesztésre, ezért sem a könyvtárak, sem az Egyetem vezetői nem hagyhatják figyelmen kívül az e téren jelentkező szükségleteket és igényeket. Kellő előrelátással gondoskodni kell arról, hogy a könyvtárhasználati, a szakirodalom kutatási módszerek, a bibliográfiai és dokumentációs ismeretek oktatásának színtere a kellően felkészült és felszerelt könyvtár legyen.

A SZOTE Könyvtárában - a szolgáltatások fejlődésének hatására - jelentősen emelkedtek az olvasók tájékoztatási igényei. Az Egyetem tudományos munkájának bővülése új, fiatal kutatók bevonását eredményezte egyes kutatási témákba. Napról-napra tapasztalható, hogy a tájékoztatást, információt kérők száma olyan mértékben emelkedik, hogy - a Könyvtár méreteit és lehetőségeit figyelembe véve -

az igények színvonalas kielégítése egyre komolyabb problémát okoz. A tájékoztatást kérők igen gyakran könyvtári, szakirodalom ismereti bevezetést kívánnak. Ennek alapján az a vélemény alakult ki, hogy mivel az egyénenkénti tájékoztatás nem gazdaságos, célszerű lenne intézményes formában már a felsőéves hallgatók csoportjai részére megkezdni a könyvtári szakirodalmi és bibliográfiai ismeretek oktatását. Ez a törekvésünk egybeesett az Egyetem érdekével, s ezért az 1959/1960. évi tanévben két féléven keresztül e témakörbe vágó oktatás folyt az Egyetemen. Egyes orvosi tárgyak gyakorlati foglalkozásainak óraszámából a Könyvtár néhány órát e célra használt fel. Az oktatás a Könyvtárban történt, ahol az elméleti képzést bemutatás kísérte. Jó hatással volt a hallgatóságra, hogy a gyakorlati foglalkozásokat vezető asszisztensek is jelen voltak e bevezetőkön. Az előadást - szükség esetén - sikerült diavetítéssel is szemléltetni. A két félévi munka kedvező eredménye igen sok elkészített egyetemi pályamunka tartalmi és formai értékelésénél lemérhető volt. E kísérleti oktatás sajnos nem folytatódott, ezért változatlanul meg kellett maradni az egyénenkénti, esetleg 2-3 személyt összevontan útbaigazító tájékoztatásoknál, ill. könyvtárhasználati bevezetéseknel.

A Könyvtárban a bevezető tájékoztatások és a könyvtárhasználat módjának a megszerzése iránt nemcsak az egyetemi hallgatók, hanem a kezdő orvosok körében is igény merült fel. Igen gyakori az asszisztencia tagjai közötti személyi változás. Az új orvosok nemcsak a megszokott tiszteletlátogatás miatt keresik fel a Könyvtárt, hanem részletes tájékoztatást is kérnek szolgáltatásairól, azok igénybevételének a lehetőségéről és módjáról, mert enélkül tudományos munkát nem tudnak végezni.

Az egészségügyi felsőoktatási reform végrehajtása és a kibontakozó tudományos diákköri munka következtében az Egyetemen újra és egyre erőteljesebben jelentkezett az az igény, hogy az 1965/66. évi tanévtől kezdve ismét meginduljon a rendszeres tájékoztatás.

Ennek hatására az 1965/66. évi tanévben ismét megkezdődhetett - a tanrendben meghirdetett-speciál kollégium keretében - az intézményes oktatás. Az Általános Orvostudományi Karon az 1965/66. tanév II. félévében "orvosi bibliográfiai ismeretek", az 1966/67-1967/68. tanévi I. félévében "orvosi könyvtárhasználat, bibliográfiai és dokumentációs ismeretek", a II. félévben "orvosi bibliográfiai és dokumentációs ismeretek", az 1968/69-1969/70. tanévben "orvosi bibliográfiai és dokumentációs ismeretek", az 1970/71. tanévben "tájékoztató az orvostudományi szakirodalomban" címmel szerepeltek a kollégiumok.

A Gyógyszerésztudományi Karon az 1968/69. tanévben "könyvtári bibliográfiai és dokumentációs ismeretek", az 1969/70-1972/73. tanévben "szakirodalmi tájékozódás, bibliográfiai és dokumentációs ismeretek", az 1973/74-1974/75. tanévben "tájékozódás és dokumentációs ismeretek", az 1973/74-1974/75. tanévben "tájékozódás a gyógyszerésztudományi irodalomban", az 1975/76. tanévben "tájékozódás a gyógyszerészeti szakirodalomban", az 1976/77. tanévben "szakírói ismeretek" címmel kapott helyett a speciális oktatási forma. [234] A tanrendben meghirdetett előadásokon kívül a Tudományos Diákkör kérésére az 1965/66. tanévtől kezdve rendszeresen bevezető előadásokat tartunk szakirodalmi ismeretekből a tudományos diákköri hallgatók számára.

E kétirányú oktatás alapján véve nemcsak ismeretek közlésére szolgál, hanem megadja a lehetőséget bővebb tapasztalatszerzésre is. Az eddigiekből is megállapíthatjuk, hogy az ismertetendő anyag mindenkor nagyobb, mint amennyire az oktatás rendelkezésére álló időben sor kerülhetne; továbbá, hogy az összeállított oktatási anyagot a gyakorlati ismeretek megszerzésével megfelelően arányba kell állítani. Ügyelni kell arra, hogy ne okozzunk a hallgatóknak akaratlanul is túlterhelést. Nyilvánvalóvá vált, hogy évfolyamonként igen különböző a hallgatóság igénye. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az anyag összeállításánál minden

esetben igazodni kell az Orvostudományi Egyetem sajátos igényeihez.

A gyakorlati megvalósítás sikere érdekében a Könyvtár kialakította, hogy milyen és mennyi legyen az oktatásra kerülő anyag /mit?/, milyenek legyenek az oktatás alakí, formai kérdései és módszerei /hogyan?/.

A tapasztalatok alapján az oktatás az alábbiak szerint valósítható meg:

- A. I. éves hallgatók részére speciális kollégium keretében, későbbiek folyamán kötelező tárgyként.
- B. III-IV. éves hallgatók részére speciális kollégium keretében, később kötelező tárgyként.
- C. A tudományos diákköri hallgatók részére konkrét gyakorlati igények alapján.
- d. Tájékoztató és bevezetés a fiatal orvosok, ill. a kezdő kutatók számára.

Formai, módszerbeli kérdések:

A hallgatók oktatása történhet évfolyamonként, kis és nagy csoportokban. Célszerű, hogy az oktatás helye minden esetben a Könyvtár legyen. Az előadásokat tarthatják az oktatók közül kiválasztott, erre alkalmas személyek is, de legalkalmasabbak erre a szakképzett, tapasztalt orvosi könyvtárosok. Formailag választható szeminárium jellegű képzés, speciális kollégium és - a Tudományos Diákkör keretében - előadások, gyakorlati bemutatások is.

A fiatal orvosok, ill. kezdő kutatók bevezetése történhet egyénenként, de egy kutatócsoportban dolgozó két-három személy is összevonható egy csoportba.

A felsorolt összes esetben feltétlenül össze kell kötni az elméleti képzést a gyakorlati ismeretszerzés lehetőségével.

Az oktatás anyagának vázlata:

A. I.éves hallgatók részére:

Bevezetés az Egyetemi Könyvtár használatának ismeretébe. Az egyetemi tanulás, jegyzetelés, kivonatkészítés módjai, technikája. Bevezetés a könyvtárhasználat ismereteibe, tájékoztatás a könyvtári szolgáltatásokról. Katalógusok használata. Tájékoztatás a város könyvtáiról és a könyvtári hálózatokról. A kiadványfajták és egyéb dokumentumok használata /könyv, folyóirat, különlenyomat, mikrofilm, mikrokártya/. Részletes tájékoztatás a tankönyvekről, egyetemi jegyzetekről. A dokumentumfajták: könyvek, tudományos kézikönyvek, lexikonok, enciklopédiák, tanulmánygyűjtemények, évkönyvek. Egyéb segédkönyvek: szótárak, szakszótárak, adatgyűjtemények, atlaszok; folyóiratok stb. /Könyvtári és könyvtárhasználati bemutatások, filmvetítés/.

B. III-IV.éves hallgatók részére:

A szakirodalom és forrásainak ismerete, bibliográfiai és dokumentációs alapismeretek

- a. Az orvosi bibliográfiák és folyóiratok fejlődése. Történeti áttekintés. A referálás megindulása, referálólapok. A segédkönyvek bibliográfiái. A bibliográfiák szerkezete, fajai. Nemzetközi bibliográfiák /cím-bibliográfiák, referáló bibliográfiák/. A magyar és nemzetközi szakbibliográfiák. Folyóiratjegyzékek /lelőhelyjegyzék/, kézikönyvek, lexikonok, enciklopédiák, szótárak, szakszótárak, címtárak.
- b. A bibliográfiai és dokumentációs munka fogalma, szerepe, jelentősége. A modern információ. Hazai és külföldi dokumentációs szolgáltatások és kiadványok.
- c. Az irodalmi adatok gyűjtése: a gyűjtés technikája. A feldolgozás és regisztrálás módszerei. Irodalmi tájékozódás. A bibliográfiai leírás alaki szabályai. A kézirat elkészítése és sajtó alá rendezése. A szaknyelv, fogalmazás, stílus, nyomdai tartalomjegyzékek,

mutatók készítése.

- d. A tudományos kutatás helyzete, szerepe, módszerei.
Irodalomkutatás, témabibliográfia összeállítása. A hazai és külföldi kutatómunka helyzete, fejlődése. Az egyéni és csoportmunka helyzete, fejlődése. Az egyéni és csoportmunka /teamwork/, a legfontosabb regisztráló és feldolgozó gépi berendezések. /Megfelelő arányban gyakorlati foglalkozások, filmvetítés/.

C. Oktatás a tudományos diákköri hallgatók részére:

A tudományos munka alapismeretei.

A készülő pályamunkával vagy szakközleménnyel kapcsolatos részletes tájékoztatás. Irodalomkutatási gyakorlatok. Az igények alapján összeállított anyag ismertetése. /Ld. a III-IV. éves hallgatók részére ismertetendő anyag c+d pontjait/.

D. Tájékoztatás és bevezetés a fiatal orvosok, ill. a kezdő kutatók számára:

Részletes tájékoztatás a könyvtár használatáról, az igénybe vehető szolgáltatásokról. A tudományos kutatás szakirodalmi információkkal való előkészítésének gyakorlati kérdései. Egyénenként, ill. egy-egy munkacsoport tagjainak a saját szakterületük irodalmának, forrásainak, bibliográfiáinak részletes ismertetése.

Gyakorlati kalauzolás.

Általános útmutató a III-IV. éves hallgatók részére készített tanterv c, d pontja alapján. [235]

Az egyetemi hallgatók és a fiatal orvosok számára történő szakirodalmi és bibliográfiai ismeretek oktatásával kapcsolatosan a hallgatók könyvtári ellátását illetően - amint az "Olvasószolgálat" c. fejezetben részleteztük - kedvőtlen a helyzet. A könyvtári ellátás feltételeinek a hiánya ezért alapvetően kihat a szakirodalmi és bibliográfiai ismeretek oktatásának gyakorlati megvalósítására is.

A fentiekben részletezett oktatómunka mellett a Könyvtár egyéb előadásokat is tart: 1973-tól rendszeresen a Szegedi Állami Védőnőképző Iskola, jelenlegi nevén az Orvostovábbképző Intézet Egészségügyi Főiskolai Kar Védőnőképző Szakjának tudományos diákköre részére, 1976 óta a SZOTE általános ápolói részére rendezett továbbképzés keretében.

A hároméves középfokú könyvtárosképző szaktanfolyamok munkájában - a Somogyi Könyvtárban rendezett tanfolyamon (1968/69-1973/74) - a Könyvtár dolgozói ugyancsak aktívan részt vettek.

1968 tavaszán a hálózati munka elősegítése érdekében a Könyvtár alapfokú könyvtárosképző tanfolyamot rendezett. A tanfolyam előadói a Könyvtár felsőfokú végzettségű dolgozói voltak. A hathetes tanfolyamot 14 hallgató végezte el eredményesen. [236]

A Könyvtár oktató tevékenységével tehát egyrészt hozzájárult a könyvtáros utánpótlás biztosításához, másrészt a orvosok és a kezdő orvosok részére könyvtárhasználati és bibliográfiai ismeretek elsajátítását is lehetővé teszi.

12. Segédüzemek

A könyvtári segédüzemek létrehozása és működése a központi könyvtári feladatok végzése során jelentkező egyéb, járólékos igények ellátását szolgálja. A beszerzett szakirodalom köttetése, karbantartása, a könyvtárközi és egyéb kölcsönzések teljesítésének korszerű ellátása /fotolaboratórium, reprográfia/, az egyetemi oktató- és gyógyítómunka megfelelő szintű másoló és sokszorosító részleg kialakítását tette szükségessé. E részlegek folyamatos munkavégzése ma már a Könyvtár elengedhetetlen központi szolgáltatásai közé tartozik, s e szolgáltatások ellátását csak magasszintű gépi felszereltséggel lehet biztosítani. Annak ellenére, hogy az orvostudományi könyvtári hálózat szervezeti és működési szabályzata [237] nem tér ki részletesen a nagyobb könyvtárak segédüzemeire, kialakulásuk, üzemeltetésük, könyvtári keretek közé kerülésük - ha lassan is - , de megvalósult. Sok vitát, félreértést, hiábavaló fáradságot lehetett volna elkerülni, ha a segédüzemek hovatartozását az említett rendelkezés tételesen rögzíti. [238]

A. Könyvkötészet

A felszabadulás előtt a folyóiratok köttetésére, a könyvtári állomány konzerválására nem fordítottak különösebb gondot, kizárólag a mindenkori pénzügyi lehetőségek, keretek függvénye volt. Szegeden a könyvtárak nem rendelkeztek még segédüzemi részlegekkel, de a közel félszáz könyvkötő bőségesen ellátta a jelentkező igényeket. A könyvkötők részben nyomdák részlegeiben, részben kisiparosként kínálták és várták a köttetési munkákat. A köttetési munkák elnyerése, azaz a megélhetés érdekében a cégek, a magánvállalatok és a kisiparosok között versengés alakult ki. Az irattári anyag szerint ajánlataikkal megkeresték az intézetek, klinikák, ill. az OK Könyvtár illetékeseit

a gyors, pontos, kifogástalan minőségű munkavégzést ajánlottak fel. A kötések minősége igen kiváló, négy-öt évtizedes használat után is kifogástalan. Aki munkát kapott, igyekezett külsőségekben is, főleg az aranyozás dúsításával, igényes díszítéssel, színvonalasat, mutatósat nyújtani.

A felszabadulás után ezzel ellentétes helyzet alakult ki. Amilyen mértékben növekedett a hazai könyvek, folyóiratok és egyéb kiadványok és a külföldről behozott szakirodalom mennyisége, olyan mértékben csökkent Szegeden és környékén - de országosan is - a kötetési lehetőség. [239]

Nem túlzó az a megállapítás, hogy érdemtelenül visszafejlődő iparág lassú agonizálásának vagyunk tanui. Akkor, amikor könyvtárak, egyéb intézmények, vállalatok és a lakosság kötetési igénye is napról napra emelkedik, érthetően módon fokozatosan csökken a kötetési lehetőség.

A könyvtári tevékenység centralizálása, a növekvő egyetemi folyóiratállomány kötetési és konzerválási igénye igen hamar, már 1952-ben az autarkiára törekvést indította el. Ez időben a Könyvtárnak még csak 3 fő könyvtárosa volt, ennek ellenére a Könyvtár javaslatára 1953-ban házi könyvkötészet kialakítására került sor. Az egyetemi alkalmaztatásra kiválasztott kisiparos gépeit magával hozta. A Könyvkötészet ettől kezdve könyvtári elhelyezésben és irányítás alatt működik. A munkát ma már egyetemi tulajdonban lévő korszerű, automata gépekkel és felszereléssel végzik.

A Könyvkötészet feladata a Könyvtár, valamint az egyes intézetek és klinikák folyóiratainak, indokolt esetben könyveknek kötése, a megrongálódott kötések karbantartása. Ezen kívül jelentős mennyiségben végez különböző papír- és kartonvágásokat, kasírozásokat, lyukasztásokat, valamint egyéb papíripari munkát. Az utóbbi időben e tevékenység kibővült a házi sokszorosításban előállított kiadványok, integrált jegyzetek fűzésével és borításával. A kötetési munkához szükséges alapanyagok beszerzéséről és tárolásáról a Könyvtár gondoskodik.

A Kötészet, mivel az orvostudományi szakfolyóiratok zömmel műnyomó, vagy kromo-papíron készülnek, a konzerválás technológiájában megmaradt a hagyományos ívenkénti felfűzés-gerincgömbölyítés-rátáblázás gyakorlata mellett . A kötetek félvászon borítással, csak a legszükségesebb aranyozással készülnek. Az egyes lapokból álló folyóiratokat "lengyel varrással" készítik elő.

Ezen technológiát - mely alapvetően az egyedi sortiment-kötés hagyományai szerint történik - fenntartja a Könyvtár, ill. a Kötészet, mivel több tízezer, ill. százezer Ft értékű folyóiratsorozatot a modern "gerinclevágásos" és "műanyagragasztásos" kötésekkel nem akarja rongálni. A két köttetési, technológiai irányzat említésekor meg kell jegyeznünk, hogy az olcsó, fatartalmú papírból készült brosúra és egyéb kiadványoknál az utóbbi eljárást a Könyvtár Kötészete nem tartja elvetendőnek.

A házi könyvkötészet teljesítőképessége sem a múltban, sem a jelenben, a létszám emelése és az automatikus gépek biztosítása ellenére sem tudja ellátni az egyre növekvő egyetemi könyvkötészeti igényeket. Az Egyetem részére beszerzett szakfolyóiratok száma állandóan növekszik, ezért kiadványok köttetéséhez egyetemen kívüli könyvkötő szövetkezetek és kisiparosok munkáját is igénybe kell venni. A Könyvtár és az Egyetem Könyvtári Tanácsa gyakran foglalkozott az állomány konzerválása, megóvása érdekében az egyetemi és az egyetemen kívüli köttetések ügyével. [240]

Javaslataikra az Egyetem rektora 1965-ben a könyvkötőipar helyzetéről levélben tájékoztatta a városi és megyei illetékes ipari hatóságokat, a szegedi felsőoktatási intézmények vezetőit. A tájékoztató levél megállapítja, hogy Szegeden a felsőoktatási intézmények és a nagykönyvtárak házi könyvkötészeti műhelyekkel rendelkeznek. Teljesítőképességük azonban a fenntartó intézmények igényeit sem elégíti ki, ezért bérkötöttéseket kénytelenek igénybe venni. A városban nem kielégítő a szövetkezeti könyvkötészet fejlődése és így

mind több idő szükséges egy-egy intézmény folyóiratainak és egyéb anyagának köttetéséhez.

A folyóirat-ellátottság minden szakterületen a felszabadulás előtti tízszeresére nőtt, de ezzel nem arányos a könyvkötő iparág fejlődése. Nem jobb a helyzet általában Csongrád megyében sem, jóllehet a köttetésre váró folyóiratállomány több milliós leltári és felbecsülhetetlen szellemi értéket jelent.

A fentiek fontosságát hangsúlyozva azt kívántuk elérni, hogy a könyvkötő iparág fejlesztésére hatékony intézkedések szülessenek és az illetékesek foglalkozzanak jelenlegi és jövőbeni helyzetével. [241]

Az egyetemi város fejlődésével és a szükségletek növekedésével nem arányos az iparágról való gondoskodás. A szegedi nagykönyvtárak könyvkötő részlegeik fejlesztésére törekednek. Gondot okoz azonban nekik az utánpótlás biztosítása; a szakma "mester"-szintű elsajátítására ma már kevesen vállalkoznak.

A kilátástalan helyzet összefoglaló értékelését a Könyvtár igazgatója a Könyvtárközi Bizottság 1976. évi március havi ülésén, az illetékes iparhatóság képviselőjének jelenlétében újra ismertette. Aggodalmának adott hangot amiatt, hogy ezen fontos és szükséges iparág is a kiháló régi foglalkozási ágak közé fog kerülni. [242] Az elhangzottak alapján közlemény jelent meg a helybeli napilapban "Öreg mesterek árnyékában" címmel. [243]

Mindezen törekvések eredményeként megállapítható; a könyvkötészetek fejlesztésével, az utánpótlás biztosításával mind az Egyetem, mind a város ha szerény mértékben is, de folyamatosan foglalkozik.

A köttetések terén mindenütt jelentkező nehézségek miatt van olyan - kötésszettel nem rendelkező - nagyobb hazai könyvtár, ahol, tudomásunk szerint megszüntették a folyóiratok köttetését. Elhatározásunkat megerősítette a

xerografikus és egyéb másoló eljárások terjedése is, mely az irodalom ellátásánál az igényeket gyorsan, másolatok elkészítésével elégíti ki. Ezen szolgáltatáshoz a bekötetlen, füzetes folyóirat-állomány előnyös, bár raktári kezelése nehézkesebb és időigényesebb.

A Központi Könyvtárhoz tartozó Könyvkötészet évi teljesítményét jelentékenyen emelte, hogy az 1975. évben a kézimeghajtású könyvkötészeti gépeket automatikus gépekkel cseréltük fel. Az 1976. év munkavégzésének legjellemzőbb kötészeti adatai: 1227 db félvásznon folyóirat-kötés, 156 db hivatali kötés, 5723 db kartonkötés, 57.555 db felfűzött ív és 5513 db aranyozott betűsor.

Szövetkezetben, illetve kisiparosnál végeztetett kötések száma: 587 db. [244]

B. Fotolaboratórium

1949-1950-ben a meginduló könyvtárközi kölcsönzés útján nagy mennyiségben érkező mikrofilmek olvasásához az OK Könyvtár házilag mikrofilm-leolvasó-készüléket készíttetett. Ezt követően, igazodva a korszerű könyvtári szolgáltatások irányához, a Belgyógyászati Klinika Fotolaboratóriumában - ha szűk keretek között is - lényegében megindult a fotoszolgáltatás is. Az állomány védelmét biztosító új, modern eljárással, a mikrofilm szolgáltatással a Könyvtár az orvosi könyvtárak között ugyancsak elsőként jelentkezett. [245]

A könyvtárközi kölcsönzés ezen időtől kezdve fokozatosan mikrofilm útján történt. A Könyvtár 1955-től, önálló épületbe kerülve, kialakította saját fotolaboratóriumát.

1960-ban főfoglalkozású fényképész alkalmazására is sor került, s a Fotolaboratórium fejlesztése, további célok elérése érdekében, a Könyvtár számára alapvető feladattá vált. A Fotolaboratórium ma már rendelkezik azokkal a nagyteljesítményű optikai gépekkel és felszerelésekkel, melyek a

"Zeiss Dokumator" felvevő, előhívó, másoló és leolvasó gépek közül beszerezhetők voltak. A tervszerűen fejlesztett gépi ellátottság eredményeként összegyűlt berendezés megfelelő elhelyezéséhez jelentősen növeltük a laboratórium alapterületét.

A kiváló gépi felszereltséggel rendelkező fotolaboratórium nemcsak a Könyvtár számára dolgozik. Az egyetemi kutatók tudományos munkájához különféle fotodokumentumok készítésével nyújt segítséget. Oktatási célra diaposzitivokat készít, a megjelenő közleményekhez nyomdai klisék készítéséhez indokolt esetben /ábrákról, rajzokról/ fotokópiákat állít elő.

A Könyvtár számára igen nagy előny, hogy hosszú évek óta a Fotolaboratórium közreműködésével gondoskodik folyóirat- és könyv-anyagunk hiányozó oldalainak méretarányos pótlásáról.

Az Egyetem életének megörökítése céljából a Könyvtár fényképésze a hivatalos ünnepeken, rendezvényeken, épületátadások alkalmával és egyéb megörökítésre érdemes alkalmakkor dokumentációs és archivális felvételeket készít. A Fotolaboratórium így jelentékeny segítséget nyújt az egyetemi kiállítások elkészítéséhez is. Ezen tevékenység tette lehetővé, hogy ma már rendelkezik az Egyetem és a Könyvtár életéről, épületeiről, kutatóiról és dolgozóiról készített, rendezett fénykép-archívummal.

1965-1966-tól nagyteljesítményű xerografikus berendezés és gyorsmásoló készülék beszerzésével igazodott a Könyvtár az olvasói és kutató igényekhez. A reprográfiában a "kontakt-másolatok" mindent megelőző szolgáltatásairól igyekezett gondoskodni. A szándékok csak részlegesen valósultak meg, mert a beszerzett "Pyloris" xerox 1967-ben nem került könyvtári kezelésbe; a Gazdasági Igazgatóság Sokszorosító Részlegében helyezték el.

1971 óta a Könyvtár a könyvtárközi kölcsönzéseket és a helybeli igényeket cinkoxidos gyorsmásoló gép segítségével, gyorsmásolatokkal teljesíti.

A Fotolaboratóriumra épített megfelelő színvonalú reprográfiai szolgáltatásokat, az e téren jelentkező igények hatékony kielégítését csak teljes értékű, nagykapacitású xerox-gép közeljövőben történő beszerzésével tudja a Könyvtár véglegesen megoldani.

A Fotolaboratórium évente átlagosan 3.200 db különböző méretű nagyítást, 2.800 db fotokópiát, 800 db diapozitívet, 9.500 db mikrofilmét és 20-30.000 db cinkoxidos gyorsmásolatot készít.

C. Sokszorosító

Az Egyetem életének, feladatainak rohamos fejlődése korszerű sokszorosítási és másolási szolgáltatás biztosítását sürgette. Ezen szolgáltatások ma már a könyvtári tevékenység, az oktató és kutató munka, a betegellátás s az irányítást végző egyetemi hivatalok, központi szervek munkájának komoly segítői.

Ezt felismerve a Könyvtár javasolta 1972-ben az Egyetem rektorának, hogy a Gazdasági Igazgatóság keretében működő, s kizárólag egyetemi nyomtatványokat előállító Sokszorosító Részleget a Könyvtár irányításával működő Könyvkötészettel összevonva, együttesen elhelyezve korszerűsítse és fejlessze. [246] A 216-2/1972.O.E.sz. rektori rendelkezés e javaslatot elfogadta, de az összevonás utáni hovatartozás, irányítás kérdésében úgy döntött, hogy a részleg a Gazdasági Igazgatóság szervezetébe tartozzék. Az összevonás sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem történt meg. A Sokszorosító Részleg kellő szakmai irányításának hiánya tovább fokozta a részleg szolgáltatásaival, felszereltségével kapcsolatos elégedetlenséget. Ezért az Egyetem vezetői

ismét foglalkoztak a Sokszorosító Részleg fejlesztésének és szakmai irányításának kérdéseivel. A Sokszorosítót végül az 1976. év elején a Könyvtár segédüzem-részlegeként átvette, természetesen a korábbi koncepció fenntartásával s a feltételek mielőbbi biztosításának rögzítésével.

Az új szervezeti forma megvalósítása, a folyamatos üzemelés biztosítása soronkívüli intézkedéseket kívánt. Kialakítottuk a részleg belső, a sajtótörvény előírásai szerinti munkáját, a tevékenység bizonylati rendjét és gondoskodtunk az elhanyagolt, tönkrement gépek pótlásáról. [247]

Az Egyetem szervezeti egységei az üzemág szolgáltatásait (stencil, xerox, Romayor) zavartalanul veheti igénybe. Itt készül el az intézetek és klinikák, valamint az igazgatási részlegek összes átfutó-éves és rendkívüli házi nyomtatványa, a TDK rendezvények műsorfüzetei, az integrált jegyzetek, az egyetemi Tanrend és Évkönyv, valamint az alkalmi kiadványok. A Sokszorosító részleg lehetővé teszi, hogy a könyvtári kiadványok tartalmi frissesége és kiállításuk minősége tekintetében a korábbi állapotokhoz mértén előbbre lépjünk.

A Sokszorosítóban az 1976-os évben 129 db átfutó-éves egyetemi nyomtatvány elkészítése mellett 535 db sokszorosítási igényt teljesítettünk. A 845.592 db nyomás, ill. sokszorosítás A/4 méretben több, mint 1 millió ív papír felhasználását eredményezte.

Hosszú évek céltudatos, kitartó törekvései ha lassan is, de megvalósultak. A könyvtári segédüzemek mind szervezeti, mind elhelyezés tekintetében megfelelő rendben működnek. A leggazdaságosabb üzemszervezési megoldás valósul meg azzal, hogy a Sokszorosító, a Könyvkötészet és a Fotolaboratórium területileg összevontan, a könyvtári és az egyetemi igényeket fogja szolgáltatásaival kielégíteni. Az Egyetem ma már támogatja és aktívan segíti ennek a tervnek a megvalósítását. A szolgáltatások számára megfelelő elhelyezést, gépi felszereltséget és kellő létszámot

biztosít. A fejlesztés ügye kiemelt, egyetemi érdekeket szolgáló központi feladattá vált.

A Könyvtár-könyvtárcentrikus szándékaival-, az olvasói és kutatói igények jobb ellátása érdekében az új részleg működésével nem kimondottan könyvtárosi feladatok ellátását is vállalja.

13. Egyéb tevékenység

Röviden összefoglaljuk a könyvtári munkavégzés melletti, egyéb tevékenységünket.

A "Szakirodalmi tevékenység, tudományos és oktató munka" c. fejezetben említettük, hogy feladatkörünkbe tartozik az egyetemi kiadványok megszerkesztése, ill. gondozása és kiadása. Rendszeresen, évenként összeállítjuk az egyetemi dolgozók szakirodalmi munkásságának bibliográfiáját is.

A "Különgyűjtemények" c. fejezetben bemutattuk az egyetemi gyűjteménnyel és múzeummal és az oktatófilmekkel kapcsolatos tevékenységünket. Ezen kívül megemlítjük, hogy az Egyetem életére vonatkozó adatok birtokában és ismeretében a Könyvtár végzi el a külföldi címtárak és adattárak részére az egyetemre vonatkozó adatszolgáltatásokat.

Az Egyetem életének dokumentumok alapján történő propagálása az ünnepi alkalmak során a Könyvtár által tervezett és összeállított kiállítások bemutatásával történik. Az ünnepi, jubileumi megemlékezések részeként a kiállítások dokumentumainak megtekintése mindig számottevő eseményt jelentett. Ezek közül megemlítjük - jelentőségük miatt kiemelve őket - az alábbiakat:

1954. okt. 2. Szeged felszabadulásának 10. évfordulója alkalmából Egyetemünk 10 éves működését bemutató emlékkiállítás. [248]

1961. márc.29. A SZOTE önálló egyetemmé szervezésének 10 éves évfordulója alkalmából rendezett kiállítás.

1965. ápr. 3. Hazánk felszabadulása 20 éves évfordulójának megünneplése alkalmából rendezett egyetemi kiállítás. [249]

1971. okt. 9. "A szegedi felsőoktatás 50 éve" c. jubileumi kiállítás.

/JATE Központi Könyvtárával közös rendezésben./ [250]

1976. febr. 21. A "SZOTE 25 éve" c. jubileumi emlékkiállítás.
[251] (A kiállítások rendezésével kapcsolatos sokrétű és időigényes munka demonstrálásához ez utóbbi emlékkiállításról a függelékben, néhány képet mutatunk be.)

Az önállóan rendezett kiállításokon kívül számos alkalommal szolgáltatott anyagot a Könyvtár a város és a megye különböző egészségügyi, tudományos, valamint a felsőoktatási intézmények országos fejlődését bemutató rendezvényekhez, kiállításokhoz.

A Könyvtár munkaszervezetéről és a munkafolyamatokról leírottak, amint Csúry István megállapítja: ".... egyszersmind az észszerűsítés kategóriájába is tartoznak: valamennyi olyan tényező, amely a munka eredményességét észszerű és gazdaságos elvégzését az üzem egészének viszonylatában biztosítja. Könyvtári szempontból újításnak tekintendő minden olyan javaslat, mely a munka eredményességét, gazdaságosságát elősegíti. Az újítások négy válfaját szokták megkülönböztetni: találmány, műszaki tökéletesítés, termelési és ügyviteli észszerűsítés." [252]

A Könyvtárban számos bevezetett új eljárás, észszerűsítés a munkavégzést segítette, tette hatékonyabbá. A bevezetett és elfogadott újításokat az alábbiakban soroljuk fel:

1962. Mikrokártya előállítás. [253] Hernádi Oszkár

Zeiss Dokumator mikrofilm

leolvasó készülékhez

"Barabási-féle" mikrokártya

olvasó toldalék alkalmazása.

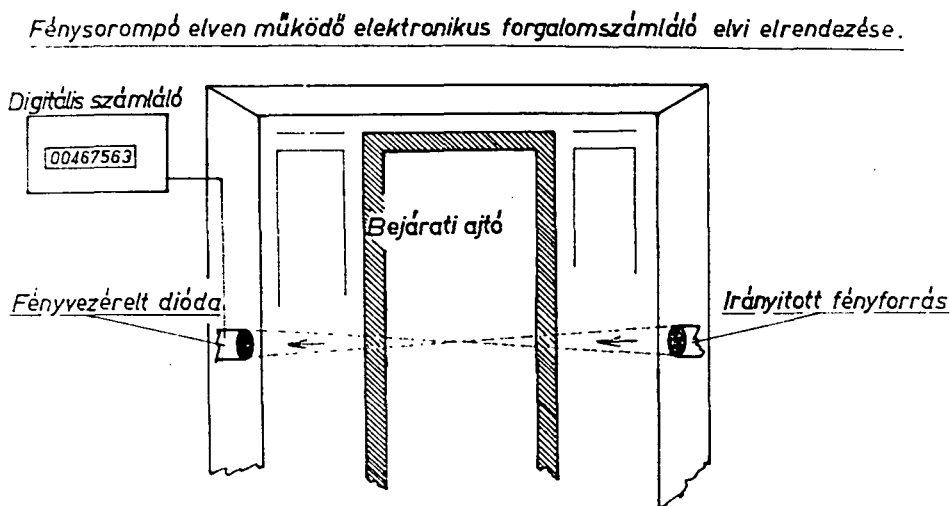
Pálfy Gyula

Zallár Andor

1963.	Zeiss Dokumator mikrofilm
leolvasó készülékhez hazai
gyártmányú /égő és foglalat
alkalmazása. [254]	Hernádi Oszkár
1965.	Speciális elektromos melegítő
aranyozáshoz. [255]	Hlaváthy László
1966.	Könyvkötészeti munkáknál
anyagmegtakarítás. [256]	Zallár Andor
Hlaváthy László
1967.	Raktári számok jelölése.	Zallár Andor
Pálffy Gyula
	Kardex-rendszerű folyóirat-
nyilvántartás bevezetése.	Zallár Andor
Pálffy Gyula
Halasi Antal
Hajdu István
	Könyv-, folyóirat átadó-
szekrény bevezetése. [257]	Zallár Andor
	Gumikerekes, fém anyagto-
vábbító, kézikocsik beve-
zetése. [258]	Zallár Andor
Pálffy Gyula
1971.	Színezett dia bevezetése.
[259]	Ruszkai Károly
1975.	Forgalomszámláló berendezés
[260]	Zallár Andor
1976.	Mini-Graph-sokszorosítóhoz
stencilpapír lyukasztógép
megtervezése és elkészítése.
[261]	Zallár Andor
	Katalógus-karton lyukasztógép
megtervezése, elkészítése.
[262]	Zallár Andor
Hlaváthy László

A könyvtáraktól sok adminisztratív tevékenységet igénylő
forgalomszámlálás gépesítése kivételével a felsorolt
újítások bevezetése és alkalmazása helyi jelentőségű.

A fényvezérelt dióda alkalmazásával működő elektronikus forgalomszámláló vázrajzát ezért mutatjuk be.

Az "egyéb" tevékenységet röviden ismertetve megállapíthatjuk, hogy az igen változatos, az Egyetem életével összefonódó, a könyvtári és egyetemi célkitűzéseket koordináló feladatok elvégzése nélkül a Könyvtár élete ma már elképzelhetetlen.

IV. ÖSSZEGEZÉS, FELADATOK, A JÖVŐ TERVEI

A Könyvtár életének a felszabadulás előtti időszakra vonatkozó adatait áttekintve megállapítható, hogy az OK Könyvtár nem tartozott az anyagilag jól ellátott intézmények közé. Rendszeres állami támogatás nélkül létezett, intézményszerűen nem működött, csupán az orvoskari tanártesület kézikönyvtára volt, és mint ilyen illeszkedett be az Orvosi Kar szervezetébe. Nyilvános könyvtári jellegét nem tudták biztosítani. Az ínséges viszonyok között jelentkező, szélesebb körben mutatkozó társadalmi igények kielégítését célzó jószándékú törekvések nem tudták áttörni a társadalmi rend kultúrpolitikája által támasztott korlátokat és a gazdasági nehézségeket.

A kis kézikönyvtár anyagában a háborús évek alatt jelentős hiányok keletkeztek. Rendezett anyagának 1/3-a elavult monográfiákból és múlt századvégi folyóiratsorozatokból állt. Hiányait a felszabadulás után érkezett külföldi adományok csak részben pótolták, illetve az elavult anyagot csak kis mértékben frissítették fel. Az adományok útján történő gyarapítás nem biztosíthatta a Könyvtár tervszerű állományfejlesztését.

A Könyvtár ügye a közöny, a hanyagság veszélyeit minden nehézség ellenére elkerülte, mert a szegedi orvosképzést féltő, a szakirodalom szükségességét ismerő és szerető professzorok néha erejükön felül harcoltak és áldoztak a Könyvtár fenntartásáért és fejlődéséért. Mind a felszabadulás előtt, mind ezt követően a Kar mindig arra törekedett, hogy önálló, saját szakterületének megfelelő könyvtára legyen. A felszabadulás után, az 1947-től 1949-ig terjedő időszak már kedvezőbb feltételeket biztosít a mind szélesebb körben jelentkező könyvtári igények fokozatos kielégítése számára. A spontán könyvtári igények növekedését nagy mértékben elősegítette ezen időszakban az Orvosi Kar egységes könyvtárfejlesztő szándéka és az

Orvostudományi Beszámoló szerkesztésében résztvevők nagy tábora. Ez a kollektíva és a tanári kar a tudományos munkához nélkülözhetetlen Könyvtár bővítésének igényét nemcsak felébresztette, de hosszú időn át táplálta is.

Az igény kielégítését nagy mértékben elősegítette egyrészt a meginduló hathatós állami támogatás, másrészt az Orvostudományi Karnak függetlenített könyvtáros alkalmazására irányuló eredményes törekvése. Ezek az egybehangzó tények csak a megváltozott társadalmi alapokra épülő kultúrpolitikai viszonyok közepette tudták egyrészt a Könyvtár teljesértékű nyilvánosságát és funkcióit, másrészt pedig tartós fejlődését biztosítani.

1949-től az évente folyamatosan növekvő anyagi alap mind nagyobb mérvű szakfolyóirat- és szakkönyvbeszerezést eredményezett. Az így kialakuló könyvtári állomány az Orvostudományi Egyetem magasszintű kutató-, oktató- és gyógyító munkájának és szakirodalmi tájékozódásának nélkülözhetetlen alapjává lett. A mind nagyobb számban érkező folyóiratok és könyvek egységes ügykezelést kívántak, melynek végrehajtása deviza- és forint-takarékossági, később pedig tudatos könyvtárpolitikai megfontolások alapján a központi feladatok kialakítását eredményezte.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára életében az 1953. január 1-től végzett központi feladatok az egész Egyetem könyvtárügyének kialakítását, a hálózati munka megindítását, folyamatos végzését és irányítását eredményezték. Sze mélyi és dologi tekintetben egyaránt kezdetét vehette egy töretlen és a korábbiakhoz viszonyítva nagyarányú fejlődés, melyet a felszabadulás előtt még elképzelni sem lehetett. Az Egyetem könyvtárügyének kialakulását alapvetően meghatározta, hogy az 1951. évben, az önállósulás alkalmával egyedül csak a kari könyvtári keretek szolgálhattak alapul. Az Orvosi Kar tulajdonát is képező egyetemi könyvtári berendezés, felszerelés, a könyvtári hagyományokon nevelődött, tapasztalt könyvtárosi létszám, jelentős mennyiségű

orvosi irodalom a Tudományegyetemnél, ill. az Egyetemi Könyvtárban maradt. Szinte a semmiből kellett elindulni, új egyetemi könyvtárat kialakítani. Znakovszky Emma közleményének az orvosi könyvtárak fejlődésére vonatkozó sorai a SZOTE könyvtárára is érvényesek: "Az új könyvtáraknak pedig nagyrészt saját maguknak kellett kiépíteni a maguk rendszerét, gyakorlatát, aminek az útja általában az volt, hogy ahány könyvtár,annyiféle könyvtári gyakorlat és módszer közül kiválasztották azt, ami a könyvtárral szemben támasztott kívánságok szempontjából a legmegfelelőbbnek látszott. Ez az út természetesen lassú volt, sok kísérletezéssel járt és nem is sikerült mindig megtalálni a legalkalmasabb és legjobb megoldást." [264]

A belső gazdasági nehézségek leküzdése, a férőhely, a felszerelés és az egyik legfontosabb tényező: a szakképzett könyvtárosi létszám biztosítása érdekében folyó lankadatlan törekvést gyakran gyengítette és akadályozta az egészségügy területén a hozzá nem értők "szakértői" véleménynyilvánítása. Az 1954. évben az Orvosi Hetilapban felelős személy elképesztő véleménye jelent meg, mely szerint: "Felmerül a kérdés, hogy a vidéki egyetemeken van-e szükség Központi Könyvtárra. Szerintem erre nincsen szükség, miután elképzelésem szerint az országos orvosi könyvtáron keresztül, valamennyi orvosi könyvtáron keresztül, az orvosi könyvtárak anyaga valamennyi intézmény és valamennyi olvasó rendelkezésére áll." [265]

Az újjászerveződő orvosi könyvtár fejlesztésének határozott szándékát sem a gazdasági nehézségek, sem a tudománytalan és felelőtlen szakvélemények nem tudták meggátolni. Az önálló, jól felszerelt orvosi könyvtár szükségessége társadalmi igényként, az Egyetem oktató, kutató és gyógyító munkájához elengedhetetlen feltételként jelentkezett, az Egyetem párt és állami vezetőinek segítségével központilag támogatott kérdéssé vált. Az Egyetem párt és állami vezetői a tudáspolitikai és egyéb központi határozatok egyetemi megvalósításához szükséges, a Könyvtár munkájához feltételek biztosítását, a Könyvtár fejlesztését nemcsak határozottan támogatták,

hanem a tájékoztatási és egyéb könyvtári funkciók erőteljesebb kibontakoztatására ösztönözték, sőt kötelezték is a Könyvtárat.

Mindezen egybehangzó alapfeltételek segítségével sikerült az önállósult Orvostudományi Egyetemnek két és fél évtized alatt Központi Könyvtárát létrehozni, s a jelenlegi szintre felfejleszteni. Ennek eredményeként vált a Könyvtár az egyetemi oktató, kutató és gyógyító munkát sajátos eszközeivel segítő, önálló központi szervezeti egységgé. A Könyvtár cél tudatos fejlesztése és fejlődése lehetővé tette a könyvtári funkciók és feladatok kibővítését. Ennek megfelelően a Könyvtár fő feladata az oktató-nevelő, a tudományos kutató és gyógyító, s megelőző munkát végző egyetemi dolgozóknak és az egyetemi hallgatóknak munkájuk ellátásához, valamint szakmai fejlődésükhöz, tanulmányaikhoz, illetve továbbképzésükhöz szükséges irodalommal, irodalmi tájékoztatással, szakbibliográfiákkal való ellátása, továbbá a könyvtári állomány tervszerű fejlesztése és megóvása, valamint a könyvtár-tudomány művelése.

A Könyvtár az egyetemi feladatok ellátása mellett részt vesz területi és országos könyvtári feladatok ellátásában. Az orvostudományi könyvtári hálózat egyik alközpontja. Tudományági szakkönyvtárként együttműködik más könyvtárakkal, ill. könyvtári hálózatokkal, különösen a könyvtárközi kölcsönzés és gyűjtőköri kooperáció terén. Szakkönyvtári tevékenységét különösen kiterjeszti területileg Szeged város, továbbá Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye egészségügyi intézményei, orvosai és egyéb egészségügyi dolgozói részére is. [266]

A dolgozatban bemutatott könyvtári munkaterületek, s a jelenlegi személyi és dologi ellátottság alapján végzett szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói alapján megállapítható: a fenntartó intézmény szakmai profilja által meghatározott könyvtári belső funkciók közül igen jónak mondható az Egyetem oktatóinak és kutatóinak szakirodalmi ellátása. Megoldatlan s a jövőt illetően sem megnyugtató a hallgatóság könyvtári

ellátásának lehetősége. A külső könyvtári funkciók: a szakkönyvtári, a területi és országos feladatokban való részvétel kielégítő, de ezek fokozása meghaladja a Könyvtár teljesítő képességét. A SZOTE Központi Könyvtárának a felszabadulás utáni fejlesztése, az eddig elért eredményei jelentékenyek - de közben az Egyetem fejlődése még erőteljesebb és gyorsabb ütemű volt. Ezért ma már alapvető lemaradás mutatkozik az olvasói és raktári férőhely, s a könyvtárosi létszám tekintetében egyaránt. A függelékben bemutatott fenntartó intézményre és a könyvtári keretekre vonatkozó adatok egyértelműen ezt bizonyítják.

Az egészségügy területén működő egyetemi könyvtárakra vonatkoztatva különösen érvényesek Kondor Istvánnénak a Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztálya vezetőjének összefoglaló megállapításai. "A könyvtárak saját lehetőségeinek első nagy csoportjában a külső, a fenntartó által megteremtett vagy megteremtődő feltételek: az elhelyezés, berendezés, létszám, állomány stb. tartozik. E tényezők kétségtől fájdalmas pontjai a könyvtáraknak, hiszen közismert és senki által nem vitatott tény, hogy a felsőoktatási könyvtárak zöme lényegesen jobb feltételeket érdemelne, és lényegesen jobb feltételek közt lényegesen jobb eredményeket is érne el. Az egyetemi és a főiskolai könyvtárak zöme férőhely- és raktározási gondokkal küzd: a könyvtárak jelentős része önhibáján kívül nem tartott, nem tarthatott lépést az Egyetem, illetve a főiskola rohamos anyagi fejlődésével. Ennek következtében számos könyvtár egyszerűen nem képes helyet adni nem csupán olvasóinak, hanem lassan már a beszerzett irodalomnak sem." [267]

Mindezek ismeretében és tudatában a jövő érdekében évekkel ezelőtt a Könyvtár elkészítette fejlesztésével kapcsolatos terveit, melyeket a Könyvtári Tanáccsal megvitatva az Egyetem párt és állami vezetői elé terjesztett. A tervek alapját a Központi Könyvtár megerősítése és fejlesztése képezi. Az egyetem könyvtárügyét ennek segítségével szeretné a Könyvtár átszervezni. Az intézeti és

klinikai könyvtárakat nemcsak az inkurrens anyag átvételével kívánja tehermentesíteni, hanem ezen túllépve szinte minden könyvtári anyag átvétele a cél. Az intézmények keretében csak a kézikönyvek, a legszükségesebbnek ítélt irodalom, a tárgyévi folyóiratfüzetek maradnának. Így megvalósulhatna egy nagy Központi Könyvtár, ahol a szakirodalom egy helyen rendezetten, mindig hozzáférhetően rendelkezésre állna. A Könyvtár fokozatosan akarja kialakítani a "zárt-rendszerű folyóirat bázist", mely szélesítené az irodalom hozzáférhetőségét. Természetesen ehhez xerografikus gépek szükségesek, melyek segítségével minden igényt a legkorszerűbben, azonnal másolatokkal elégíthetnénk ki.

Az Egyetem nagyteljesítményű számítástechnikai részlegének állandó fejlesztése biztatóan lehetővé teszi, hogy a Könyvtár megkezdje a könyvtári állomány katalógizálásának, számítógépes automatizálásának perspektivikus tervezését és előkészítését. Ennek kapcsán a Könyvtár szeretné kialakítani számítógéppel, mágnesszallagos tárolóval működő, bizonylatolvasóval, automatizált billentyűzettel és nyomtatóművel ellátott adatátviteli végkészülékre alapozott új könyvtári információs rendszerét. [268] Ez esetben előtérbe fog kerülni az orvostudomány szakterületén megjelenő, gépesített úton előállított, nagy referáló kiadványok mágnesszallagon tárolt információs anyagainak megvétele is.

Az intézeti és klinikai könyvtárak helyiségei, a könyvtárkezelők felszabaduló munkaereje jelentős megtakarítást eredményezne.

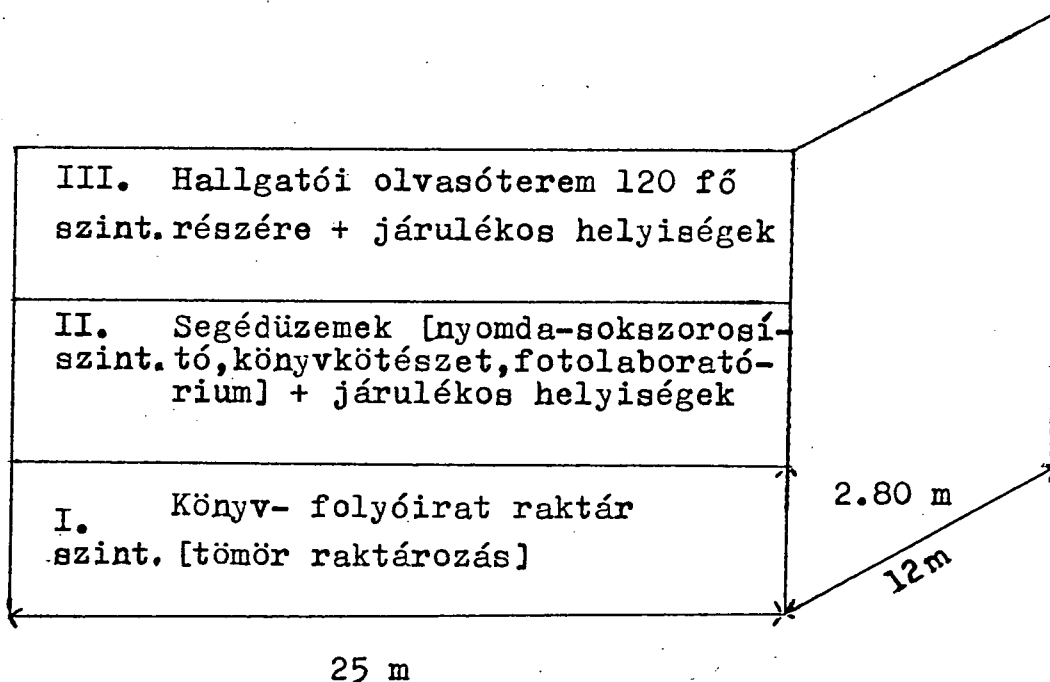
A Központi Könyvtárban a szolgálat, ill. a nyitvatartás szerény létszámnöveléssel reggel 8⁰⁰-tól 21⁰⁰-ig meghosszabbítható lenne. A centralizálás előnyeit növelné a segédüzemek (könyvkötészet, fotolaboratórium, sokszorosító és nyomda) fokozottabb fejlesztése is. A Központi Könyvtár szolgáltatásait az intézetek és klinikák ipari televíziós lánc segítségével a lehető leggyorsabban vehetnék igénybe. A felsorolt lehetőségek alapján kialakítható lenne egy valóban minden egyetemi dokumentációs igényt ellátó, területi

hatósugarát jelentősen kibővítő egyetemi, de tájegységet is ellátó orvostudományi szakkönyvtár. A szolgáltatások a regionális, egyetemen kívüli egészségügyi intézmények számára megtakarítást, s egyelőre felmérhetetlen előnyöket jelentenek.

A megvalósítás reményében előterjesztett tervek lényegében megegyeznek "A Szegedi Orvostudományi Egyetem 20 éves távlati fejlesztési tervének" 11. pontja alatt "A Könyvtárépület bővítése" c. több mint egy évtizeddel ezelőtt elfogadott, de azóta is megvalósulatlan tervezettel. A tervezet szerint a Könyvtár keleti oldalán lévő üres területen toldalékepület építése látszik a leggazdaságosabbnak. A jelenlegi épülethez csatlakoztatva három szintes épület építendő.

A könyvtári toldalékepület terve: [269]

Alapterület: 300 m^2 3 szint
Szintenként 900 m^3 Összesen: 2.700 m^3
á $3.500 \text{ Ft} = 9.450.000 \text{ Ft}$
Ft. kihatás összesen: $10.000.000.- \text{ Ft}$

Az építési tervek megvalósíthatók, reálisak; a fokozódó társadalmi igények kielégítését szolgálják, mennyiségileg és minőségileg megfelelőbb szolgáltatásokat nyújtanak az Egyetem alapvető funkcióinak könyvtári ellátásához.

Az oktatók és hallgatók olvasótermi elhelyezése, az elegendő raktári férőhely, a segédüzemek megfelelő kialakítása a közeljövő egyetemfejlesztési koncepcióiból már nem hiányozhatnak. Ezért figyelembe véve az eddig elért eredményeket, a jelenlegi helyzet s a fejlődés adta új követelményeket, meg kell állapítanunk, hogy a Könyvtárat a jövőben is az Egyetem fogja hasznosítani, s hogy a könyvtári szolgáltatások az egyetemi munka alapjaihoz nélkülözhetetlenek. Ennek ismeretében ki kell mondanunk, hogy az Egyetemnek saját munkaeszközét igényeinek és szükségleteinek megfelelően kell állandóan alakítania, korszerűen fejlesztenie. Csak így tud a Könyvtár a maga sajátos szolgáltatásaival, eszközeivel az oktatók, kutatók és az egyetemi hallgatók könyvtári ellátásában hatékony segítséget nyújtani.

V. JEGYZETEK

1. Sebestyén Géza: A könyvtári kutatások mai problematikája a külföldi szakirodalom tükrében. Bp. 1962. OKT. 146.p. /OKT kiadványai 15./
2. Márki Sándor: A M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem története 1872-1922. Szeged, 1922. Városi Ny. 31-34.p.
3. uo. 149-155.p.
4. A M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem Almanachja az 1921-22. tanévre. Szeged, 1922. Városi Ny. 1-11.p.
5. A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának 27/1951. (I.28.) M.T.sz. rendelete az orvostudományi egyetemek szervezetének és működésének átmeneti szabályozása tárgyában. = Magyar Közlöny 1951. 16, 53.p.
6. A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1957. évi 64.sz. törvényerejű rendelete a Szegedi Orvostudományi Egyetem szervezetének szabályozásáról. = Magyar Közlöny 1957. 130, 888.p.
7. Zallár Andor - Halasi Antal: A Szegedi Orvostudományi Egyetem. Szeged, 1971. SZOTE 5-7.p.
8. Zallár Andor: A Szegedi egyetem ötvenéves jubileuma. Orvosi Hetilap, 1972. 113; 26, 1547-1548.p.
9. Az 1922/23. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1923. márc.23.
10. Az 1923/24. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1924. febr.6. .
11. Az 1924/25. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1924. szept.26.
12. uo. 1924. okt. 24.
13. uo. 1925. febr.27.
14. Beszámoló a Szegedi M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem 1922/23-1926/27. évi működéséről. Szeged, 1929. 225-226.p.
15. Az 1926/27. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1926. nov. 26.
16. uo. 1926. dec. 18.
17. Az 1927/28. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1927. szept.19.
18. 2/1930-31.sz.Kvt.ügyirat
19. Beszámoló a Szegedi M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem 1934/35. évi működéséről. Szeged, 1936, 98.p.

20. Az 1937/38. tanévi Orvostudományi Tanács ülésének jkv. 1937. szept.24., 1937.nov.26., 1938.jan.28.
21. Az 1937/38. tanévi Orvostudományi Tanács ülésének jegyzőkönyvei 1938. jun.17.
22. Az 1940/41. tanévi Orvostudományi Tanács ülésének jegyzőkönyvei 1941. jan.; febr.; márc.; máj.; jún.;
23. Az 1945/46. tanévi Orvostudományi Tanács ülésének jegyzőkönyvei.
24. 8/1946-47.sz.Kvt.ügyirat.
25. A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1958/59. tanévről. Szeged, 1959. 112.p.
26. Az 1949/50. tanévi Orvostudományi Tanács ülésének jkv. 1949. okt.24.
27. uo. 1950.márc.31.
28. i.m. 5.sz. alatt
29. Az 1950/51. tanévi Egyetemi Tanács ülésének jkv. 1951. jún.26.
30. 129/1951.sz.Kvt.ügyirat
31. Kovács Máté: A magyar könyvtárügy országozó szervezetének időszaki kérdései. = A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának Évkönyve. 1953. Debrecen, 1954. 91.p.
32. Az 1927/28. tanévi Orvostudományi Tanács ülésének jkv. 1927.szept.19.
Az 1931/32. tanévi Orvostudományi Tanács ülésének jkv. 1932.jan.25.
33. 115/1954.sz.Kvt.ügyirat
34. 29/1955-56.sz.Kvt.ügyirat
35. 51/1955.sz.Kvt.ügyirat
36. 55/1955-56.sz.Kvt.ügyirat
273/1955-56.sz.Kvt.ügyirat
37. 152/1957-58.O.E.sz. rektori rendelkezés
19/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
37/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
38. 225/1956-57.sz.Kvt.ügyirat
39. 14/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
40. 67/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
97/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
98/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
168/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
58/1958-59.sz.Kvt.ügyirat
174/1958-59.sz.Kvt.ügyirat

41. 5/1969-70.sz.Kvt.ügyirat
119/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
5/1971-72.sz.Kvt.ügyirat
42. 66/1962-63.sz.Kvt.ügyirat
54/1963-64.sz.Kvt.ügyirat
87/1963-64.O.E.sz. rektori ügyirat
Zallár Andor - Pálffy Gyula: A Szegedi Orvostudományi Egyetem
Könyvtárának fejlesztési terve = Orvosi Könyvtáros. 1963.
3; 2, 36-43.p.
43. 10/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
30/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
44. 77/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
45. Az 1965-66. tanévi Egyetemi Tanács üléseinek jkv. 1965.
szept.24.
54/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
46. 56/1965-66.O.E.sz. rektori átirat
66/1965-66.sz.Kvt.ügyirat
47. 60/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
60/1968-69.sz.Kvt.ügyirat
48. 31/1969-70.sz.Kvt.ügyirat
49. 86/1968-69.sz.Kvt.ügyirat
48/1969-70.sz.Kvt.ügyirat
94/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
50. 84/1969/70.sz.Kvt.ügyirat
97/1969-70.sz.Kvt.ügyirat
51. 5/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
52. 101/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
62/1972.sz.Kvt.ügyirat
24/1974.sz.Kvt.ügyirat
53. 6/1972.sz.Kvt.ügyirat
99/1972.sz.Kvt.ügyirat
54. Az 1937/38. tanévi Orvostudományi Tanács ülések jkv. 1937.szept.24.
55. Az 1937/38. tanévi Orvostudományi Tanács ülések jkv. 1937.okt.29.
56. Az 1937/38. tanévi Orvostudományi Tanács ülések jkv. 1949.márc.25.
57. Az 1948/49. tanévi Orvostudományi Tanács ülések jkv. 1949.febr.15.
58. 11/1957-58.sz.Kvt.ügyirat

59. 188/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
52/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
76/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
27/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
60. 89/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
61. 59/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
62. 37/1958-59.sz.Kvt.ügyirat
54/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
114/1972.sz.Kvt.ügyirat
27/1975.sz.Kvt.ügyirat
63. 50/1972.sz.Kvt.ügyirat
28/1973.sz.Kvt.ügyirat
64. 105/1976.sz.Kvt.ügyirat
65. Az 1947/48. tanévi Orvoskari ülések jkv. 1947.nov.28.
66. 68/1953.sz.Kvt.ügyirat
67. 103/1954.sz.Kvt.ügyirat
68. 14/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
69. 7/1960-61.sz.Kvt.ügyira
70. 92/1961-62.sz.Kvt.ügyirat
71. 77/1963-64.sz.Kvt.ügyirat
72. 9/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
73. 49/1971-72.sz.Kvt.ügyirat
74. 42/1973. sz.Kvt.ügyirat
75. 50-1/1973.sz.Kvt.ügyirat
76. 107/1975.sz.Kvt.ügyirat
77. 27/1976. sz.Kvt.ügyirat
78. 9/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
79. 127/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
40/1972.sz.Kvt.ügyirat
80. i.m. 77. sz.alatt
81. 60/1974.sz.Kvt.ügyirat

82. Az orvostudományi könyvtári hálózat szervezeti és működési szabályzata. Az egészségügyi miniszter a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben a 24/1960.(Eü.K.13.) Eü.M.sz. utasítás alapján 25.661/1961.sz. alatt jóváhagyta. = Egészségügyi Közlöny 1961. 11; 22, 289.p.
83. 86/1963-64.sz.Kvt.ügyirat
9/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
47/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
171/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
45/1971-72.sz.Kvt.ügyirat
97/1972.sz.Kvt.ügyirat
42/1973.sz.Kvt.ügyirat
42/1974.sz.Kvt.ügyirat
132/1974.sz.Kvt.ügyirat
131/1975.sz.Kvt.ügyirat
84. Az 1928/29. tanévi Kari ülések jkv. 1929.márc.22.
85. Az új anatómiai intézetben kell elhelyezni a Klebelsberg-Könyvtárat. Baló József professzor nyilatkozata. = Dél-magyarország 1944.márc.19.
86. 3/1932-33.sz.Kvt.ügyirat
152/1976.sz.Kvt.ügyirat
87. Az 1949/50. tanévi Kari ülések jkv. 1949.okt.28.
88. Az 1960/61.tanévi Egyetemi Tanács üléseinek jkv. 1961. ápril. 29.
74/1969-70.sz.Kvt.ügyirat.
89. 437/1960-61.O.E.sz.rektori ügyirat
Eü.Min. 21.466/1972.sz.kinevezési ügyirat
92/1972.sz.Kvt.ügyirat
90. 37/1977.sz.Kvt.ügyirat
95/1977.sz.Kvt.ügyirat
91. 56/1966-67.O.E.sz.rektori ügyirat
58/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
92. 3/1929-30.sz.Kvt.ügyirat
Az 1929/30.tanévi Orvoskari ülések jkv. 1929.nov.29.
93. Az 1951/52.tanévi Egyetemi Tanács üléseinek jkv. 1951. szept.27.
129/1951.sz.Kvt.ügyirat
94. 196/1956-57.sz.Kvt.ügyirat
287/1956.sz.Kvt.ügyirat
95. 162/1961-62.sz.Kvt.ügyirat
96. 27/1969-70.sz.Kvt.ügyirat
A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának Szervezeti és Működési Szabályzata. (Szeged,1970.SZOTE Soksz.) 11, 2 p.

97. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1976.évi 15.sz.törvényerejű rendelete a könyvtárakról. - A Minisztertanács 17/1976.(VI.7.) sz. rendelete a könyvtárakról szóló 1976.évi 15.sz.törvényerejű rendelet végrehajtásáról. = Magyar Közlöny 1976. 45, 530-538.p.
98. Beszámoló a Szegedi M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem 1922/23-1926/27. évi működéséről. Szeged, 1929. 178.p.
99. Az 1922/23. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1922.szept.15.
100. uo.
101. i. m. 98.alatt. 179, 469-471.p.
102. i. m. 2.sz. alatt
103. Az 1922/23. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1923.máj.18.
Az 1924/25. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1924.szept.26.
104. Az 1923/24. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1923. szept.28.;
ápr.28.
105. Az 1923/24. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1924.febr.24.;
1924.febr.28.; 1924.máj.23.
106. Az 1923/24. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1924.márc.28.
107. Az 1924/25. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1924.nov.28.
108. Az 1929/30.tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1929.szept.27.
Poór Ferenc: A M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem Bőr- és
Nemikórtani Klinikája Szegeden 1923-1930. Szeged, 1930.
(Városi Nyomda) 32.p.
109. Az 1929/30. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1929.szept.27.;
1929.nov.29.
110. Az 1929/30. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1930.jan.31.
111. Az 1929/30. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1930.márc.28.
112. Az 1930/31. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1930.szept.26.
113. Az 1931/32. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1931.nov.27.
114. i. m. 108.sz.alatt
Az 1940/41. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1941.jan.31.;
1941.jún.18.
115. Az 1943/44. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1943.dec.15.
116. Az 1946/47. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1946.dec.3.
117. Az 1946/47. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1946.dec.11.

118. ALA /American Library Association/ - folyóiratok szétosztási jegyzéke. 1947. Bp. 1948. Orsz.Könyvtári Központ 52 p.
119. Az 1947/48. tanévi Orvoskari ülések jkv. 1947.okt.28.
120. Az 1947/48. tanévi Orvoskari ülések jkv. 1948.jan.23.; 1948.febr.27.; 1948.ápr.6.
121. Az 1948/49. tanévi Orvoskari ülések jkv. 1949.febr.15.; 1949.márc.25.; 1949.ápr.1.; 1949.máj.27.
122. Az 1948/49. tanévi Orvoskari ülések jkv. 1948.szept.24.
123. 28/1962-63.sz.Kvt.ügyirat
124. 4/1954.sz.Kvt.ügyirat
64/1954.sz.Kvt.ügyirat
125. 136/1956-57.sz.Kvt.ügyirat
126. i. m. 92. alatt
127. i. m. 93. alatt
128. i. m. 96. alatt 3.p.
129. 103/1951.sz.Kvt.ügyirat
130. 75/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
97/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
A művelődésügyi miniszter 131/1968./M.K.11./M.M.sz. utasítása a tudományos és a szakkönyvtárak gyűjtőköréről valamint a szakirodalom beszerzésében való együttműködésről = Művelődésügyi Közlöny 1968. 12; 11, 185-192.p.
131. 60/1973.sz.Kvt.ügyirat
61/1973.sz.Kvt.ügyirat
112/1974.sz.Kvt.ügyirat
132. 82/1973.sz.Kvt.ügyirat
Zallár Andor: Együttműködés az orvosi szakirodalmi ellátásban = Orvosi Könyvtáros 1973. 13; 3-4, 266-268.p.
133. 73/1953.sz.Kvt.ügyirat
134. 111/1959-60.sz.Kvt.ügyirat
58/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
70/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
90/1961-62.sz.Kvt.ügyirat
135. 82/1972.sz.Kvt.ügyirat

136. 41/1975.sz.Kvt.ügyirat
137. Fényes Miklós: Az állománycsökkenés elvi és gyakorlati kérdései az egyetemi könyvtárakban. = Könyvtári Figyelő 1966. 12; 5-6, 14.p.
138. A művelődésügyi miniszter 175/1960./M.K.21./M.M.sz. utasítása a közkönyvtárak elavult és fölös példány állományának rendezéséről. = Művelődésügyi Közlöny 1960. 4; 21, 328-329.p.
139. A kulturális miniszter és a pénzügyminiszter 3/1975./VIII.17., K.M.-P.M.sz. együttes rendelete a könyvtári állomány ellenőrzéséről /leltározásáról/ és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról. = Művelődésügyi Közlöny 1975. 19; 17, 672-680.p.
140. 47/1963-64.sz.Kvt.ügyirat
141. 60/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
142. A.N.Brandon: Selected List of Books and Journals for the Small Medical Library = Bulletin of the Medical Library Association. 1975. 63; 2, 149-172.p.
143. Eugene Garfield: Significant journals of science = Nature 1976. 264; 5587, 609-615.p.
144. 18/11/1952.O.E.sz. dékáni ügyirat
145. 225/1962-63.O.E.sz. rektori ügyirat
84/1962-63.sz.Kvt.ügyirat
146. 92/1969-70.sz.Kvt.ügyirat
147. 17/1976.sz.Kvt.ügyirat
148. 55/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
149. 30/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
150. i. m. 139. alatt
41/1977.sz.Kvt.ügyirat
151. Az 1922/23. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1923.márc.23.
Az 1926/27. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1927.jan.28.
Az 1942/43. tanévi Orvostudományi ülések jkv. 1943.jan.27.
152. 10/1933-34.sz.Kvt.ügyirat
153. 129/1951.sz.Kvt.ügyirat

154. 168/1956-57.sz.Kvt.ügyirat
155. 65/1972.sz.Kvt.ügyirat
52/1973.sz.Kvt.ügyirat
156. 99/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
157. Zallár Andor - Várhelyiné De Rivó Márta: A központi retrospektív folyóirat-kötetkatalógus növekvő jelentősége az orvostudomány területén. = Könyvtári Figyelő 1976. 22; 1-2, 122-124.p.
Várhelyiné De Rivó Márta: A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára központi retrospektív folyóirat kötetkatalógusa = Orvosi Könyvtáros 1976. 16; 3, 327-328.p.
158. 69/1953.sz.Kvt.ügyirat
60/1955.sz.Kvt.ügyirat
165/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
82-79/1961.sz.OOKDK ügyirat
43/1974.sz.Kvt.ügyirat
159. 25/1976.sz.Kvt.ügyirat
i. m. 108. alatt 34.p.
160. 233/1956-57.sz.Kvt.ügyirat
161. 131/1959-60.sz.Kvt.ügyirat
162. A művelődésügyi miniszter 101/1960.(M.K.1.)M.M.sz. utasítása a nemzetközi kiadványcseréről = Művelődésügyi Közlöny 1960. 4; 1, 1-2.p.
131/1959-60.sz.Kvt.ügyirat
163. 82/1976.sz.Kvt.ügyirat
164. Zallár Andor: Az egészségügyi felsőoktatás reformja és a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára. = Felsőoktatási Szemle. 1967. 14; 4, 244.p.
165. Csúry István: Az egyetemi könyvtárhálózat szervezetének elvi alapjai. = Könyv és Könyvtár 2. Bp. 1961.
Tankönyvkiadó. 14 p.
166. Brock, Clifton: The rising tide: some implications for college and university libraries = College and Research Libraries. 1958. 1; 12-16.p.
167. Zallár Andor: Hozzászólás = Könyvtári Tanulmányok 1975. Az Egyetemi és Főiskolai Könyvtárak 2. Országos Konferenciájának anyaga. Bp. (1976.) NPI.95.p.
168. 93/1966-67.sz.rektori ügyirat
46/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
169. Az 1963/64.tanévi Egyetemi Tanács üléseinek jkv. 1963.nov.2.

170. A művelődésügyi miniszter 126/1963./M.K.8./M.M.sz. utasítása a könyvtárközi kölcsönzésről. = Művelődésügyi Közlöny 1963. 7; 8, 135-136.p.
171. Zallár Andor: Az orvosi hálózat könyvtárai közötti kapcsolatok. = Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 2, 134-135.p.
172. 102/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
29/1972.sz.Kvt.ügyirat
173. Zallár Andor: Együttműködés az orvosi szakirodalmi ellátásban. = Orvosi Könyvtáros 1973. 13; 3-4, 265.p.
174. Zallár Andor: (A tájékoztatás kérdései a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának gyakorlata alapján) = Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 3-4, 102-105.p.
175. i. m. 82. sz. alatt
176. A művelődésügyi miniszter 127/1970./M.K.12./M.M.sz. utasítása a tudományos és szakkönyvtárak rendszeres statisztikai nyilvántartása és adatszolgáltatása tárgyában kiadott 109/1961./M.K.3./M.M.sz. utasítás módosításáról = Művelődésügyi Közlöny 1970. 14; 12, 199-200.p.
177. Zallár Andor: Gépesített forgalomszámlálás a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában = Könyvtáros 1976. 26; 6, 335-336.p.
178. Az egészségügyi miniszter 24/1960.(Eü.K.13.) Eü.M.sz. utasítása az orvostudományi könyvtári hálózatról
= Egészségügyi Közlöny 1960. 10; 13, 176-177.p.
i. m. 82.sz.alatt 287-290.p.
179. 397/1960-61.O.E.sz. rektori utasítás
201/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
27/1961-62.sz.Kvt.ügyirat
180. 120/1976.sz. Kvt.ügyirat
181. 17/1968-69.sz.Kvt.ügyirat
12/1975.sz.Kvt.ügyirat
182. 132/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
183. 69/1968-69.sz.Kvt.ügyirat
184. Az oktatásügyi miniszter 16/1956./O.K.4./ O.M.sz. utasítása az egyetemi és főiskolai könyvtárak szervezeti szabályzatáról = Oktatásügyi Közlöny 1956. 4, 48.p.

185. Zallár Andor: A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárá-
nak hálózati munkája. = Könyvtáros 1966. 16; 6, 324-325.p.
= Orvosi Könyvtáros 1975. 15; 1, 36-46.p.
186. OOKT 1963.november 2. ülése. 1964-1965. évi tervezet az
orvostudományi könyvtári hálózat létszámának fejlesztésé-
re. Összeáll.: Székely Sándor (Bp.1963.) 3 p.
29/1963-64.sz.Kvt.ügyirat
187. Zallár Andor: Az orvosi hálózat könyvtárai közötti kapcsó-
latok. = Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 2, 137-138.p.
188. Zallár Andor: A POTE Könyvtára és az OOKDK által 1971.
okt. 21-22-én rendezett tájértekezletén elhangzott hozzá-
szólás. = Orvosi Könyvtáros 1972. 12; 2, 177.p.
189. Csúry István: A magyarországi egyetemi könyvtárak irodalom-
gyűjtő tevékenységének időszerű pénzügyi problémái c.
referátum az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsának 1973.
jan.22-i ülés intenciói szerint módosított szövege.
Bp. 1973. 8.p.
190. 90/1954.sz.Kvt.ügyirat
191. 36/1974.sz.Kvt.ügyirat
192. i. m. 132. sz. alatt
193. Szepesi Zoltánné: 20 éves a magyar orvostudományi tájékozta-
tási központ. = A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció
20 éve. Szerk.: Szepesi Zoltánné Bp. 1969. OOKDK 24.p.
194. uo.
195. Zallár Andor: Magyarországon található külföldi orvosi folyó-
iratok lelőhelyjegyzékéről. = Orvosi Könyvtáros 1966. 6;
3, 305-306.p.
196. Zallár Andor: Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok és Orvos-
tanácsadók 5. Országos Értekezletén. = Orvosi Könyvtáros
1969. 9; 4, 453.p.
197. 165/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
198. 36/1973.sz.Kvt.ügyirat
199. 34/1953.sz.Kvt.ügyirat
200. i. m. 193.sz. alatt 25.p.
201. Pálffy Gyula: Hozzászólás = Egyetemi Könyvtári Konferencia
Szeged, 1959. december 10-12, Bp. 1960 OSZK. KMK. 121-123.p
i. m. 167.sz. alatt

202. A művelődésügyi miniszter 131/1968./M.K.11./M.M.sz. utasítása a tudományos és szakkönyvtárak gyűjtőköréből. = Művelődésügyi Közlöny 1968. 12; 11, 185-192.p.
203. 19/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
204. i. m. 187. sz. alatt 131-132.p.
i. m. 132. sz. alatt 261-262.p.
205. 70/1961-62.sz.Kvt.ügyirat
206. 140/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
207. 185/1961-62.O.E.sz. AOK ügyirat
208. 74/1961-62.sz.Kvt.ügyirat
20/1976.sz.Kvt.ügyirat
209. 23/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
210. i. m. 7. sz. alatt
Szegedi Egyetemi Almanach 1921-1970. Szerk.: Lisztes László,
Zallár Andor, Szeged, 1971. JATE/SZOTE. 283-443.p.
211. 53/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
212. 527/1970.O.E.sz.rektori ügyirat
213. Polner Zoltán: Belépés csak Hírlap-olvasóknak! = Csongrád megyei Hírlap 1974. 31; 98, 8.p.
214. 79/1976.O.E.sz. rektori ügyirat
34/1976.sz.Kvt.ügyirat
215. 72/1962-63.sz.Kvt.ügyirat
216. 22/1962-63.sz.Kvt.ügyirat
217. Kovács Máté: Egyetemi és főiskolai könyvtáraink korszerű feladatai és szervezeti kapcsolatai = A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának Évkönyve. 1955. Debrecen, 1956. 44.p.
218. Fülöp Géza: Hozzászólás Havasi Zoltán: Kialakult és kialakuló könyvtári tudományos irányok c. tanulmányához = Könyvtári Figyelő 1973. 19; 5-6, 628.p.
219. Zsidai József: Eredmények és gondok az egyetemi könyvtárakban = Könyvtáros 1963. 13; 8, 466.p.

220. i. m. 157.sz. alatt
221. Papp István - Zircz Péter: A könyvtártudományi kutatómunka továbbfejlesztése. = Könyvtári Figyelő 1970. 16; 3, 189.p.
222. 78/1958-69. sz.Kvt.ügyirat
185/1959-60.O.E.sz.dékáni ügyirat
93/1960-61.sz.Kvt.ügyirat
223. 27/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
224. 116/1957-58.sz.Kvt.ügyirat
39/1964-65.sz.O.E.sz. rektori ügyirat
43/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
225. 40/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
i. m. 7. sz. alatt
226. 38/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
227. Az egészségügyi miniszter 14/1961./Eü.K.8./ Eü.M.sz. utasítása a könyvtári kutatómunka szabályozásáról. = Egészségügyi Közlöny 1961. 11; 8, 102-103.p.
228. i. m. 221. sz. alatt 186.p.
229. Bereczky László - Zircz Péter: A könyvtártudományi kutatómunka továbbfejlesztése. = Könyvtári Figyelő 1971. 17; 3, 295.p.
230. Szepesi Zoltánné: A medikusok és a fiatal orvosok olvasásra nevelése. = Orvosi Könyvtáros. 1966. 6; 2, 197-202.p.
231. Az Orvosi Könyvtárosok és Orvostanácsadók 4. Országos Értekezletének előadásai, hozzászólásai és ajánlásai. = Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 2, 211.p.
232. Boda Domokos: Orvosképzésünk fontos feladatai: bevezetés a szakirodalomba és a tudományos társaságok életébe. = Felsőoktatási Szemle 1976. 25; 3, 157-158.p.
233. A művelődésügyi miniszter 169/1966./M.K.21./M.M.sz. utasítása egyes egyetemeken a szakirodalmi ismeretek oktatásának bevezetéséről. = Művelődésügyi Közlöny 1966. 10; 21, 307.p.
234. Pálffy Gyula: Medikusok és gyógyszerészhallgatók a szakkönyvtárakban. = Orvosi Könyvtáros. 1974. 14; 4, 380.p.
235. Zallár Andor: A szakirodalmi és bibliográfiai ismeretek oktatásának kérdései az orvostudományi egyetemeken. = Orvosi Könyvtáros 1967. 7; 1, 13-23.p.

236. 61/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
237. i. m. 178.sz. alatt
238. Zallár Andor: Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok 3.Országos Értekezletén = Orvosi Könyvtáros. 1963. 3; 3-4, 72.p.
239. Kovács Máté: A magyar könyv- és könyvtárkultúra a szocializmus kezdeti szakaszában. Bp. 1961. OKT 32.p. (OKT kiadványai 11.)
- Kovács Máté: A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében 1849-1945-ig. Bp. 1970. Gondolat Kiadó 356.p.
240. 54/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
241. 24/1965-66.sz.Kvt.ügyirat
69/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
242. 153/1976.sz.Kvt.ügyirat
243. B [átyai] J [enő]: Öreg mesterek árnyékában. = Délmagyarország 1976. 65; 89, 5.p.
244. 37/1977.sz.Kvt.ügyirat
245. 34/1953.sz.Kvt.ügyirat
246. 96/1972.sz.Kvt.ügyirat
247. 69/1976.sz.Kvt.ügyirat
134/1976.sz.Kvt.ügyirat
248. 190/1954.sz.Kvt.ügyirat
249. 55/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
250. 22/1971-72.sz.Kvt.ügyirat
251. 100/1975.sz.Kvt.ügyirat
252. Csúry István: A szocialista könyvtári üzem szervezete és működése. (A DKLT Könyvtárának évkönyve. 1953. 2.rész) Debrecen, 1954. OSZK 85.p.
253. 14/1961-62.sz.Kvt.ügyirat
254. 55/1962-63.sz.Kvt.ügyirat
255. 67/1964-65.sz.Kvt.ügyirat
256. 58/1965-66.sz.Kvt.ügyirat
257. 38/1966-67.sz.Kvt.ügyirat
258. 33/1967-68.sz.Kvt.ügyirat
259. 106/1970-71.sz.Kvt.ügyirat
260. 106/1975.sz.Kvt.ügyirat
261. 56/1976.sz.Kvt.ügyirat

- 262. 108/1976.sz.Kvt.ügyirat
- 263. i. m. 177.sz. alatt
- 264. Znakovszky Emma: Megnyitó beszéd a Magyar Orvosi Könyvtárosok 2.Országos Értekezletén Bp. 1954. dec.3.-án = Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 4.p.
- 265. Fodor Imre: Orvosi könyvtáraink jelenlegi helyzete és a fejlődés útja. = Orvosi Hetilap 1954. 95; 52, 1442.p.
- 266. i. m. 96.sz. alatt 2.p.
- 267. Kondor Istvánné: Az egyetemi és főiskolai könyvtárak országos és regionális feladatai. [Felsőoktatási Könyvtárak II.Országos Konferenciájának Miskolcon 1975.szept.2.-án elhangzott előadása] = Könyvtáros 1975. 25; 10, 572.p.
- 268. Maneval,R - Majer,Z.: Automatisierte Katalogherstellung unter Verwendung eines Beleglesersystems = Methods of Information in Medicine 1976. 15; 237-240.p.
- 269. 119/1975.sz.Kvt.ügyirat
37/1977.sz.Kvt.ügyirat

VI. FORRÁSOK

A Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Könyvtárának irattára 1929-től 1950-ig.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Tanácsulésainak jegyzőkönyvei 1950/51-től 1961/62-ig.

Az Orvostudományi Kar üléseinek jegyzőkönyvei 1921/22-től 1961/62-ig.

A Szegedi Tudományegyetem Almanachjai 1921/22-től 1933/34-ig.

A Szegedi Tudományegyetem Évkönyvei 1934/35-től 1942/43-ig. 1945/46-tól 1947/48-ig.

Beszámoló a Szegedi M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem működéséről. 1922/23-tól 1940/41-ig.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyvei 1958/59-től 1971/72-ig.

Zallár Andor: Adatok a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának történetéhez /Első rész: 1926-1952-ig/. [Gépirat] Szeged, 1962. 79 p. 26 mell. [Az ELTE Könyvtártudományi Tanszékéhez benyújtott szakdolgozat]

IRODALOM

1. Ágoston György: A tudományos kutatómunkára nevelés lehetőségei a magyar felsőoktatási intézményekben. = Acta Universitatis Szegediensis. Sect. Paedagogica et Psychologica. 1962. 6; 5-16. p.
2. Bata Imre: Az egyetemi könyvtárak jövődő feladatai az oktatási reformterv szemszögéből. = Könyvtáros 1960. 10; 11, 828-830. p.
3. Berde Károly: A M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem Bőr- és Nemikórtani tanszékének és klinikájának félszázados története 1874-1924. /Acta Litt. Sci. Reg. Univ. Hung. Francisco-Josephinae. Sectio. Medicorum. Tom. 1./ Szeged, 1928. 53-107 p.
4. Berecz János: A szegedi egyetemi építkezések tanulságai, különös tekintettel a Női Klinika épületére és berendezésére. = Magyar Kórház 1932. 1; 157-167 p.
5. Bertók László: A Pécsi Tanárképző Főiskola Könyvtárának története. 1948-1973. Pécs, 1974. Tanárképző Főiskola Könyvtára. 97 p.
6. Cholnoky Győző: A hazai könyvtárközi kölcsönzés helyzete és problémái. = Könyvtári Figyelő 1974. 20; 4, 295-310. p.
7. Cseplák György: A gyógyítómunkához és a tudományos közlemények megírásához szükséges szakírói tevékenység gyakorlata. = Orvosi Könyvtáros. 1974. 14; 4, 402-411. p.
8. Csűry István: Állományapasztás: a könyvtári gyűjtőtevékenység szerves része. = Könyvtári Figyelő. 1965. 11; 1, 35-41. p.
9. Csűry István: Egyetemi Könyvtáraink néhány időszakos problémái. = Felsőoktatási Szemle 1960. 9; 9, 545-549. p.
10. Csűry István: Az egyetemi könyvtárhálózat szervezetének elvi alapjai. = Könyv- és könyvtár. Könyvtártudományi és bibliográfiai tanulmányok és közlemények II. /A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának Évkönyve/ Budapest, 1961. 5-31. p.
11. Csűry István: A hazai könyvtárvizsgálatok időszakos kérdései. Magyar Könyvszemle 1957. 73; 1, 1-13. p.

12. Csúry István: A könyvtári munka tervezése. /Részlet egy nagyobb tanulmányból./ = A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának Évkönyve 1953. Debrecen, 1954. 137-208.p.
13. Csúry István - Gomba Szabolcsné: Állományhasználati elemzés. = Könyv és Könyvtár 5. [köt.] Debrecen, 1966. KLTE Könyvtára 247-262.p.
14. Dörnyei Sándor: Az orvostudományi tájékoztatás segéd-könyvei. 2. Részletes rész. 2. átdolg.böv.kiad. Bp. 1974. /OOKDK/ 232 p.
15. Dörnyei Sándor: Az orvostudományi tájékoztatás segéd-könyvei. 1. Általános orvostudomány. 2. átdolg.böv. kiad. /Bp. 1974. OOKDK/ 94 p.
16. Egyetemi könyvtári konferencia. Szeged, 1959. dec.10-12. Bp. 1960. OSZK /KMK/ 260 p.
17. Együttműködés, központosítás vagy hálózat az egyetemi könyvtárak szervezetében. Szakirodalmi Szemle. Összeáll.: Horváth Magda Bp. 1959. OSZK 92 p. /Külföldi könyvtári Szakirodalom 3./
18. Engel Rudolf: A M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem Belgyógyászati Klinikájának és tanszékének története 1872-1930. /Acta Lit.Sci.Reg.Univ.Hung.Francisco-Josephinae.Sectio Medicorum Tom.5./ Szeged, 1931. Városi Ny. 99 p.
19. Erdély magyar egyeteme. Az erdélyi egyetemi gondolat és a M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem története. (Szerk.:Bisztray Gyula, Szabó T.Attila, Tamás Lajos) Kolozsvár, 1941. Erdélyi Tud. Int. 470 p.
20. Erőss László: Irodalomkutatási módszerek. = Orvosi Könyvtáros 1962. 2; 2, 20-25.p.
21. Fényes Miklós: Az egyetemi könyvtárak és az irányelvek. = Könyvtáros. 1960. 10; 12, 893-896. p.
22. Frey Tamásné: A könyvtárakban folyó tudományos kutatás. = Könyvtáros. 1967. 17; 4, 211. p.
23. Fülöp Géza: "Hiller István: Hazánk első szakkönyvtárának kialakulása. Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának története. Sopron, 1975. 291 p." [Ismertetés] = Magyar Könyvszemle 1976. 92; 4, 431-432.p.

24. Fülöp Géza: A könyv és könyvtári kultúra a kapitalizmus időszakában. /1789-1917/ 1.köt. Bp. 1970. Tankönyvkiadó 291 p. 2. köt. Bp. 1971. Tankönyvkiadó. 84 p.
25. Gál Ferenc: Főiskolai törekvések Szegeden 1790-1922. Szeged, 1929. 113 p.
26. Gombócz István: A magyar könyvtárak nemzetközi kiadványcseréje. Bp. 1963. KMK soksz. 70 p. / Az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács Kiadványai 16. /
27. Haraszti Gyula: A könyvtári tájékoztatás újabb kollektív munkaeszközei Magyarországon. = Magyar Könyvszemle 1963. 79; 1-2, 126-130.
28. Haraszthy Gyula: A magyar könyvtárügy tiz éve. = A Könyv 1955. 5; 3, 97-104.p.
29. Havasi Zoltán: A könyvtárosok tudományos tevékenységéről. = Könyvtári Figyelő 1973. 19; 3, 229-239.p.
30. A hazai könyvtárközi kölcsönzés gyakorlatának vizsgálata. (A szegedi Egyetemi Könyvtár tapasztalatai alapján) Irta: Németh Zsófia, Máder Béla, Urbánné Markos Judit, Nagymiklósi Erzsébet. = Könyvtári Figyelő 1974. 20; 1, 26-38.p.
31. Hencz Aurél: A művelődési intézmények és a művelődésigazgatás fejlődése 1945-1961. Bp. 1962. Közgazd. és Jogi Könyvkiadó 515 p.
32. Hiller István: Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának története. Sopron, 1975. (Erdészeti és Faipari Egyetem) 291 p.
33. Inke Gábor: Az orvosi irodalom keresési és feldolgozási módszerei. = Kovács Arisztid: A kísérleti orvostudomány vizsgálati módszerei. Bp. 1959. Akadémiai K. 5.köt. 147-179.p.
34. Jablonkay András: Könyvtárosok önálló kutatómunkájának lehetőségei orvosi könyvtárakban. = Orvosi Könyvtáros 1975. 15; 1, 112-120.
35. Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem helyzetéről. Előterjeszti az Egyetem Tanácsa. [Gépirat] Szeged, 1961. 22 p. 6 mell.
36. Kovács Máté: Könyvtáraink jelentősége művelődéspolitikánkban. = A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának Évkönyve 1954. Debrecen, 1955. 109-143.p.

37. Kóhalmi Béla: Vita a könyvtártudományról. = Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve. 1957. (Szerk.: V.Waldapfel Eszter. Bp. 1958. Kossuth Ny.) 77 p.
38. A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében az államalapítástól 1849-ig. Összeáll.: Kovács Máté. Bp. 1963. 760 p. 20 t.
39. A könyv és könyvtár a magyar társadalmi életben 1849-1945-ig. Összeáll.: Kovács Máté. 1970. Gondolat. 722 p.
40. Könyvtártudományi tanulmányok 1975. Az Egyetemi és Főiskolai Könyvtárak 2. Országos Konferenciájának anyaga. Bp. (1976) NPI. 251 p.
41. Kövendi Dénes: Az egyetemi könyvtárak fejlődésének nemzetközi problémái és irányvonalai. = Könyvtári Figyelő 1969. 15; 2-3, 125-130. p.
42. A M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem ötvenesztendő fennállásának ünnepe 1922. jun.29. Szeged, 1923. Városi Ny. 98 p.
43. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Szerk.: Szepesi Zoltán Bp. 1969. OOKDK. 196 p.
44. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára 1826-1961. (Szerk.: Rózsa György, Csapodi Csaba, stb.) Bp. (1960. MTA Könyvtára) 109 p.
45. Mátrai László: Az egyetemi könyvtár és a tudományos kutatás. = Felsőoktatási Szemle 1960. 9; 4, 242-247. p.
46. Mátrai László: Egyetemi könyvtárak helyzete és feladatai. = Felsőoktatási Szemle 1956. 5; 6, 291-295. p.
47. Miklós Róbertné: Az orvosi tájékoztatásban leggyakrabban használt segédeszközök. = Orvosi Könyvtáros. 1967. 7; 1, 24-34. p.
48. Móra László: Az egyetemi intézeti könyvtárak helyzete és feladatai. = Felsőoktatási Szemle 1959. 8; 4, 237-242. p.
49. Móra László: A Műegyetemi Könyvtár története 1848-1948. Bp. 1971. (OMKDK) 226 p.
50. B.Nagy Ernő: Regionális könyvtári ellátás- regionális kooperációs kör. = Könyvtári Figyelő 1971. 17; 3, 190-198. p.

51. Sz.Németh Mária: A központi folyóirat címjegyzék kérdései. Bp. 1959. OKT. 44 p. /Az Országos Könyvtárügyi Tanács Kiadványai 12./
52. Németh Mária: Az országos központi katalógus [Magyarországon] = Könyvtáros 1962. 12; 5, 261-263; Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója. 1962. 9; 3, 25-31.
53. H.Németh Zsófia: A bibliográfiai ismeretek és a tudományos munka alapjainak oktatása, /1-2 rész/ = Felsőoktatási Szemle 1962. 11; 543-549, 729-734. p.
54. Németh Zsófia: A szakirodalmi ismeretek oktatásának módszerei a felsőoktatási intézményekben. = Acta Universitatis Szegediensis. Acta Bibliothecaria 1966. 5; 3-18.
55. Németh Zsófia: A szegedi felsőoktatási intézmények hallgatói az Egyetemi Könyvtárban. = Könyvtári Figyelő 1975. 21; 1, 27-40. p.
56. Novák Ákos: A Szegedi Tudományegyetem Könyvtárának története 1921-től 1931-ig. [Gépirat] Szeged, 1965. 139 p.
57. Az Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ és könyvtári hálózata. Összeáll.: Szepesiné Benda Mária. Bp. 1971. OOKDK.75 p.
58. Pécsi Egyetemi Könyvtár jubileumi évkönyve. 1774-1974. Szerk.: Fényes Miklós. Pécs, 1974. Pécsi Tudományegyetem. 218 p.
59. N.Rácz Aranka: A könyvtárközi kölcsönzés új szabályozása [1-2 rész] = Könyvtáros 1976. 26; 11, 635-637 p. + 12, 705-708 p.
60. Ruzsás Lajosné, Faluhelyi Vera: A "tájékozódás az orvosi szakirodalomban" c. tantárgy oktatása a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. = Orvosi Könyvtáros 1973. 13; 3-4, 384-389. p.
61. Ruzsás Lajosné: Az egyetemi könyvtár központi feladatai. = A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Szerk.: Szepesi Zoltánné. Bp. 1969. OOKDK 85-90 p.
62. Sallai István - Sebestyén Géza: A könyvtáros kézikönyve. 2. átdolg.böv.kiad. Bp. 1963. Gondolat Kiadó. 831 p.
63. SZ(andtner) P(ál): A M.Kir.Ferencz József Tudományegyetem múltja és jelene. = Szegedi Egyetemi Tájékoztató. Szeged, 1927. 16 p.

64. Szemere György: A tudományos diákköri munka néhány problémája az orvosegyetemeken. = Felsőoktatási Szemle. 1964. 13; 1, 49-51. p.
65. Szepesiné, Benda Mária: Fiatal orvosok és medikusok a szakirodalmi dokumentációról. = Orvosi Könyvtáros 1971. 11; 2-3, 233-249. p.
66. Szilágyi János: A Magyar munkáskönyvtárak a két világháború között /1920-1944/ Bp. 1961. Akad. Kiadó 112 p.
67. Tóth Károly: Beszédok 1926-27. Szeged, 1927. [Városi Ny.] 178 p.
68. A tudományos és szakkönyvtárügy fejlesztésének főbb célkitűzései a 3. ötéves tervidőszakban. /Tervezet/ = Könyvtáros 1966. 16; 2, 59-63. p.
69. Ungarns Universitätskliniken und Anstalten, in Wort und Bild. (Bp. 1932 ?) 145 p.
70. Veress Elemér: Rectori beszédok az 1931/32. tanévben. Szeged, 1933. (Városi Ny.) 47 p.
71. Vértesy Miklós: A könyvtári ismeretek oktatása = Felsőoktatási Szemle. 1963. 12; 6, 358-359. p.
72. Vincze Pálné: Szakirodalmi forrásismeretek a természet-tudományok és a technika területén. Bp. 1962. OMKDK. 135 p /A könyvtárosképzés füzetei/.
73. Visszapillantás a M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem megnyitásának 60. évfordulójára. Szeged, 1933. (Városi Ny.) 22 p.
74. Zircz Péter: A könyvtári kutatások fejlesztése. = Könyvtári Figyelő. 1975. 21; 3, 267-273. p.

MELLÉKLETEK

1.sz.melléklet.

Az egyetem önálló szervezeti egységeinek gyarapodása
működés kezdete szerinti csoportosításban

- 1921- Anatómia- Szövet- és Fejlődéstani Intézet
 I.sz.Belgyógyászati Klinika
 Bőr- és Nemikórtani Klinika
 Dékáni Hivatal /Orvoskari/
 Élettani Intézet
 Gyermekgyógyászati Klinika
 Gyógynövény- és Drogismereti Intézet
 Gyógyszertani Intézet
 Gyógyszertár
 Ideg- Elme-kórtani Klinika
 Igazságügyi Orvostani Intézet
 Kóronctani és Kórszövettani Intézet
 Közegészségtani és Járványtani Intézet
 Mikrobiológiai Intézet
 I.sz.Sebészeti Klinika
 Szemészeti Klinika
 Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika
 Orvosi Vegytani Intézet
- 1924- Fogászati és Szájsebészeti Klinika
- 1926- Központi Könyvtár
- 1933- Gyógyszertechológiai Intézet
 Fül- Orr- Gége Klinika
- 1947- Orvosi Biológiai Intézet
- 1948- Kórélet-tani Intézet
 Apáthy Kollégium

- 1951- Rektori Hivatal
 Gazdasági Igazgatóság
 II.sz.Belgyógyászati Klinika
 Sebészeti Anatómiai és Műtéttani Intézet
 II.sz.Sebészeti Klinika
 Vértranszfúziós Állomás
 Gyógyszerészi Vegytani Intézet
 Idegennyelvi Lektorátus
- 1955- id.Jancsó Kollégium
- 1957- Gyógyszerhatástani Intézet
 Hugonnai Kollégium
- 1958- Központi Laboratórium
- 1959- Röntgen Klinika
- 1960- Egészségügyi Szervezéstan Intézet
- 1962- Biokémiai Intézet
 Gyógyszerésztudományi Kar Könyvtára
 Simmelweis Kollégium
- 1967- Marxizmus-Leninizmus Intézet
- 1970- Számítástechnika
- 1975- Óvoda
 Testnevelési Csoport
- 1976- Központi Izotóp Laboratórium
 Klinikai Kémiai és Mikrobiológiai Laboratórium

2.sz.melléklet

Könyvtári ügyintézés 1948-ban.

Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Könyvtár.

19./1947-48.sz.

Tárgy: kinntlévő könyvek
visszakérése.

S z e g e d

Könyvtárunk rendezése során új leltározás, szakbeszítés és számozás vált szükségessé. E munka eredményes és gyors befejezése érdekében a kiadott könyv- és folyóirat-példányokra szükségünk van. - E. hó 1-én kelt felhívásunkra vonatkozó nb. választ megküldöttük. Tisztelettel felkértem tehát, hogy a birtokában lévő példányokat 1948. január 31.-ig a könyvtár néi klinikai helyiségébe feltétlenül beküldeni szíveskedjen. Megyzókat mellőztem.

A használatban lévő példányokat könyvtárunk 1948. II. hó 15-től kezdve ismét kölcsönadhatja, addig is a könyvtári olvasóban bármely nyomatvány használható.

1 db melléklet.

Szeged, 1948 évi január hó 19-án.

Tisztelettel:

dr. Kanyó Béla
egyetemi ny.r.tanár
az Orvostudományi Könyvtárbizottságának
elnöke.

3.sz.melléklet

Könyvtári tájékoztatás 1949-ben.

ORVOSKARI KÖNYVTÁR
SZEGED
Móricz Zs.rakp.12.

195./1949.sz.

Tárgy: Címvaltozás.

Az Orvostudományi Könyvtár a Móricz Zsigmond Klinikáról eredeti helyiségeibe visszaköltözött. Új címe:

Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Könyvtára mint az Egyetemi Könyvtár Fiókja. Szeged Móricz Zsigmond rakpart 12. Belgyógyászati Klinika. Telefon: 31-02, 40-13.

Nyitva: munkanapokon Hétfőtől Péntekig 10 órától 20 óráig, Szombaton 9 órától 13 óráig.

A Könyvtár egyesíti az Egyetemi Könyvtár, az Orvostudományi Könyvtár, a Belgyógyászati Klinika és az Orvostudományi Bezzameló orvostudományi anyagát. Gyűjtéskörébe elsősorban orvos-tudományi folyóiratok, továbbá orvos-tudományi könyvek és képek tartoznak. Mikrofilmok olvasáshoz készülnek áll rendelkezésre.

Az Orvostudományi Könyvtár társkönyvtárakkal könyvtárközi kölcsönfergőben áll, így ama anyagot is hozzáférhetővé teszi, mely állományából hiányzik.

Rem szegedi megánszemelyek kölcsönőhajukat előjáró intézet-igazgatófőguk, vagy valamely közkönyvtár igazgatófőguk által fojez-
hotik ki. A kölcsönözés tartama 10 nap.

Szeged, 1949. November hó 8-án.

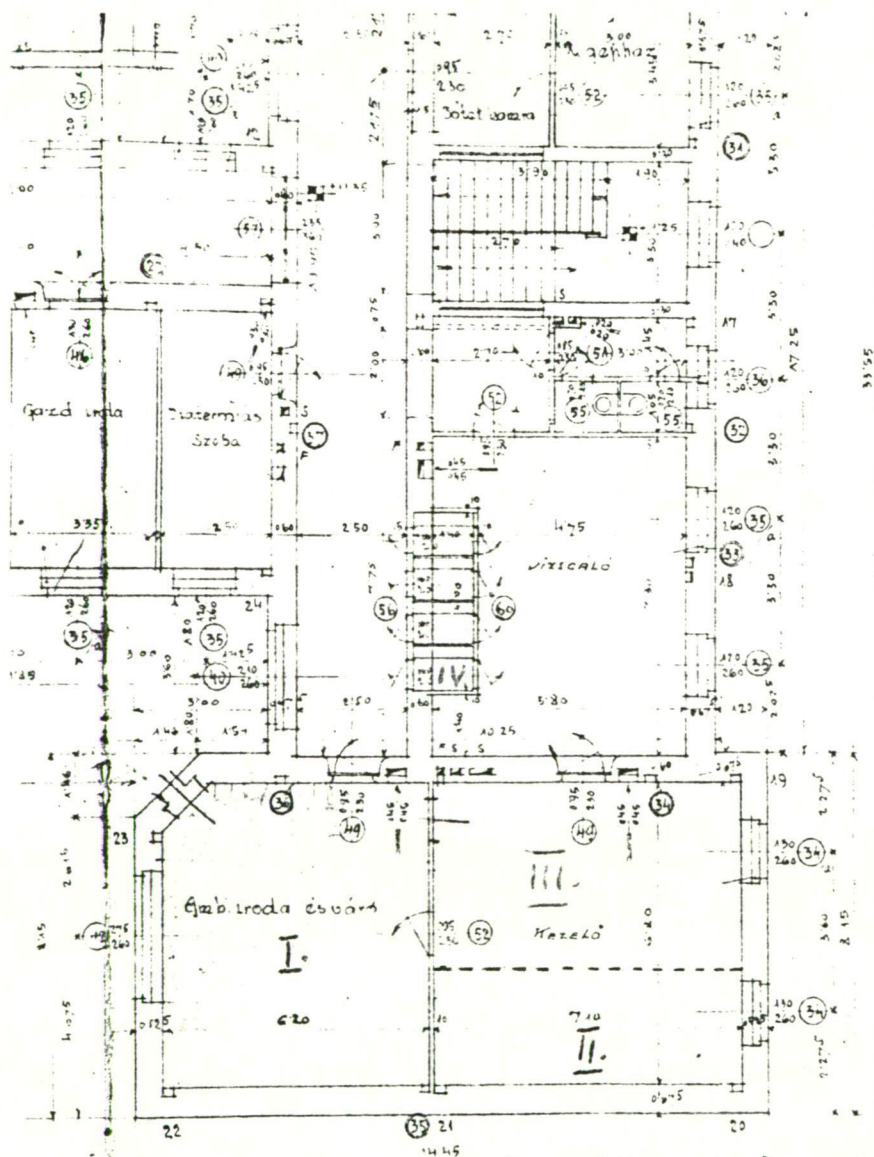
Tisztelettel:

H. Csillik
Dr. Csillik Bertalan
Egyetemi igazgató
Orvostudományi Könyvtár
igazgatója

PGy/CsB

4.sz.melléklet

Az OK Könyvtár elhelyezése a Szülészeti és Nőgyógyászati
Klinikán 1947.dec.1-től 1949.nov.1-ig.

Szegedi Tudományegyetem Szülészeti és Nőgyógyászati
Klinika.

Budapest, 1927. április 27.-én kelt építési tervrajzáb...

1.időszak 1947.dec.1-től 1949.júl.31-ig

I.Olvasóterem és raktár.

II.Hivatali helyiség és
raktár

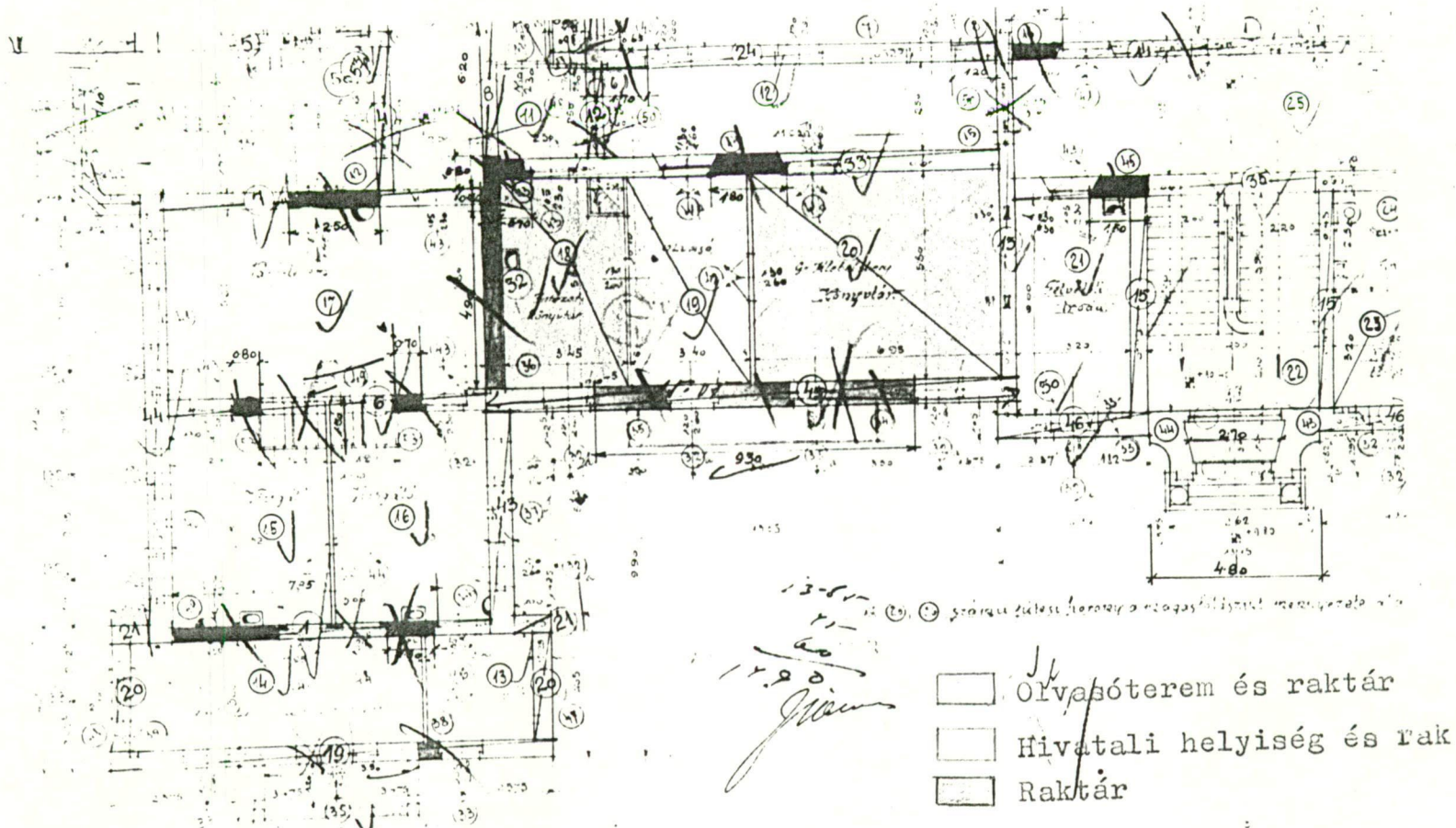
2.időszak 1949.aug.1-től 1949.szept.9-ig

III. Raktári helyiség

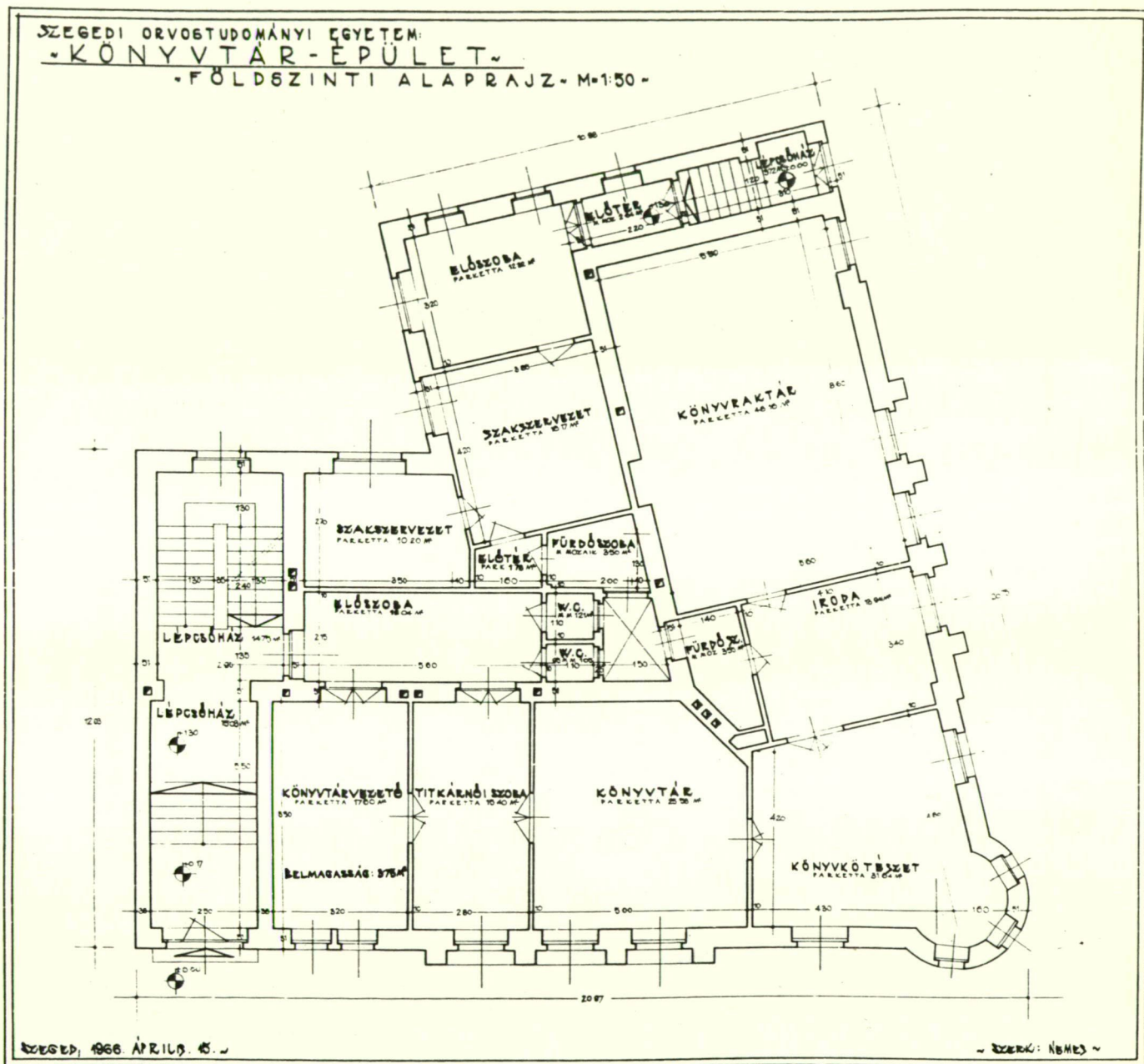
IV. Ruhatár

5.sz.melléklet

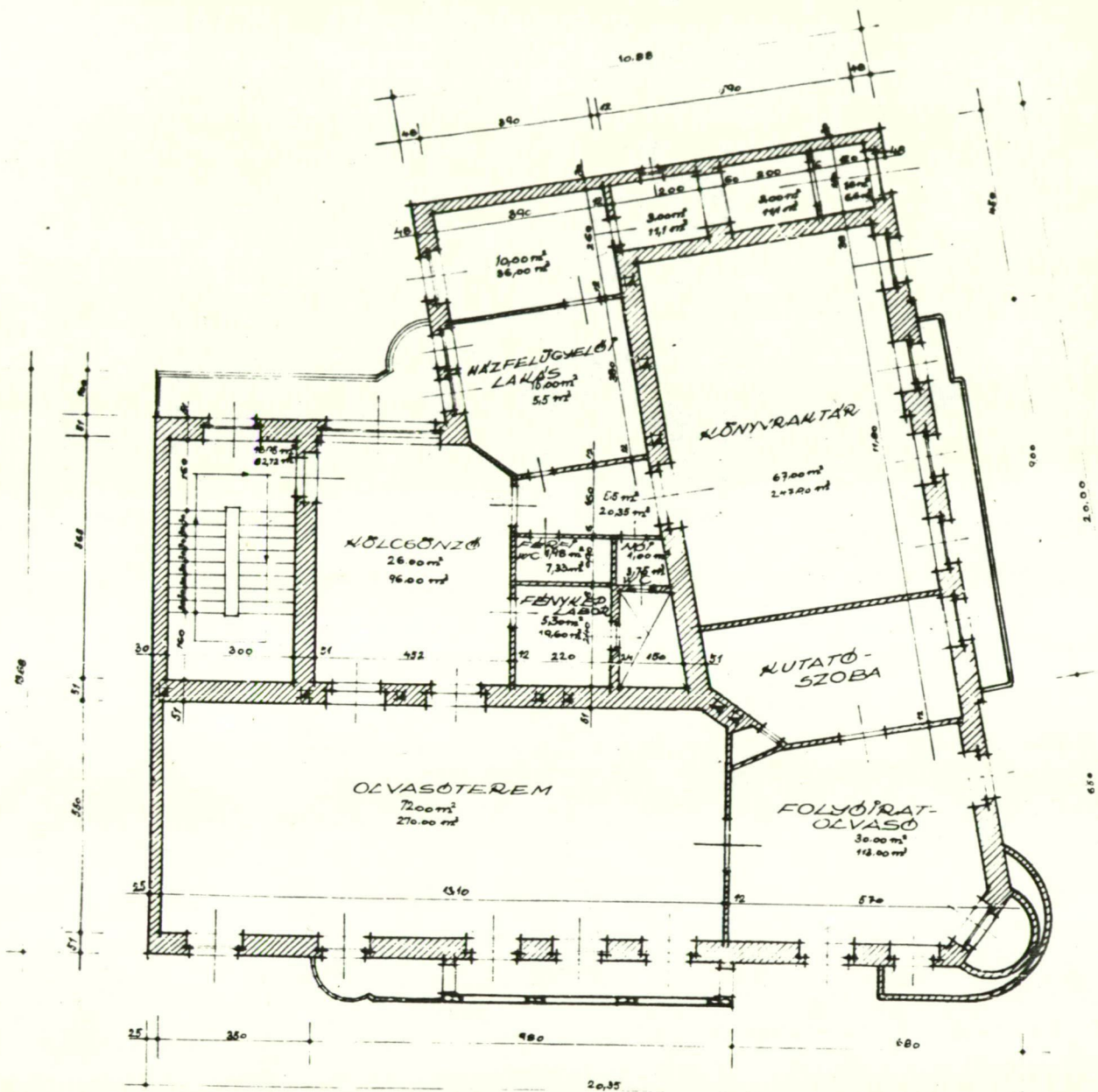
A Könyvtár elhelyezése a Belgyógyászati Klinikán 1952-ben.

Szegedi Tudományegyetem Belgyógyászati Klinika
Budapest, 1927. jun.27-én kelt tervrajzából.

7. sz. melléklet

Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára
Emeleti alaprajz

8.sz.melléklet

Könyvtári alapterület, olvasótermi és
raktári férőhely

Év	Alapterület m ²	Olvasótermi ülőhelyek száma /db/	Raktári polcok hossza/fm
1952	80	12	310
1955	140	20	356
1958	147	20	356
1961	355	40	1.375
1964	355	40	1.375
1967	384	50	1.518
1970	532	50	1.880
1973	584	50	1.970
1976	584	50	1.970

Hálózati könyvtárak /31 önálló könyvtári helyiség/

1976	806	408	2.862
------	-----	-----	-------

9.sz.melléklet

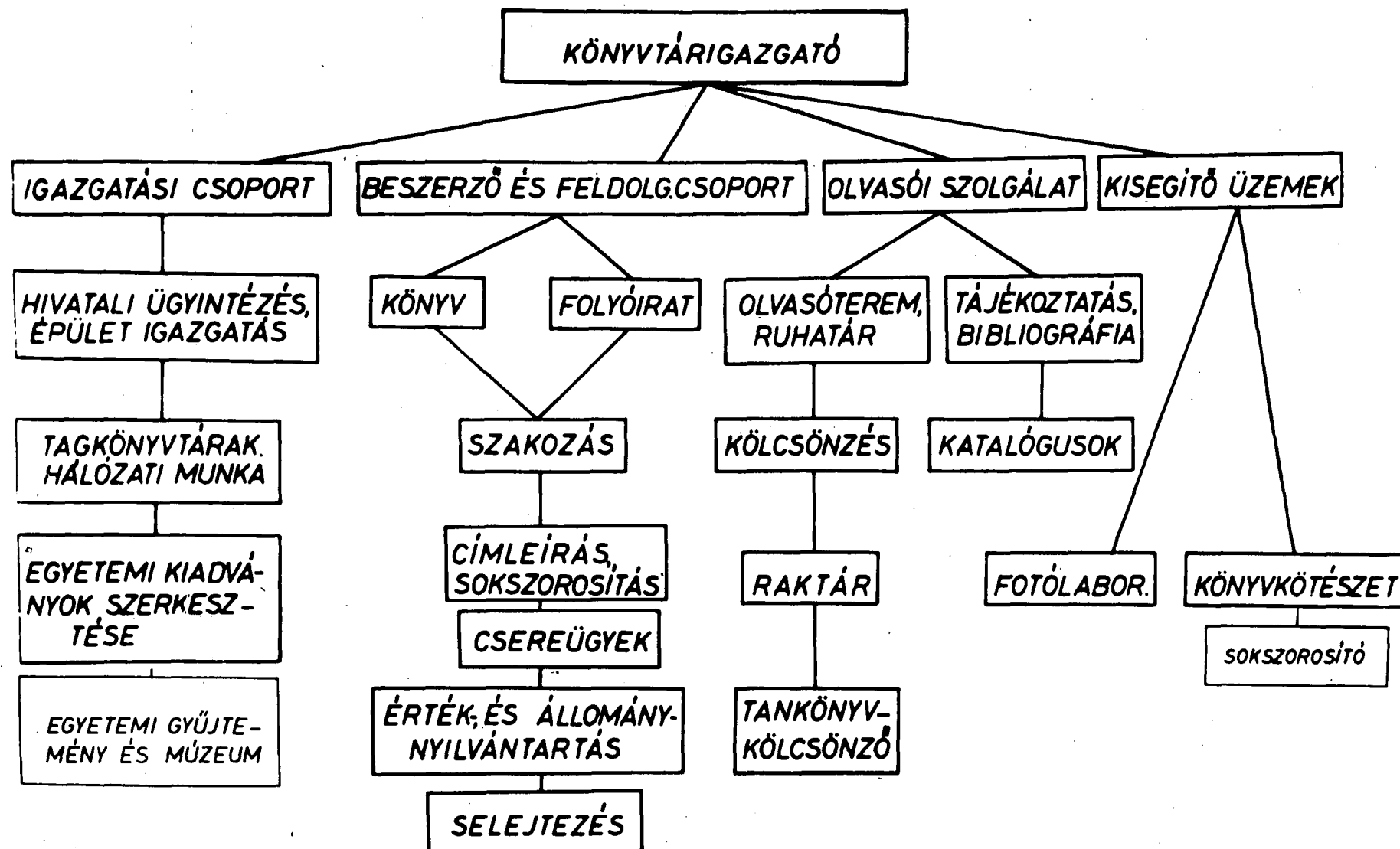
Állománygyarapításokra fordított összeg /Ft/
/Könyvtár és hálózata/

1952	230.000
1955	293.537
1958	553.493
1961	662.289
1964	795.349
1967	1.083.147
1970	2.155.000
1973	2.927.597
1976	4.564.989

A Központi Könyvtár dolgozóinak
száma

Év	Könyvtárosi munkakör		Egyéb munka- körben	Összes foglal- kozta- tottak	Részfogl.	Könyvtári dolgozók száma összesen
	szakképzett	szakképzet- len				
1952	2	-	1	3	-	3
1955	3	1	3	7	2	9
1958	3	3	3	9	2	11
1961	4	3	4	11	3	14
1964	5	3	5	13	2	15
1967	7	2	5	14	2	16
1970	8	1	5	14	2	16
1973	7	3	5	15	2	17
1976	11	-	10	21	-	21

A SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM KÖNYVTÁRÁNAK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE.

12.sz.melléklet

Az OK Könyvtár első használati szabályzata 1929 nov.26.

.....
A KÖNYVTÁR FELADATAI
.....

A KÖNYVTÁR FELADATAI
.....
HASZNÁLATI SZABÁLYZAT
.....

1. A KÖNYVTÁR FELADATAI feladata, hogy azoknak az orvosi könyveknek és folyóiratoknak olvasását lehetővé tegye, amelyek általános érdekűek tehát nem tartoznak szigorúan egyik klinika, vagy intézet érdeklődése körébe.

2. Az orvostudomány mai gyors haladásának idején nem lehet a könyvtár csője tankönyveknek, illetőleg gyűjteményeknek nagyobb arányú beszerzése, hanem sokkal inkább folyóiratok járattatása. Mégis a könyvtár vezetősége az új könyvek illetve folyóiratok beszerzését illetőleg a kívánságokat amennyire anyagi lehetőségek megengedik, méltányolni igyekszik.

3. A könyvtárat elsősorban a Páronos József Tudományegyetem orvosi facultásához tartozó klinikák és intézetek tagjai használhatják a hivatalos könyvtári órákon, ezenkívül mindezek, akik a könyvtárostól erre engedélyt nyernek.

4. Nem leltározott könyvek, kötetlen folyóiratok csak a könyvtár helyiségében használhatók. Leltározott, kötetes művek kikölcsönözhetők. A kikölcsönzés ideje 2 hét. Azonban több könyv is kikölcsönözhető. Vissza nem szolgáltatás esetén vagy ha a könyv megrongálódik a könyvtár a könyvet terhére a kikölcsönző beszerzi. Ajánlatos, hogy a könyveket is lehetőleg helyben olvassák.

5. A könyvtárhoz értesítés nélkül sem könyvek sem folyóiratok nem vihetők el a könyvtárból.

6. A könyvtárnak jogában áll bármely kikölcsönzött könyvet a könyvtár óráiban bármikor, július havában pedig szombat előtt minden könyvet bekérni. Mielőtt szombat előtt be nem került könyvet a könyvtár olvasni nem tekintenek.

Készítve: 1929. november 26. napján.

13.sz.melléklet

A Könyvtár és hálózatának állománya

Év	Könyv	Polyóirat	Egyéb könyv- tári egység	Összesen
1952	20.283	17.579	-	37.862
1955	25.303	20.714	-	46.017
1958	29.599	24.108	-	53.706
1961	35.179	27.830	-	63.008
1964	44.327	32.103	-	76.429
1967	52.985	34.873	7.015	94.873
1970	60.605	39.650	7.091	107.346
1973	66.399	44.534	7.264	118.197
1976	72.030	49.592	8.257	129.879

14. sz. melléklet

Kurrens folyóiratok száma
/Könyvtár és hálózata/

Év	Tőkés folyó- irat	Népi demokrati- kus folyóirat	Magyar folyó- irat	Összesen
1952	238	72	61	371
1955	256	80	70	406
1958	523	82	74	679
1961	518	128	270	916
1964	496	138	319	953
1967	499	139	454	1092
1970	559	142	405	1106
1973	650	145	447	1242
1976	684	156	451	1291

15.sz.melléklet

Nemzetközi kiadványcsere

Év	Nemzetközi kapcsolat- tok száma	Elküldött kiadv.	Kapott kiadv.
1952	x	x	x
1955	x	x	x
1958	3	3	3
1961	5	5	5
1964	34	34	35
1967	58	58	33
1970	56	56	32
1973	126	142	122
1976	171	54	152

16.sz.melléklet

A könyvtári állomány szakterületi megoszlása

Szakok	Kötetszám	%
Anatómia	3.853	3.- %
Belgyógyászat	10.012	7.8 %
Biokémia	5.012	3.8 %
Biológia	5.593	4.3 %
Bőrgyógyászat	4.224	3.2 %
Élettan	5.308	4.1 %
Fogászat	2.904	2.2 %
Fül-orr-gégegyógyászat	1.526	1.2 %
Gyermekegyógyászat	3.699	2.8 %
Gyógyszerészet	7.020	5.4 %
Gyógyszertan	4.286	3.3 %
Irodalom	9.430	7.4 %
Ideg- elmekegyógyászat	4.244	3.2 %
Igazságügyi orvostan	2.961	2.2 %
Kémia	3.983	3.1 %
Kórélettan	4.699	3.6 %
Közegészségügyi és egészségügyi szervezés	6.456	5.- %
Marxizmus	6.754	5.2 %
Mikrobiológia	4.679	3.6 %
Orvosi fizika és matematika	1.360	1.- %
Radiológia	2.549	2.- %
Sebészet	5.855	4.5 %
Szemészet	4.024	3.1 %
Szülészet, nőgyógyászat	6.268	4.8 %
Vegyes	10.003	7.8 %
Összesen:	129.879	100.- %

17.sz.melléklet

Az OK Könyvtár kurrens folyóiratjegyzéke az 1933/34. tanévben

10 - 1933/34.

1. Archiv für die Geschichte der Naturwissenschaften. Berlin.
2. Archiv für die Geschichte der Naturwissenschaften. Berlin.
3. Archiv für die Geschichte der Naturwissenschaften. Berlin.
4. Archiv für die Geschichte der Naturwissenschaften. Berlin.
5. The Journal of the American Medical Association. Chicago.
6. The Journal of the American Medical Association. Chicago.
7. The Journal of the American Medical Association. Chicago.
8. The Lancet. London.
9. Handbuch der Biologischen Arbeitsmethoden. Berlin. Wien.
10. Orvosi Lapok. Budapest.
11. Zeitschrift für Immunitätsforschung. Jena.
12. Wiener klinische Wochenschrift. Wien.
13. Schweizerische medizinische Wochenschrift. Basel.
14. Proceedings of the Royal Society. London.
15. The Journal of Biological Chemistry. New-York.
16. Quarterly Cumulative Index Medicus. Chicago.
17. Népegészségügy. Budapest.
18. Neue Deutsche Klinik. Wien.
19. The American Journal of Anatomy. Philadelphia.
20. The Journal of Experimental Zoology.
21. The Journal of Comparative Neurology.
22. The Anatomical Record.
23. Journal of Morphology.
24. Porto Rico Journal. San Juan, Porto Rico.
25. Memorias do Instituto Oswaldo Cruz. Rio de Janeiro.
26. Rapport Epidemiologique. Gené.
27. Hivatalos Orvosi Lapok. Budapest.
28. Magyar Általánosgyógyászati Társaság Közlönyje. Pécs.
29. Népegészségügy. Szeged.
30. Népegészségügy. Szeged.
31. Acta Litterarum ac Scientiarum Regiae Univ. Franciscus-Josephinae. 1-9. Sectio. Szeged.
32. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
33. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
34. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
35. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
36. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
37. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
38. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
39. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
40. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
41. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
42. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
43. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
44. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
45. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
46. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
47. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
48. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
49. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
50. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
51. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
52. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
53. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
54. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
55. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
56. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
57. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
58. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
59. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
60. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
61. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
62. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
63. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
64. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
65. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
66. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
67. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
68. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
69. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
70. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
71. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
72. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
73. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
74. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
75. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
76. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
77. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
78. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
79. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
80. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
81. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
82. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
83. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
84. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
85. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
86. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
87. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
88. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
89. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
90. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
91. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
92. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
93. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
94. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
95. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
96. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
97. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
98. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
99. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.
100. Magyar Könyvtár Közlönyje. Pécs.

18.sz.melléklet

Az 1935/36. tanévi folyóiratjegyzék címlapja

ORVOSTUDOMÁNYI FOLYÓIRATOK

KATALÓGUSA.

A. Dr. Ferencz József-Tudományegyetem Orvostudományi Kara,

Szerkesztő.

1935/36.

19.sz.melléklet

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi folyó-
irat katalógusa. (4. átdolg.kibőv.kiad.) Szeged, 1975. c. ki-
advány borítója.

A
SZEGERDI
ORVOSTUDOMÁNYI
EGYETEM

Központi Folyóirat
katalógusa

SZEGED
1975

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Könyvtárából Szegeden kölcsönvettem
a következő művet:

Szerző vagy rendszó	A mű címe, része (kötet, évfolyam, füzet)	darab- szám	állak	kötés	jelzés (könyvtári szám)
<i>Handbuch der Kinderheilkunde.</i> <i>Bd. 5, 6, 7.</i>	<i>Handbuch der Kinderheilkunde.</i>	<i>3</i>	<i>4.</i>	<i>2.</i>	<i>Novum</i> <i>96.</i>

Szeged, 1929 *III/21*

Határidő: 192

Hivatalos jegyzet: *Ida*

A kölcsönvevő aláírása:

Állás, foglalkozás:

Lakás:

E térítvényt a kölcsönvevő sajátkezüleg tintával tartozik kiállítani és olvashatóan aláírni.

21.sz.melléklet

A Központi Könyvtár olvasótermi és tájékoztató
szolgálati adatai

Év	Beiratko- zott olva- sók száma	Látogatók /kölcson- zók és hely- ben olvasók/ száma	Kölcsön- zott köte- tek száma	Könyvtár- közi köl- csönzés	Irod.kut. Téma/Té- tel
1952	x	7.578	4.123	209	x
1955	x	8.931	3.329	216	14/915
1958	417	9.062	4.755	332	38/2.387
1961	666	10.603	4.352	416	42/3.460
1964	504	12.890	6.122	555	42/1.901
1967	671	12.917	5.223	1.094	35/1.350
1970	1.103	14.307	8.148	1.199	23/1.037
1973	1.062	21.656	15.474	1.033	36/1.027
1976	1.425	24.724	16.439	1.528	12/366

22.sz.melléklet

Az egyetem hallgatói és oktatói létszáma
/potenciális olvasóközönség/

Év	Hallgatók számának alakulása	Oktatói létszám
1951/52	880	246
1957/58	1.303	286
1962/63	1.445	373
1966/67	1.597	422
1970/71	1.615	489
1974/75	1.777	539

FÜGGELÉK

A KÖNYVTÁR JELENLEGI DOLGOZÓI

- ZALLÁR ANDOR 1954.I.12-
könyvtárigazgató
/középisk.tanár, egyetemi
könyvtárosi okl.
Egészségügy kiváló dolgozója
1975. Törzsgárda jelvény bronz
1964, ezüst 1970, és az arany
fokozat 1975. 20 éves orvosi
könyvtárosi tevékenység elismerése
oklevéllel 1976. Többszöri rektori
dicséret./
- SÁRKÁNY MÁRTONNÉ 1956.X.1-
raktáros /alapfokú könyvtárosi
tanfolyam. Törzsgárda jelvény
ezüst fokozat 1975/
- CZINER ISTVÁNNÉ 1959.II.20-
könyvtáros /középfokú szaktanf.
okl. Törzsgárda jelvény ezüst
fokozat 1975/
- HAJDU ISTVÁN 1961.V.16-
tud.munkatárs /főiskolai könyv-
tárosi okl. Törzsgárda jelvény
ezüst fokozat 1976. Miniszteri
dicséret 1975. "Az intézmény
példamutató munkaközössége tagja"
1975. 15 éves orvosi könyvtárosi
tevékenység elismerése oklevéllel
1976. Rektori dicséret 1967./
- Dr.KORPÁSSY BÉLÁNÉ 1962.II.1-
tud.munkatárs /bölcész absolutorium
Törzsgárda jelvény bronz fokozat
1974./
- HLAVÁTHY LÁSZLÓ 1963.VII.1-
könyvkötő mester
/nyomdai technikus
Törzsgárda jelvény ezüst
fokozat 1973./
- Dr.KOVÁCS ÁDÁMNÉ 1967.I.2-
könyvtáros /középfokú könyvtárosi
szaktanf.okl./
- NAGY JÁNOSNÉ 1967.XII.14-
adminisztrátor /közgazd.technikum,
alapfokú könyvtárosi tanfolyam/

- TAKÓ TIVADARNÉ 1968.I.1-
könyvkötő szakmunkás
/Törzsgárda jelvény bronz
fokozat 1973./
- HEVESI JÓZSEF 1970.VI.1-
tud.munkatárs /középisk.
tanár, egyetemi könyvtárosi okl./
- CZENE VALÉRIA 1970.IX.1-
könyvtáros /középisk.tanár, egyetemi
könyvtárosi okl./
- RUSZKAI KÁROLY 1970.IX.1-
fényképész-mester
- NAGY JÁNOS 1972.I.1-
könyvkötő szakmunkás
- Dr.VÁRHELYINÉ DE RIVÓ MÁRTA 1973.III.26-
tud.munkatárs /középisk.tanár,
felsőfokú könyvtáros okl./
- KÁSA IMRENE 1973.IV.1-
hivatalsegéd
- AMBRUS L.KATALIN 1973.VII.1-
könyvtáros /középfokú könyv-
tárosi okl. "Az intézmény
példamutató munkaközösség tagja"
1975/
- BERÉNYI APOLLÓNE 1976.I.1-
adminisztrátor
- CSEJTEI LÁSZLÓ 1976.I.1-
szakmunkás
- NYILAS JENŐ 1976.I.1-
nyomdaip.szakmunkás
- VAJDA JÁNOSNÉ 1976.XI.1-
hivatalsegéd
- MÁRTON VALÉRIA 1976.XII.15-
könyvtáros /középfokú
könyvtárosi okl./

A KÖNYVTÁR VOLT DOLGOZÓI

Dr.HEREPEY ÁDÁM könyvtárkezelő	1930-1931 /?/
Dr.NAGY JÚLIA könyvtárkezelő, könyvtáros	1931.X.15 - 1940.VII. /?/
Dr.JEZERNICZKY MARGIT könyvtáros	1940.VII. - 1946.IX. /?/
ZÉTÉNYI MARGIT könyvtárkezelő	1946.IX. - 1947. /?/
OLASZ IMRÉNÉ könyvtáros /szaktanf.okl. Törzsgárda jelvény ezüst fokozat 1967/	1947.XII.1-1969.VI.20.
PÁLFY GYULA tud.munkatárs /felsőfokú doku- mentációs szaktanf./ /Törzsgárda jelvény ezüst fokozat 1967/	1947.XII.1 - 1970.III.31.
Dr.LÁNG MÁTYÁS segédkönyvtáros /középisk. tanár/	1951.VIII.1 - 1955.X.6.
ALTH LAJOS könyvkötő-mester	1953.V.1. - 1957.VIII.31.
KELEMEN SÁNDOR könyvkötő-mester	1953.V.1 - 1957.VIII.31.
GÁBOR GYÖRGYNÉ nyilvántartó tanszéki munkaerő	1953.XI.18 - 1958.VI.15.
Dr.VERESS ELEMÉR /napi 4 órában/ bibliográfus /ny.egyet.tanár/	1954.X.1 - 1959.III.31.
ANTAL ISTVÁN hivatalsegéd	1955.III.1 - 1955.VI.1.
HALÁL ISTVÁNNÉ hivatalsegéd /Miniszteri dícséret 1976. Törzsgárda jelvény arany fokozat 1976/	1955.VI.22 - 1976.XI.7.
Dr.HALASI ANTAL önálló könyvtáros /jogász/ Törzsgárda jelvény bronz fokozat 1965.Rektori dícséret 1967/	1955.X.1 - 1970.II.12.

SZABÓ REZSŐ könyvkötő-mester	1957.VI.1 - 1963.V.31.
RÁCZ MÁRIA /napi 4 órában/ fiatalakorú, takarító	1957.X.16 - 1959.XII.31.
özv. FRANCZ GUSZTÁVNÉ könyvkötő szakmunkás	1957.IX.1 - 1967.XII.31.
VIDAKOVITS JÚLIA tanszéki segédmunkatárs /középisk. tanár/	1957.IX.23. - 1966.III.8.
DÁNCSA PÉTER /napi 4 órában/ fiatalakorú, hivatalsegéd	1957.XII.21 - 1959.XII.31.
ÁBRAHÁM ILONA /napi 4 órában/ adminisztrátor	1958.IX.8 - 1959.II.20.
RIMANÓCZY GÉZA /napi 4 órában/ bibliográfus /középisk. tanár tud. munkatárs Törzsgárda jelvény bronz fokozat 1969./	1959.III.16 - 1972.VII.31.
BAK ESZTER könyvkötő ipari tanuló	1959.IX.1 - 1962.VII.15.
TOTKA LAJOS könyvkötő ipari tanuló	1959.IX. - 1960.VI.30.
VISNYEI MÁRIA /napi 4 órában/ fiatalakorú, takarító	1959.XII.16 - 1960.VI.4.
KUKÁN GÉZA könyvtáros /középisk. tanár, okl. könyvtáros/	1960.VIII.1 - 1969.X.15.
HERNÁDI OSZKÁR tud. s. munkatárs, fényképész- mester /Rektori dicséret 1968./	1960.IX.16 - 1970.VIII.31.
RIMANÓCZY ILDIKÓ adminisztrátor	1963.II.1 - 1966.X.31.
DÉNES ZSUZSANNA /napi 6 órában/ fiatalakorú, takarító	1965.IX.13 - 1967.X.7.

RÁCZ SÁNDOR könyvkötő szakmunkás	1966.IX.1 - 1969.VI.30.
KÖLES JÓZSEFNÉ adminisztrátor /középfokú könyvtárosi szaktanf.okl./	166.XI.1 - 1967.XI.15.
FRÁTER ÁGNES /napi 4 órában/ fiatalkorú takarító/	1967.X.28 - 1968.XI.7.
BODÓ MIHÁLYNÉ adminisztrátor	1968.I.1 - 1970.VIII.31.
Dr.ROMHÁNYI ISTVÁNNÉ könyvtáros /középfokú könyvtárosi szaktanf.okl. Rectori dícséret 1971./	1968.I. 8 - 1974.X.31.
KOVÁCS FERENCÉ adminisztrátor	1969.XI.1 - 1970.VII.31.
KAKAS ISTVÁNNÉ /napi 6 órában/ takarítónő	1970.II.14 - 1971.X.15.
Dr.CSUKÁS ISTVÁNNÉ könyvtáros /középfokú könyvtárosi szaktanf.okl./	1970.VIII.17 - 1973.V.31.
KISS IMRÉNÉ /napi 6 órában/ hivatalsegéd	1971.XII.1 - 1976.VIII.15
MÁTEFI ÁGNES könyvtáros /középfokú tanár, felsőfokú könyvtárosi okl./	1971.XII.1 - 1976.VIII.15
CSUKÁS ÁGNES /napi 4 órában/ bibliográfus /középfokú tanár/	1972.VIII.1 - 1973.II.28.

A Könyvtár dolgozóinak szakirodalmi munkássága

1956

GÁBOR GYÖRGYNÉ

Brodman, E.: Medical librarianship. = Public Health Reports. 80; 497, 1955. [Ismertetés]
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 2, 127-131.p.

GÁBOR GYÖRGYNÉ

Roeber E.C.: The Recruitment of Medical Librarians. = Bull. Med. Library Assoc. 43; 394, 1955. [Ismertetés]
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956 1, 48.p.

GÁBOR GYÖRGYNÉ - PÁLFY GYULA

Prescott, P.M.: Recruitment and Education for Medical Librarians. = Bull. Med. Library Assoc. 43; 397, 1955. [Ismertetés]
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 45-47.p.

PÁLFY GYULA

A könyvtári technika haladása és kilátásai.
(Előadás a Magyar Orvosi Könyvtárosok 2. Országos Értekezletén. Bp. 1954.)
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 17-24.p.

PÁLFY GYULA

Munn, R.F.: The division of the collection between the Medical and the General University Library. = Bull. Med. Library Assoc. 44; 99, 1956. [Ismertetés].
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 2, 114-147.p.

VERESS ELEMÉR

Bishop, W.J.: Education and training for Medical Librarianship in Great Britain. = Libri 3; 232, 1954. [Ismertetés].
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 44-45.p.

VERESS ELEMÉR

Carter, E.: Unesco and medical librarianship in documentation. = Libri 3; 402, 1954. [Ismertetés].
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 53-55.p.

VERESS ELEMÉR

Doumans, E.P.: Documentations in a Medical Library. = Libri 3; 295, 1954. [Ismertetés].
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 43-44.p.

VERESS ELEMÉR - PÁLFY GYULA

Crandall, E.: Symposium on types of medical libraries. II. The hospital medical library. = Bull. Med. Library Assoc. 43; 184, 1955. [Ismertetés].
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 49-51.p.

VERESS ELEMÉR - PÁLFY GYULA

Lentz, R.T.: Symposium on types of medical libraries.
III. The medical school library. = Bull. Med. Library Assoc.
43; 188. 1953. [Ismertetés].
Orvosi Könyvtárügyi Szemle 1956. 1, 51-53.p.

1959.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az
1958/59. tanévről. [Techn.szerk.: Pálffy Gyula]
Szeged, 1959. SZOTE. 120 p.

1960.

PÁLFY GYULA

[Hozzászólás]

= Egyetemi Könyvtári Konferencia. Szeged, 1959.
Bp. 1960. OSZK. 121-123.p.

1961.

KUKÁN GÉZA

Tájékoztató a "Biological Abstracts"-ról. [Ismertetés]
Orvosi Könyvtáros 1961. 1; 1, 61-65.p.

PÁLFY GYULA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem könyvtára mint
hálózati alközpont.

Orvosi Könyvtáros 1961. 1; 1, 31-43.p.

1962.

ZALLÁR ANDOR

Adatok a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának
történetéhez. /Első rész 1926-1952-ig./ [Gépirat]

Szeged, 1962. 79 p. 26 mell.

/Az ELTE Könyvtártudományi Tanszékéhez benyújtott szakdol-
gozat/

ZALLÁR ANDOR

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának
1961. évi működéséről. [Gépirat]

(Szeged, 1962) 20 p. 5 mell.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában
található 16 m/m-es orvostudományi oktató- és ismeret-
terjesztő filmek jegyzéke.

Szeged, 1952. SZOTE. Kvt. soksz. 9 p.

1963.

KORPÁSSY BÉLÁNÉ

A külföldi könyvrendelések tapasztalatai.
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 2, 43-49.p.

KORPÁSSY BÉLÁNÉ

[Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok 3. Országos Értekezletén]
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 3-4, 64-65.p.

PÁLFY GYULA

Tapasztalatok a Barabási-féle mikrokártya leolvasó
toldalékhasználatával kapcsolatban.
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 2, 49-50.p.

PÁLFY GYULA

[Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok 3. Országos Értekezletén]
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 3-4, 69.p.
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 3-4, 113-114.p.

ZALLÁR ANDOR

(A tájékoztatás kérdései a Szegedi Orvostudományi
Egyetem Könyvtárának gyakorlata alapján.)
[Korreferátum.]
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 3-4, 102-105.p.

ZALLÁR ANDOR

[Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok 3.Országos Értekezletén.]
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 3-4, 72-73.p.

ZALLÁR ANDOR

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának
1962.évi működéséről. [Gépirat]
(Szeged, 1963) 12 p.2 mell.

ZALLÁR ANDOR - PÁLFY GYULA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának fejlesztési
terve.
Orvosi Könyvtáros 1963. 3; 2, 36-42.p.

1964.

HERNÁDI OSZKÁR

Kéttálas negatívívívási eljárás ...
Foto 1964. 11; 2, 64-65 p.

PÁLFY GYULA

Az egyetem könyvtárának 1959. évi teljesítménye.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1959/60.
tanévről.
Szeged, 1964. SZOTE, 91-93.p.

A SZEGEDI Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1959/60.
tanévről. (Techn.szerk.: Pálffy Gyula)
Szeged, 1964. SZOTE.111 p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi
folyóirat katalógusa. Összeáll.: - - -
Szeged, 1964. (JATE Soksz.) VI, 124 p.

ZALLÁR ANDOR

Hatvanötezer kötet szakkönyv a polcokon. Hogyan dolgo-
zik a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára?
Szegedi Egyetem 1964. 2; 1, 1.p.

ZALLÁR ANDOR

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának
1963.évi működéséről. [Gépirat]
(Szeged, 1964) 16 p. 4 mell.

1965.

PÁLFY GYULA - ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1960/61.
az 1961/2. és az 1962/63. tanévről. Szerk.és összeáll.: - - -
Szeged, 1965. SZOTE.326 p.

ZALLÁR ANDOR

Az Egyetemi Könyvtár 1960-1962. évi teljesítménye.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1960/61.
az 1961/62. és az 1962/63. tanévről.
Szeged, 1965. SZOTE.115-119.p.

(ZALLÁR ANDOR)

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának
1964. évi működéséről. [Gépirat]
(Szeged, 1965) 19 p. 2 mell.

ZALLÁR ANDOR - PÁLFY GYULA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem tudományos személyezetének
szakirodalmi munkássága az 1960. az 1961.és az 1962. évben.
Bibliográfia.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1960/61.
az 1961/62. és az 1962/63. tanévről.
Szeged, 1965. SZOTE.169-283.p.

1966.

HAJDU ISTVÁN

(Tömbkönyvtárak kialakítása a Szegedi Orvostudományi
Egyetemen)
= Hozzászólás az Országos Könyvtárosok és Orvostanácsadók
4. Országos Értekezletén.
Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 2, 177-178.p.
[Gyógyszerésztudományi Kar Könyvtára]

HALASI ANTAL

(Az orvostudományi egyetemek könyvtárainak költségvetési elkülönítése)

= [Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok és Orvostanácsadók 4. Országos Értekezletén]

Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 2, 172.p.

KUKÁN GÉZA

(Országos értekezletekről, a technikai fejlődésről és az ETO-ról)

Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 212-213.p.

ZALLÁR ANDOR

Beszámoló a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának 1965. évi működéséről. [Gépirat]

Szeged, 1966. 18 p. 1 mell.

ZALLÁR ANDOR

Az Egyetemi Könyvtár 1963. és 1964. évi teljesítménye.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1963/64. és az 1964/65. tanévről.

Szeged, 1966. SZOTE.85-88.p.

ZALLÁR ANDOR

A Magyarországon található külföldi orvosi folyóiratok lelőhelyjegyzékeiről.

Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 3, 305-306.p.

ZALLÁR ANDOR

Az orvosi hálózat könyvtárai közötti kapcsolatok.
[Előadás az Orvosi Könyvtárosok és Orvostanácsadók 4. Országos Értekezletén]

Orvosi Könyvtáros 1966. 6; 2, 129-139.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának hálózati munkája.

Könyvtáros, 1966. 16; 6, 324-325.p.

ZALLÁR ANDOR - PÁLFY GYULA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1963/64. és az 1964/65. tanévről. Szerk. és összeáll.: - - -

Szeged, 1966, SZOTE 226 p.

ZALLÁR ANDOR - PÁLFY GYULA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem tudományos dolgozóinak szakirodalmi munkássága az 1963. és az 1964. évben.
Bibliográfia.

= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1963/64. és az 1964/65. tanévről.

Szeged, 1966. SZOTE.121-217.p.

1967.

ZALLÁR ANDOR

Az egészségügyi felsőoktatás reformja és a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtára.

Felsőoktatási Szemle 1967. 16; 4, 243-247.p.

ZALLÁR ANDOR

A szakirodalmi és bibliográfiai ismeretek oktatásának kérdései az orvostudományi egyetemeken.

Orvosi Könyvtáros 1967. 7; 1, 13-23.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi folyóirat katalógusa. Összeáll.: - - -

Szeged, 1967 (SZOTE Soksz.) VI, 234 p.

1968.

HAJDU ISTVÁN

Tapasztalatcserék az orvosi könyvtári hálózatban.

Orvosi Könyvtáros 1968. 8; 4, 263-269.p.

KUKÁN GÉZA

Károlyi Mihály kiadatlan levele Supka Gézához.

Tiszatáj 1968. 22; 914.p.

ZALLÁR ANDOR

Az Egyetemi Könyvtár teljesítménye az 1965. évben.

= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1965/66. tanévről.

Szeged, 1968. SZOTE 48-50.p.

ZALLÁR ANDOR

Dr.Jancsó Miklós szakirodalmi munkássága. In memoriam

Prof.Dr.Jancsó Miklós 1903-1966. Összeáll.: - - -

= A Magyar Farmakológiai Társaság Experimentalis Szekciójának Jancsó Miklós emlékülésén elhangzott előadások.

Budapest, 1967.

Bp. (1968), MTA.121-133.p.

ZALLÁR ANDOR - PÁLFY GYULA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1965/66.

tanévről. Szerk. és összeáll.: - - -

Szeged, 1968. SZOTE 155 p.

ZALLÁR ANDOR - PÁLFY GYULA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem tudományos dolgozóinak szakirodalmi munkássága az 1965. évben. Bibliográfia.

= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1965/66. tanévről.

Szeged, 1968. SZOTE.75-147.p.

1969.

Magyar Életrajzi Lexikon. Főszerk.: Kenyeres Á.
2.köt. L-Z. Munkatárs: Zallár Andor stb.
Bp. 1969. Akad.Kiad. 1104 p.

PÁLFY GYULA

A szakirodalmi tájékozódás oktatásának néhány kérdése.
= A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve.
Bp. 1969. OOKDK. 113-117.p.

ZALLÁR ANDOR

[Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok és Orvostanácsadók
5. Országos Értekezletén.]
Orvosi Könyvtáros 1969. 9; 4, 451-454.p.

1971.

DÖRNYEINÉ, DAPSY H. - PÁLFY GYULA - VILMONNÉ, BACSKAY K.

Szakirodalmi tájékozódás forrásai és segédeszközei.
= Tájékozódás az orvosi szakirodalomban. Szerk.: Réti E.
Bp. 1971. Medicina. 65-114.p.
[Gyógyszertudományi Kar Könyvtára]

LISZTES L.-ZALLÁR ANDOR

Szegedi Egyetemi Almanach 1921-1970. Főszerk.: Havasi Z.
Szerk.: - - -
Szeged, 1971. JATE/SZOTE 443 p.

PÁLFY GYULA

A Savin gyorsmásoló készülékről és a 3M-ről.
Orvosi Könyvtáros 1971. 11; 4, 418-425.p.
[Gyógyszerésztudományi Kar Könyvtára]

ZALLÁR ANDOR

Az Egyetemi Könyvtár 1966. és az 1967. évi teljesítménye.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1966/67.
és az 1967/68. tanévről.
Szeged, 1971. SZOTE 77-79.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem dolgozóinak szakirodalmi
munkássága az 1966. és az 1967. évben. Bibliográfia.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1966/67.
és az 1967/68. tanévről.
Szeged, 1971. SZOTE.119-260.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1966/67.
és az 1967/68. tanévről. Szerk. és összeáll.: - - -
Szeged, 1971. SZOTE 267 p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának
központi folyóiratkatalógusa. Összeáll.: - - -
Szeged, 1971. (SZOTE Soksz.) VI, 259 p.

ZALLÁR ANDOR - +HALASI ANTAL

A Szegedi Orvostudományi Egyetem. Szerk. és összeáll.: - - -
Szeged, 1971. SZOTE.48 p.

ZALLÁR ANDOR - +HALASI ANTAL

Szeged University of Medicine. Ed.: - - -
Szeged, 1971. Szeged Univ. of Medicine. 55 p.

ZALLÁR ANDOR - SZEKERES LÁSZLÓ

The Scientific Research at the Szeged University of
Medicine. Ed.: - - -
Szeged, 1971. SZOTE 208 p.

1972.

ZALLÁR ANDOR

(Hozzászólás az Orvosi Könyvtárosok és Orvostanácsadók
Tájéértkezetén. Pécs, 1971.) [Kivonat]
Orvosi Könyvtáros 1972. 12; 2, 177.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi egyetemek ötvenéves jubileuma.
Orv.Hetil. 1972. 113; 26, 1547-1552.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában található
16 mm-es oktató, ismeretterjesztő, egészségnevelési és
munkavédelmi kisfilmek jegyzéke. Összeáll.: - - -
Szeged, 1972. SZOTE Soksz. 28 p.

ZALLÁR ANDOR - KORPÁSSY BÉLÁNÉ

Emlékezés Dr.Korpássy Béla professzor halálának tizedik
évfordulója alkalmából. In memoriam Professor Dr.Korpássy
/1907-1961/.
Szeged, 1972. SZOTE.54 p.

1973.

ZALLÁR ANDOR

Az Egyetemi Könyvtár 1968. és az 1969. évi működése.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1968/69. és
az 1969/70. tanévről.
Szeged, 1973. SZOTE 82-84.p.

ZALLÁR ANDOR

Együttműködés az orvosi szakirodalmi ellátásban.
Orvosi Könyvtáros 1973. 13; 3-4, 261-268.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem dolgozóinak szakirodalmi munkássága az 1968. és az 1969. évben. Bibliográfia.
= A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1968/69. és az 1969/70. tanévről.
Szeged, 1973. SZOTE.125-272.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1968/69. és az 1969/70. tanévről. Szerk. és összeáll.: - - -
Szeged, 1973. SZOTE 272 p.

1974.

PÁLFY GYULA

Medikusok és gyógyszerészhallgatók a szakkönyvtárban.
= Orvosi Könyvtáros 1974. 14; 4, 377-381.p.
[Gyógyszerésztudományi Kar Könyvtára]

1975.

PÁLFY GYULA

Szakirodalmi tájékoztató. Rövid jegyzet gyógyszerészhallgatók részére.
Szeged, 1975. Főv.Nyomdaip.Váll. 23 p. 22 t.
[Gyógyszerésztudományi Könyvtára]

ZALLÁR ANDOR

Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsának tevékenysége 1973-ban és 1974-ben.
Könyvtári Figyelő 1975. 21; 3, 294-303.p.

ZALLÁR ANDOR

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi folyóirat katalógusa. Összeáll. és szerk.: - - -
Szeged, 1975. DOTE Soksz. VII. 307 p.

ZALLÁR ANDOR

[A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának hálózati munkája.]
Orvosi Könyvtáros 1975. 15; 1, 36-46.p.

1976.

HEVESI JÓZSEF

Hozzászólás. = Könyvtártudományi tanulmányok 1975. Az Egyetemi és Főiskolai Könyvtárak 2. Országos Konferenciájának anyaga.

Bp. (1976) NPI.175-176.p.

MÁTEFI ÁGNES

Turistaként a Bibliothek Nationale-ban.

Könyvtáros 1976. 26; 2, 90-92.p.

VÁRHELYINÉ DE RIVÓ MÁRTA

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi retrospektív folyóirat kötetkatalógusa.

Orvosi Könyvtáros 1976. 16; 3, 327-328.p.

ZALLÁR ANDOR

Gépesített forgalomszámlálás a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában.

Könyvtáros 1976. 26; 6, 335-336.p.

ZALLÁR ANDOR

Hozzászólás. = Könyvtártudományi tanulmányok 1975.

Az Egyetemi és Főiskolai Könyvtárak 2.Országos Konferenciájának anyaga.

Bp.(1976) NPI.95-96.p.

ZALLÁR ANDOR - VÁRHELYINÉ DE RIVÓ MÁRTA

A központi retrospektív folyóirat kötetkatalógus növekvő jelentősége az orvostudomány területén.

Könyvtári Figyelő 1976. 22; 1-2, 122-124.p.

Könyvtári kiadványok

1935/36.

Orvostudományi folyóiratok katalógusa.

Szeged, 1935/36. Ferencz József Tudományegyetem Orvostud.
Kar.soksz. 12 p.

1947.

A Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Intézeteiben és az
Orvostudományi Beszámoló Szerkesztőségében található
időszakos nyomtatványok jegyzéke. 1947-48.

Szeged, 1947. Tudományegyetem Orvostud. Klebelsberg Könyv-
tára.soksz. 7 p.

1958.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának új szerzemé-
nyei. 1957. jan.-aug.

Szeged, 1958. SZOTE Kvt. soksz. 28 p.

1960.

Jegyzék az 1960. év első felének beszerzéséről. A. Könyvek.

Szeged, 1960. SZOTE Kvt.soksz. 28 p.

1962.

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának 1961.

évi működéséről. [Összeáll.]: Zallár Andor. [Gépirat].

(Szeged, 1962.) 20 p. 5 mell.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában található

16 mm-es orvostudományi oktató- és ismeretterjesztő fil-
mek jegyzéke. [Összeáll.: Zallár Andor].

Szeged, 1962. SZOTE Kvt. soksz. 9 p.

1963.

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának
1962. évi működéséről. [Összeáll.]: Zallár Andor. [Gépirat].
(Szeged, 1963.) 12 p. 2 mell.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1963. I. negyedévi beszerzés.
Összeáll.: Pálffy Gyula, Zallár Andor.
Szeged, 1963. SZOTE Kvt. soksz. 37 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1963. II. negyedévi beszerzés.
Összeáll.: Pálffy Gyula, Zallár Andor.
Szeged, 1963. SZOTE Kvt. soksz. 44 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1963. III. negyedévi beszerzés.
Összeáll.: Pálffy Gyula, Zallár Andor.
Szeged, 1963. SZOTE Kvt. soksz. 98 p.

1964.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi
folyóirat katalógusa. Összeáll.: Zallár Andor.
Szeged, 1964. (JATE soksz.) VI, 124 p.

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának 1963.
évi működéséről. [Összeáll.]: Zallár Andor. [Gépirat].
(Szeged, 1964.) 16 p. 4 mell.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1963. IV. negyedévi beszerzés.
Összeáll.: Pálffy Gyula, Zallár Andor.
Szeged, 1964. SZOTE Kvt. soksz. 76 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1964. I. félévi beszerzés.
Összeáll.: Pálffy Gyula, Zallár Andor.
Szeged, 1964. SZOTE Kvt. soksz. 102 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1964. II.félévi beszerzés.

Összeáll.: Pálffy Gyula, Zallár Andor.

Szeged, 1964. SZOTE Kvt. soksz. 76 p.

1965.

Jelentés a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának 1964.

évi működéséről. [Összeáll.]: Zallár Andor.

(Szeged, 1965.) 19 p. 2 mell.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1965. I. negyedévi beszerzés.

Szeged, 1965. SZOTE Kvt. soksz. 38 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1965. II. negyedévi beszerzés.

Szeged, 1965. SZOTE Kvt. soksz. 37 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1965. III. negyedévi beszerzés.

Szeged, 1965. SZOTE Kvt. soksz. 35 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1965. IV. negyedévi beszerzés.

Szeged, 1965. SZOTE Kvt. soksz. 41 p.

1966.

Beszámoló a Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának 1965.

évi működéséről. Összeáll.: Zallár Andor [Gépirat].

Szeged, 1966. 18 p. 1 mell.

Új külföldi könyvek jegyzéke 1966. I. negyedévi beszerzés.

Szeged, 1966. SZOTE Kvt. soksz. 31 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1966. II. negyedévi beszerzés.

Szeged, 1966. SZOTE Kvt. soksz. 33 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1966. III. negyedévi beszerzés.

Szeged, 1966. SZOTE Kvt. soksz. 38 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1966. IV.negyedévi beszerzés.
Szeged, 1966. SZOTE Kvt. soksz. 36 p.

1967.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi
folyóirat katalógusa. Összeáll.: Zallár Andor.
Szeged, 1967. (SZOTE.soksz.) VI, 234 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1967. I.negyedévi beszerzés.
Szeged, 1967. (SZOTE.soksz.) 29 p.

1968.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1968. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1968. SZOTE Kvt.soksz. 26 p.

1969.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1968. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1969. SZOTE Kvt.soksz. 42 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1969. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1969. SZOTE.soksz. 27 p.

1970.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1969. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1970. SZOTE.soksz. 28 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1970. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1970. SZOTE.soksz. 22 p.

1971.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi folyóiratkatalógusa. Összeáll.: Zallár Andor.
Szeged, 1971. [SZOTE.soksz.] VI, 259 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1970. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1971. SZOTE.soksz. 30 p.

1972.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában található 16 mm-es oktató, ismeretterjesztő, egészségnevelési és munkavédelmi kisfilmek jegyzéke. Összeáll.: Zallár Andor.
Szeged, 1972. SZOTE.soksz. 28 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1971. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1972. SZOTE.soksz. 30 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1971. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1972. SZOTE.soksz. 30 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1972. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1972. SZOTE.soksz. 28 p.

1973.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1972. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1973. SZOTE.soksz. 22 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1973. I. félévi beszerzés.
Szeged, 1973. SZOTE.soksz. 23 p.

1974.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1973. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1974. SZOTE.soksz. 24 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1974. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1974. SZOTE.soksz. 28 p.

1975.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Könyvtárának központi folyóirat katalógusa. Összeáll. és szerk.: Zallár Andor.
Szeged, 1975. DOTE.soksz. VII. 307 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1974. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1975. SZOTE.soksz. 28 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1975. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1975. SZOTE.soksz. 33 p.

1976.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1975. II.félévi beszerzés.
Szeged, 1976. SZOTE Kvt.soksz. 32 p.

Új külföldi könyvek jegyzéke. 1976. I.félévi beszerzés.
Szeged, 1976. SZOTE Kvt.soksz. 32 p.

A Könyvtár gondozásában, szerkesztésében, ill. össze-
állításában kiadott egyetemi kiadványok

1959.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1958/59.
tanévről. [Technikai szerk.: Pálffy Gyula].
Szeged, 1959. SZOTE.120 p.

1961.

Jakobovits, A.: Die Geschlechtshormone bildende Eier-
stockgeschwülste.
Szeged, 1961. SZOTE.82 p.
/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 1. Fasc.1./
Főszerk.: Korpássy B. Sajtó alá rend.: Pálffy Gyula.

Kahán, I.L.: Studies on urobilinoids.
Szeged, 1961. SZOTE.74 p.
/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 1. Fasc.2./
Főszerk.: Korpássy B. Sajtó alá rend.: Pálffy Gyula.

1962.

Varró, V.: Gastric acid deficiency.
Szeged, 1962. SZOTE.X, 120 p.
/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 2./
Főszerk.: Földi M. Sajtó alá rend.: Pálffy Gyula.

1963.

Kovács, K.: Die Rolle des Hypothalamus-Adenohypophysen-
systems in Wasserhaushalt.
Szeged, 1963. SZOTE.VIII, 237 p.
/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 3./
Főszerk.: Földi M. Sajtó alá rend.: Pálffy Gyula.

1964.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1959/60. tanévről. (Techn.szerk.: Pálffy Gyula).
Szeged, 1964. SZOTE.111 p.

1965.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1960/61, az 1961/62. és az 1962/63. tanévről. Szerk. és összeáll.: Pálffy Gyula, Zallár Andor.
Szeged, 1965. SZOTE.326 p.

1966.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1963/64. és az 1964/65. tanévről. Szerk. és összeáll.: Zallár Andor és Pálffy Gyula.
Szeged, 1966. SZOTE.226 p.

1967.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem 1. és 2. sz. Fog- és Szájbeteg Klinikájának tudományos munkássága 1950-1965. Szerk.: Törteli Á. - Barankay T. Techn. szerk. : Pálffy Gyula.
Szeged, 1966. SZOTE. 51 p.

Kováts, T.G.: Endotoxin susceptibility and endotoxin hypersensitivity.

Szeged, 1967. SZOTE.XII, 101 p.

/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 4./

Főszerk.: Földi M. Technikai szerk.: Pálffy Gyula.

Szórady, I.: Die klinische Bedeutung der Panthothensäure unter besonderer Berücksichtigung der Kinderheilkunde. Szeged, 1967. SZOTE.104 p.

/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 5./

Főszerk.: Földi M. Technikai szerk.: Pálffy Gyula.

1968.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve az 1965/66. tanévről. Szerk. és összeáll.: Zallár Andor, Pálffy Gyula.

Szeged, 1968. SZOTE.155 p.

László, F.A. - Kovács, K.: Role of pituitary stalk in water metabolism and regulation of ACHT-adrenocortical system.

Szeged, 1968. SZOTE.VIII. 154 p.

/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 6./

Főszerk.: Földi M. Technikai szerk.: Pálffy Gyula.

1969.

Berencsi, Gy.: Bepillantás a magyar falu egészségügyének múltjába, jelenébe és jövőjébe.

Szeged, 1969. SZOTE.73 p.

/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 7./

Főszerk.: Földi M. Techn.szerk.: Pálffy Gyula.

1971.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve 1966/67. és az 1967/68. tanévről. Szerk. és összeáll.: Zallár Andor. Szeged, 1971. SZOTE.267 p.

Gellért, A.: Anwendung der Paraffintechnik bei der Herstellung anatomischer Präparate.

Szeged, 1971. SZOTE.19 p. 54 t.

/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 8./

Főszerk.: Szekeres L. Szerk.: Zallár Andor. Műszaki szerk.: Rományi Istvánné.

Szegedi Egyetemi Almanach 1921-1970. Főszerk.: Havasi Z.

Szerk.: Lisztes L., Zallár Andor. (Munkatárs: Romhányi Istvánné).

Szeged, 1971. JATE/SZOTE.443 p.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem. (Szerk. és összeáll.:

Zallár Andor, +Halasi Antal. Műszaki szerk.: Romhányi Istvánné).

Szeged, 1971. SZOTE.48 p.

Szeged. University of Medicine. (Ed.: Andor Zallár, Antal Halasi+. Techn.ed.Mrs.István Romhányi).

Szeged, 1971. Szeged, Univ. of Medicine.55 p.

The Scientific Research at the Szeged University of Medicine. (Ed.: Andor Zallár, László Szekeres. Techn. ed.: Mrs.István Romhányi).

Szeged, 1971. SZOTE.208 p.

1972.

Morvay, J.: Study of transition metal thiobarbitarate complexes.

Szeged, 1972. SZOTE.89 p.

/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 9./

Főszerk.: Szekeres L., Szerk.: Zallár Andor. Műszaki szerk.: Romhányi Istvánné.

Emlékezés Dr.Korpássy Béla professzor halálának tizedik
évfordulója alkalmából. (Összeáll. és szerk.: Zallár
Andor, Korpássy Béláné).
Szeged, 1972. SZOTE 54 p.

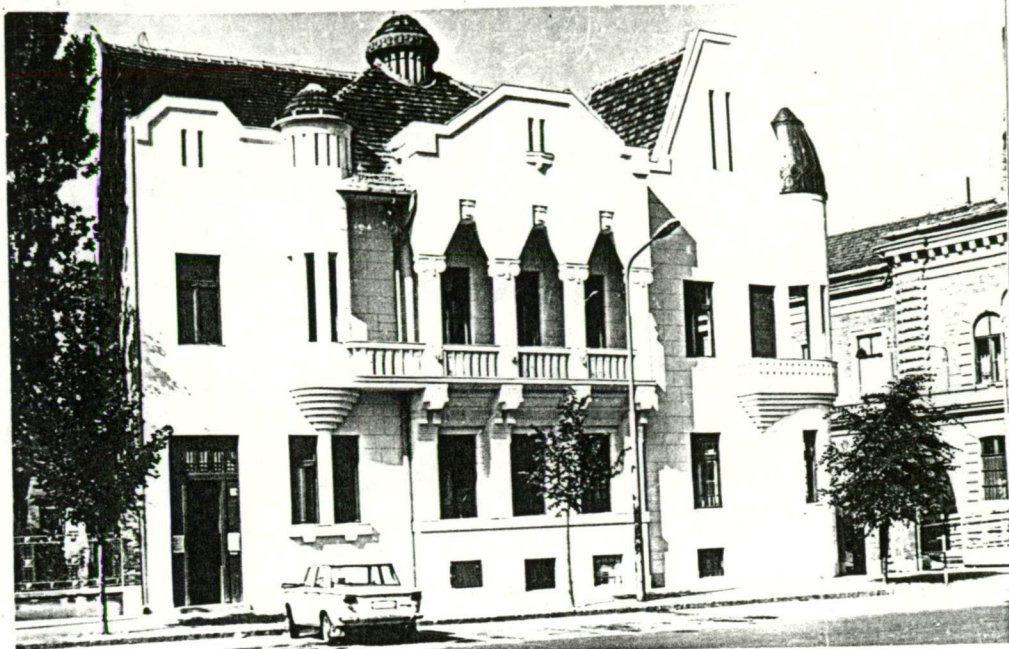
1973.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Évkönyve 1968/69.
és az 1969/70. tanévről. Szerk. és összeáll.: Zallár
Andor.
Szeged, 1973. SZOTE.272 p.

1976.

Pharmaceutical education and the Faculty of Pharmacy
of Szeged. Ed.: I.Novák.
Szeged, 1976. SZOTE.135 p.
/Studia Medica Szegedinensia. Tomus 10./
Főszerk.: Szekeres L., Szerk.: Zallár Andor. Sajtó alá
rendezte: Pálffy Gyula.

FÉNYKÉPEK A KÖNYVTÁRRÓL

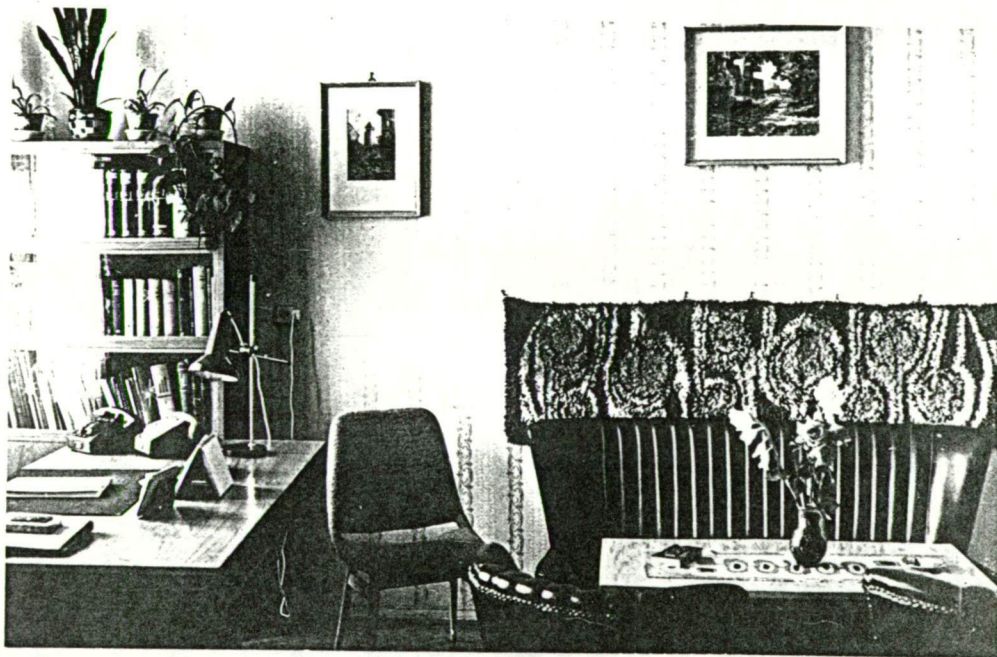
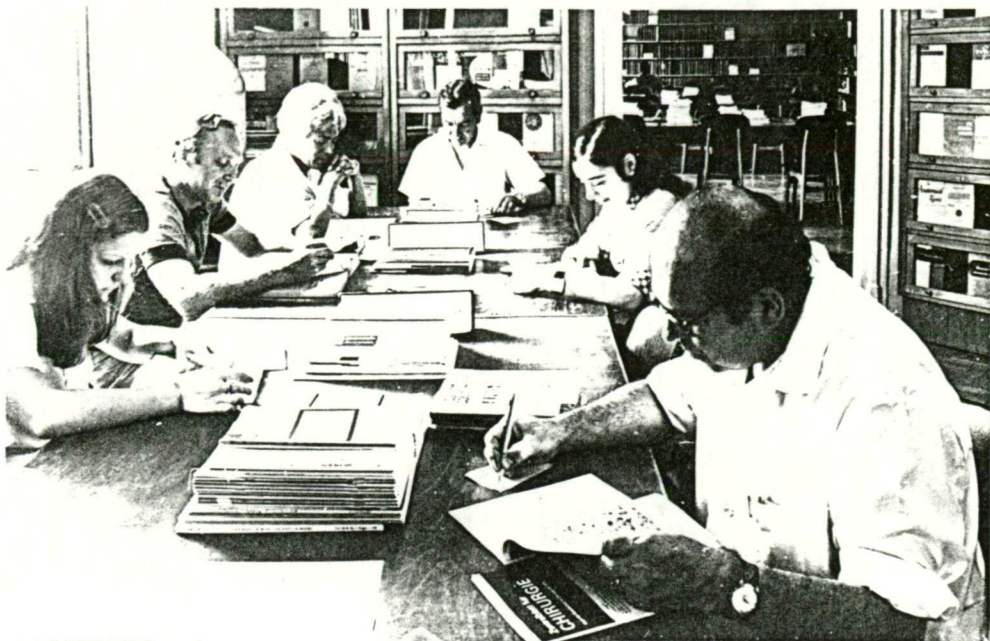
A Szegedi
Orvostudományi
Egyetem
Központi
Könyvtár
épülete.

Kölcsönző,
katalógusok.

Nagy olvasó
terem.

Folyóirat-
olvasó
terem.

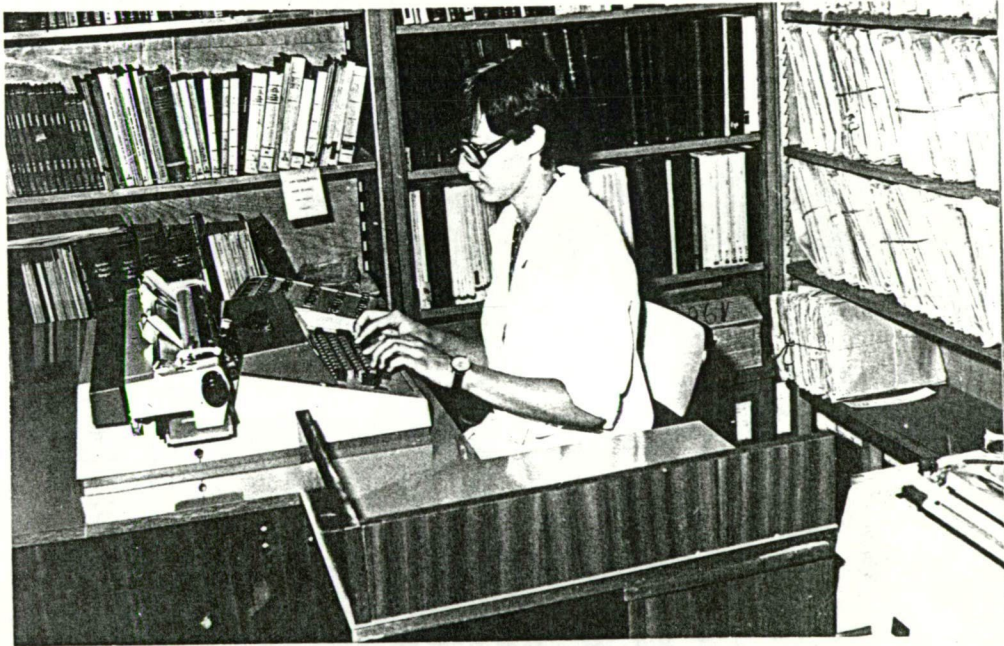
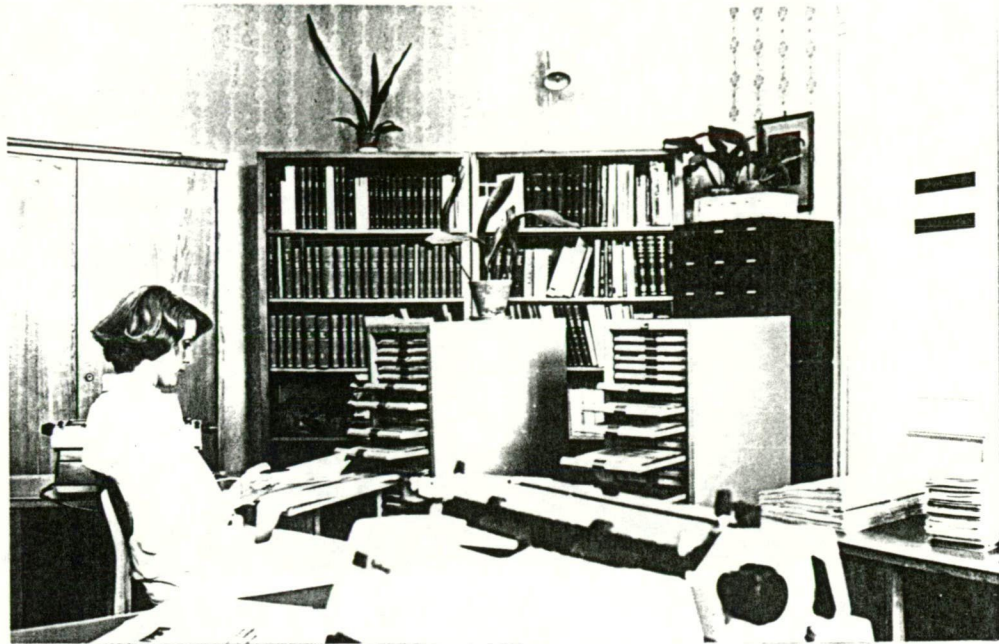

Igazgatói
szoba.

Titkárnői
szoba.

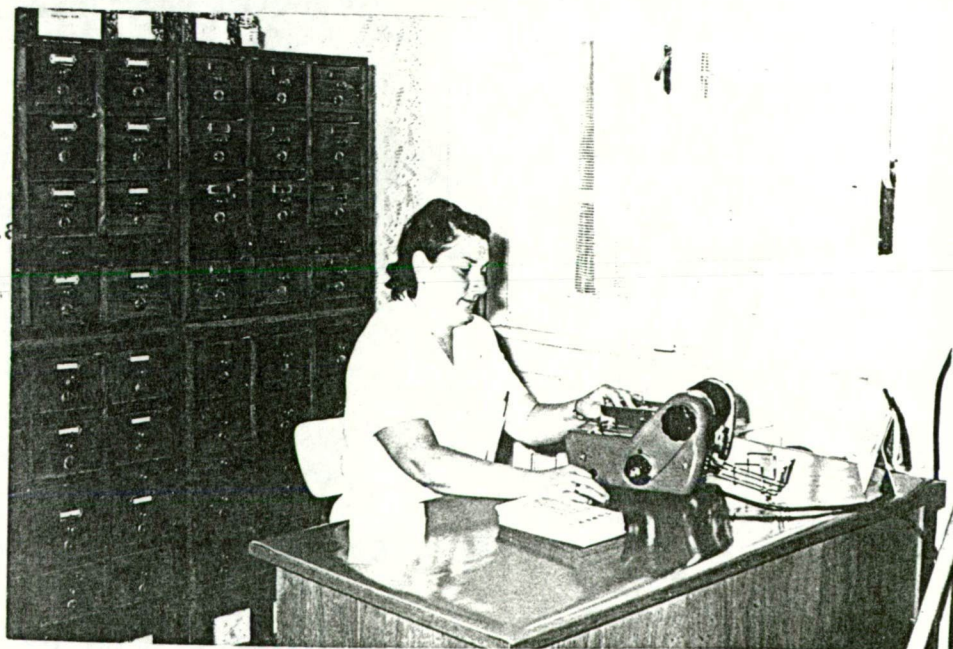

Folyóirat
feldolgo-
zás, kar-
dexelés.

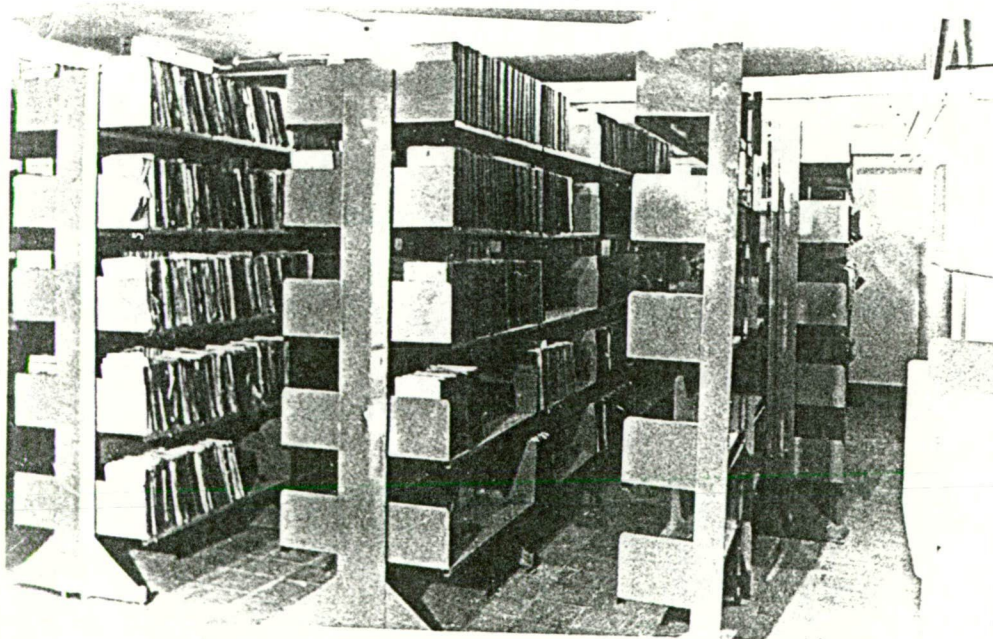

Optima 528-a
írásautomata

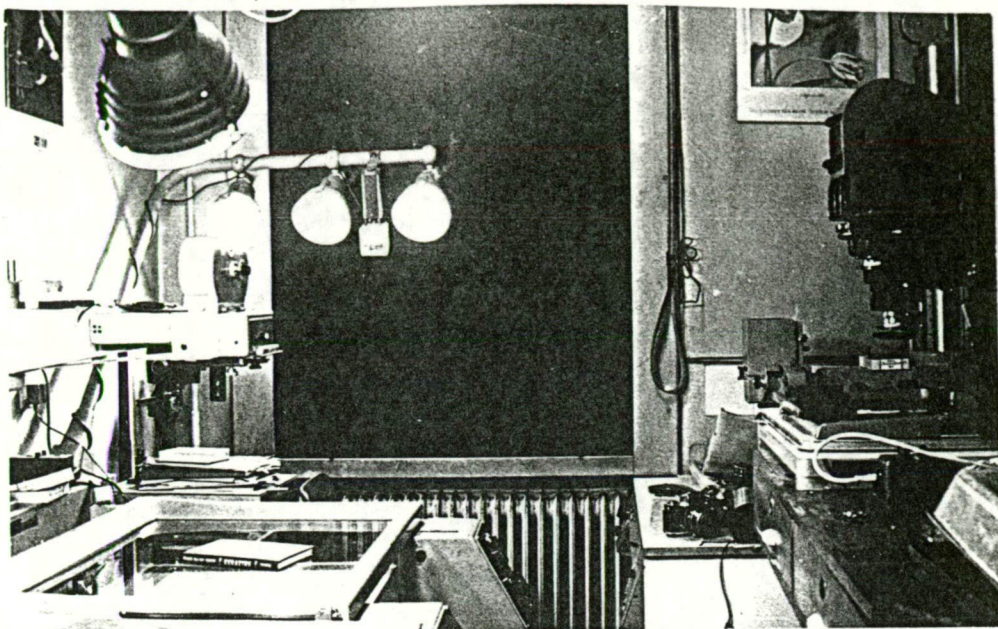
Katalóguscédula
sokszorosítás
MINI-GRAPH-al.

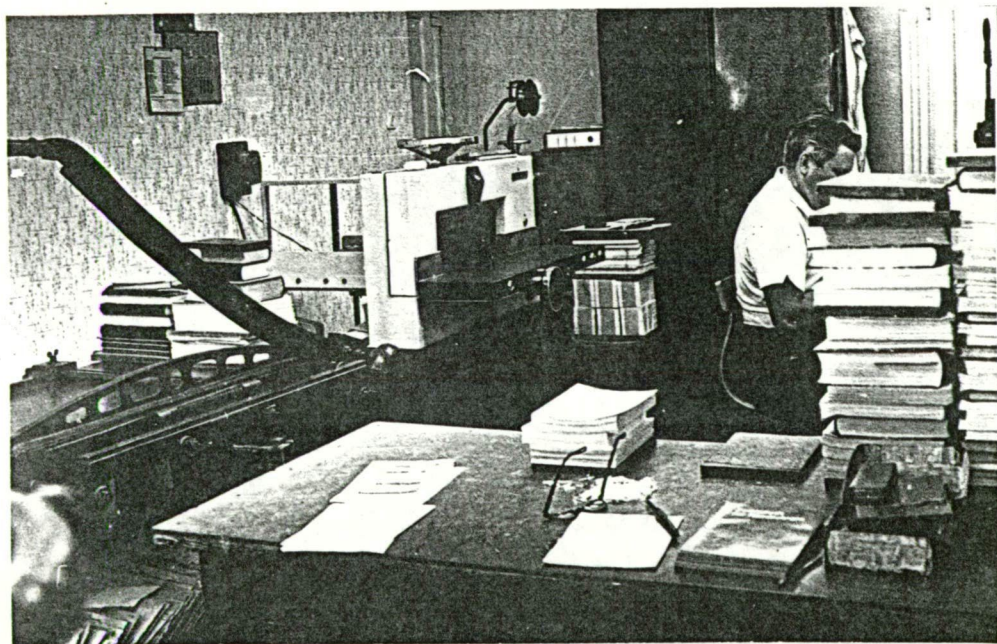
A Központi
Könyvtár
raktára.

Inkurens anyag a tankönyvkölcsönzőben.

Fotolaboratórium.

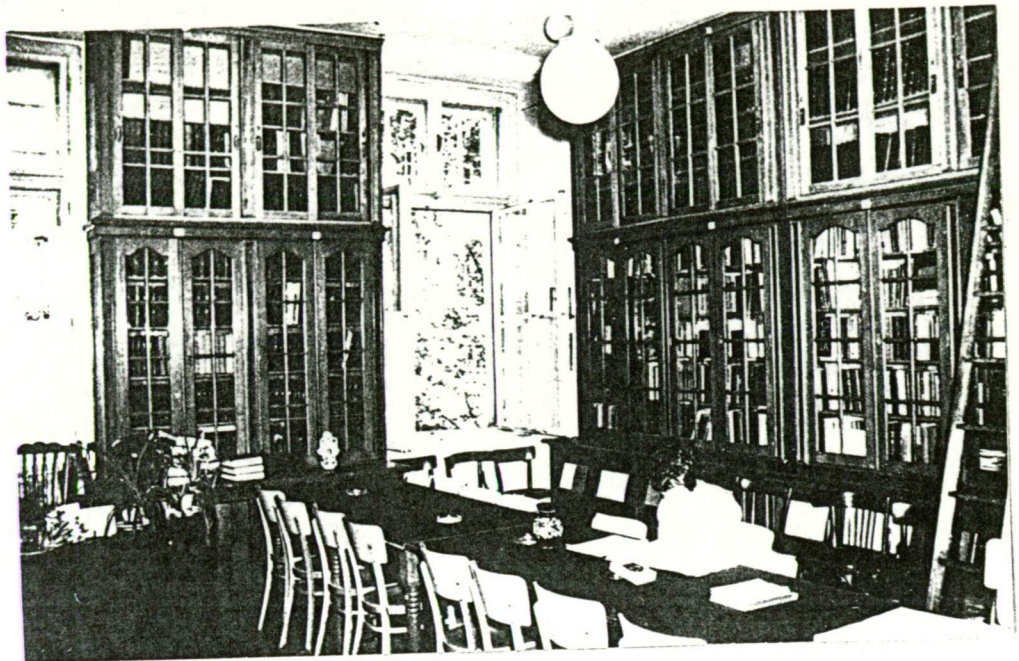

Könyvtár.

Sokszorosító.

HÁLÓZATI/intézeti és klinikai/KÖNYVTÁRAK

Sebészeti tömbkönyvtár.

A Gyógyszerésztudományi Kar Könyvtára.

Anatómiai
Intézet
Könyvtára.

Szemészeti
Klinika
Könyvtára

Gyógyszer
Intézet
Könyvtára

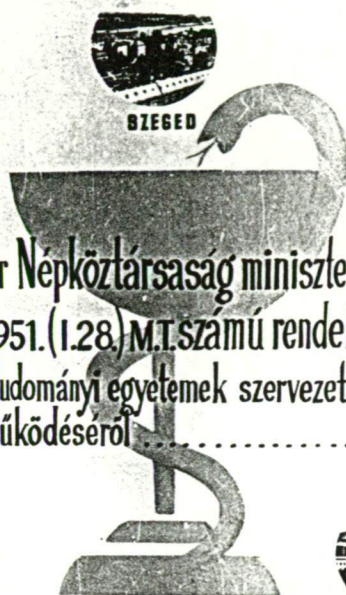
A KÖNYVTÁR ÁLTAL RENDEZETT EGYETEMI KIÁLLÍTÁS

SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM 25 ÉVE

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsának
27/1951. (I.28.) M.T. számú rendelete
az orvostudományi egyetemek szervezetéről és
működéséről

DEBRECEN

SZEGED

PÉCS

BUDAPEST

AZ OKTATÓ, KUTATÓ MUNKA ELŐSEGÍTŐJE A KÖNYVTÁR

EGYETEMI
KÖNYVTÁRI
ALLOMÁNY

97.862

1952

55.692

1959

96.902

1967

25.853

1975

KÖZPONTI KÖNYVTÁR

INTÉZETI ÉS KLINIKAI KÖNYVTÁRAK

